Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi
2005

KOMÜNAR

Sosyalizmden Kuşku Duymak İnsandan ve Onun Geleceğinden Kuşku Duymaktır

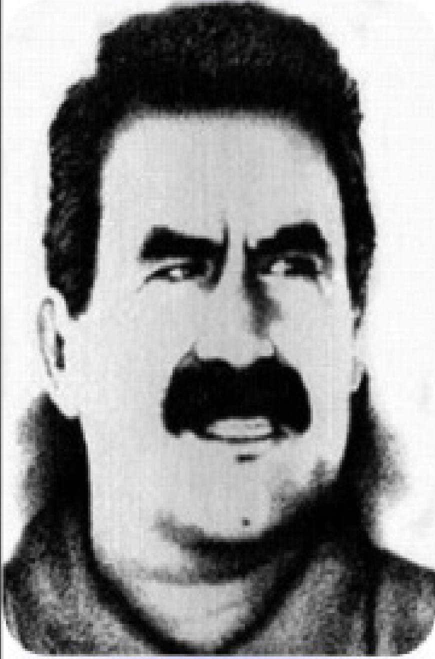
Kasım-Aralık-Ocak 2016-17
Yıl-12 Sayı 69

Üç Aylık İdeolojik-Teorik Dergi

Dünya Savaşları

3. Dünya Savaşı

İÇİNDEKİLER...

Tarihte felsefe ve ahlaki öğretiler, tüm erdemli bilgelikler, dönemlerindeki modernite sorunlarına yanıt olmak için geliştirilmişlerdir

3. Dünya Savaşı

KOMÜNARDAN

Merhaba Sevgili Komünar okuyucuları,

69. sayısını yayınlamakta olduğumuz Komünar'ın bu sayıdaki gündemini 'Dünya Savaşları-Üçüncü Dünya Savaşı ve Ortadoğu' olarak belirledik. Savaş olgusu, genel anlamda, devletçi hegemonik sistemin, yaşadığı krizi ve sömürü politikalarını, sürdürme amacıyla başvurduğu bir yoldur. Buna karşın, demokratik uygarlık güçlerinin geliştirdikleri, meşru savunma perspektifli direniş süreçleri var. Tarihin, gelişim seyri içerisinde, büyük savaşlar olmuştur, bu savaşların önemli sonuçları olmuştur. Fakat, dünya tarihi açısından, zaman-mekan bağlamında, etki alanı ve sonuçları kapsamında, Birinci , İkinci ve şu an içinde bulunduğumuz süreç olarak Üçüncü Dünya savaşları temel alınıp perspektif oluşturulmalıdır. Bugünün Dünya ve Ortadoğu'da ki, politik,askeri,ekonomik ve diplomatik dengeleri, şekillenme süreçlerini, daha sağlıklı şekilde, bilince çıkarmak açısından, birinci,ikinci ve şuan tüm yoğunluğuyla yaşanan Üçüncü Dünya savaşlarını Önder APO'unun geliştirdiği paradigma ışığında yeniden tahlil etmek gerekir. Ki bügün Kürdistan'da uygulanan soykırım rejimleri ve Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi bahse konu olan bu savaşlardır. Özelikle, Üçüncü Dünya savaşının güncelliği ve başlama evreleri çok önemlidir. Çünkü, Üçüncü Dünya savaşı, küresel hegemonik güçlerin Ortadoğu ve Kürdistan üzerinde sömürü politikasına son verme ve tüm halkların özgürlük-demokrasi özlemlerine cevap olma özelliğini taşıyan Önder APO öncülüğünde KÜRDİSTAN DEVRİMİNİN gelişimine karşı duyulan korkunun eyleme dönüşme haliydi. Önder APO'ya yönelik Ulularararası Komplonun gerçekleşmesi NATO merkezli Üçüncü Dünya savaşının en keskin ilanıydı. Üçüncü Dünya savaşını, diğer Dünya savaşlarından ayıran, en temel özellik, halkların lehine bir özgürlük paradigması, öncü örgütlülüğü ve Önderliğe sahip olmalarıdır. Bunun en somut örneği kuşkusuz APO'cu öğretiyle gerçekleşen ROJAVA devrimidir.

Bu sayımızda, Dünya savaşlarını farklı boyutlarda analiz eden perspektif yazılarını paylaştık. Belirli eksiklikler taşısa da, anlayışla karşılayacağınızı umuyoruz. Komünar dergisinin bu sayısını tarihin en lanetli günü olan 15 Şubat'a karşı" Güneş'imizi Karartamazsınız" eylemini gerçekleştiren şehitlerimiz ve insanlığın, ta yüreğinde özgürlük meşalesini bedenleriyle yakan kahraman Kobani şehitlerine adıyoruz. Tekrardan, 15 Şubat Uluslararası Komployu, tüm öfkemizle lanetliyoruz, mücadeleyi zafere taşıma sözümüzü yineliyoruz.

Özgürlük kazanacaktır!

Kavgayla, sevgiyle ve özgürlükle yürüyoruz.
Devrimci Selam ve Saygılarımızla
KOMÜNAR

ORTADOĞU'DA ULUS-DEVLETİN ÇÖZÜLÜŞÜ VE KAPİTALİST MODERNİTENİN YAPISAL ÇIKMAZI

11 Eylül 2001'de New York'taki İkiz Kulelere düzenlenen komplo olasılığı yüksek saldırı, aslında kapitalist sistemin 'Üçüncü Dünya Savaşı'nı başlatma girişimiydi. NATO tarafından, dolayısıyla dünya hegemonik sistemince Sovyet Rusya'nın 1990'lardaki çözülüşünden sonra çoktan yeni düşman olarak ilan edilen radikal İslam aslında ideolojik maske olarak kullanılmaktaydı. Özünde ise amaç, Birinci Dünya Savaşından sonra Ortadoğu'daki Müslüman kültürlü ülkelerde yarım kalan kapitalist hegemonyanın tam tesisini sağlamaktı. Özellikle asi, eşkıya devletler denilen İran, Irak, Suriye, Libya vb. devletleri sisteme düzgün biçimde entegre etmek, genelde de ABD'nin dünya hegemonyasını pekiştirmekti. ABD hegemonyasında girişilen 'Üçüncü Dünya Savaşı' ile Sovyet sisteminin çöküşü sonrasında doğan hegemonik boşluk doldurulacaktı. Ayrıca muhtemel yeni rakip olan Çin'in yükselişinin de önüne geçilecekti. Afganistan'a yönelik ilk hamlenin amacı, Orta Asya'da doğan hegemonik boşluğu Rusya ve Çin'in doldurmaması için acil davranıp inisiyatif almaktı. El Kaide ve Taliban bu amaçla kullanılan paravan araçlardı. İstense yirmi dört saat içinde sonları getirilebilirdi. Fakat savaşın meşruiyeti için varlıklarının gündemi sürekli işgal etmesi gerekirdi. Yapılan hazırlıklar doğrultusunda savaşın ilk hamlesi başarıyla geçti. Irak hamlesi teknolojik üstünlükle aynı hızla amacına ulaştı. Amaç Saddam Hüseyin rejimini düşürmekti. Bu amaç gerçekleşti, ama asıl zorluk siyasi alanda baş gösterdi. Irak'taki gibi asi bir rejim (Sistemin isyan eden valiliği de denilebilir) devrildikten sonra, uygarlıklar tarihi boyunca biriktirilen tüm kötülükler Pandora'nın Kutusu açılmışçasına birer birer dökülmeye başladı.

Irak herhangi bir ülke değildi. Merkezî uygarlık sisteminin ilk kurulduğu bölge olup, binlerce yıl ona beşiklik etmişti. Tüm etnisite, din ve mezheplerin biriktiği bölgeydi. Siyasi olarak ya katı despotik bir rejimi ya da en radikalinden demokratik bir sistemi gerektirirdi. Batılı liberal siyasal rejimlerin uygulanma şansı yoktu. Ayrıca Batılı sosyolojiyle çözümlenecek bir alan da değildi. Özcesi, Batılı ideolojik ve siyasal paradigmalarla kolayca üstesinden gelinecek bir kültür de değildi. Ortaya çıkan durum, Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere'nin karşısına çıkan durumla benzerlik arz ediyordu. Askeri olarak elde edilen zafer siyasi alanda aynı rolü oynayamıyordu. Bilakis geleneksel despotik rejimlerin devrilmesiyle asıl toplumsal sorunlar ortaya dökülmüş ve kapitalist modernitenin baş edebileceği sorunlar olmaktan çıkmıştı. Sümerlerden beri aynı döngü tekrar ediyordu. Çözüm amacıyla atılan her adım sorunları daha da büyütüyordu. En çok Irak bölgesindeki kültürler ulus-devlet uygulamalarının ne denli çözümsüzlük ve sorun büyütme kaynaklı olduğunu ortaya koymaktaydı. Batı modernitesinin elinde ulus-devletten başka bir araç da yoktu. Onun yıkılmasından sonra yaşanacak olan tipik bir kaos ve anarşik durumdu.

Afganistan'daki durum da Irak'takinden farksızdı. Orada da ulus-devlet sonrasında ikame edilecek elde hazır bir araç yoktu. Aslında tüm bölgede ulus-devlet kabuğu kırıldıktan sonra ortaya çıkan durum birbirine benziyordu. Ulus-devlet cilası sadece

yüzeyde bir modernite algısına yol açmıştı. Bu cila kazındığında ortaya çıkan gerçeklik, binlerce yıldır biriken kültürel sorunlar oluyordu. Geleneksel despotik rejimler sadece kültürleri baskıyla sindirmişlerdi. Bu kültürleri yok etmeleri mümkün değildi. Modernite cilası çok yüzeyseldi. En ufak bir kıpırdanışta dökülecek ve gerçek tablo ortaya çıkacaktı. ABD hegemonyası Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan oluyordu. Modernite hegemonlarının çıkmazı tamı tamına bu nitelikteydi. Irak'ta Saddam Hüseyin'in idamıyla içine girilen süreç, Ortadoğu ulus-devletçiliği açısından Fransız Devrimi'nde 16. Louis'nin idamıyla monarşik rejimlerin sona ermesine benziyordu. Nasıl 16. Louis'nin idamıyla monarşik rejimler bir daha kendilerine gelemeyip tükeniş çağına girdilerse, Saddam Hüseyin'in idamıyla da ulus-devletlerin faşist rejimleri bir daha kendilerine gelemeyecekler ve tükeniş çağına gireceklerdi.

Hegemonik sistem tüm gücünü kullanmasına rağmen, 1815-1830 döneminde Avrupa'da monarşik rejimlerin restorasyonlarının tutmaması gibi, Irak'ta ve Afganistan'daki ulus-devleti yeniden restore etme çalışmaları da tutmamaktadır: Ulus-devletin çözülüşünü yaşayan sadece Irak ve Afganistan değildir. Çin sınırında bulunan Kırgızistan'daki ulus-devletten Atlas Okyanusu kıyısındaki Fas'a, Yemen ve Sudan'daki ulus-devletten Bosna-Hersek ve Güney Kafkasya'daki (Kuzeydekiler de benzerdir) ulus-devletlere kadar bütün ulus devletlerde benzer krizler yaşanmaktadır. Pakistan'ın daha şimdiden Afganistan'dan farkı kalmamıştır. Lübnan, Yemen ve Sudan sürekli kaynamaktadır. Mısır en ufak bir demokratik yumuşamada rejimin çöküşüyle karşı karşıya gelmiştir. Cezayir henüz iç savaştan tümüyle çıkmış değildir. Kendini istikrar adası ilan eden Türkiye, ancak Gladio'nun özel harekâtlarıyla ayakta tutulmaktadır. Sorun yaşamayan tek bir Ortadoğu ülkesi yok gibidir. ABD ve müttefikleri tüm askerlerini yığsalar da, krizleri çözmekten uzaklar. Kaldı ki, sorunlar askeri olarak çözümlenecek sorunlar değildir. İslami teröristler diye ilan ettikleri, kendilerinin yarattığı ajanlardır. Karşılarında askeri olarak savaşacak bir güç yoktur. Belki bir İran vardır. İran vurulsa bile katbekat daha fazla sorunlu güç ortaya çıkacaktır.

Ortadoğu bunalımına ilişkin tüm göstergeler ulus-devletlerin restorasyonlarla çıkış bulmasının zayıf bir olasılık olduğunu göstermektedir. Aslında 1990'lar sonrasında ABD hegemonyasının yapmak istediği, 1815-1830'daki monarşik rejimlerin restorasyonuna benzeyen bir ulus-devlet restorasyonuydu. Fakat monarşik rejimlerin restorasyonu nasıl tutmadıysa, ulus-devlet restorasyonları da özellikle Ortadoğu'da tutmamaktadır. Kaldı ki, ulus-devletin doğuş alanı olan AB ülkelerinin yaşadığı ve giderek derinleşen son kriz de özelinde bir ulus-devlet krizidir. AB krizi aşmak istiyorsa, ulus-devlette radikal dönüşümler gerçekleştirmek durumundadır. Ulus-devletler mevcut egemenlik durumlarını korudukça kriz daha da derinleşecektir. Hâlbuki Avrupa Birliği altmış yıldır ulus-devlet egemenliğini sınırlandırarak kendini geliştirmeye çalışıyordu. Bu çabalar bile yetmediğine göre, ulus-devlet krizinin küreselliği açıkça ortaya çıkmaktadır. Sorun artık ulus-devletlerin, dolayısıyla kapitalist modernitenin yapısal kriz yaşayıp yaşamaması değildir; krizden sonra neyin nasıl yaşanacağına ilişkindir. Bunalım, kaos neyle ve nasıl aşılacaktır? Eğer durumu Roma veya Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşleri sonrasına benzetirsek, ulus-devletlerin yerine nelerin, ne tip rejimler, siyasi oluşumlar ve ortak toplumsal yaşam biçimlerinin gelişeceğini tartışmak ve çözüm bulmak gerekecektir.

Ulus-devlet krizi ve sonrasını değerlendirmek için demokratik modernite tartışmalarını geliştirmek istedik. Ortadoğu'da trajedi boyutunu çoktan aşan ve büyük felaketler anlamına gelen çok sayıda olay ilgili halklarla (Ermeniler, Süryaniler, Helenler, Yahudiler, Filistinliler, Kürtler, Türkler, Araplar, Afganlar vb.) sınırlı olmaktan çıkmış, bölgenin tüm toplumsal yaşamını sarmış durumdadır. Kendileri bu büyük trajedi ve felaketlerin nedeni olan kapitalist modernite ve ulus-devlet rejimleri, artık bu sistemi ve rejimlerini yeniden çözüm olarak sunamazlar. Modernite tartışmalarını yoğunlaştırmak ve demokratik modernitenin bunalımdan çı-

kış ve çözüm olanaklarını değerlendirmek bu nedenle büyük önem taşımaktadır.

ORTADOĞU'DA ULUS-DEVLET DENGESİ VE KÜRT SORUNU

Ortadoğu'nun güncel temel sorunlarının altında ulus-devletlerin kurgulanması yattığı gibi, Kürt sorunu da esas olarak bu kurgulamadan kaynaklanmaktadır. Birinci Dünya Savaşında kurgulanan Ortadoğu siyasi haritası, en az bir yüzyıl sürecek sorunlar oluşsun diye çizildi. Avrupa için Versailles Antlaşması neyse, Ortadoğu için de Sykes-Picot Antlaşması oydu. Avrupa'da 'Barışa Son Veren Barış' olarak rol oynayan Versailles Antlaşması İkinci Dünya Savaşına yol açtı. Sykes-Picot Antlaşması da aynı rolü oynadı. Osmanlı barışı yerine, Ortadoğu'yu derin bir bunalıma ve çıkmaza sürükledi. Savaşın sonunda ortaya çıkan tüm ulus-devletler içte kendi halklarına, dışta birbirlerine karşı savaştırılan organizasyonlar durumundaydı. Geleneksel toplumun tasfiyesi halklara karşı savaş demekti. Cetvelle çizilen haritalar ise, yapay devletler arasındaki savaşlara çağrı demekti.

Sadece İsrail'in kurgulanışı mevcut haliyle yüzyıllık savaşı geride bırakmıştır. Daha ne kadar büyük savaşlara yol açabileceği kestirilememektedir. Küçücük Lübnan sürekli savaş halindedir. Suriye sürekli sıkıyönetim altında ve İsrail ile savaş halindedir. Irak devleti zaten kuruluşu boyunca iç ve dış savaş demekti. İran'ın farklı bir konumu yoktur. Ortadoğu'nun tüm ulus-devletlerinin inşasındaki mantık, var olan toplumsal sorunları çözmeye değil, sorunları daha da çoğaltarak bu ulus-devletleri daimi iç ve dış savaş rejimleri halinde tutmaya dayanır. Bunun temel nedeni, İsrail'in hegemonik güçlerin çekirdeği olarak inşa edilmesidir. İsrail'i hegemonik çekirdek olarak kavramadıkça, Ortadoğu ulus-devlet dengesinin veya dengesizliğinin nasıl kurgulandığını ve tesis edildiğini de kavrayamayız. Bu saptamanın en açık kanıtlayıcı unsuru Kürt sorunu ve Kürdistan'ın parçalanmasıdır.

Sykes-Picot Antlaşması (Ortadoğu'nun İngiltere ve Fransa arasında paylaşılması) Sevr Anlaşmasının da temelidir. Sevr Anlaşması Anadolu ve Yukarı Mezopotamya'nın parçalanmasını düzenlemektedir. Ulusal Kurtuluş Savaşı öyle iddia edildiği gibi Sevr'i tümüyle ortadan kaldırmadı; kısmen etkisiz kılınmasına yol açtı. Anlaşma önemli oranda uygulandı. Minimal Cumhuriyet Sevr'in gereği olarak kabul edilmiştir. Yine Musul-Kerkük'ün İngilizlere bırakılması Sevr'in sonucudur. Dolayısıyla Kürdistan'ın modern dönemindeki ikinci önemli parçalanması (Birinci parçalanma modern dönemin başlangıcı öncesine, 1639 Kasrışirin Antlaşmasına dayanır) Kürt sorununun ana nedenidir. Irak'ta ve Anadolu'da kurulan iki minimal ulus-devlet, Kürdistan'ın ve Kürtlerin bedenlerini parçalayan iki savaş eylemi demektir. Ulus-devleti böyle kavramadıkça, ne Kürdistan'ın bölünmesini ne de Kürt sorununun bu kadar uzun sürmesini ve çözümsüz bırakılmasını kavrayabiliriz. 1920'den beri, yani temeli atıldığından günümüze kadar Irak devletinin yalnız Kürtlere uyguladığı rejim bile doksan yıllık savaş olmuştur. Bu devletin kendi toplumuna karşı da bir savaş rejimi olduğunu, günümüzde yaşananlar gayet iyi açıklamaktadır. Sadece Kürtler açısından bakıldığında bile, Beyaz Türk ulus-devletinin de soykırımlara kadar varan seksen beş yıllık bir özel savaş rejimini uyguladığı artık herkesin itiraf ettiği bir gerçekliktir. Rejimin kendi içindeki kavgaları da baştan günümüze kadar eksik olmamıştır. Kürtlere yaşatılan sorunlar kendiliğinden oluşmuş sorunlar değildir, planlı geliştirilen sorunlardır; Ortadoğu'yu problemlere boğarak yönetmenin en önemli bir parçası olarak planlanmış ve sürekli kılınmış sorunlardır.

Kapitalist modernitenin hegemonik güçlerinin yaklaşık iki yüzyıldır Kürtleri önce İran ve Osmanlı İmparatorluğu'na, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra da Türkiye, İran, Irak ve Suriye ulus-devletlerine ezdirmelerinin nedenlerini çok iyi çözümlemek gerekir. Bunda sadece bir değil, birçok amaç vardır. Birinci amaç, Kürtlerin tarih boyunca birlikte yaşadıkları ve aralarında az çok meşru bir statü bulunan Arap, Türk ve İran halkları ile çelişkilerini derinleştirmek, var olan statüyü bozarak kargaşa içine itmek ve birbirleriyle daimi sava-

şır halde tutmaktır. İkinci amaç, Kürtlerin tasfiyesiyle tasarladıkları Ermeni, Süryani ve Yahudi ulus-devletlerine geniş yurtluklar kazandırmaktır. Böylelikle hem kendilerine mutlak bağlı durumda kalacak üç tampon ve aracı halka rolü oynayacak ulus-devlet kazanmış olacaklar, hem de Kürtleri Müslüman, Hıristiyan ve Yahudi komşularıyla daimi çatıştırarak ve sorunlar içinde tutarak, hepsini ve bir anlamda çekirdek Ortadoğu'yu kendilerine bağımlı halde tutmayı başaracaklardır. Tabii kapitalist modernitenin hegemon güçleri bu parçalanmış Kürdistan'a ve soykırımlara kadar varan sorunlara boğulmuş Kürtlere kendilerini zaman zaman kurtarıcı melek gibi sunmaktan da geri durmayacaklardır. Günümüze kadar yaşanan gelişmelere baktığımızda, bu 'barışa son veren barış' antlaşmalarıyla planlananların büyük ölçüde uygulandığını rahatlıkla belirtebiliriz.

Irak Kürdistan'ındaki gelişmeleri bu görüşlerimizin kanıtlayıcı argümanı olarak gösterebiliriz. Bugünkü Irak Kürdistan'ındaki Kürtlere ilk başlarda önderlik etmeye çalışan bütün Kürt önde gelenleri önce Osmanlılara, daha sonra Irak yönetimlerine ezdirildi. İngiltere bunda bizzat güç kullandı. Arapları ve Kürtleri daimi çatışma konumunda tutarak, iki kesimi de kendine bağladı. Bu arada bağımsız yurt vaadi ile Süryanileri Kürt beyliklerine, Bedirhan Bey'e, Bedirhan Bey'i de Osmanlılara ezdirerek hepsini kendisine bağladı. İkinci Dünya Savaşından sonra hegemonik çekirdek olarak kurulan İsrail devreye girdi. Çok önceleri alanda bulunan Irak Kürt Yahudilerini esas alan İsrail, kuruluşundan çok önce Anadolu'da Türk bürokratlarıyla birlikte 'dönme' denilen Sabetaycı Türk Yahudilerine dayalı olarak inşa edilen bir Beyaz Türk ulus-devletini (CHP diktatörlüğü) nasıl bir Proto-İsrail olarak kendine dayanak kılmışsa, bir benzerini de Kürtlere (esas olarak KDP'ye) dayalı ikinci stratejik bir oluşum biçiminde tasarlayıp tesis etmek istemiştir. Geliştirilmek istenen Kürt siyasi oluşumunu elbette sadece dış hegemonik hesaplara bağlayamayız. Belirtilmek istenen husus, Ortadoğu'da ulus-devlet dengesinin kapitalist modernite hegemonik güçlerince tasarlanıp uygulandığıdır. İddia edildiği gibi belirleyici irade içteki üst tabaka güçleri değildir. Milli burjuvazinin öncülüğü tam bir safsatadır. Bazı radikal burjuva veya küçük burjuva unsurların önderlik rolü oynamaları sistemi belirleyen güç oldukları anlamına gelmez. Örneğin M. Kemal, Cemal Abdülnasır, Saddam Hüseyin gibi önderlerin çıkması bunların ulus-devlet sistemini belirleyen önderler olduklarını kanıtlamaz. Zaten sistem bu kişiliklerin ulus-devlet inşasındaki rollerini tersyüz etmede de beceriklidir. Tersyüz etmiştir de. Hatta Lenin ve Stalin gibi Rus ulus-devlet sistemini sosyalizme dayalı olarak inşa etmek isteyen sosyalist önderlerin rolünü bile, üzerinden yetmiş yıl geçse de, tersyüz etmekte büyük beceri göstermiştir. Aynı hususlar Mao'nun Çin'i için de belirtilebilir. Burada önemle belirtmek istediğimiz husus, kapitalist modernite paradigması bütün boyutlarıyla aşılmadıkça, belirleyici esas gücün o modernite ve onun hegemon güçleri olacağıdır.

Gecikmeli de olsa Kürt ulus-devlet çekirdeğinin kurgulanıp tesis edilmesi ancak kapitalist modernite bağlamında doğru kavranabilir. Özellikle İsrail'in bölgedeki hegemonik hesapları içinde Kürdistan ve Kürt ulus-devlet çekirdeği çok önemli rol oynar. Anadolu'daki Türk ulus-devleti İsrail'in ortaya çıkışında nasıl öncü (Proto-İsrail) rol oynamışsa, Kürt ulus-devleti de İsrail'in İran, Irak, Suriye ve Türkiye'ye yönelik hegemonik hesaplarında çok önemli bir rol oynamaktadır. İsrail'i kuran güçlerin daha 1945'lerde KDP'nin inşasına destek olmaları ve 1960'lardan itibaren Türkiye üzerinden fiili destekte bulunmaları, bölgedeki stratejik ve hegemonik hesaplarıyla bağlantılıdır. 1990'lardan itibaren Gladio ile iç içe geçen Kürtlerin PKK'yi tasfiye temelinde Kürt Federe Devleti'ni oluşturmaları, bu stratejik hegemonik hesaplardan ayrı düşünülemez. Zaten PKK'nin üzerine birleşik hareket halinde gelmeleri bu gerçeği gayet iyi açıklar. 2000'lerdeki İkinci Körfez Savaşı hamlesinin en önemli amaçlarından biri de Irak'ta Kürt ulus-devlet çekirdeğinin kalıcı olarak tesis edilmesidir. Bu kararı verip uygulayanlarla son yüzyılda Kürdistan'ı parçalayıp Kürtleri katliam sınırlarında tutanlar

aynı güçlerdir. Sistemin hesapları neyi gerektiriyorsa o yapılmaktadır. Günümüzde çekirdek Kürt ulus-devleti kapitalist sistem açısından en az İsrail kadar gerekli bir unsurdur. Güçler ve ulus-devletler dengesinde Ortadoğu son derece vazgeçilmez stratejik bir role sahiptir. Genelde sistemin güvenliği ve petrol ihtiyacı, özelde İsrail'in güvenliği ve hegemonyası için Kürt ulus-devlet çekirdeğinden vazgeçilemeyeceği gibi, güçlendirilmesi için ne gerekliyse o yapılmaya çalışılacaktır. Böylece sisteme 1920'lerde tasarlanan en önemli bir halka daha eklenmektedir. Sistemin başlangıcı için Beyaz Türk ulus-devletinin önemi ne ise, tamamlanması için de Beyaz Kürt ulus-devletinin önemi odur.

Bu konuda yanlış bir anlamayı önlemek için şu hususları da önemle belirtmeliyiz. Ulus-devletler sistem mantığınca inşa edildi diye halklar açısından önemsizdir veya mutlak düşmandır sonucu çıkarılmamalıdır. Tam tersine, ulus-devletleri çok önemli kuruluşlar olarak görmek ve halkın demokratik toplum programıyla ilişki ve çelişkilerini düzenlemek gerekir. Demokratik toplum programları ulus-devletleri yıkıp kendilerinin devlet olmasını hedeflemezler. Ulus-devletlerden kendi demokratik toplum projelerine anayasal uzlaşma temelinde saygılı olmalarını beklerler. Birlikte barış içinde ortak yaşamın temel şartı olarak, demokratik toplum projeleri ve uygulamalarının temel anayasal bir hak olarak kabulünü isterler. Birbirlerinin varlıklarını karşılıklı olarak tanımayı, bunu anayasal hüküm haline getirmeyi esas alırlar.

Açık ki, Kürdistan ve Kürtler, 2000'ler Ortadoğu'sunun hem ulus-devlet hem de demokratik toplum dengesinde etkin ve dinamik bir realite olarak yerlerini almışlardır. Türkiye Cumhuriyeti önderliğinde İran ve Suriye ile girişilen anti-Kürt ittifakının fazla başarı şansı yoktur. Çünkü kapitalist sistemin hesaplarına terstir. Bu yöndeki ittifak çabasının temelinde Kürtsüz ve Kürdistansız bir sistem işbirlikçiliği yatmaktadır. Ama özellikle İsrail ve ABD'nin bu yaklaşımı kabul etmesi artık mümkün değildir. 1920-2000 yılları arasında uygulanan bu Kürtsüz ve Kürdistansız emperyalizm işbirlikçiliği artık uygulanabilir bir politika olmaktan çıkmıştır. Irak'la zaten ittifak içinde inşa edilen Kürt ulus-devletinin yakında İran, Suriye ve Türkiye tarafından tanınması güçlü bir olasılık dahilindedir. Fakat güçlük bu tanınma karşılığında PKK ve KCK'nin tasfiyesinin dayatılmasından kaynaklanmaktadır. Bu da boş bir taleptir. Bundan sonra Kürdistan'ın ve Kürtlerin kaderini hem KCK'nin demokratik toplum gerçeği, hem de Kürt burjuva ittifakın ulus-devlet gerçeği iç içe ve belli bir yasal uzlaşma temelinde belirlemeye çalışacaklardır. Ortadoğu modern tarihinde ilk defa demokratik toplum erki ile ulus-devlet erki birlikte rol oynamaktadır. Özellikle Irak, Afganistan ve İsrail-Filistin'de, hatta Türkiye'de yaşanan savaşlar ve yol açtıkları derin çıkmazlar Kürtler için önemli dersler içermektedir. Katı sınırlara sahip ulusdevletçi politikaların kanlı geçmişlerini tekrarlamamak için ikili bir sistemi, yani demokratik moderniteyi esas alan KCK ile kapitalist moderniteyi esas alan Irak Kürt ulus-devletinin uzlaşmasına dayalı bir sistemi esas alacaklardır. Böylece reel sosyalizmin ulus-devletçiliğinden de ders alınmış olacaktır. Kürtler ve Kürdistan ne ikinci bir İsrail ne de diğer ulus-devletler gibi olacaktır. Hepsinin de içinde boğuştuğu temel sorunları aşan yeni bir modernite sentezinin öncü güçleri ve mekânı olacaktır.

ORTADOĞU'DA MODERNİTE SAVAŞLARI VE OLASI SONUÇLARI

Ortadoğu'da son iki yüzyılda yaşanan çatışmaları doğru kavramak gerekir. Her şeyden önce yaşanan çatışmanın uygarlık hegemonyası çerçevesinde değil, kültürel çerçevede geçtiğinin bilinmesi büyük önem taşır. Avrupa'yla, yani Batı ile son uygarlık hegemonyası çatışmaları Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra Avrupa lehine sonuçlanma sürecine girmişti. 19. yüzyıla kadar yaşanan süreçte merkezî uygarlık sisteminin hegemonyası Batı Avrupa kapitalizmi lehine sonuçlanmıştı. 19. yüzyılla birlikte fiziki olarak da bölgeye taşınan Avrupa ülkeleri hegemonyası, karşısında iktidar hegemonyası savaşı veren güçleri değil, kapitalist modernite kültürünü özümsemeye karşı direnen sosyal güçleri bulmuştu. Osmanlı ve İran imparator-

lukları iktidar hegemonyası anlamında Avrupa ülkeleriyle çatışacak durumda değillerdi. Ayakta durmaya çalışmaktaydılar. Bunu da ucuz iktidar dengelerini hesaplayarak yapıyorlardı. Fakat toplumsal kültür, dünyanın birçok sömürge alanından farklı olarak, Avrupa modern kültürünü hemen özümsemek yerine, ağırlıklı olarak dirençle karşılıyordu. Bölgenin tam sömürgeleştirilememesi de kültürel gücünden ileri gelmekteydi. Özellikle hâkim kültürel gelenek olarak İslamiyet bu dönemde direnişin aktif öznesi durumundaydı. Burada ayırt edilmesi önemli olan nokta, direnenin iktidarcı ve devletçi İslam değil, toplumsal kültür olarak İslam olduğudur. Siyasi İslamcı hareketler de vardı, fakat bunlar belli çıkarlar karşılığında kolayca işbirliğine çekiliyorlardı. Sürekli direnen, dipteki büyük dalga olarak akan İslami sosyal geleneklerdi. 19. yüzyıldan günümüze kadar İslam adına yürütülen siyasal iktidarcı gelenekle toplumcu geleneği ayırt etmek bu nedenle önem taşır.

Sorulması gereken soru, kültürel İslam'la kapitalist modernite arasındaki çatışmanın ne türden bir çatışma olduğuna ilişkindir. Ortada iki hegemonik iktidar çatışması olmadığına göre, çatışma kapitalist modernite kültürüyle İslami gelenek kültürü arasında geçmektedir. Daha çok sosyal kültür alanında cereyan eden modernite savaşları söz konusudur. Ortadoğu'da kültür söz konusu olduğunda, bunu sadece İslamiyet'le sınırlamamak gerekir. Bunu diğer İbrahimî dinler olan Hıristiyanlık ve Yahudilikle tamamlamak, hatta din dışı veya tek tanrılı dinler dışında maskeli de olsa yaşanan laik ve şaman-pagan dinsel etkileri de dahil ederek bütünlüklü ele almak gerekir.

Çağdaş insanlığı oluşturan esas kültür alanı Ortadoğu coğrafyasıdır. Homo Sapiens kültürünü de dahil edersek, tarih öncesi çağlardan 19. yüzyıla kadar tahminen üç yüz bin yıl boyunca insanlığı besleyen esas kültürel bölgedir. Kapitalist modernite kültürü esas olarak son iki yüzyılın hegemonik kültürüdür. Son iki yüzyıllık kültürün merkezî olarak oluşmuş üç yüz bin yıllık bir kültürü bu kısa süre içinde asimile etmesi beklenemez. Kültürel çatışmanın uzun sürmesi ve bölgenin yerleşik kültürünün kolayca teslim olmaması, hatta kültürel hegemonik savaşa kalkışması beklenmelidir. Dolayısıyla günümüzde yoğunca yaşanan bölgesel çatışmaları modernitenin kültürel hegemonik savaşları dönemi diye yorumlamak mümkündür. Üst boyutta iktidarsal alanla tanımlanan çatışmaları farklı yorumlamak bu nedenle daha büyük önem taşır. Bu açıdan Ortadoğu'daki çatışmaları ne dar anlamdaki Batılı sınıfsal ve ulusal savaş paradigmasıyla ne de radikal ve ılımlı siyasal İslam'ın iktidar ve devlet savaşlarıyla nitelemek yeterlidir. Şüphesiz çatışmaların bu boyutları da vardır. Bu boyutlardaki çatışmalar daha çok iktidar ve devlet alanlarını ilgilendirir. Fakat savaşların tüm bu iktidar boyutlarını aşan niteliği daha önemlidir. Kaldı ki, iktidar ve devlet boyutlu çatışmalar ne kadar kapsamlı ve uzun süreli olurlarsa olsunlar, hegemonik iktidar alanının dışına çıkacak güçte değildirler. Buna karşılık modernite boyutlarındaki çatışmaların karakteri farklı ve hâkim moderniteyi aşacak niteliktedir.

KAPİTALİST MODERNİTENİN HEGEMONİK SALDIRISI ve ORTADOĞU KRİZİ

Uygarlık sistemlerinin üç özelliğini yeniden hatırlayalım. Bunlardan birincisi rekabet-hegemonya, ikincisi merkez-çevre, üçüncüsü inişli-çıkışlı döngüsel karakteridir. Bunların temelinde ise, iktidar ve ekonomiye yönelik tekellerin kendi aralarındaki mücadeleleri yatar. Uygarlığın çıkış ve olgunlaşma dönemlerinde daha yavaş bir seyirle kendini gösteren bu eğilimler, kapitalist modernite çağında hem kısa aralıklı, çok yoğun ve hızlı, hem de çok kanlı bir biçimde yansırlar. Toplum, ekonomi ve politik yaşam üzerindeki bu etkenler ve eğilimler sonucunda rekabet-hegemonya, çok gelişmiş merkez metropollere karşılık az gelişmiş kolonyal bölgeler, kısa ve uzun aralıklarla kendini gösteren buhranlar ve çöküşler hiçbir zaman eksik olmaz. Tarihin kaydettiği ilk hegemon olan Kral Sargon'dan son hegemon G. W. Bush'a kadar bu döngü hep yaşanmıştır

Son iki yüzyılda Ortadoğu, iktidar açısından sadece hegemonik bağımlılık konusunda değil, bölgenin ulus-devlet-

çiklerle parçalanmasında da derinliğine bir krizi yaşamıştır. Bu krizde Osmanlı İmparatorluğu çökertilmiş, yerine çok sayıda ulus-devletçik inşa edilmiştir. Araplar yirmi iki devletçiğe bölünürken, yüzlerce kabile ve mezheple parçalanma da hep gündemde tutulmuştur. İmparatorluğun hâkim eliti olan Türkler Anadolu'da küçük bir ulus-devletle oyalanırken, Balkanlarda, Kafkaslarda ve Ortadoğu'da Türk ve Türkmen azınlığı kendi kaderine terk edilmiştir. Ermeniler, Anadolu Rumları, Süryaniler, Pontuslular etnik temizlikle yerlerinden olmuşlar; binlerce yıllık mekân ve zaman kültürlerini yitirmekle karşı karşıya gelmişlerdir. Yahudilerin hem halk hem de din olarak konumları, âdeta tarihlerini yeniden yaşatırcasına, bölgenin diğer çok önemli bir iktidar kaos dinamiği olarak rol oynamaktadır. Kapitalist modernitenin önde gelen bir inşa gücü olarak, bölgeye son iki yüzyıllık dönüşleri kaotik durumu derinleştirmiştir.

Bölgenin en eski halkı olan Kürtler hep kültürel soykırımın eşiğinde tutulmuşlardır. Kürt halkının çıbanbaşı konumundan çıkmasına müsaade edilmemiş, hep böl-yönet politikasının sağlam kozu olarak elde tutulmuştur. İran kendi içinde hep gergin tutulup yönetilmeye çalışılmıştır. Bu yetmiyormuş gibi, son tahlilde her ikisi de güdümlü işbirlikçi olan laik ve dinci yaşam tarzlarıyla yaşadığı siyasi kaos daha da derinleştirilmiştir.

Dikkat edilirse, iktidar ve güç krizinde başta ABD, Rusya ve Almanya olmak üzere, diğer modernite temsilcilerinin rolünü pek irdelemedik. Bunun nedeni, modernitenin belirleyici rolünü öne çıkarmak kadar, ülke isimlerinin anlatıma pek güç katmamasıdır. Kaldı ki, bu tip güçlerin, özellikle ABD ve Rusya'nın İkinci Dünya Savaşından sonra artan müdahalelerinin iktidar krizini derinleştirmekten başka sonuç vermediği, günümüzde daha iyi anlaşılmaktadır. Afganistan, Irak, İran, Suriye-Lübnan, İsrail-Filistin başta olmak üzere, diğer Ortadoğu ülkelerinde siyasi bunalımların vardığı düzey bu yaklaşımımızı doğrulamaktadır.

Bölgenin inşa edilmiş irili ufaklı tüm devletlerinin, ister millicilik ister dincilik adıyla olsun, kapitalist modernitenin bayat ajanları, figüranları rolünden öteye rol oynamadıkları açıktır. Kısa tarihlerine bakıldığında, millici ve İslamcı devletlerin son iki yüzyılın emperyalizm imalatı olduklarını anlamakta güçlük çekilmeyecektir. Hegemonik ürünler oldukları için, 'ucube yurttaş' oluşumu üzerinden estirdikleri terör nedeniyle bu devletlerin gerçek yüzleri bir türlü anlaşılamamıştır.

Ortadoğu'daki iktidar ve ulus-devlet güçleri kadar ajan-figüran rolünü gizleyen başka ikinci bir alan göstermek mümkün değildir. İktidar ve devlet oyunlarında edinilen binlerce yıllık tecrübe ve ideolojik hegemonyanın da bunda çok önemli payı vardır. İktidar ve devlet krizlerinin derinliğini Afganistan, Irak ve İsrail-Filistin'de gözlemleyenler durumu yadırgayabilirler. Fakat bu gerçeklik, aynı zamanda krizin ve kaotik durumun tarihsel temelinin derinliği kadar, uygarlık çöküşü ile ilgili önemli bir yanının olduğunu göstermekte, kanıtlamaktadır. Sadece son iki yüzyıllık ulus-devletçikler çözülmemekte, beş bin yıllık uygarlık iktidar geleneği de çökmektedir.

Ortadoğu'daki iktidar ve devlet krizleri ancak uygarlık temelli olarak çözümlenirse kavranabilir. Kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık cilası uygarlık krizini göz ardı ettirmemelidir. Kaldı ki, modernitenin kendisi, Ortadoğu'daki uygulamalarıyla kaotik özelliklerini bütün açıklığıyla ortaya sermiştir. Kapitalizmin bir kriz rejimi olduğunu, alandaki uygulamaları kadar öğretici kılan başka bir deneyim yoktur.

İngiltere hegemonyacılığı önderliğinde yayılan modernitenin Ortadoğu'nun toplumsal zeminindeki görünümü daha da kaotiktir. Uygarlık sistemlerinin kuruluşuyla birlikte, toplumsal dinamiklerin ağır sorunlu yapılar haline geldiklerini bilmekteyiz. Sümer, Akad, Babil ve Asur dönemleri sadece iktidar krizleriyle değil, canhıraş sosyal krizlerle de kendilerini hatırlatır. Ur, Nippur, Akad, Babil ve Ninova kentlerine ilişkin ağıtlar, yaşanan krizlerin yol açtığı feryatları günümüze kadar hissettirmektedir. Peki, bugünkü Halepçe, Kerkük ve Bağdat'ın durumunun bu ağıtlardan farkı nerededir?

Kapitalizmin kendisi, bölge toplumunun yapısında bilinmedik bir olgu değildir. Ka-

pitalizm binlerce yıldan beri kendini tüccar-tefeci olarak tanıtmıştı. İktidar ve tarım tekelleriyle sıkı ilişkisini de hep korumuştu. Krizleri en çok istismar eden kesimdi. Bütün kutsal dinler tarafından lanetlendiği gibi, komünal toplum düzenlerinin ahlaksız olarak yargılayıp kendilerinden uzak tuttukları bilindik bir kurumdu. Kapitalist moderniteyle gelişen şey, bu kesimin gün yüzüne çıkmasıdır. Bu kesimlerin Avrupa'da kazandıkları sınıfsal meşruiyeti Ortadoğu'da da kazanmaları sosyal dengeleri zorlamıştır. Burjuva sınıf temsilciliği olarak İngiltere, meşruiyet temelinde bölgeye gelip işbirlikçilerini oluşturduğunda, hegemonik iktidar için çok önemli bir kesimi inşa etmiş oluyordu. Batı modernitesinin taşıyıcısı, bürokrasiyle birlikte bu komprador kesimdi. Sistem esas olarak bu iki işbirlikçi kesimle bölgeye yerleşmeye çalıştı. Ortadoğu toplumunda yabancılaşmayı en çok yaşayan bu kesimler, bunalımın sosyal boyutunu temsil etmektedir. Bunların bölge kültürüne taşıdıkları yabancılaştırıcı değerler sosyal bunalımı, kaosu geliştirmekten öte bir rol oynamıyordu.

Son iki yüzyılda ulus-devlet fideliğinde yetişen burjuvazi bölgenin tarihsel toplum yapılanmasına yabancı bir aşı gibi gelmekte, vurulan aşı tutmamaktadır. Bundan ötürü de elindeki devlet aygıtını ve ekonomi üzerindeki tekellerini faşizan temelde kullanmaktan çekinmemekte; daha doğrusu, iktidarla süzülen bir sermaye tekeli olarak faşizme sığınmaktan başka çaresi kalmamaktadır. Dünyanın benzer diğer bölgelerinde ve Ortadoğu'da sermayenin bu niteliği ile ulus-devletin inşasındaki zorbalık, faşizmin esas özünü teşkil etmektedir. Faşizm, sermayenin ulus-devletle iç içe oluşumunun iktidar biçimi olarak, iktidardan damlayan sermayenin ebesi olarak anlam kazanmaktadır.

Özcesi, modernitenin kapitalizm, sermaye ve burjuvazi ihracı geleneksel toplumsal krizi ve kaotik durumu daha da derinleştirmiştir. Şüphesiz bir sosyal yaşam vardır. Fakat bu yaşam biraz da başı uçurulmuş veya bazı organları koparılmış hayvanların debelenmesine benzemektedir. Ortadaki fiziki ve kültürel soykırımları, her gün yaşanan toplumsal travmaları ve çöküntüleri tanımlarken, bu tür benzetmeler abartı sayılmamalıdır. Empati kurulursa oldukça öğreticidir de!

Son iki yüzyılda Ortadoğu'ya yayılan ve tüm uygarlık tarihi boyunca yürütülen savaşlardan daha çok savaşlar ve ölümlere yol açan kapitalist modernitenin, en derin ve süreklilik kazanan bir yapısal kriz ve kaotik duruma yol açtığı da anlaşılabilir bir gerçekliktir.

Tekraren de olsa, modernitenin saldırı mantığının günümüzdeki somut gelişmelere yansımasına yakından bakmak çok daha öğretici olacaktır. Bunun için tarih ve şimdi arasındaki ilişkiye yeniden bakmak kolaylık sağlayacaktır. Şüphesiz tarih eşittir şimdi demek kaba bir totoloji olacaktır. Fakat şimdi'nin çok büyük oranda geçmişin, tarihin etkisinde oluştuğunu görememek daha büyük körlüklere yol açacaktır. Bu bağı en çarpıcı olarak Arap-Yahudi ilişkisinde gözlemlediğimiz gibi, Türk-Kürt, Türk-Ermeni, Türk-Rum, Türk-Yahudi ilişkisinde de izleyebiliriz. Tüm bu ikilemlerde yaşanan güncel gelişmeler tarihten kopuk ele alınamaz. Toplum-tarih ilişkisini özgüllüğü içinde ele almak en hayati bir yöntem sorunudur. Tüm ilişki ve çelişkileri içinde tarihi toplumsallığın inşa edici unsuru rolünde görmek, temel mantık konusu olarak anlam bulmalıdır. Kısacası şimdi, güncel tarihsiz anlaşılamaz. Çok daha önemli olan ise, şimdi'deki yeni olanı (tarihin payı yüzde 99 olsa da) görmeden, güncel somut olanı doğru değerlendirme ve çözümlemenin mümkün olmamasıdır. Bu konuda belki çok şey söylenebilir, ama söylenenler boş şeyler olmanın ötesine geçmez.

Modernitenin Ortadoğu'daki güncel ağırlığının arkasındaki tarihi Akaların Troya'ya (M.Ö. 1200) son saldırılarından başlatmak uygun bir başlangıç olabilir. İskender ile başlayan (M.Ö. 330) Helenizm süreci de önemli bir fetih aşamasıdır. Haçlı saldırıları (1096-1389) daha yakın bir saldırı tarihidir. Buna mukabil Doğu'dan da Batı'ya kapsamlı saldırılar düzenlenmiş, karşılıklı etkilenmeler çok yönlü olmuştur. Kapitalist modernitenin saldırısında ideolojik hegemonyanın rolünü görmemek büyük eksiklik olacaktır. Oryantalizm olmadan, modernitenin fiziki hâkimiyeti tek

başına anlaşılamaz. Son iki yüzyıllık hegemonik mücadele, günceli en yakından belirleyen gerçekliktir. Güncel olan ise değirmen taşı gibi dönerek, hep yeni olan bir şeyler üretmek ve inşa etmek derdindedir.

Bu temel perspektif içinde baktığımızda, güncele ilişkin söylenebilecek ilk husus, genelde toplumsal soruna, özelde kriz ve kaostan çıkışa ilişkin hem geleneksel hem de modern hâkim güçlerin sunabilecekleri bir çözümlerinin olmadığıdır. Kendileri sorun ve kriz kaynağı olan güçler elbette çözüm gücü olamazlar. İster dincilik ister milliyetçilik adına olsun, geleneksel tarihe sığınılarak çözüm olunamıyor. Çünkü bu güçlerin tarihi de çözümsüzlük tarihidir. Hangi eski görkemli uygarlık yeniden canlanabilir? İslamiyet ve Osmanlılar diriltilebilse bile, bu diriliş herhalde ABD'nin sıkı koruması altında ve hekimliğinde, onun mucizevî gücü ile sağlanabilecektir ki, bu da başka bir İslam ve Osmanlı olacaktır.

Modern güçlerin sunabilecekleri çözümler de yoktur. Kendileri en sorunlu ve sık krizli bir sistemin inşacıları iken, nasıl çözüm olabilecekler? Güncel finansal kriz küresel ve yapısal boyutuyla çıkış bulamazken, Ortadoğu'nun temelleri yüzyıllar ötesine uzanan ve modernitenin daha da içinden çıkılmaz hale getirdiği sorunları ve krizlerine hangi çözümü sunabilecektir? Sadece sanal kâğıtlar ve rakamlarla oynayarak mevcut dünya üretiminin on katı kadar vurgun yürüten (yılda yaklaşık 600 trilyon Dolar) bir sistem, çözümün değil cehennemin yolunu açabilir ancak.

İdeolojik iktidar ve devlet tekelciliğinin güncellenmesini ve somut görünümlerini ifade etmeye çalışalım.

1- Arap-Yahudi Çelişkisi: Bu çelişkiyi tarihte uygarlık sistemi, güncel ve yakın tarihte ise modernitenin kendisi ürettiği için çözümlenemez. İktidar ve devlet bağlamından kurtulmadıkça, İslam ve Yahudilik asla barıştırılamaz. İktidar ve devlet gücü olmakta ısrar ettikleri müddetçe, her iki güç tarihte olduğu gibi günümüzde de varlıklarını ancak birbirlerini yok etmede bulacaklardır. İktidar tarihleri öyle inşa ediliyor. Modernite bu süreci daha da yoğunlaştırarak ve katılaştırarak sürdürdü. Üçlü sacayağı altında birileri ezildikçe adına çözüm denilir. Yani modernitenin diliyle çözüm, üçlü kızgın sacayağı (kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizm) altında ezilmekle mümkündür. Kapitalist modernitenin beş yüzyıllık tarihi bu tarz çözümlerin sayısız örnekleriyle doludur. Yaklaşık yüz yıldır bölgeyi en çok olumsuz etkileyen, çok büyük acılara ve kayıplara yol açan bu sorunun, mevcut hâkim yaklaşımlarla daha da çürütücü etkilerde bulunarak sürmesi kaçınılmazdır.

Hiçbir örnek iktidarlı ve devletli uygarlık çözümlerinin gerçek kanlı yüzünü Arap-Yahudi sorunu kadar sergileyemez. Daha da feci olanı, Yahudilerin inşasında büyük rol oynadıkları kapitalist modernite güçlerince 'biricikliği-tekilliği' olan soykırımı yaşamış olmalarıdır. Gerçekten önceden planlanan bu soykırım kadar modernitenin nihai çözümünün ya da çözümsüzlüğünün ne olduğunu açığa vuracak çok az örnek vardır.

2- Türk-Kürt-Ermeni-Asuri-Rum-Yahudi Çelişkisi: Bu çelişkiler kategorisi esas olarak kapitalist modernite kaynaklıdır. Kökleri eski uygarlıklara kadar uzansa da, modernitenin üç mahşeri atlısının -kapitalizm, ulus-devlet, endüstriyalizm- bölgeye yayılmasıyla birlikte, Anadolu ve Mezopotamya tarihinde tanık olmadığı sayısız etnik kırımlara ve milliyet kırımlarına sahne oldu. Bir anlamda merkezî uygarlık sisteminin temel inşa gücü olan bu halklar ve kültürler, modernitenin son iki yüzyıllık tarihinde birbirlerine aşırı düşmanlık besler hale getirilip, karşılıklı kırımlara uğratıldılar. Binlerce yıllık kültürel birikimler tasfiye olurken, bazı halklar bölgeden sürüldü, imha edildi. Kalanlar da çöl ya da dağ kabilelerine dönüştürüldü. Çelişkiler aslında Türkler ve diğer halklar arasında veya halkların kendi aralarında değildi. Açık ki, çelişkilerin inşa gücü beş yüzyıllık 'böl-yönet' politikalarıyla kendini kanıtlamış modernitenin hegemonik ulusal güçleriydi. Bu güçler, bölgedeki konjonktürel çıkarları uğruna, kökleri tarihin derinliklerine uzanan bu halkları birbirlerine kırdırtmaktan çekinmediler. Görünüşte birbirleriyle savaşan tüm bu halklar, özünde tekelci kapitalizmin iktidar ve sömürüsünün kurbanlarıydı. Ne acıdır ki, bu halklar

birbirlerini imha ederken neye, kime hizmet ettiklerinin bile derinliğine farkında değildiler. Bu çelişki kapsamında gerçekleşen kırımlar bile, tek başına modernitenin tarihteki tüm uygarlık sistemlerinin en kanlısı olduğunu ispatlamaya yeterlidir. Ortadoğu genelinde uzun zaman 'halklar bahçesi' olan yerler, bugün sessiz bir 'halklar mezarlığına' dönüşmüştür. Eğer halklar ve kültürleri adına vicdana gelip bir şeyler söylenecekse ve gerçek aydın sorumluluğunun gerekleri yerine getirilecekse, öncelikle bu kültürler ve halklar mezarlığının gerçek sorumlularının aydınlatılması ve hesabının sorulması gerekecektir.

3- Şia-Sünni Çelişkisi: Kökenleri her ne kadar İslam uygarlığının (iktidarcı İslam) daha ilk çıkışına dek uzansa da, bu iki mezhebin günümüzdeki çatışmaları modernite ile bağlantılıdır. Özellikle son dönemdeki İran-Irak çatışmasının ancak modernitenin ulus-devlet formunda ve emperyalizmle bağlantısı içinde doğru bir anlatısı mümkün olabilir. Kaldı ki, gerek İslamiyet-Musevilik, gerekse İslamiyet-Hıristiyanlık, hatta Hıristiyanlık-Yahudilik çelişki ve çatışmaları da proto-modernite bağlamında rahatlıkla çözümlenebilir. Dinlerin kapitalist modernite öncesi çatışma nedenleri ve formları, pozitivist görünüm altında olduğu gibi moderniteye yansımıştır. Özellikle Ortadoğu kökenli tek tanrılı üç dini ön-milliyetçilik olarak değerlendirmek gerekir. Bu dinlerin modernite milliyetçiliklerinden farkları, teolojik maske takmış olmalarıdır.

Tüm araştırmalar, modernite döneminin pozitivist anlatılarının kökeninde, temelde dinsel formların yer aldığını kanıtlamaktadır. Çokça idea edildiği gibi, sekülerizmle (dünyevilik) uhrevilik (ahiretçilik, dinsellik) arasında özde bir fark bulunmamaktadır; ancak biçimde bazı farklılıklar yaratılıp abartılmıştır. Sonuçta hem iktidar ve devlet dini, hem de modernitenin ulus-devlet söylemi haline gelmiş anlatılar aynı tekelci çıkarlara hizmet etmektedir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de Avrupa ve Ortadoğu'daki mezhep savaşları uygarlık ve modernite kaynaklı olup, hızından hiçbir şey kaybetmeden aynı çıkarlar temelinde devam ettirilmektedir. Radikal İslamcılık, Musevilik, Hıristiyanlık akımlarıyla her türlü milliyetçilik, modernitenin üç mahşeri atlısının hizmetinde birleşmişlerdir.

Ortadoğu halklarının zengin kültürünü binlerce yıldır kemiren uygarlık bezirgânları ve kanlı çehreleri, bugün kapitalist modernitenin hizmetinde olup, elde kalan son birikimleri de acımasızca, hesapsızca, kan ve gözyaşları içinde tüketmekte; bölgeyi harabeye, çevreyi çöle, dağları ıssızlığa çevirmektedir.

4- Ulus-Devletçiklerin Her Şeyle Çelişkisi: Ünlü bir söz vardır: Kapitalizmin insanlığa attığı en büyük kazık, inşa ettiği ulus-devletlerdir denir. Ortadoğu halkları ve ulusları için bu değerlendirme olanca çıplaklığıyla doğrudur; bölgenin hemen hemen her odağında günlük savaşlarıyla anbean doğrulanmaktadır. Kendi aralarında ve içte kendi halklarıyla savaş halinde olmayan ulus-devlet yoktur. Büyük Arap ulusunu ve kültürünü tüketen, İsrail'den çok, yirmi iki ulus-devletçiğin iktidar hesaplarıdır; bunların çılgın ve akıl almaz masraflarıdır. Halkları yerlerde sürünürken, bu iktidarlar nemrutlar ve firavunları gölgede bırakan her türlü ihtişamı (üstelik hiçbir anlamı olmayan göstermelik şovları) sergilemekten çekinmemektedir. Kendilerine bu gücü veren ise, yeni seküler tanrı olan ulus-devletçikleridir. Eski tanrılarına bağlılıkları sahte ve sözdedir. Arap ulus-devletçiliği İngiltere İmparatorluğu'nun Hindistan yolunu denetim altında tutma, petrol kaynaklarına sahip olma ve Osmanlı İmparatorluğu'nu kontrol etme hesaplarına dayalı olarak geliştirildi. Gerçek bu olduğu halde, bu devletlerin millici geçinmeleri, modernitenin iktidar tekniği gereğidir. Söz konusu ulus-devletler dünya kapitalist hegemonyacılığının temel ajan kurumlarıdır. Arap ulus-devletçiklerinde bu gerçeklik oldukça açıktır.

Acem ulus-devlet oluşumunda da aynı oyunları daha da ibret verici biçimde görmek mümkündür. Acemler Pers uygarlığından beri iktidar sanatında kazandıkları ustalığı modernite döneminde işbirlikçilik temelinde daha da geliştirmişlerdir. Denilebilir ki, uygarlık aldatmacalarıyla modernite aldatmacalarını (Şia milliyetçiliği) iç içe kullanmada Çinlilerle yarışacak

güçtedirler. Çinliler en vahşi kapitalizmi 'komünizm' diye cilalarken, İran modernistleri kapitalizm imalatı ulus-devlet putunu büyük ruhçuluk olarak 'İslam Cumhuriyeti' adıyla sunmaktan utanmayacak denli pişkindir. Güncel somutluğuyla küresel sistemin zayıf karnı durumunda olan İran'ın Iraklaşma olasılığı yüksektir. Bölgenin diğer ulus-devletleri gibi kurumsal faşizmi temsil etmesine rağmen, ABD-AB hegemonyacılığının zaaflarını kullanarak ömrünü uzatmaktadır. Fakat diğerleri gibi krizin pençesinde olup, Irak'takine benzer kaotik duruma yol açabilecek potansiyeli fazlasıyla taşımaktadır.

Türki ulus-devletler, AB-ABD himayesine ilaveten, Rusya'nın hegemonyası içinde varlık kazanmışlardır. Çekişme konusudurlar. Çok millici geçinmelerine rağmen, hegemonyasız ayakta durmaları zordur. Bölgesel krizden fazlasıyla pay alıp, kaotik potansiyele sahiptirler. Afganistan-Irak ekseninde yaşananlar, bölgesel ulus-devletlerin olası akıbetlerini açıkça yansıtmaktadır.

Ortadoğu'da iktidar ve devlet gerçekliği, ağır toplumsal sorunlara çözüm geliştirmekten çok, sorunların kaynağında yer alması nedeniyle bölgesel krizlerin sıkça savaşlarla sonuçlanmasına yol açmaktadır. Savaşlar krizi daha da büyütmekte ve kaotik durumları yaygınlaştırmaktadır.

Güncel olarak modernitenin endüstricilik ve kapitalizm ayağı asıl tahribatını geleneksel tarımı ve köy toplumunu çözmekte ve yıkmakta göstermektedir. Ulus-devlet ayağı bölgeyi topyekûn bir zindana çevirip kana ve gözyaşına boğarken, endüstriyalizm ve kapitalizm üstten işbirlikçi tekelciliğin en talancı yöntemlerine başvurarak, binlerce yıllık birikimlerin ürünü olan toplumsal değerleri kâr etmiyor diye bir çırpıda elinin tersiyle bir tarafa itmekte, ıskartaya çıkartmakta ve böylelikle çürütmektedir. Tarım ve köy toplumunun yıkılışı basit bir ekonomik sorun değildir. On bin yıllık bir toplumsal kültürün imhasıdır. Sorun tarım yerine daha çok kâr getiren sanayi ekonomisinin önem kazanması da değildir; toplumsal varlığın kendisidir. Günümüzün yapısal krizi ortamında, başta tarım alanları olmak üzere, pek çok alanda toplum bilinçli olarak işsiz bırakılmakta, genetiğiyle oynanmış bitkiler öne çıkarılarak tarım darbelenmektedir. Bu tür bitkiler sadece doğal bitkileri kırmıyor, sonu bilinmez hastalıklara da ortam hazırlıyor.

Sanayi kapitalizmi en az ulus-devlet tekelciliği kadar topluma saldıran bir tekel konumundadır. Ekonomiyle ilgisi yanlış anlaşılmakta ve bilinçli olarak çarpıtılmaktadır. Endüstriyalizm Avrupa hegemonyacılığında tarihsel rol oynamıştır. Fakat dünyanın çevre alanlarındaki asıl rolü bu hegemonyayı yerleştirmektir. Hem de yerel sanayileri daha verimli üretim teknikleri adı altında yıkarak! Ekonomik değil anti-ekonomiktir. Tarihte hep zengin kalmış Ortadoğu toplumları, modernitenin son iki yüzyıllık saldırıları altında en fakir dönemlerini yaşamışlardır. Tarımın ve tarım toplumunun yıkılışı bir ekonomik verimlilik gereği değildir; sınıfsal tahakkümün burjuvazi adına sağlanması için gerçekleştirilmektedir. Siyasi ve iktidarla ilgili bir olaydır.

Ortadoğu coğrafyasında ve ekonomik yaşamında endüstriyalizm, belki de iktidar-devlet savaşlarından daha tehlikeli sonuçlar doğuran bir ideolojik-politik saldırı tekniğidir. Ortadoğu'da on beş bin yıllık bir kültür birikimiyle inşa edilmiş toplum ve yaşam için endüstriyalizmin teşkil ettiği tehdit, savaşlar yoluyla yaşanan soykırımlar kadar tehlikelidir. Tekrar belirtmeliyim ki, endüstriyalizm, sanıldığının aksine, ekonomiye ve topluma saldıran en temel araçtır. Gerçek sanayinin de yıkım gücüdür. Kapitalizmin azami kâr hırsıyla yürütülen endüstriyel kalkınmacılık ülkeleri refaha ve zenginliğe değil, yıkıma ve yoksulluğa götürür; krize sürüklemekten de öteye harabeye çevirir. Harap olan, sadece ülkeler değil aynı zaman da tarihtir.

Ortadoğu'da toplumsal sorunların çözümsüzlüğünde, modernitenin tezgâhında dokunan orta sınıf, bürokrasi ve kentin rolü önemle değerlendirilmek durumundadır. Kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizm bağlamında yeniden inşa edilen orta sınıf, bürokrasi ve kent üçlüsü, kendisini çekim ve çözüm merkezi olarak sunmakta ustadır. Kapitalist modernitenin yayılım ortamının ürünleri oldukları halde, kendi kökenlerini bağımsız ve ori-

jinalmiş gibi sunmaya özen gösterirler.

Özcesi, konumları moderniteden kopyalama tarzında olduğundan, çözümün değil sorunun temel kaynaklarındandır. Modernitenin çözümsüzlüğü kendini en açık şekilde orta sınıfın köksüzlüğünde, bürokrasinin tıkanmışlığında, kentin kentsizleşmesinde yansıtır. Tüm maskeleme çabalarına rağmen, sistemin yapısal krizini bu üçlü olguda çıplak olarak okumak mümkündür.

Güncel gelişmeler, küresel kriz, finansal boyut, işsizlik, sanal yöntemlerle tarihin en büyük soygun sistemleri (yılda 600 trilyon Dolarlık talan) arasındaki ilişkileri açığa çıkarmıştır. Avrupa merkezli modernite azami küreselleşmeyi yaşarken, aynı döngü içinde yapısal krizinin ve sürdürülemezliğinin de farkına varmıştır. Zirve üstüne zirve yapıyorlar. BM, IMF, Dünya Bankası, NATO, AB ve kopyalarının sistem için yetersizliği iyice açığa çıkmıştır. Merkez bankaları, 7'ler, 8'ler ve 20'lerin paket üzerine paket açıklamaları, bilançolar, işsizlik, borçlanma rakamları, üretim kapasitelerinin düşüşü, gıda sorunlarının köklü biçimde gündeme girişi vb. birçok gösterge, toplumsal tahakküm alanındaki ekonomik tekelciliğin kriz bağlantısını yansıtmaktadır.

Afganistan-Pakistan, İran-Irak, İsrail-Filistin örnekleri, ulus-devletin sadece Ortadoğu açısından değil, küresel çapta çözümsüzlüğünü, kriz ve kaotik durum üzerindeki etkilerini yol açtığı yıkımlar, döktüğü kanlar ve akıttığı gözyaşlarıyla açığa çıkarmaktadır. Ulus-devletler insan toplumları için sadece en zalim yönetim araçları değil, çözümsüzlük kaynakları olduklarını kanıtlamaktadır. Bölgenin kültürel dokusunu parçalayan ulus-devlet, tarih boyunca uğranılan en büyük felaketi simgelemektedir.

Avrupa'nın kendisi için bile alarm zillerinin çalması anlamına gelen kapitalizm ve endüstriyalizm ancak reformlarla sürdürülebilirken, Ortadoğu toplumunda yaşanan tarihsel sorunları sınır tanımayan çatışma ve savaşlara taşırması kaçınılmazdır. Ortadoğu toplumunda kapitalizmi ve endüstriyalizmi derinleştirmek, toplumun kendisine ve çevresine karşı savaşı yoğunlaştırmak anlamına gelir. Hangi kılıflar altında sunulursa sunulsun, hep üçlü sacayağı biçiminde stratejik bir savaş aracı olan modernitenin güncel somut hali bu yargıyı doğrulamaktadır.

İdeolojik hegemonya, oryantalizm gerçekleri çarpıtmaktadır. Ortadoğu'nun son iki yüzyılı Batı modernitesi tarafından fethedilmekle geçmiştir. Oryantalist paradigmayı parçaladığımızda göreceğiz ki, 'soğuk savaşın' sonu, Ortadoğu için sıcak savaşın üst evreye sıçraması demektir. 1991'deki Körfez Savaşının soğuk savaşın bitiminden bir yıl sonrasına denk gelmesi bu görüşü doğrulamaktadır. 'Uzun süre' açısından baktığımızda, Ortadoğu için bu modernite savaşı, Napolyon'un 1800'lerin başından itibaren Mısır'a adım atmasıyla başlamış; ulus-devletçikler yaratma, kapitalist acenteler oluşturma ve petrol başta olmak üzere jeoekonomik kaynakların endüstriyalizm tarafından talanıyla zirveye çıkarılmıştır. Modernitenin kalın çizgisel anlatımı budur. Gerisi ayrıntı ve bol döngülü kısa hikâyelerdir.

Bölge için kriz ve kaos kavramlarını sıkça kullanmaktan çekiniyorum. Yaşanan gerçeklik sıcak savaş ise, o zaman bunu kriz ve kaosa indirgemek yanıltıcı olacaktır. Şüphesiz günümüz savaşları ne ilk ve ortaçağların savaşlarına, ne de modernitenin iki Dünya Savaşına kadar yaşattığı savaş biçimlerine benzer. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarıyla birlikte savaşlar kitleselleşti. İkinci Dünya Savaşından sonra ise toplumsallaştı. Üç ayaklı canavar yürüyüşünde yaşanan savaşların iç ve dış ayrımlarıyla toplum dışında verilmesi döneminin sona erdiğini, modernitenin yeni döneminin ise iç ve dış savaşların toplum içinde birleşik olarak yürütülmesi anlamına geldiğini kavramak, modernitenin yeni özünün gereğidir. Genelde tüm Ortadoğu toplumunda yaşanan savaş gerçeğini, özelde en açığa çıkmış haliyle Filistin-İsrail, Afganistan-Pakistan ve İran-Irak savaşları gerçeğini bu kapsamda çözümlemek büyük önem taşır. Havsalaya sığmayacak olaylar ve süreçler bu kapsamdaki çözümlemelerle daha iyi anlaşılır kılınacaktır.

ABD-AB hegemonyasında yürütülen yeni Ortadoğu savaşları nasıl sonuçlanabilir? Daha da yaygınlaşıp yoğunlaşa-

caklar mı? Hegemon güçler bölgeyi terk edebilirler mi? Ederlerse veya etmezlerse neleri beklemek gerekir? Açık ki, bu temel sorulara net ve kesin cevaplar verilemez. Ama farklı bir tarihsel aşamayla karşı karşıya olduğumuz kesindir.

ORTADOĞU'DA DEMOKRATİK MODERNİTE ÇÖZÜMÜ

Ortadoğu toplumlarında yaşanan sorunların kaynağında daha fazla iktidar ve devlet yatmaktadır. Uygarlık tarihi boyunca sorun çözmek amacıyla ortaya çıkan her güç, daha fazla güce ve devlet erkine sığınmaktan başka bir çare bulamadı. Tepedeki imparatordan ailedeki kocaya kadar her gücün sorunların çözümünde kullandığı zor, iktidara gelme ve devlet olmanın sihirli değneği oldu. Batı uygarlığı bu geleneğin modern biçimlerini yarattı. Demokrasi cilasını çekerek iktidar ve devletin demokratikleştirilebileceğini sandı veya liberalizm bu sahtekârlığa başvurdu. Günümüz Ortadoğu'sunda temel sorunlar hâlâ iktidar ve devlet olma temelinde çözülmeye çalışılmaktadır. Örneğin Irak'ta bir ulus-devlet yerine üç veya daha fazla ulus-devletle, Filistin'de şimdiden üçe çıkmış devletle, Afganistan'da aşiret sayısı kadar devletçikle sorunlar çözümlenmeye çalışılmaktadır. Zaten yeterince yük teşkil eden iktidar ve devlet elitlerine yenilerini eklemek, daha fazla baskı ve sömürüden başka sonuç vermez. Bu da daha fazla toplumsal sorun ve çatışma demektir. Kürdistan Devrimi demokratik ulus çözümünü konfederal yönetimler ve demokratik otoritenin tesis edilmesiyle kurumsallaştırırsa, bu model Ortadoğu'nun binlerce yıllık iktidar kördüğümlerini ve devletçilik hastalıklarını çözmede köklü dönüşümlere yol açabilir. Ortadoğu halkları ve kültürlerinin şiddetle ihtiyacını duyduğu şey demokratik otoritedir. Bunun dışında güç denemesine ve devlet erkine dayanan her çözüm hamlesi, şimdiye kadar denenen tüm örneklerde gözlemlendiği gibi, ağırlaşan sorunlar altında sürdürülmesi güç bir toplumsal yaşama yol açacaktır.

Ortadoğu'da yaşam adına sadece hastalık vardır. İçe kapanmacı ulus-devlet modeliyle sorunlar boşluğa bırakıldı. Batılı hegemonya kendini Ortadoğu'da kurumlaştırma gücünü göstermemekle birlikte, en azından minimalist ulus-devletlerle bölgeyi sistemine bağlamayı başardı. Gelinen aşama bu yöntemin iflasıdır. Kürdistan Devrimi'nin demokratik ulus boyutlarında üreteceği, inşa edeceği kurumlar bu geleneği tersine çevirebilir. Tarihte paylaşılan ortak kültürler temelinde Demokratik Uluslar Birliği'ni geliştirebilir. Ortadoğu kültürlerinin demokratik öğelerini küçümsememek gerekir. Halen güçlü olan kabile ve aşiret gelenekleriyle dinî ve mezhebî cemaat geleneği demokratik uluslaşmanın ilke ve kurumlarıyla bütünleştirilirse, demokratikleşmenin gücüne dönüştürülebilir. Unutmamak gerekir ki, despotik iktidar ne denli geçerliyse, demokrasiye duyulan ihtiyaç da o denli gereklidir ve gerçekleşebilir. İktidarın güçlü olduğu her yerde demokrasinin büyük potansiyel gücü de vardır. Ortadoğu'nun mevcut ulus ve iktidar anlayışlarıyla yönetilemeyeceği fazlasıyla açığa çıkmıştır. Ulusal ve bölgesel sorunların çözümünde Demokratik Uluslar Birliği çatısı daha şimdiden ivedilikle kurulmayı gerektirmektedir. Tek başına hiçbir devletin giderek büyüyen sorunlarla baş edemeyeceği ortadayken, birlikten kaçmak iddiasızlık ve çözümsüzlükle özdeştir. Kürdistan'ın ulus-devletleşmesi, Kürtler için devrimci bir gelişme olarak nitelenemez. Sadece ağır bölgesel sorunlara çok daha ağır bir sorun eklenmiş olur. Irak'ta denenen Kürt ulus-devleti ancak demokratik uluslaşmayla kuşatılır ve bu sürecin uzlaşmacı bir yedeği haline getirilirse, Kürdistan ve Ortadoğu çapında olumlu rol oynayabilir. Aksi halde İsrail-Filistin sorunsalından daha ağır sorunlara yol açması beklenebilir.

Demokratik ulus modelinin dayattığı çözüm ulus-devletlerin inkârını değil, onların demokratik anayasal çözüme bağlı olmasını gerektiriyor. Batı Avrupa'da iç içe geçmiş devlet-demokrasi izdivacı, yegâne çözüm modeli değildir. Tersine, sorunları çok olan ve çözümünü erteleten bir modeldir. Ortadoğu'da denenmesi gereken model, devlet-ulusuyla demokratik ulusun varlığını ve özerkliğini esas alan demokratik anayasal çözümdür. Aksi halde ortaya çıkacak

birlik modelleri rolleri bakımından İslam Konferansı ve Arap Birliği (Bunlara Türki Devletler Konseyini de eklemek gerekir) gibi oluşumların ötesine geçmez. İçte demokratik anayasal sisteme bağlı ulusların (Buradaki ulus kavramı ile devlet-ulusuyla demokratik ulusun uzlaşmasından doğan üst ulus veya uluslar ulusu kastedilmektedir) kendi aralarında oluşturacakları Demokratik Uluslar Birliği şüphesiz büyük bir gelişme olacaktır. Sadece kalıcı barışın sağlanması değil, işsizlikten tümüyle kurtulmuş yığınların komünal ekonomi ve ekolojik endüstrinin birlikteliğiyle ekonomik üretkenliği ve kültürel Rönesans'ı yaşaması anlamına da gelecektir.

Hiç kimse mevcut bilgi ve teknoloji çağında bölgedeki işsizliği, verimsiz ekonomiyi ve umut vermeyen kültürel yaşamı bir kader olarak göremez. Böyle görenler, ideolojik körlük içinde olanlar veya sistemin ideolojik hegemonyasını yaşayanlardır. Ortadoğu ancak Demokratik Uluslar Birliği çatısı altında tarihte çok uzun sürmüş olan evrensel rolünü yeniden oynayabilir. Her zaman söylediğim gibi, Kürtler tıpkı uygarlığın şafak vaktinde oynadıkları rolün bir benzerini bu sefer demokratik uygarlık temelinde oynayabilirler. Kürdistan Devrimi'nin potansiyeli ve Kürt demokratik ulus çözümü bunun için gerekli olan her türlü gücü (entelektüel ve fiziki güç) fazlasıyla sunmaktadır. Kürdistan Devrimi her zamankinden daha fazla bir Ortadoğu Devrimi'dir. Kürt demokratik uluslaşması da Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'dir.

O halde Kürdistan Devrimi'nin evrenselliğe giden yolu Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'nden geçecektir. Kapitalist modernitenin ulus-devlet birimlerine dayalı birçok bölgesel birlik (Avrupa, Asya, Amerika ve Afrika'daki ulus-devlet birlikleri) ve BM, kurulduklarından beri hiçbir küresel ve bölgesel soruna çözüm bulamamışlardır. Çünkü ulus-devletin bünyesel olarak yaşadığı çözümsüzlük, sorun geliştirme ve erteletme kapasitesi bu tür bölgesel birlikler ve BM birimleri için de fazlasıyla geçerlidir. Bu başarısız örneklerin yerine ulus-devlet birimlerini aşan birimlerle yeni birliklerin oluşturulması ertelenemez bir ihtiyaçtır. Bölgesel Demokratik Ulusal Birliklere ihtiyaç olduğu gibi, mevcut BM yerine ulus-devletleri aşan demokratik ulusal birimlerden oluşan Dünya Demokratik Uluslar Birliği'ne (DUB) de şiddetle ihtiyaç vardır. İster bölgesel ister küresel düşünelim, Demokratik Uluslar Birliği'nin sadece devlet birimlerinin değil, demokratik sivil toplum örgütlerinin de katıldığı bir birlik olması gerekir. Dünya barışı savaşın kaynağı olan ulus-devletlerle sağlanamaz. Aynı zamanda krizlerin kaynağı olan modernite kurumlarıyla kalkınma da sağlanamaz. Mevcut örnekler bu gerçeği fazlasıyla kanıtlamaktadır. Dünya barışı demokratik uluslardan geçtiği gibi, dünya halklarının çalışma hakkı ve temel ihtiyaçlarının giderilmesi de kapitalizmin çılgın kâr peşindeki finans tekellerinden değil, herkesin çalıştığı ve çalışmanın özgürlük sayıldığı komünal ve ekolojik ekonomi ve ekolojik sanayileşme birliklerinden geçer.

Kapitalist modernitenin sadece ekonomik, sosyal ve politik bunalımını yapısal olarak yaşamıyoruz; beraberinde köklü bir hakikat bunalımını da yaşıyoruz. İnsanlığın gelişmesi hep hakikat algısındaki gelişmelerle birlikte olmuştur. Hakikat algısını sanallaştıran kapitalizm, insanlık tarihinde en kötü, çirkin ve yanlış yaşamın yolunu açmıştır. Yanlış yaşam yolunda DOĞRU yaşanmaz. Kötü ve çirkin yaşam yolunda da İYİ ve GÜZEL yaşanmaz. Yaşam için krizler ve savaşlardan da daha ağır bir felaket, hakikat algısından köklü kopuşlara yol açan sanal yaşam kutularına kölece bağlanmadır; çoktan çizilmiş yanlış, çirkin ve kötü yolda yaşamadır. Genelde modernite, özelde demokratik modernite tartışmaları hakikat algımızı yeniden geliştirebilir. Yanlış, çirkin ve kötü yollarda heba olan yaşamlardan kopup doğru, güzel ve iyi yaşam yollarına yönelebiliriz. Bunun için demokratik modernitenin zihniyet devrimiyle, toplumsallaşan felsefe, sanat ve bilim yoluyla hakikat algımızı güçlendirip doğru, iyi ve güzel yaşamı gerçekleştirebiliriz.

Bir insanın hayatında yaşadığı gerçekliklerin hakikatine varmasından daha değerli bir şey olamaz. Hakikat arayışı en değerli insan faaliyetidir. Özetlemek gerekirse, insan, hakikati mümkün kılan varlıktır.

3. DÜNYA SAVAŞININ NEDENLERİ VE OLASI SONUÇLARI ÜZERİNE

Ortadoğu'da yaşanan yeni dünya savaşı gerçeği, yani 3. Dünya Savaşı gerçeği hemen herkes tarafından daha derinlikli değerlendirilmeye ve anlaşılmaya çalışılmaktadır. Küresel sermaye güçleriyle 1. Dünya Savaşı'nın Ortadoğu'da yarattığı ulus-devlet statükoculuğu arasında çeyrek asırdır süren bu savaşın, 2011 başından itibaren Arabistan'ın değişik alanlarında halk isyanları biçimindeki gelişmelerle iç içe geçtiği bilinmektedir. Nitekim bu halk hareketliliğini bir çok çevre Arap Baharı olarak tanımlamıştır. Tunus ve Mısır'dan başlayıp bütün Arabistan'a yayılan söz konusu halk isyanlarının 3. Dünya Savaşı'nın Arabistan'da yarattığı etkiyle bağlı olduğu gibi, 1. Dünya Savaşı'nın yarattığı ulus-devlet statükoculuğunun Arap toplumunu içine düşürdüğü ikincil toplum durumuna duyulan tepkinin sonucu olduğunu da görmek gerekir.

Bunlarla beraber, bu konu kapsamında irdelenmesi gereken en önemli hususlardan birisi de sürmekte olan Musul ve Rakka operasyonlarıdır. Çünkü siyasi, askeri, diplomatik, sosyal ve ekonomik çıkar çelişkileri olan bütün güçler bu çatışmanın içerisindedir. Hiç kimse bundan uzak ya da bunun dışında kalmamaktadır. Genel planda Ortadoğu'nun, daha dar planda Musul'un, Rakka'nın, Halep'in fersah fersah uzağında olan siyasi-askeri güçler gelişmeleri 24 saat izlemekte ve kendi çıkarlarına göre tavır geliştirmeye çalışmaktadır.

Bu bağlamda Musul ve Rakka operasyonunu dar anlamda DAİŞ'e karşı bir operasyon olarak ele almanın son derece yetersiz, tarihsel bakış açısından ve somut gerçeklikten yoksun bir bakış açısı olacağını belirtmek gerekir. Yaşanılanın özellikle Musul etrafında kapsamlı bir savaş olduğunu, bunun da 3. Dünya Savaşı'nın çok önemli bir aşaması olduğunu ifade etmek gerekir. Dünyanın en temel çelişkileri bu çatışmanın içerisindedir. Bu çelişki ve çatışma yoğunlaşmasını anlamak için de öncelikle 3. Dünya Savaşı'nı, gelişimiyle birlikte, doğru anlamak gerekir.

Konuya başlarken 3. Dünya Savaşı'na ilişkin tespit edilmesi gereken diğer önemli bir husus ise mevcut siyasi-askeri durumun çok karmaşık, çok yoğun, çok kaygan ve hareketli olan özelliğidir. Bu savaş, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda olduğu kadar yoğun teknik kullanımıyla sürmemektedir. Fakat siyasi ve askeri mücadelenin yoğunluğu, hızı, hareketliliği ve bütün güçlerin katılımı bakımından bir dünya savaşından hiçbir eksikliği yoktur. Bunun için, askeri teknik kullanımındaki yoğunluğa bakarak "buna dünya savaşı denemez" denilmektedir. Ama savaşı sadece teknik kullanımındaki yoğunluk ile ele almak bizi büyük bir yanılgıya götürecektir.

3. Dünya Savaşı'nı ortaya çıkartan şartları anlamak için de öncelikle Kürdistan'ın durumuna bakmak gerekir. Lozan Anlaşması'yla Kürdistan'ı bölüp parçalayan ve Kürt toplumunu inkar ve imha sistemi altına alan sürecin gelişmesinden itibaren Kürt toplumunun bu statüyü kabul etmediği ve bu statüye karşı Kuzey, Doğu ve Güney Kürdistan'da uzun ve çok yönlü direnişler içine girdiği bilinmektedir. Kaldı ki bu direniş, 1. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı Kürdü inkar ve imha statüsüne karşı gelişen bir direniş de değildir. Ondan önce de, 19. yüzyıl boyunca, merkezi Osmanlı yönetiminin Kürt beyliklerine

yönelik daha fazla vergi ve daha çok asker için geliştirdiği saldırılar olmuştur. Bu saldırılar karşısında da Kürdistan'ın dört bir yanındaki Kürtler, aşiret yapısından da aldıkları güçle hep direnmişlerdir. Kürt isyanları denen olaylar aslında bu temelde ortaya çıkan ve yaşanan olaylardır. Yoksa durup dururken ya da Osmanlı sistemi içerisindeki otonomi yapılarını bağımsızlığa dönüştürmek için giriştikleri bir direniş ya da isyan durumu söz konusu değildir.

20. yüzyıldaki saldırılar ise Kürdistan'ı bölüp parçalayan, Kürt toplumunu yok sayarak yok etmek isteyen soykırımcı saldırılardır. 19. ve 20. yüzyılda, Kürdistan'ın değişik bölgelerinde ağır katliamlarla sonuçlanan isyan ya da direnişler işte bu saldırı, işgal ve soykırım hareketlerine karşı gelişmiştir. Çeşitli dönemlerdeki bu direnişler her ne kadar önemli gelişmeler ortaya çıkarsalar da sonuçta tümü ağır katliamlarla ezilmekten kurtulamamışlardır.

19. ve 20. yüzyılda Kürdistan'a yöneltilen, bir fiziki soykırım hareketidir. Bu, bölge bölge ya da parça parça olmuş; zamana yayılmış da olsa neticede ağır katliamlarla gerçekleşen, yüzbinlerce Kürdün ölümüne yol açan katliamlara dönüşmüştür. 20. yüzyılın ikinci yarısında ise bu katliamların ortaya çıkardığı siyasi-askeri egemenliğe dayanarak, Kürtler çok yönlü bir asimilasyon altında kültürel soykırım sürecine alınmıştır.

Kürtleri inkar ve imha kıskacına alan, Arapları ise ikinci sınıf konumuna düşüren sistemin kendi içinde girdiği çelişki ve çatışma, 3. Dünya Savaşı'nın karakterinin anlaşılmasını daha da güçlendirmiştir. O yüzdendir ki, bu savaş, çok farklı şekillerde tanımlanmaktadır. En genel tanımıyla savaş, mevcut durumu kabul etmeyen ve mevcut durumu değiştirmeyi öngören siyasi ve askeri güçlerin bir biriyle çatışmasını ifade eder. Mevcut durumda da Ortadoğu'da böyle bir çelişki ve çatışma durumu yaşanmaktadır.

Musul Sorunu ve 3. Dünya Savaşı

Söz konusu çelişki ve çatışmaların en önemli nedenlerinden olan, Ortadoğu'nun ulus-devlet statükosunu yaratan 1. Dünya Savaşı, 1918 yılında bitmiştir. Türkiye'de 1. Dünya Savaşı 1923'te Lozan Antlaşması'yla bitmişse de, Kürdistan'da ancak 5 Haziran 1926 Ankara Anlaşması'yla ve Musul üzerine varılan anlaşmayla sonuca gitmiştir. Diğer bir ifadeyle, 1. Dünya Savaşı Musul pazarlığıyla sonuca ulaşmıştır. Musul üzerinde Kürdü inkar eden ve imha etmeyi öngören bir zihniyet ve politikanın ilgili güçler tarafından kabul edilmesi ve bu temelde Musul'un İngiliz egemenliğine bırakılmasıyla 1. Dünya Savaşı sonuçlanmıştır. Bahsettiğimiz ve 90 yıldır sürdürülmeye çalışılan ulus-devlet sistemi de bu temelde ortaya çıkmıştır.

Bu bakımdan, Musul sorunu Kürt sorunudur. Musul üzerindeki anlaşmayla Kürt sorunu, yani Kürdü inkar ve imha etmek isteyen zihniyet ve sistem ortaya çıkartılmıştır. Kürt soykırımı Musul pazarlığı temelinde oluşturulmuştur. Bugüne kadar da Musul üzerindeki kavga biçiminde sürmüştür. Kerkük, Süleymaniye, Hewler, Dûhok Musul'dan kopartılıp, "Irak'ta yeni bir ulus-devlet sistemi yaratıyoruz" denilip, Musul'un demografik yapısı değiştirilmeye, Musul vilayetinde çoğunluk olan Kürt nüfus azınlığa düşürülmeye çalışılmıştır.

Çeyrek asırdır devam eden ve 1. Dünya Savaşı'nın yarattığı statükoyu hedefleyen 3. Dünya Savaşı'nın da bugün gelip Musul savaşı halini alması bu bakımdan önemlidir ve anlaşılır bir husustur. Musul savaşı dar, yerel bir savaş değil 3. Dünya Savaşı'nın, yani Ortadoğu savaşının ta kendisidir. Dolayısıyla Musul'da ortaya çıkacak sonuç da 3. Dünya Savaşı'nın sonuca gitmesi açısından da çok önemli ve belirleyici roller oynayacaktır. Demek ki Ortadoğu bölgesinin yeniden yapılandırılması ve yeni bir siyasi statükonun oluşturulması açısından, hem de Kürt sorununun çözümü açısından Musul savaşı ve buradan ortaya çıkacak sonuçlar tarihi öneme sahiptir.

Diğer yandan Türkiye'de yaşanan mücadele sonuçta bir faşist diktatörlük oluşturmaya yönelen AKP'nin oturduğu siyasi çizgi tümüyle Kürt düşmanı, dinci-milliyetçi bir çizgidir. Tayyip Erdoğan yönetimi, 93 yıllık cumhuriyeti Kürt düşmanı olarak ve dinci milliyetçi çizgide, yani Türk-İslam sentezci çizgide yeniden bir ulus-devlet faşizmi olarak yapılandırmak istemektedir. Şimdiye kadar yürüttüğü mücadelede elde ettiği sonuçları kendisi için bir avantaj olarak değerlendirmekte ve böylece Kürtleri 'birinci düşman' olarak ilan edip kara, beyaz ve yeşil Türkçü faşizmi bu temelde birleştirerek kendi dinci-milliyetçi faşist diktatörlüğünü inşa etmek istemektedir. Böylece Tayyip Erdoğan yöne-

timinin varlığı ve geleceği Kürt halkının ve Kürdistan Özgürlük Mücadelesi'nin yok edilmesine bağlanmış durumdadır.

Bu bağlamda, öncelikle, çeyrek asırlık 3. Dünya Savaşı'nın, bugün gelip Türkiye-Suriye-Irak üçgeninde odaklandığı tespitini yapmamız gerekir. Hem Bakurê Kürdistan'da AKP faşizmine karşı Özgürlük Hareketimizin yürüttüğü mücadele, hem Rojava Kürdistan'ın da, Suriye'de yaşanan savaş, hem de DAİŞ faşizmine karşı mücadele adı altında başlayan Musul Savaşı bu gerçekliği açıkça göstermektedir. Dolayısıyla Türkiye-Irak-Suriye üçgenindeki siyasi-askeri gelişmeler ve olaylar birbiriyle daha fazla bağlanmış ve bütünleşmiştir.

Bu durum bir yandan Bakûr, Başûr ve Rojava Kürdistan'daki siyasi-askeri mücadeleyi birleştirirken, diğer yandan Kürdistan üzerindeki savaşın 3. Dünya Savaşı'yla iç içe geçmesini ortaya çıkarmıştır. Bu durumun, tarihsel olarak Sümerlerden bu yana gelen iktidarca-devletçi erkek egemenlik sistemle bağı olmakla birlikte, daha yakın tarihsel bakımdan l. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı ulus-devlet statükoculuğunun bir sonucudur.

Bugünkü sonuca iki yönden gelinmiştir:

Birincisi, Ortadoğu'nun ulus-devlet statükoculuğu ile siyasal kapitalist modernite sistemi arasındaki 3. Dünya Savaşı'nın çeyrek asırdır devam eden gelişimi bugün böyle bir noktaya ulaşmış durumdadır. TC ve İran devletinin başını çektiği, bölgenin ulus-devlet statükoculuğu, var olan düzeni olduğu gibi sürdürmek isterken, mevcut sistem ulus-üstü sermayenin azami kar hırsı ile elde etmek istediklerine engel oluşturmaktadır. Bu da küresel sermaye güçlerinin azami kar yasası doğrultusunda, sermayenin daha hızlı ve daha çok kar edici biçimde dolaşımına izin verecek yeni bir Ortadoğu sisteminin yapılanması arayışına ve istemine götürmüştür. Böylece çeyrek asırdır devam eden ve adına 3. Dünya Savaşı denen bir savaş gerçeği, küresel sermaye güçleriyle ulus-devlet faşist statükocu güçleri arsında yaşanmıştır.

3. Dünya Savaşı Türkiye'de Odaklanmıştır

Başta Körfez Savaşıyla Irak ve Kuveyt hattından başlayan ve Arap coğrafyasında süren bu savaş günümüzde gelip Türkiye'de odaklanmıştır. Böyle bir noktaya gelmesi anlamlı ve anlaşılırdır. Çünkü Ortadoğu'da ulus-devlet statükoculuğunu temsil eden ve ayakta tutan iki temel güç TC devleti ile İran'dır. İran'ın, geçici olarak kendini böyle bir savaşın kıyısına çekmeyi başarması Türkiye'yi, savaşın odaklandığı birincil alan haline getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, küresel kapitalist modernite sistemiyle yaşanan 3. Dünya Savaşı'nda, Ortadoğu'nun ulus-devlet statükoculuğunu temsil eden, savaşın bir tarafı olan konuma sahip olmuştur.

Arap coğrafyasında birçok ulus-devlet faşist diktatörlüğü yıkılmış, fakat yeni bir sistem ortaya çıkarılamamıştır. Böyle bir sistemin oluşumuna TC ve İran devletleri izin vermemiştir. Türkiye ve İran'daki ulus-devlet statükosunda değişiklik olmadan Ortadoğu'nun siyasi sisteminin yeniden yapılanması mümkün olmamaktadır. Çünkü Ortadoğu'daki ulus-devlet statükoculuğu Türkiye ve İran egemenliği üzerinde şekillenmiştir. Bu iki gücün paylaşımı ve rekabeti mevcut Ortadoğu çelişki ve çatışmaların belirleyeni olmaktadır. Bu gerçeklik de Ortadoğu'daki ulus-devlet statükosunda değişiklik yapmak isteyen küresel kapitalizmin, 3. Dünya Savaşı biçimindeki saldırıların, Türkiye'de odaklanmasını gündeme getirmiştir.

Şimdi Tayyip Erdoğan ya da AKP yönetiminin oluşturmaya çalıştığı yeniden yapılanma da Kürt düşmanlığını esas almakta, dinci milliyetçi bir çizgide kendisini şekillendirmektedir. Aslında Kürt düşmanlığında da, Türk milliyetçiliğinde de herhangi bir değişiklik yoktur. Farklılık sadece laiklik yerine AKP dinciliğinin geçirilmesidir.

Tayyip Erdoğan yönetimindeki AKP TC devletini bu temelde yeniden yapılandırmaya, eskinin 'CHP devleti' yerine şimdi 'AKP devleti'ni oturtmaya ve bunu tüm dünyaya kabul ettirmeye çalışmaktadır. Böylece Tayyip Erdoğan ikinci Atatürk olmak istemektedir. Geçmişte Kenan Evren'in, Tansu Çiler'in özenip de başaramadığını şimdi Tayyip Erdoğan kişiliği bu biçimde başarmak istemektedir.

Arap Halkının Statüsü ve 3. Dünya Savaşı

İkincisi, Türkiye, Irak, Suriye üçgeninde odaklanan mevcut savaş durumunu ortaya çıkartan diğer boyut ise Kürt ve Arap halklarının 1. Dünya Savaşı'nın şekillendirdiği ulus-devlet faşist diktatörlüklerine karşı geliştirdiği mücadeledir. Kürt halkı

1925'ten bu yana 1. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı söz konusu Kürdistan'ı parçalayan ve Kürdü inkar ve imha altına alan statükoyu kabul etmemiş, tüm Kürdistan parçalarında bu statükoya karşı direnmiştir. Bu direnişler son 40 yılda Önder Apo öncülüğündeki PKK hareketinin özgürlük ve demokrasi mücadelesinde birleşerek mevcut Kürdü inkar ve imha statükosunu parçalayan, söz konusu sınırları işlemez kılan, Kürdistan'ı bölüp parçalayıp Kürt toplumunu inkar ve imha altına almak isteyen zihniyet ve siyaseti ciddi bir biçimde darbelemiştir. Bu zihniyet ve siyaseti aşılma noktasına getiren bir düzeye ulaşmıştır. Kürdistan'ın bugün 3. Dünya Savaşı'nın yaşandığı temel bir merkez, Kürt sorununun ise 3. Dünya Savaşı'nın çözmesi gereken temel sorun haline gelmesi işte buradan kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte Arap toplumu da Türk ve Fars egemenliğine dayalı ulus-devlet statükosu biçiminde şekillenen ve Arapları ikinci sınıf toplum durumuna düşüren Ortadoğu statükosunu kabul etmemiş ve içine sindirmemiştir. Bu statükoya karşı geliştiğini söyleyen Arap milliyetçiliğini bir dönem bu nedenle desteklemiş, fakat Nasırcılık, Baasçılık vb. adlar altında gelişen söz konusu Arap milliyetçiliğini, aslında ulus-devlet statükoculuğunu aşma gücünde olmadığını görünce, onlara karşı da bir direnişe dönüşmüştür. Özellikle son beş yıldır 'Arap Baharı' adı altında bütün Arap ülkelerinde gelişen karmaşık halk isyanlarının bu temelde ele alınıp değerlendirilmesi, gerçeğin daha doğru ve yeterli anlaşılmasını getirir.

3. Dünya Savaşı İçerisinde Yeni Ortadoğu Arayışı

Mevcut direnişlerin bu kadar karmaşık olmasının altında da, işte bu çelişkili durum yatmaktadır. Bir taraftan Arap milliyetçiliği kendisini emperyalizmin yarattığı ulus-devlet statükoculuğuna karşı mücadele eden güç olarak göstermiştir. Ama milliyetçilik toplumun beklentilerine cevap olmamış ve toplumda hayal kırıklığına neden olmuştur. Hayal kırıklığı yaşayan çeşitli toplumsal kesimlerin yeterince bilinçli ve örgütlü olmayan direnişlerin de buna karşı gelişmesi, işte Arap alemindeki bugün yaşanan karmaşıklığın nedenini oluşturmaktadır. Bu karmaşık durumun anlaşılması böyle bir bakış açısıyla kolayca mümkün olmaktadır.

Kürt halkının varlık ve özgürlük mücadelesiyle Arap toplumunun ikinci sınıf toplum durumuna düşürülmeye karşı gelişen demokratik içerikli mücadelesi bugün gelip Türkiye-Irak-Suriye üçgeninde birleşmektedir. Bu da yeni bir Ortadoğu arayışını gündeme getirmektedir. Son günlerde Tayyip Erdoğan yönetiminin Kürt düşmanlığına bir de Arap düşmanlığını eklemesi gayet açık ve anlaşılır bir durum olmaktadır. Bu bakımdan Kürtler gibi aslında Arap demokrasinin birincil düşmanı da Türkiye'nin bölgeye dayatmaya çalıştığı ulus-devlet faşizmi olmaktadır.

Kürt özgürlük mücadelesiyle, Arap demokrasi mücadelesinin baş hedefi olarak da günümüzde AKP'nin faşist soykırımcı diktatörlüğü öne çıkmaktadır. Kürt sorunu ve Arap sorunu temelinde yaşanan mücadelelerin bir tarafı da TC devleti ve AKP iktidarı olmaktadır. Ortadoğu'daki faşist ulus-devlet diktatörlüğünün birincil sahiplerinden ve koruyucularından olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve AKP yönetiminin hem küresel kapitalist modernite sistemiyle yaşanan 3. Dünya Savaşı'nda bir taraf olması, hem de Kürdistan'da ve Arabistan'da yaşanan özgürlük ve demokrasi mücadelelerinin bir tarafı olması bu gücü Ortadoğu'nun en gerici, en faşist, en saldırgan ve mevcut çatışmalı durumun birincil tarafı haline getirmektedir.

3. Dünya Savaşı, 90'lardan itibaren Sovyetler Birliği'nin yıkılışı, reel sosyalizmin çözülüşü ardından gelişen bir süreç olarak değerlendirilir ama aslında PKK'nin çıkışıyla, Ortadoğu'da 1. Dünya Savaşı'nın yarattığı statükoyu parçalamaya başlayan bir siyasi-askeri güç haline gelişiyle birlikte bu savaş durumu ortaya çıkmıştır. Reel Sosyalizmin çözülüşü ardından küresel sermaye sisteminin 'yeni dünya düzeni' adında geliştirdiği sistem Asya'da, Afrika'da, Kafkasya'da, Balkanlar'da, Amerika'da bir çok çelişki ve çatışmalar yaşamıştır. Sonunda körfezden başlayarak Kuveyt'ten, Irak'tan, Libya'ya, Mısır'a, Yemen'e yayılan savaşlar olmuştur.

Sonuçta gelip şimdi Türkiye-Irak-Suriye'de odaklanmış, onun da merkezinde Kürdistan vardır. Dolayısıyla Kürt sorunu bugün 3. Dünya Savaşı denen savaş sürecini ortaya çıkartan, bu savaşla çözümlenmek istenen sorunların birincisi

konumundadır. Birinci sorun Kürt sorunudur. Dünya savaşının gidişatını, sonucunu belirleyecek olan bu sorunun çözüm durumudur. Çözüm derken de hep bizim istediğimiz gibi bir çözümü düşünmemek gerekir. Bu sorunu ortaya çıkartan güçler çatışmasının nereye varacağı, nereye nasıl şekilleneceği durumudur.

Bu nedenle Kürdistan Özgürlük Mücadelesi'yle, Ortadoğu'daki 3. Dünya Savaşı iç içe geçmiş haldedir. Savaş yoğun biçimde Zagrosların batısında kalan Kürdistan parçalarında yaşanmaktadır. Musul'da, Rakka'da DAİŞ'e karşı operasyonlar olarak planlanıyor ama tamamı Kürt sorunu ve Kürdistan'daki mücadeleyle ilgilidir. Yeni bir durum olarak her iki operasyonda da çok önemli aktif güç Kürtlerdir. Kürtler, bu savaş ortamında Rojava'da, Başur'da, Bakur'da geçmişe göre biraz daha örgütlü yer almaktalar. Fakat parçalıdırlar.

Kürt halkının ilk defa kendi örgütleriyle ve iradeleriyle böyle bir savaşta yer aldıklarını söylemek de doğru değildir. Tarihte de dünyanın değişik yerlerinde, Ortadoğu savaşlarında Kürtler yer aldılar. Aşiret gücü, beylik gücü olarak ve kendi adları ve örgütlülükleriyle katıldılar. Biz bu durumu yeni durum olarak kestirmeci şekilde ve kendimize göre değerlendirirsek, bu yeni durumdan zafer çıkacakmış algısına gideriz ki, bu da yanlış olur. Tarihteki örneklerinden de biliyoruz ki, Kürtler kendi güçleriyle savaşlara katıldılar, ama süreklilik sağlayamadıkları ve birlik yaratamadıkları için yeterince sonuç alamadılar. Az kazandılar, ama daha fazla başkalarına kazandırdılar. Şimdi ise daha aktifler, daha örgütlüler. Kürt halkında geçmişin tecrübesini çıkartan bir bilinç düzeyi oluşmuştur. Özellikle Önder Apo'nun teorik ve pratik olarak Kürt düşüncesine ve siyasetine getirdiği yenilik işte bunu içermektedir. Fakat onun anlaşılması, özümsenmesi ve bir de pratikte yaratıcı tarz, üslup ve yeterli tempoyla başarılı uygulanması sorunu vardır. Bir düşünce kendi başına pratik sonuç değildir; sadece aydınlatıcı özelliği vardır. Bu konu bir sorun olarak gündemdedir. Mevcut durumda da Kürt aktivitesi güçlü ama parçalıdır. Ne kadar süreklilik sağlayacağı belli değildir. Gelişmeleri 24 saat doğru izleyerek ve katılımını pratikte başarılı sonuca götürerek ancak Kürt sorunun çözümünü kendi öngördüğü, planladığı, istediği şekilde geliştirebilir.

Konuya ilişkin yaptığımız tespitleri güncel gelişmelerle birlikte daha da açabiliriz. Yeniden vurgulamakta fayda olan husus içinde bulunduğumuz sürecin yoğun ve karmaşık askeri ve siyasi aktivitenin olduğu bir süreç olduğudur. Bunda azalma değil tersine artarak yoğunlaşma olmaktadır. Şimdi öyle bir hale geldi ki, 1. ve 2. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı siyasi doğrultular, bloklaşmalar, ilişkiler, ittifaklar dağılmıştır. En güçlü ve dağılmaz görülen ittifak Türkiye'nin kapitalist modernite sistemiyle ilişkileri, NATO sistemi içinde yer alışıydı. 1970'lerin sonunda İran'da Şahlığın yıkılışıyla İran rejimi nasıl sistemle karşıt ve çelişkili hale geldiyse, şimdi Türkiye zemini de daha ileri düzeyde çelişkili, hatta çatışmalı hale gelmiştir. Böylece küresel düzeyde politika yürüten güçlerin de birbiriyle askeri olarak vuruşmaları gündeme gelmiştir. Böyle bir sonuçtan korkulduğu için birbirleriyle ilişkilenmeleri de öyle ya da böyle sürmektedir. ABD ve Rusya işin içerisine böyle katılmaktadır.

DAİŞ'in 3. Dünya Savaşı'yla Bağı

Bölgesel güçler ise, küresel düzeydeki çatışma ve çelişkileri, yereldeki çatışma ve çelişkileriyle uyumlu kılmaya çalışmaktalar. Bu anlamda herkesin belli bir dikkati, duyarlılığı söz konusu fakat çıkar çatışması çok yoğundur. Çıkar çatışmasından da öteye, böyle yoğunlaşmış siyasi askeri çatışma sonunda kim ayakta kalacak, kim yok olacak, hangi biçimde ayakta kalınacak, ne ne kadar değişecek belli değildir. Mesela DAİŞ'in faşist ve yayılmacı hamlelerinin başlamasından aylar öncesi "Irak ve Suriye'nin parçalanacağı" sözü dolaştırılmıştı. "Irak üçe bölünecek, Suriye bölünecek" deniliyordu. Nasıl bölünecek, diye merak edilirken birden bire ortaya DAİŞ çıktı. Sonuçta gerçekten de bir anda Irak ve Suriye'yi paramparça etti. Şimdi bazı güçler "Suriye'nin ve Irak'ın birliğini koruyacağız" diyor, "DAİŞ'e karşı mücadele etmeliyiz" diyorlar ama, "Suriye ve Irak bölünecek-parçalanacak" sözünü DAİŞ söylemiyordu. Tersine şimdi "DAİŞ'e karşıyız" diyenler söylüyorlardı.

O halde kimin hesabı gerçekten nedir, planı nedir, amacı nedir, fırsat ve güç bulduğunda nereye varmak istediği belli değildir. Gizli kalan hususlar çok fazladır. Mesela Amerika, İngiltere, İsrail ya da kapitalist modernite sistemini yöneten güçler ne yapmak istiyor? 'Büyük Orta-

doğu Projesi' diye proje ortaya atıldı ama bu projenin tam olarak neyi kapsadığına ilişkin gözle görünür bir veri yoktur. Bu projenin içi nasıl dolacak, nasıl bir Ortadoğu istiyorlar? Mevcut ulus-devlet statükoculuğuyla çatışıyorlar bu statükonun değişmesini istiyorlar. Bu statükoyu sermayenin hızlı dolaşması önünde engel, dolasıyla 'azami kar kanunu'yla çelişiyor, azami kar dürtüsü bu statükoyu parçalamak ve sermayenin daha hızlı dolaştığı, daha çok kar ettiği bir sistemi yaratmak istiyor, diyoruz ama bu genel bir tanımdır. Böyle bir sistem nasıl olacak? Ortadoğu'da Büyük Ortadoğu Projesi denen sistemin nasıl şekilleneceği belli değildir.

Amerika, İsrail ve İngiltere'nin 3. Dünya Savaşı'ndan zaferle çıktılarını farz edelim, o zaman nasıl bir dünya kuracaklar? Nasıl bir Ortadoğu şekillendirecekler? Sınırlar engel oluyor, diye Ortadoğu'yu bir bütün sisteme mi birleştirecekler, yoksa daha fazla parçalayacakları, bu bilinmemektedir. Her iki ihtimalin de önü açıktır. Bir taraftan parçalanmaya karşıyız, diyorlar ama diğer yandan var olan bütünleri de parçalamak için uğraşıyorlar. Savaş içinde daha küçülmüş, birbiriyle daha çok çelişen ve çatışan bir Ortadoğu'yu yaratmak isteyen bir tutumları vardır. Ne kadar gücü parçalanırsa, savaş ne kadar sürekli olursa, ne kadar birbiriyle çok yoğun çatışan güçler olursa sisteme daha çok muhtaç olacağını düşünüyorlar. Dolasıyla küçültülmüş, parçalanmış, birbiriyle çelişen, savaşan ve sürekli kriz içerisinde olan bir Ortadoğu'yu öngördükleri de düşünülebilir. Böyle bir Ortadoğu daha kolay yönetebilecekleri, böyle bir Ortadoğu'yu kendileri için daha az tehlikeli, daha çok faydalı görüyor olabilirler. Gizli ajanda diye de tarif edilen böyle hedefleri olabilir.

Yeşil Kuşak Projesi ve Rusya'nın Hamleleri

Diğeri, bu denkleme Rusya ve Çin de katılmakta, Rusya daha da ilerisini, "Yeniden doğuyoruz. artık dünya düzeninde bizim yerimiz daha belirgin olacak" politikasıyla ifade etmektedir. Çin ise yeni ve hızla gelişen ekonomik ve siyasi bir güç konumundadır. Avrupa'da Fransa ve Almanya bir biçimde süreçte yer almaya çalışmaktadır. Bu güçlerin şimdiye kadar etkili olamamaları bundan sonra da etkili olamayacakları anlamına gelmez. Mesela, Rusya çok iyi gördü ki, daha aktif olmazsa kendileri için son kale konumunda olan Doğu Akdeniz'de, Suriye'deki etkinliği de yok olacaktır. Bu da sıcak denize inmek için çaba harcayan, politikalar oluşturan, askeri eylemlere giren Rusya'yı tümüyle sıcak denizlerden kopartılmış, kuzey denizine kilitleyebilecektir.

Rusya'nın, güneyde okyanusa; Afganistan ve Pakistan'a uzanma çabasının Sovyetlerle başladığını da unutmamak gerekir. Bugün Ortadoğu'da bu kadar çelişki ve çatışmaya neden olan İslami akımların gelişmesine neden olan ABD'nin yeşil kuşak projesi de Rusya'yı kuzeyde kuşatıp sınırlandırmak üzere oluşmuştu. Çatışmalar başta buradan başlamıştı. Şimdi Rusya kendisi için benzer tehlikeyi görmekte ve o nedenle daha aktif olmak istemekte. Rusya şimdi ABD'yle büyük çatışmalara girmemekte, ama bu çıkar çatışması yürütmedikleri anlamına da gelmemektedir. Tersine aralarında yoğun bir çıkar çatışması vardır. Fırsat buldular mı birbirlerini geriletmek için hamleler geliştirmekteler. Suriye üzerindeki çatışmadan da bu açık olarak görülmüştür. Sonuçta, Rusya bir çok şeyi göze aldı ve "ben de varım" demiştir.

Kürt Sorunu Bağlamında İran-Türkiye Çelişkisi ve İttifakı

Diğer yandan mezhep çelişki ve çatışmasını Ortadoğu'da yeniden diriltip geliştirerek çelişki ve çatışmaların başına getirme yönünde de eğilimler vardır. Bu süreç İslam ile Laisizm arasındaki bir çatışma olarak başlamıştır. Çok değişik mezhepler bir aradaydılar. İran'da gelişen Şia İslam'ı da, Türkiye ve Suudi üzerinden gelişen Sünni İslam'ı da öyleydi. Örneğin Filistin ve benzeri yerlerde İslam'ı akımlar birlikte hareket etmekteydi. Fakat bu durum şimdi önemli ölçüde değişmiştir. İmparatorluk döneminin mezhep çelişkisi ve çatışmasının daha çok öne çıktığı, Ortadoğu'da İslami hareketin de yeniden mezhep çelişkisi ve çatışması üzerine kendisini yapılandırmaya yöneldiği, bu konuda önemli bir mesafe kat edildiği görünmektedir. Bu da Türkiye'yi, İran'ı ve diğer bir çok gücü bu yönüyle aktif kılmaktadır.

Türkiye ve İran yeniden iki uç haline bu biçimde gelmektedir. Her ne kadar küresel kapitalist sistemin baskısı, istemi doğrultusunda politika yürütmeye çalışıyor

olsalar da nihayetinde Ortadoğu'da yerel güçler hakim olmakta, sistemle onlar uzlaşmaktadır. Kapitalist modernite sistemiyle uzlaşan bölgesel güçlerin kim olacağı ve kimlerden oluşacağı noktasında çatışma halindeler. Arap sahası üzerinde Şii ya da Sünni iktidarların iş başına gelmesi için girilen çelişkisi ve çatışma giderek öne çıkmaktadır. Türkiye ve İran'ın kendi içinde böyle bir çelişki yoktur. Her ikisinde de mezhep egemenliği vardır. Örneğin İran'da Sünniliğin bir iktidar olma gücü, örgütlülüğü yoktur. Türkiye'de Alevilik direnç gösterse de iktidarı tümden zorlayıcı olmaktan uzaktır. Ama bir çok Arap devleti öyle değildir. Dolayısıyla Arap sahasında mevcut devlet yönetimlerine kimlerin hakim olacağı kavgası ciddi bir kavgadır.

Bu noktada, dünya savaşının bir tarafı ve bölgedeki eski statükoyu savunan güçler olarak Türkiye ve İran, bölgedeki mezhep çatışmasının iki ucudur. Fakat her iki gücü böyle tutucu kılan temel etken mezhepçilikleri ya da bölgedeki çıkarları değil, Kürdistan'a yaklaşımları ve Kürt sorunudur. Evet, mezhep çelişkisi ve çatışması bir etken olarak vardır, bölgesel hegemonik güç olma hesapları ve bu yönlü çıkar mücadelelerinin de etkisi vardır. Fakat her iki güç için de bütün bu alanlarda çıkar sahip olabilmeleri, Kürdistan üzerindeki egemenliklerine bağlıdır. Bu egemenliği etkili bir biçimde sürdürmelerinden geçmektedir. Onun ötesinde ideolojik, stratejik yapılanma, anlayış geliştirememekteler. Bu da Kürdistan'ın inkarı ve imhasıdır. Kürt inkarını ve imhasını geliştirdikçe Kürdistan parçaları üzerinde egemenlik kurdukça bölgede, dünyada öngördükleri çıkar çatışmasını yürütebilmekteler. Ama öyle olmaz ve Kürt sorununun çözümü, Kürt toplumunun kendi kendini yönetme durumu gelişirse bu çıkar çatışmasından uzak kalacaklarını görmekteler. Böylece İran ve Türkiye'yi statükocu kılan, zaman zaman uzlaşmaya götüren, kapitalist modernite sistemiyle çelişkilerinin içeriğini ve düzeyini belirleyen temel etken Kürt sorunu olmaktadır

Dünya savaşının Arabistan'dan, Suriye ve Irak üzerinden gelip Türkiye'ye dayanması Türkiye'deki bu gerçekliği öne çıkarmıştır. Başta küresel sistemle çelişen yan İran tarafıydı. Bölgede ABD-İran çatışması esastı. ABD, Irak üzerinden İran ve Suriye yönetimlerine karşı, Türkiye'yle birlikte daha etkili bir mücadele yürütmek üzere Irak'a askeri müdahalede bulundu. Şimdi bu durum değişti. İran'la da çelişki ve çatışma var ama bu ikinci planda kaldı, Türkiye öne çıkartıldı. Oysaki Türkiye ABD'nin yedeği, vurucu gücü, ABD'nin jandarması olarak görülüyordu. Türkiye de öyle hareket ediyordu. Şimdi ise esas olan, öne çıkan Türkiye'nin Kürt düşmanı, şoven, statükocu zihniyet ve politikalarıyla, küresel kapitalizmin ulus devlet statükosunu aşma politikaları arasındaki çelişki ve çatışma oldu. Böyle bir düzeye gelinmesinde İran'ın yaklaşımlarının payı da unutulmamalıdır. Arabistan'daki çatışmaların payı da vardır fakat, esas nokta Kürt sorunu ve Kürdistan'daki özgürlük mücadelesidir.

PKK Direnişi Ortadoğu Üzerine Yapılan Hesapları Bozdu

DAİŞ ortaya çıkartılırken amaçlanan Irak ve Suriye'nin bölünmesiydi. 2014'ün başında "Suriye ve Irak bölünecek" deniliyordu, yılın ortasında DAİŞ saldırısı başladı. Belki de DAİŞ kontrolden çıktı. Gerçekten planlanan mı buydu, yoksa pratikte mi durum değişti, bunları bilemiyoruz. Ama DAİŞ planlamanın önüne geçti, daha büyük bir güç oldu. Türkiye ve İran, DAİŞ'i ortaya çıkartan güçlerin hesap etmediği düzeyde, DAİŞ üzerinde etkili oldular. Bu durum DAİŞ'e karşı mücadeleyi daha önemli kıldı. Bu da farklı örgütler biçiminde de olsa özgürlük mücadelesi veren, belli bir irade ve güç kazanmış olan Kürt potansiyelinin böyle bir savaşta öne çıkmasına yol açtı. Başka güç kalmadı. Belki DAİŞ'i harekete geçirenler başka güçlerle DAİŞ karşısında durmayı hesap ettiler, ama öyle olmayınca Kürtlerle uzlaşmak, Kürt gücüyle hareket etmek zorunda kaldılar.

DAİŞ saldırıları ortaya çıkmadan önce hareketimize kadar da "bu tür çatışmalar olursa onlara karşı savaşıp savaşmayacağımız, Kürdistan'a dönük saldırı olursa direnip direnmeyeceğimiz" yönünde arayışlar ve sorular ulaştı. Fakat bu kadar beklemiyorlardı. PKK, dayanılacak güç olarak görülüyor olabilir ama "PKK dışındaki Kürt güçleri, Irak vb. ordu güçleriyle ayakta durulur, PKK ise yedeklenir" hesabı yapıyorlardı. Durum tersine gitti ve hesapladıkları gibi olmadı. Bazı planlar ve hesaplar bozuldu. DAİŞ karşısında PKK'yi yedekleyecek güç kalmadı. Hepsi çözüldüler, kaçtılar, dire-

nemediler. Direnen tek güç olarak PKK Kürtlüğü kalınca inisiyatif ve öncülük de PKK'ye geçti. İşte burada bazı güçler tercih yaptılar. Bu durumda tümden ortamı DAİŞ'e bırakmak ya da PKK'yle ilişkilenmek gibi bir tercihle yüz yüze kaldılar. Bu tercihte de DAİŞ'e karşı PKK'yle ilişkilenme yönünde tercih kıldılar. O durum da bugünkü gelişmeleri çıkardı, eski ilişki-ittifak düzenini, siyasi duruşu tümden parçaladı.

Tüm bu gelişmeler mevcut TC yönetimiyle kapitalist modernite sistemini karşı karşıya getirdi. Sistemin DAİŞ karşısında Kürt gücüne, özellikle de PKK gücüne dayanmak zorunda kalması, Kürt inkarı ve imhası üzerine, Kürt düşmanlığı üzerine zihniyet ve politika oluşturmuş, bunu değiştirmeye hiç hazır olmayan TC sistemiyle karşı karşıya gelmelerine yol açtı. Türkiye ile sistem arasındaki çelişki ve çatışmayı böyle görmek gerekir. Fetullahçılarla AKP de bundan dolayı ayrıştılar. Daha önce birlikte iktidar olmuşlar ve birlikte Türkiye'yi yönetiyorlardı. PKK, DAİŞ karşısındaki savaşıyla bu birlikteliği bozdu. Bir yandan ABD bloku, "PKK'nin DAİŞ'e karşı mücadelede çok güçlendiğini, etkili hale geldiğini, önlenmezse Türkiye'yi denetim altına alacağını" hesap etti ve bundan korktu; Fetullahçıları harekete geçirdi. Diğer yandan TC yönetimi, Kürt etkinliğinin Ortadoğu'nun merkezinde belirleyici noktaya geleceğini ve Türkiye'yi Anadolu'ya, Ortadoğu'nun dışına hapsedeceğini gördü. Ortadoğu kapılarını Türkiye'ye kapatacağını gördü. Bunun üzerine bundan duyduğu korkuyla saldırıya geçti.

24 temmuz 2015 topyekun özel savaş saldırısı bu iki korkudan kaynaklandı. İki güç uzlaştı ve bu saldırıyı başlattı. 22 Temmuz'da ABD ile Türkiye anlaşma imzaladılar, 23 Temmuz'da AKP DAİŞ'e karşı mücadele koalisyonuna katıldığını ilan etti, 24 Temmuz'da "DAİŞ'e saldırıyoruz" diyerek uçakları kaldırıp PKK'yi vurdular. ABD'nin bu çatışmaları körüklemede AKP'yi, Tayyip Erdoğan'ı böyle bir çatışmaya sürüklemede önemli bir payı vardır. Yeşil ışık yaktılar hatta teşvik ettiler. Tıpkı Saddam Hüseyin nasıl 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'e saldırtılmak için teşvik edildiyse, aslında Türkiye'yi de teşvik ettiler. Hesapları, PKK'yle çatışarak AKP zor duruma düşsün, ABD'ye muhtaç kalsın, PKK'yi vursun ve DAİŞ karşısında özellikle Şengal ve Kobani direnişi temelinde ortaya çıkan PKK etkinliği-Kürt etkinliği Türkiye saldırıları temelinde zayıflasın ve o da sisteme muhtaç kalsın! Sistem dışında Ortadoğu'da herhangi bir etkinlik geliştiremez duruma düşsün! Hesap buydu. Bu hesap temelinde ittifaklar oldu ve buna göre saldırılar gelişti. İki taraf da PKK'nin gelişiminden duydukları korkuyu dindireceklerini sandılar. ABD böyle bir çatışmayla iki tarafı da zayıflatmayı, AKP ve TC de ABD'den aldıkları yeşil ışığa dayanarak vurup PKK'yi gerileterek, ezerek ortaya çıkmış Kürt etkinliğini yıkıp yeniden Kürdistan üzerinde etkin olmayı, egemen olmayı, Kürt soykırımını bu temelde sonuca götürmeyi hesap etti. Çıkarlar uzlaştı, fırsat bildiler ve saldırıya geçtiler.

24 Temmuz saldırısına karşı, bu iki hesabı Bakur'daki demokratik özyönetim direnişler o direnişler bozdu. Rojava'da, Başur'da, Şengal'de DAİŞ karşısındaki etkinliğin sürdürülmesiyle birlikte esas olarak PKK varlığının Kuzey Kürdistan'a dayandığını gördüler. Kobani savaşında, Rojava'daki çatışmalarda PKK'yi geriletemediler. Bakur'daki devrimci gelişme varlığını sürdürdükçe, Başur'un ve Rojava'nın arkasında Bakur direnişi oldukça buraların ezilemeyeceğini gördüler. Bu sefer strateji 24 Temmuz 2015 topyekun özel savaş saldırısıyla değişti: Bakur'dan vurup ezerek Başur'u ve Rojava'yı kuşatmak istediler ki, bu saldırı şimdi de devam etmektedir.

2015-2016 kışında demokratik özyönetim direnişleri her iki gücün de hesaplarını kolayca başarılmasına fırsat vermedi. ABD baharla birlikte bu durumu tersine çevirmek istedi. Çatışmanın kendisine zarar verdiğini görüp uzlaştırıcı bir politika izlemeye kalktı. Biz ona karşı "çatışmayı çıkaran biz değiliz. Önderlik, halk ve hareket olarak demokratik siyasi çözüme hazırız" tutumunu gösterdik ki, zaten genel tutumumuzda böyleydi. Bu, mevcut savaşı sürdüren taraf olarak AKP hükümetini ve TC devletini öne çıkardı. Bu da ABD sistemiyle AKP arasındaki politik gerginliğin daha çok artmasına, ittifakın dağılmasına, çelişkili ve çatışmalı durumun gelişmesine yol açtı. 15 Temmuz darbe girişimine kadar giden süreç böyle gelişti.

Türkiye'de herhangi bir iktidarın Avrupa ve ABD sistemiyle bu düzeyde çelişki ve çatışma içerisine gireceğini hiç kimse aklından geçirmiyordu. Bu durum, 200 yıldır

Ortadoğu'ya dayatılan, iki dünya savaşı içinde de bir egemenlik haline getirilen ulus-devlet sisteminin tümden parçalanmasını ifade etmektedir. Şimdiye kadarki siyasi dengeler, ilişki ve ittifakların hepsi parçalandı. Parçalanmaz görünen ABD-Türkiye ilişkileriydi. O ittifak da parçalandıktan sonra mevcut haliyle Ortadoğu'da hiçbir ilişki ve ittifak dengesi kalmadı. Şimdi bozulan ilişki-ittifak dengesinin yeniden nasıl dengeye oturtulacağının çatışması yaşanmaktadır. O nedenle de hiç kimsenin gelecek güvencesi yoktur. Hiç kimse var olan gücüne güvenmemektedir.

Ortadoğu'da her şeyi elinde tutacak bir güç kalmamıştır. En güçlü olan, Körfez Savaşıyla birlikte de gücü Ortadoğu'ya en çok asker çıkaran ABD, 1990'da Ortadoğu'nun en büyük askeri gücü oldu. Kritik bütün noktaları tuttu. Ortadoğu artık ABD egemenliği dışında teprenemez, deniliyordu. ABD yönetimi zorla askerlerini çekerek kendilerini kısmen güvenceye aldılar. Böylece çatışmanın önemli bir odak noktası Suriye oldu. Suriye'de de ABD'nin Kürtler dışında dayanacağı gücü kalmadı. İdeolojik olarak en çok kendisine karşıt gördüğü Kürtlere dayanmak durumunda kaldı. 200 yıldır kapitalist sermaye sisteminin hazırladığı Türkiye'de bir askeri darbe bile yapamadı. Şöyle deniliyordu: ABD Türkiye'ye elini kaldırsa hizaya sokar, ABD kimi işaret ederse hükümet o olur! Ama artık bu durum değişmiştir. Tayyip Erdoğan şimdi ABD'ye rağmen iktidarda kalmaktadır. ABD'yle çatışarak en azından şu an iktidarda kalmaktadır. Avrupa ise işin içerisinde hem vardır, hem yoktur. Bölgesel güçler olarak da Türkiye'nin ne duruma geldiği ortadadır.

Türkiye mevcut zihniyet ve politikalarla, Kürtler ve Araplara yaklaşımıyla, AKP'nin esas aldığı mezhepçi ve milliyetçi statükocu çizgiyle hem bölge halklarıyla hem de küresel sistemle karşı karşıya gelmiştir. Öyle ki, Kürdistan'dan PKK'nin kendisini kuşattığını, Ortadoğu'dan kopardığını görmektedir. Kürt iradesini tanırsa, artık bu iradeden izin alarak Ortadoğu'ya açılacağını düşünmektedir. Türkiye'nin Ortadoğu'yla kuracağı bütün ilişkileri Kürtler üzerinden geçeceği ve bu ilişkilerin Kürtler nasıl isterse öyle olacağı için Kürt iradesini kabul etmemektedir. Kürtler tarafından Ortadoğu kapılarının hepsi kapatılmıştır. Bu da Ankara ve İstanbul'da oluşan yönetimleri Kürtlere bu denli bağımlı, muhtaç kılmaktadır. Bu bir irade, siyasi güç meselesi ve bunu asla kabul etmek istememektedir. Türkiye'deki Kürt düşmanlığının ideolojik olmaktan öteye stratejik boyutu daha öndedir. Onun için AKP Ortadoğu'yla mezhepçilikle, dincilikle en çok ilişki kurmaya çalışan, Ortadoğu'ya dayanarak dünyada var olmaya çalışan bir iktidar haline gelmiştir.

TC-AKP devleti demokratikleşerek çeşitli iradeleri birleştirme, topluma dayanma zihniyetine sahip olmadığı, tersine despotik-diktatöryal zihniyete sahiptir. Bunun için asla böyle bir Kürt ya ta toplum iradesini kabul etmemekte, tersine yok edilmesi için mücadele yürütmektedir. Kürt etkinliği sonuca gitmeden, kendi içinde birliğini yaratmadan, kendi sistemini geliştirmeden mevcut Kürt gelişimini ezmek üzere topyekun özel savaş saldırısı yürütülmektedir. 30 Ekim 2014 tarihli Milli Güvenlik Kurulu'nda karar verilen plan budur. Bakurê Kûrdistan'da halkın, 6-8 Ekim 2014 tarihinde Kobani direnişini desteklemek üzere ortaya koyduğu tutum karşısında, Türkiye'de, devlet ve AKP birleşme kararı vermiştir. Böylelikle "ne olursa olsun bu Kürt etkinliği kırılmalı ve ezilmeli!" kararına vardılar. Bütün Kürt düşmanı, Kürt karşıtı zihniyet ve siyasetler uzlaştılar. Hepsinin umudu AKP oldu. AKP ve MHP ideolojik-stratejik çizgi birliği yaptılar. MHP'nin süreç üzerindeki yönlendirme etkinliği de böyle ortaya çıktı. Şimdi bu temelde her şeyi göze alarak saldırı yürütmekteler. AKP'nin Kürt düşmanlığının nereden kaynaklandığını ve nasıl geliştiğini anlamak açısından bu hususlar önemlidir.

AKP'nin hesabı, ABD'den destek alarak 24 Temmuzdan sonra PKK'yi ezme hesabıydı. Gücüne darbe vurarak PKK'nin teslim olacağını düşündüler ama kış boyu Cizre'de, Sur'da her türlü bedeli göze alan direnişler gelişince zorlandılar. Bu direnişlerin ardından Davutoğlu hükümeti düştü ve darbe girişimi oldu. Devlet ve AKP gördü ki, sonuç almak için bunlar yetmiyordu ve 20 Temmuz OHAL darbesini de böyle geliştirdiler. 15 Temmuzda Tayyip Erdoğan yönetimine karşı darbe oldu, 20 Temmuz OHAL darbesi de PKK'yi ezmek üzere yeni bir faşist-soykırımcı AKP-MHP darbesidir. Çok yoğun bir çelişki ve çatışma ortamında onlar da Türkiye'deki faşist soykırımcı iktidar yapısı kendisini Kürt iradesini kırar

ezerse ayakta kalır. Bunun için de bütün imkanlarını ve gücünü seferber etmektedir.

Planları şudur: Tıpkı 12 Eylül faşizmi gibi Bakur'da Kürtlük adına ne varsa ez, Rojava'yı Fırat'ın doğusunda kuşat, Başur'u KDP ilişkisiyle denetim altında tut! Eğer Bakur'da PKK gücünü ezmeyi bir düzeye getirebilirse ondan sonra Fırat'ın doğusundaki Rojava Kürtlüğünü de ezecek, Güney'deki KDP Kürtlüğünü de ezecektir. KDP ile ilelebet ittifak halinde kalacak değildir. Bu konuya ilişkin bazı söylentiler de vardır; şu an mevcut haliyle Bakur'da ve Rojava'da Kürtlere bu kadar saldırırken KDP ile ilişki yürütebilmek, KDP'den destek alabilmek için KDP'ye maddi destek vermekte, siyaseten tanıdığını söylemekteler. Hatta Hewler'den devlet ilan edilmesini "Türkiye kabul edecek" denilmektedir. Evet, PKK zorlarsa o adım da ortaya çıkar ama şu da iyi bilinmelidir ki, Türkiye, KDP'yi siyaset olarak ve Başur'u devlet olarak kabul etmiş değildir.

Türkiye KDP'yi bir özel savaş stratejisi olarak kabul etmektedir. Özgür Kürt iradesini ezebilmek için iş birlikçi Kürdü ayakta tutmaktadır. Özgür Kürt iradesi yok olursa işbirlikçi Kürt için Mustafa Kemal bile "kendi milletine faydası olmayanın bize hiç olmaz. Öylesinin yeri dar ağacı olmalı" demiştir. Osmanlı, Ermeni soykırımı yaparken, Mesut Barzani'nin dedesi Abdulselam Barzani'yi de asmıştır. Buradan ulaşılması gereken en temel sonuç, Türkiye KDP Kürtlüğünü tümden kabul ettiği hususu doğru değildir, kerhen kabul etmektedir. Özel savaş kapsamında bir savaş stratejisi olarak kabul etmektedir. Bakur'daki gelişmeleri, özgür Kürt iradisini ezebilmek için bunu yapmaktadır. Bu gerçeklerin Güney Kürdistan halkına, siyasetine ve aydınlarına iyi anlatılması gerekir.

Başur Kürtlüğünü sanki Türkiye kabul etmiş gibi değerlendiriliyor. Oysa bu kabul Özgürlük Hareketi'ne karşı mücadele için yapılan bir kabuldür. Eğer PKK direnir, ayakta kalır, daha fazla Türkiye'yi zorlarsa PKK'ye karşı savaşmak kaydıyla, Türkiye, Güney Kürdistan'da bir devlet olmasını kabul edecektir. Ama yine de bu kabul özgür Kürt iradesini ve PKK'yi yıkmak içindir. Onu başardığı zaman Başur Kürtlüğünü yine yıkmak isteyecektir. Çünkü Ortadoğu'ya açılırken bir Kürt iradesiyle ortaklık yapmak istemiyorlar. Kürtler bir kuşak olarak Türk egemenliğini Ortadoğu'ya kapatmaktadır. Tarihte aynı durum Bizans için geçerliydi. Ortadoğu'yu koruyan güç Kürtler oluyordu. İslam'ın Anadolu'ya yayılıp Avrupa'ya geçmesine Kürdistan'dan aldığı destek imkan vermiştir. Türkiye hep boğazların stratejik konumunun pazarlığını yaparak varlığını sürdürdü. Ortadoğu'da ve dünya siyaseti içerisinde, bölgesel ve küresel çatışma içerisinde Kürdistan'ın önemli bir stratejik konumu vardır.

AKP mevcut haliyle Kürt iradesini tümden kırarak yeni bir devlet kurmak istemektedir. Bazıları "Osmanlı'yı diriltmek istiyor" diyor, bazıları "klasik Kemalizmi savunuyor" diyor. Her ikisinde de beslenerek yeni bir AKP devleti kurmak istemektedir. Bunun da yolu Kürt iradesinin ezilmesi, Kürdistan üzerinde egemen olmasıdır. Bunu sağlayabilmek içinde saldırıyor, daha fazla da saldıracaktır. Ne TC devleti ne de AKP hükümeti geriletilmeden, yıkılmadan bu zihniyet ve siyasetten vazgeçmezler. Şuan küresel güçleri, İran'ı, İsrail'i, Rusya'yı etkileyerek Kürt etkinliğini kıramazsa ileride hiç kıramayacağını düşünüyor. DAİŞ karşısındaki gelişmeler siyasi ve stratejik olarak Kürtleri bu tür güçlerin hepsi tarafından kabul edilir bir noktaya getirmiştir. Şimdi zamana yaymadan tüm gücünü seferber ederek imha ve tasfiye amaçlı saldırılar yürütmektedir.

Kuzeyde 40 yıllık mücadelenin ortaya çıkardığı tüm değerlere saldırdı. Bütün Türkiye'de demokratik siyaset adına da bir şey bırakmadı, Kürt özgürlüğü adına da 70'ten bu yana yürütülen mücadeleyle ortaya çıkartılan bütün değerleri ezmek, tasfiye etmek üzere saldırmaktadır. 12 Eylül faşist darbesinden daha derin, kapsamlı, daha tahripkar saldırmaktadır. Çünkü zayıf saldırılarla sonuç alamayacağını bilmektedir. Ancak tümden tahrip edici saldırı düzeyini göze alarak sonuç alabileceğini düşünmektedir. Mevcut haliyle toplumsal alanda bu 40 yıllık mücadeleyle oluşan ve yeni demokratik ulus dediğimiz zihniyeti, toplumsal ilişkileri dağıtmak için saldırmaktadır. Şehirleri yayıp yıkması da böyle olmuştur. Bütün bunlar gerilla öncülüğünde mücadeleyle hayat bulmuştu. Dolayısıyla gerillayı yok etmek için de saldırmaktadır.

Bu konuda ABD ile ilişkileri çelişkilidir. Cerablus'u işgal etti, Rakka operasyonunu engelleme umudunu taşıyordu. ABD, Türkiye'nin Cerablus işgaline göz yumdu. Şimdi ise Bab üzerinde kavga sürmekte-

dir. Rakka operasyonu başlarsa Rojava'ya saldıracağı yönünde tehditleri vardı. Girê Sipî'ye ve Şengal'e dönük saldırı hazırlıkları vardı. Şimdiye kadar Amerika'nın uyarısıyla bu alanlardan uzak durdular. Bu bağlamda Türkiye'nin bazı hesapları boşa çıktı. AKP de bir çok güç gibi ABD'deki seçim ortamı ve sonrasında ortaya çıkan politik kararsızlıktan ve boşluktan yararlanarak bazı kazanımlar elde etmek istediler. Ama ABD Rakka operasyonunu başlatarak Türkiye'nin bu siyasetine karşı durmuş oldu. Onun üzerine de saldırının yönü döndü; ABD ile Türk Genelkurmayı PKK'ye saldırı konusunda anlaştı. ABD, muhtemelen, "Bakur'da ve Medya Savunma Alanlarında PKK'ye saldır ama benim planlarımı boşa çıkarma" diye Türkiye'yi uyardı. Türkiye, Rakka operasyonu öncesi, "Rakka operasyonu YPG ile, DSG ile başlarsa saldırırım!" diyordu. Bu saldırılar engellendi ama onun karşılığı olarak Bakur'da ve Medya Savunma Alanlarında saldırısının önü açıldı. Bakur'da bu kadar saldırı olmasına rağmen ABD'den ciddi tepki gelmedi. Avrupa'dan gelen tepki ise çok cılız oldu. Yoksa hiçbir faşist cunta bile bu kadar demokratik siyaseti ezmedi. Buradan da anlaşıldı ki, AKP ile belli bir anlaşmayla saldırılarının önü açılmıştı.

Türkiye, gelinen aşamada, Musul'daki olası gelişmelere göre boşluklar oluşur ve Kürtler Musul'da etkili hale gelmek isterler, kaygısıyla askeri hazırlık yapmaktadır. Ama bu güç hazırlığı, KDP ve YNK ile anlaşırlarsa, Medya Savunma Alanlarına dönük operasyon için de olabilir. Bu anlamda yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Mevcut Musul ve Rakka operasyonları AKP ve TC'nin söz konusu stratejik planlamaları yeni bir durum ortaya çıkarmıştır. Sadece hava saldırıları bakımından değil Medya Savunma Alanlarını kara operasyonları bakımdan da tehdit eden bir durum söz konusudur.

Suriye'deki çelişki ve çatışmada son durum

Suriye'deki gelişmeler de kritik bir noktada seyretmektedir. Rusya, İran ve Türkiye ABD'nin yönetim değişikliği sürecinden faydalanmak istemiştir. Amerika "Musul ve Rakka'da operasyon yapıyoruz, DAİŞ'e karşı mücadele ediyoruz" dedi ama savaşın ekseni Halep'e ve Bab'a kaymıştır. Rusya ve İran'ın etkisi altındaki Esad yönetimi böyle bir süreçte Halep savaşını öne çıkarmış ve Halep'i denetler noktaya gelmiştir. Türkiye, ABD'nin planı bozulsun diye Rusya ile ilişki-ittifak içine girmeye çalışmıştır. Rusya ile ilişkisiyle güçlenmeyi beklerken, olaylar Türkiye'nin istediği gibi gitmemiştir. Türkiye, Rusya ve İran tarafından oyuna getirilmiş de olabilir. Çünkü Türkiye'nin desteğinde olan gruplar Halep'te kaybetmiştir.

Türkiye'nin Halep üzerine bu iki güçle anlaşmayla kendine bağlı grupları bir kere daha satmıştır. Daha önce DAİŞ'i pazara sürmüştü, şimdi El Nusra ya da ÖSO dediği güçlerin bir bölümünü yine pazara sürmüştür. Bu da mevcut AKP yönetiminin ne kadar çıkarcı ve güvenilmez konumda olduğunu göstermiştir. Türkiye bu durumu dengelemek için Bab-Minbiç hattında ilerlemek istemektedir. Halep'i Rusya ve İran'a vererek, bunun karşılığında Bab ve Cerablus'u alarak kendi etkinliğini sağlama; İran ve Rusya ile birlikte ABD'yi Suriye'de daha zor ve sıkışık bir duruma düşürmek istiyor olabilir.

Türkiye'nin politikalarına Trump yönetiminin daha fazla karşı olacağı değerlendirilmektedir. Türkiye'nin yeni ABD yönetiminden herhangi olumlu beklentisi yoktur. Dolayısıyla daha yeni yönetim iş başına geçmeden Suriye'de siyasi çözümde daha çok etkinlik kurabileceği bir askeri hakimiyet oluşturma arayışı ve çabasındadır. Bu çerçevede Türkiye'nin Bab'a ve Minbiç'e dönük saldırıları sürmektedir. Zaten YPG ve PYD'yi PKK ile birlikte terör örgütü olarak kabul ettirmeye çalışmaktadır. Son zamanlarda ise "Minbiç-Afrin-Azaz hattında bulunan güçleri PYD ve YPG olarak tanımlamıyor, "PKK ve PYD güçlerine karşı operasyon yapıyoruz" demektedir. Böylece orada güya PKK'ye karşı mücadele etmektedir.

Önümüzdeki Dönemin Olası Gelişmeleri

Suriye'de önümüzdeki süreçte gelişmeler ve değişikler olacaktır. ABD'nin yeni yönetimi yeni bazı politikalarla ortaya çıkabilir. Büyük olasılıkla da Rusya ile anlaşma arayacaklardır. Bu da TC'nin, AKP'nin zararına olacaktır. Türkiye ve AKP yönetimi bundan çok korkmaktadır. İkincisi, aralarında bazen çelişkiler çıksa da, İran ve Rusya'nın sahada daha etkili olduğu görülmektedir. Anlaştıkları noktada ilerleme sağlamaktalar. Esad yönetimini de bu temelde güçlendirdiler. Mevcut ABD yönetimi de Esad yönetimini sadece İran ve Rusya'ya bırakmak istemeyip, bu ittifak temelinde güçlenebilecek Esad yönetimini daha çok muhatap almaya

yönelebilir. Böyle bir durumda Esad yönetiminin daha da güçlenme ihtimali vardır.

Esad yönetimi, diğer Arap ülkelerinde yıkılan yönetimler gibi olma durumunu aşmışa benzemektedir. Kuşkusuz bu durumu "Beşar Esad'ın kalıcılığı, bütün Suriye'ye hakim olması, eski sistemi yeniden kurması" gibi anlamamak gerekir. Eski Suriye bir daha kurulamayacaktır. Eskisi gibi merkezi bir yönetim de Suriye'de oluşmayacaktır. Beşar Esad'ın uzun vadede yönetim de kalması da zordur. Fakat en azından iktidar gücü dağılmayabilir. Mevcut yönetimi devam ettirecek yeni yönetimler çıkabilir ve çeşitli uzlaşılarla Suriye yönetiminin bir parçası olarak kalabilirler.

Türkiye'nin saldırıları karşısında özellikle Kürtlerin ve Demokratik Suriye Güçleri'nin yürüttüğü mücadele ve aldığı tutum da önümüzdeki dönemin gelişmelerinde etkili olacaktır. Türkiye, Bab ve Minbiç hattını da tümden almak, o arayı tümüyle kendine bağlı, kendi ordusunun denetiminde tutmak istemektedir. Bunu Arapların kabul etmesi de mümkün değildir. ABD de buna tümden onay vermiş değildir. Dolayısıyla bu durum bir iç çatışma etkenidir. Buna karşıtlıklar bir ittifaka dönüşürse o alanda TC devletine ve Türk ordusuna karşı önemli bir savaş cephesi açılabilir.

Önümüzdeki süreçte sert çatışmalı bir durum gündeme gelebilir. Türk ordusu ağır darbeler yiyebilir. Bazı hayaller peşine takılarak ABD'nin, Rusya'nın göz yummasıyla Cerablus'a girip belli bir alanı hakimiyet altına aldılar ama bunun kalıcı olması ya da genişletilmesi o kadar kolay değildir. Türk ordusu o alana kolay girmiştir ama o bölgeden çıkamayabilir. Ayrıca Türkiye, Suriye sınırlarını aşmış olan tek askeri güçtür. Kendisi başka devletlerin sınırı aşar, askeri güç olarak girerse yarın başka ordular da Türkiye sınırlarına girmeye kalkabilirler. O zaman NATO da Türkiye'yi korumayabilir. Çünkü Türkiye NATO kurallarına uygun hareket etmemiştir. Türkiye, NATO'yu kabul etmeyeceği bir savaşın içine sokmuştur. Türkiye Bir NATO ordusu olarak Suriye topraklarına girmiş, kendine göre bir savaş yürütmektedir.

Türkiye, askeri gücüne ve ona bağlı çeteler o alanda etkiliymiş gibi görünüyor. Fakat bu durumun tersine dönme ihtimali çok daha fazladır. Eğer Kürtler ve buna muhalif olan güçler buna karşı direnişe yönelirlerse onların kazanma ihtimali daha fazladır. Nasıl Halep'te rejim ilerledi ve etkinlik kazandıysa Afrin-Halep arasında Demokratik Suriye Güçleri, Kürt özgürlük güçleri daha etkili hale gelebilir. Türk ordusunun Suriye'ye doğrudan kara ve hava gücüyle girmiş olması, ona karşı savaşı meşru kılmıştır. AKP nasıl ki, Kürtlere karşı "milli seferberlik" ilan ederek Türkiye'yi içerde bir felakete sürüklüyorsa Cerablus'tan girip şimdi de Bab'a doğru askeri olarak ilerlemeye çalışmasında da benzer ve ikinci bir felaketi oluşturmaktadır. Yani Türkiye oraya gömülebilir.

Tüm bu gelişmeler de özellikle 2017 baharından itibaren hem Kürdistan'da hem de Ortadoğu'da yeni gelişmelere yol açacaktır. Özellikle Suriye'de 2017 baharından itibaren yeni politikalar gündeme gelecektir, ama bunlar Türkiye'nin lehine değil aleyhine olacaktır. TC devleti bundan korktuğu için bu kadar acele etmektedir. AKP-MHP faşist iktidarı Cerablus'ta, Bab'ta, Suriye toprakları içerisinde de büyük bir çöküşü ve çözülüşü yaşaması olasılığı çok güçlüdür. Bu bağlamda 2017 yılı, hem Kürdistan hem de Ortadoğu açısından, çok yoğun mücadeleleri ortaya çıkarabilir. Bu mücadelelere bağlı olarak da AKP-MHP-Erdoğan diktatörlüğünün tümden yıkılışa götürecek sürecin de bu gelişmeler içerisinde olacaktır.

Bu süreçte, Rojava özgürlük güçlerinin büyük bedellerle sürdüğü mücadele ile ulaşılan Kuzey Suriye Demokratik Federalizmi, tüm Suriye için kalıcı bir demokratikleşmenin modeli olarak öne çıkacaktır.

Sonuç olarak belirtmek gerekir ki, 3. Dünya Savaşı'nın odaklandığı alan olarak Türkiye başta olmak üzere, Ortadoğu'nun faşist statükocu rejimlerinin dağıldığı; Önder Apo öncülüğündeki Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin devrimci ve demokratik hamleleriyle, gelişen ve büyüyen ittifaklarıyla yeni devrimlerin ortaya çıktığı yeni bir döneme girilmiştir. Bu süreçte halklar, kadınlar ve gençler olmak üzere tüm toplumsal kesimler, daha da önemlisi devrimciler öncülük görevlerini hakkıyla yerine getirirlerse, kaybeden 3. Dünya Savaşı'nın küresel ve bölgesel tarafları, kazanan ise Önder Apo'nun ve özgürlük şehitlerinin çizisi olan üçüncü çizgi, yani Demokratik-Ekolojik-Kadın Özgürlükçü Toplum Paradigması olacaktır.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA SAVAŞINDAN ÖNDER APO'NUN ÇİZGİSİ ÇÖZÜMLEYİCİ GÜCÜYLE GELİŞMELERE YÖN VERMEKTEDİR

Dünya siyasi tarihi her zaman bir dönem göreceli bir statükoya kavuşmuştur. Bu göreceli statüko daha sonra toplumlarda, ülkelerde, devletlerde yaşanan siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve diğer gelişmeler çerçevesinde eski dengelerin dayandığı siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel durumlar değişince, yeni statükonun kurulacağı mücadele dönemleri başlamıştır. Çünkü siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal ve diğer alanlarda yaşanan gelişmeler, değişiklikler birçok toplumda gerileme ortaya çıkarırken, bazı topluluklarda ve ülkelerde ilerlemeler, gelişmeler yaşanmıştır. Sınıflı, devletli, sömürülü toplumlar çağında ise iktidar olmak, güç olmak, yeni iktidar alanları elde etmek en temel hedeftir. Dolayısıyla eski statükolar süreci ve sonrasında ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, askeri ve diğer alanlarda gelişme gösterenler yeni statükoların, toplumsal alandaki değişimler temelinde kendi lehlerine düzenlenmesini isterler. Kendisinin güçlendiğini, geliştiğini gören ülkeler, devletler, siyasal güçler eski statükoları kabul etmezler; onun yerine kendilerinin gücüne uygun, gücüne karşı gelecek düzeyde yeni dengelerin oluşmasını dayatırlar. Diğer yandan toplumlar da dinamiktir, ekonomik, sosyal, kültürel gelişme gösterirler. Bilinç düzeyinde, örgütsel düzeyde gelişme gösterirler ve kendi durumlarından memnun olmazlar. Kendi durumlarından memnun olmadıklarından dolayı direnişe geçerler, isyan ederler, mücadele ederler; kendi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, idari durumlarının güçlenmesini sağlayacak değişimlerin yaşanmasını isterler. Bu yönüyle sadece devletler ve iktidarlar değil, aynı zamanda toplumsal alanda çok yönlü gelişim gösteren kesimler ve topluluklar da durumlarından memnun olmazlar, durumlarını iyileştirmek için harekete geçerler.

Tüm bu gerçekler, eski statükoların, eski biçilen elbiselerin dikiş tutmamasını, zorlanmasını, dağılmasını beraberinde getirir. Böyle bir süreç yaşanır. Eski dengelerin, eski statükoların, eski bedenin, eski biçimin dağılması gerçekleşir. Bu dağılmayı sağlatan da bu biçimin üzerinde şekillendiği yapıların, siyasal durumun ve askeri dengelerin değişmesidir. Biçimi şekillendiren öz, biçimin dayandığı siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve diğer dinamikler artık eski biçimi kabul etmezler ya da eski biçim bunları kaldırmaz, dağılır. Bu da eskinin yıkıldığı, yeninin de hala oluşmadığı bir süreç ortaya çıkarır. Buna kaos süreci denmektedir. Ya da buna yaratım anları, yaratım süreçleri denmektedir. Kesinlikle toplumsal yaşamın doğasında bu vardır. Hatta birinci doğada da olan budur. Buna kaos süreci denmektedir. Önder Apo kaos sürecini, eskinin dağıldığı, yeni özün kendine biçim aradığı süreç olarak değerlendirmektedir. "Kaos aralığı olgular dünyasında yeni biçim, tür ve yapılanma benzeri değişimler için gerekli olan karmaşayı ifade eder. Bir olgudaki çelişik yönler ar-

tık birbirleriyle ilişkiyi ve mevcut yapılanmayı sürdüremez duruma düşmüşlerdir. Biçim özü koruyamamakta; yetersiz, dar ve tahripkâr olmaktadır. Bu durumda dökülmeler olur, hercümerç -kaos- doğar. Öz kendini biçimden kurtarmış, ama henüz yeni biçime varamamıştır. Parçalanan eski biçim ancak yeni biçimler için kullanım malzemesi durumundadır. Bu aralıkta aslında evrensel bir ilke çalışır gibidir. Evrenin yapı parçaları yakaladıkları kaosta hızlı değişimlerle yeni biçim düzenlenmesine geçer. Eğer yeni biçim düzenlenmesi parçacıkları tutabilecek uygunluktaysa kalıcı bir yapıya bürünür. Kalıcı yapının etrafında da yeni bir sistem doğar." Önder Apo'nun bu tanımı yaradılış anı; özgürlük sosyolojisi olarak da ifade edilmektedir. Yani biçimin dağılması, kaos sürecinin oluşması, oluşan yeni özün, yeni dengelerin kendisine yeni biçim araması sürecidir.

Bu kaos süreci toplumsal çatışmalar, siyasal çatışmalar, kültürel çatışmalar, askeri çatışmalar yaratır. Bu süreç aynı zamanda yoğun çatışmalar sürecidir. Yoğun mücadeleler sürecidir. Yeni biçime kavuşana kadar bu çatışmalar, bu savaşlar, bu mücadeleler sürer. Siyasal alanda da ilişkiler, ittifaklar ortaya çıkar. Bu süreçte sık sık yeni ittifaklar kurulur, eski ittifaklar dağılır. Böyle yoğun bir siyasal, sosyal, kültürel, askeri, ekonomik dinamizm ortaya çıkar. Sonuçta bu mücadeleler sonucu yeni oluşan sosyal, kültürel, ekonomik, düşünsel, örgütsel, askeri dinamizme, gelişmelere en uygun cevabı bulanlar, en uygun cevabı bulma mücadelesi verenler, bu konuda yeni gelişmelere, yeni duruma uygun bir beden, bir siyasal yapılanma ortaya çıkaranlar kaos sürecinin yeni biçim kazanmasına öncülük ederler, güçlü çıkarlar; önemli rol oynarlar. Bu başarıldığında artık yeni bir göreceli denge vardır. Zaten hiçbir zaman mutlak dengeden, mutlak statükodan, söz etmek mümkün değildir. Toplumsal yaşamın dinamizmi buna el vermez, ama göreceli bir denge, statüko, biçim, beden oluşur. Bu da bazen 50 yıl sürer, bazen 100 yıl sürer, bazen 150 yıl sürer. Daha doğrusu eskiden 200-300 yıl sürüyorduysa, dünyada tarih ilerledikçe bu süreçler eskiye göre daha kısalır. Çünkü dinamizm ve gelişmeler daha hızlı olur. Statükoların uzun süre olmaması gerçeği ortaya çıkar. Çünkü bilimsel teknik devrimi, düşünce devrimi ve her alanda önemli gelişmeler yaşanır. Bu da ister istemez göreceli statüko süreçlerinin giderek daha kısalmasını beraberinde getirir. Günümüzde bu süreçler daha da kısalmıştır. Birinci Dünya Savaşı 1915'te olmuştur, 30 yıl sonra ise on milyonlarca insanın ölümüyle sonuçlanan İkinci Dünya Savaşıyla yeni dengeler ortaya çıkmıştır. 50-60 yıl sonra da, 1980'lerin sonunda Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte yeni dengelerin kurulması süreci olan Üçüncü Dünya Savaşı ortaya çıkmıştır.

Şunu özelikle vurgulamalıyız ki, göreceli statükonun çok katı olduğu bir süreç de soğuk savaş dönemidir. Gerçekten de soğuk savaş döneminde statüko çok katıdır. Bırakalım devlet sınırlarının değişmesi, devletler içindeki rejimlerin değişmesi de kolay değildir. Soğuk savaş döneminde kurulan dengeler gerçekten çok katı olmuştur. Hatta şu söylenebilir, dünya tarihinde soğuk savaş dönemi kadar dengelerin katı olduğu, dünyanın neredeyse ikiye bölündüğü bir dönem yaşanmamıştır. Böyle bir dönem eski tarihlerde yoktur. Siyasi dengeler vardır, askeri dengeler vardır, toplumsal dengeler vardır, ekonomik dengeler vardır, güç dengeleri vardır; en güçlü olan tabii ki, daha fazla bu dengeler içinde etkilidir, ama yine de sınırlarda ve topluluklar arasında bir geçirgenlik vardır. Toplumsal, kültürel alışveriş, bir dinamizm vardır; bir dünya bütünlüğü vardır; ama soğuk savaşla birlikte sistemler o kadar bölünmüştür ki, o kadar çok katı olmuştur ki, birbirlerinin karşısında öyle sert bir mevzilenme içine girmişlerdir ki, geçirgenlik dünya tarihinde olmadığı kadar katı olmuştur. Öyle ki sistemler arasında çok katı yüksek duvarlar örülmüştür; neredeyse iki dünya ortaya çıkmıştır. Hem insanlık tarihi açısından, hem dünya açısından bu bir arızi durumdur. Bunun uzun sürmesi mümkün değildi. Çünkü siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, askeri, bilimsel-teknik tüm gelişmeler,

dinamikler bu kadar katılığı kaldıramaz; bu sınırları zorlar ve bir değişimi dayatır.

İşte bu gerçeklik içinde reel sosyalizmin devlet ve iktidar perspektifinden kopması, devlet ve iktidar perspektifinden kopmadığı gibi dogmatik, kalıpçı bir yaklaşımla siyasal, sosyal, ekonomik yaşama bakması kendi içinde sorunlar ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Öte yandan emperyalist kapitalist sistemin reel sosyalizmin bu zayıflıklarından faydalanarak askeri, siyasi, toplumsal, kültürel her alanda saldırılarını arttırması, sonuçta artık toplumların ihtiyacını karşılayamayan, iktidarcı devletçi sisteme de alternatif haline gelemeyen reel sosyalizmi çözülme sürecine sokmuştur. Çünkü reel sosyalizmin temel özelliği kapitalist sisteme alternatif olmasıydı. Ancak alternatif olarak varlığını sürdürüp geliştirebilirdi. Eskiyi aşacak, yeni olacaktı. Bu nedenle 20. Yüzyılda çok güçlü bir biçimde tarih sahnesine çıkmış, toplumları ve insanlığı etkilemişti. Ancak zaman içinde bırakalım alternatif olmasını, kendisinin de iktidarcı devletçi bir sisteme dönüşmesi, yine bürokratizmin ortaya çıkması, devlet kapitalizmi biçiminde bir sisteme dönüşmesi, alternatif olamayanın dağılmasını beraberinde getirmiştir. Ancak yine de 1917'den 20. Yüzyılın sonuna kadar etkili olan reel sosyalizm, bütün dünyada halkları, insanları çekecek bir güce ve kudrete sahip olduğundan dünyanın her yerinde önemli bir siyasi ve askeri güce ulaşmıştır. İktidarcı devlet sistemden kopmamasına ve bütün zaaflarına rağmen yarattığı büyük gelişmeler ve değişimler de olmuştur. Yine birçok yerde gelişen uluslararası kurtuluş savaşları emperyalist kapitalist sisteme karşı birçok siyasi gücün ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Yine bağlantısızlar denen ülkeler de reel sosyalist güçlere yakın olmuştur. Bu açıdan da dünya siyasal dengelerinde sosyalist kampın, reel sosyalist güçlerin çok önemli etkisi olmuştur. Yani dengeler içinde, statüko içinde çok önemli bir yere sahiptir. Zaten askeri güç olarak dehşet dengesi denen nükleer silahlar dengesi durumu yaşanmıştır.

1980'lerin sonu, 90'ların başında Sovyetler Birliği dağılması sadece reel sosyalizmde bir dağılma ortaya çıkarmamış, tüm dünya sisteminde bir dağılma ve kaos sürecini ortaya çıkarmıştır. Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte dünya siyasal dengelerinde büyük boşluklar ortaya çıkmıştır. En azından Sovyetlerin etki alanında büyük boşluklar ortaya çıkmıştır. Öte yandan reel sosyalizm halkları, toplulukları, emekçileri, ezilenleri, işçileri etkileyen ve alternatif bir hareket olarak bu güçleri etrafında toplayan bir özelliğe sahipti. Böyle bir etkisi vardı. Reel sosyalizm dağılınca bu yönüyle de bir boşluk doğdu. Çünkü mevcut kapitalist emperyalist sistem zaten artık toplumlar tarafından benimsenmiyordu. Bu nedenle reel sosyalizm çok etkili hale gelmişti. Bu yönüyle reel sosyalizmin askeri ve siyasi etkisinin ortadan kalkmasıyla ortaya çıkan siyasi boşluk ve bu yönlü kaos yanında, kapitalist emperyalist sisteme karşı alternatifin ortadan kalkması da insanlık açısından ideolojik ve moral boşluklar ortaya çıkarıp yeni alternatif arayışları gündeme getirmiştir. Bu durum da düşünsel ve ideolojik alanda bir kaos demektir. Bu da bir yönüyle ideolojik boşluğu, inanç boşluğunu, moral boşluğunu ifade etmektedir. Sadece askeri ve siyasi dengelerde, ekonomik dengelerde boşluklar ortaya çıkmamıştır, öte yandan mevcut dünya içinde iktidarcı devletçi sistemin halkları tatmin etmemesi karşısında yaşanan ağır bir ideolojik boşluk da olmuştur. İnsanlık manevi ve moral bir boşluk içine düşmüştür. Tarihte bunlara dinler cevap veriyordu, tarikatlar cevap veriyordu. Bin yıllardan sonra Avrupa'da Rönesans ve reform hareketleri bu boşluğu doldurmaya yöneldi. Kapitalizmin emperyalist aşamaya gelmesi sürecinde de bilimsel sosyalizm bu boşluğa cevap olmaya çalıştı.

Tarih içindeki her siyasal dengenin dağılıp yeni siyasal dengelerin kurulma süreci, aynı zamanda belli ideolojik düşüncelerin de, moral değerlerin de ortaya çıktığı, onların da toplum adına dengelerde yer almak istediği bir süreç olmuştur. Bu bazen dinler biçiminde olmuştur, bazen tarikatlar biçiminde olmuştur, bazen

mezhepler biçiminde olmuştur. O boşluklar öyle dolmuştur. Reel sosyalizmin dağılmasıyla birlikte böyle bir ideolojik moral boşluğun da doğduğu açıktır. Siyasal dengelerin dağılmasıyla birlikte ortaya çıkan kaos sadece ekonomik, sosyal, askeri anlamda yeni dengelerin oluşması ve biçimini bulması bulmasını değil, aynı zamanda ideolojik olarak, örgütsel olarak, moral olarak da boşluğu dolduracak alternatif arayışı gündeme girmiştir. Reel sosyalizm yıkılmıştır, ama bu kapitalizmin, kapitalist emperyalizmin başarısından dolayı olmamıştır. Böyle bir durum olsaydı o zaman tabii ki eski dengelerin yıkıldığı durumda hemen kapitalist sistem, emperyalist sistem, onun ideolojik, siyasal, toplumsal değerleri hakim olurdu, o temelde yeni dengelerin kurulması gerçekleşirdi. Ama kapitalizmin böyle bir gücü yoktur. Kapitalizm, ortaya çıkacak ideolojik ve moral boşluğu dolduracak durumda değildir. Sosyalizm kapitalizme alternatif olarak ortaya çıkmış, ancak reel sosyalizm kapitalizmin, kapitalist modernitenin esas aldığı devlet ve iktidar aygıtlarına sahip olduğu için, onun bir türevi haline geldiği için dağılmıştır, yıkılmıştır. Bu dağılma ve yıkılma bir yönüyle de kapitalist sistemin dağılması ve yıkılmasıdır.

Sovyetler Birliğinin dağılması, soğuk savaş denen sürecin bitmesi dünyanın birçok yerinde siyasal boşluklar ortaya çıkardı. Öte yandan dünyanın birçok yerinde Sovyetler Birliğine dayanarak ayakta kalan ülkeler vardı, devletler vardı. Sosyalist kamp ile kapitalist sistem, NATO ile Varşova Paktı arasındaki dengelerde yaşayan, kendini var eden ülkeler vardı; Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte bu karakterdeki ülkeler de boşluğa düştü. Bu durum kapitalist emperyalist sistem için bu alanları doldurma fırsatı doğurdu. Nitekim Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla birlikte birçok ülkenin kapitalist emperyalist kampa yönelimi oldu. Öte yandan bu durumdaki toplumların, ülkelerin, devletlerin nasıl bir sistem kuracakları sorunu ortaya çıktı. Bir kısım ülke kapitalizme hızlı geçerken, önemli bir kısmı açısından ise nereye evrilecekleri konusu daha karmaşık bir durum ifade etti. Reel sosyalizme dayalı devletçi iktidarcı sistem ve devlet kapitalizmi yaşayan toplumlar tamamen kapitalizme döndüğünde toplumsal ihtiyaçlar karşılanabilecek miydi? Bunların hepsi soru işaretiydi? Soğuk savaş döneminde şekillenen devletlerde siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel boşluk, karmaşa ve arayışlar ciddi siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel sorunlar ortaya çıkarmaya adaydı.

Kapitalist emperyalist sistem reel sosyalizmin dağılmasıyla dünyanın tek hakimi olarak yeni bir dünya düzeni kurmaya yöneldi. Tek kutuplu bir dünya ya da sadece kapitalist emperyalist sistemin hakim olduğu bir dünya gerçekleştirmek için kollar sıvandı. Reel sosyalizmin dağılmasıyla birlikte Sovyetler Birliği ve onun etkisindeki ülkelerin önemli bir bölümü hızlı bir biçimde kapitalizme doğru yol aldılar. Bu durum, kapitalist sistem içindeki ülkelerin ve uluslararası tekellerin rekabetini hızlandırdı. O güne kadar reel sosyalizm karşısında ortak davranan kapitalist ülkeler reel sosyalizmin dağılmasıyla birlikte ortaya çıkan boşluğu doldurmak için hem devletler, hem de uluslararası şirketler düzeyinde yoğun bir rekabet içine girdiler. Bu da yeni bir mücadele süreci ortaya çıkardı. Şimdi de boşlukları doldurma savaşı, mücadelesi ortaya çıktı. Bunu birçok yerde gördük. Balkanlar'da gördük, Kafkaslarda gördük, Ortadoğu'da gördük, Afrika'da gördük. Dünyanın birçok köşesinde yeni güç savaşlarına yol açtı. Eski dengeler yıkıldığı, yeni dengelerin kurulma sürecinde kendini güç yapma mücadelesi gelişti. Bu aslında Üçüncü Dünya Savaşının ortaya çıkmasını ifade ediyordu.

Kuşkusuz Üçüncü Dünya Savaşı da Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarına benzemeyecekti. Birinci Dünya Savaşının kendine has siyasal, ekonomik, psikolojik koşulları vardı. İkinci Dünya Savaşının koşulları farklıydı, Üçüncü Dünya Savaşının koşulları farklı olacaktı. Birinci Dünya Savaşı kamplaşan kapitalist emperyalist ülkeler arasındaki bir savaş oldu. Bu savaşlar cepheden savaştı. Dünyanın toprak parçalarını bölüşme savaşıydı. Bu açıdan emperyailst kapitalist güçler kendi arala-

rında cepheleşmeye gitmişlerdi. Açıktan cepheden birbirine karşı savaş içinde oldular. Fransa'nın, İngiltere'nin, Rusya'nın olduğu bir cephe vardı; Almanya, Avusturya, Macaristan, Osmanlı'nın olduğu bir cephe vardı. İkinci Dünya Savaşı ise Birinci Dünya Savaşından sonra güçlenen, büyük güce ulaşan faşist Almanya'nın hem Sovyetler Birliğini tehdit etmesi, işgale yönelmesi, hem de Fransa ve İngiltere'nin dünya üzerindeki egemenliğine son vermek istemesi farklı bir savaş ortaya çıkardı. Sosyalist sistemle, Sovyet Rusya ile Fransa'nın, İngiltere'nin ittifak yapması durumu gerçekleşti. Bu da cepheden bir savaştı. Ama öyle bir savaştı ki, dünyada görülmemiş bir otoriter diktatör sistem her kesi dize getirmek istiyordu. Almanya ve İtalya'daki faşist sistem çok zalim, askeri bir güce dayanan ve kendi dışında herkesi ezmek isteyen bir karaktere sahipti. Bunun sonucu öyle ki sosyalist sistemle kapitalist sistemin yaratıcıları ittifak yapmak zorunda kaldılar. Geç emperyalist güçler olan Almanya ve İtalya şahsında kapitalizmin, kapitalist emperyalizmin en otoriter, en diktatör, en faşist, en zalim yüzü açığa çıktı. Kapitalist emperyalist sistemin en çirkin yüzünün açığa çıkması ve kendi içinde bile hiçbir farklılığa tahammül etmeyen bir durum yaşandı. Bu bakımdan o savaşa faşizme karşı demokrasi cephesinin savaşı dendi. Öyle ki, Sovyetler ile İngiltere ve Fransa demokrasi cephesinin içinde yer aldılar. Hatta bu demokrasi cephesi içinde faşist sisteme karşı en büyük savaşı da Sovyetler Birliği verdi. Bu yönüyle demokrasi düşmanlığının önünü alan esas olarak Sovyetler Birliği oldu. Eğer bugün dünyada demokrasinin gelişmesinden söz ediliyorsa, Hitler faşizminin yıkılmasından sonra daha fazla demokratik açılım, demokratik değerler yerleşti deniliyorsa, bunda Sovyet Rusya'nın, sosyalistlerin, komünistlerin faşist sistem karşısında büyük bedeller ödeyerek başarı kazanmasının büyük rolü vardır.

İkinci Dünya Savaşı, faşist sistemin karakterinden dolayı gerçekten de ağır ölümlere yol açan, çok ağır zayiatı olan bir savaş oldu. Soğuk savaşla birlikte daha büyük ve kanlı savaşlar ortaya çıkarabilirdi. Nitekim nükleer savaş tehdidi ortaya çıktı, dehşet dengesi ortaya çıktı. Bir nükleer savaşı İkinci Dünya Savaşı yaşamış insanlığın kaldıramayacağı açıktı. Bu yönüyle çelişkilerin savaşla çözülmesi, şiddetle çözülmesi söz konusu olamazdı. Bu kadar savaşa para yatırma, silahlanma yarışı sonunda -zaten böyle bir savaşın ortaya çıkması kolay değildi- Sovyetler Birliğinin çözülmesiyle son buldu. Üçüncü Dünya Savaşı denilen yeni dengelerin kurulma süreci Birinci ve İkinci Dünya Savaşları biçiminde yaşanamazdı. Zaten nükleer bir savaş da söz konusu olamazdı. Birinci Dünya Savaşında olduğu gibi kapitalist devletlerin farklı kamplar kurarak birbirlerine karşı cepheden yürütecekleri bir savaş yapılamazdı. Çünkü artık çok uluslu tekeller ortaya çıkmıştı, kapitalizm küreselleşmişti, her yerde her ülkenin ekonomik siyasi çıkarları vardı. Herhangi bir ülke ve coğrafya sadece ABD'ye, Almanya'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya şu ya da bu ülkeye ait değildi. Her yerde, her ülke içinde farklı ülkelerin ekonomik güçleri vardı; toplumsal, kültürel çalışmaları vardı. Bu yönüyle kapitalist sistem güçler arasında kamplaşma olması, onların yerel işbirlikçileriyle birlikte cepheden savaşa girmeleri, kapitalizmin geldiği aşamada tümünün zarar göreceği bir durum ortaya çıkarırdı. Bu yönüyle Üçüncü Dünya Savaşı çok boyutlu sürecek bir savaştı. Kapitalist güçlerin iç içe ve yan yana olacağı, aynı anda her gücün bir arada olduğu, askeri ve siyasi, ekonomik mücadelelerin çok yönlü sürdüğü bir savaş biçimi ortaya çıkacaktı. Bu yönüyle savaş daha fazla yerelleşecekti. Ülkelerde, devletlerde mücadele sürecekti. O yerellerde kim daha etkili olursa, kendi pozisyonunu güçlendirecek, diğerini zayıflatacaktı. Tümden tasfiye etme, bir alana, bir bölgeye tümden bir ülkenin hakim olması gibi bir durum söz konusu olmayacaktı.

Küresel kapitalizm ve tüketim toplumu çağında belli bir yere belli ülkelerin girmesi, diğerlerinin girmemesi gibi bir durum hiçbirinin çıkarına değildi. Bilimsel teknik devrimle gelişen kapitalizmin yeni aşamasının ülkeleri, coğrafyaları parçalayarak değil de, ülkeler ve coğ-

rafyalar içinde belli gücün daha hakim olduğu, diğer güçlerin daha gerilediği bir piramit biçiminde bir hakimiyetin olduğu yeni bir dünya düzeninin, kapitalist dünya düzeninin kurulması durumu söz konusu olacaktı. Çünkü mevcut durumda artık sosyalist ülkeler kalmamıştı. Çin de, Sovyetler Birliği de, Sovyetler Birliğine ait ülkeler de hepsi kapitalist mantıkla, zihniyetle, üretimle varlıklarını sürdürüyorlardı. Zaten kapitalist ülkelerin tümü birçok bakımdan sermayenin serbest ve güvenli dolaşımını ifade eden anlaşmalar yapmıştı. Üçüncü Dünya Savaşı böyle bir kapitalist sistem gerçekliği içinde sürecekti.

Üçüncü Dünya Savaşının bir boyutu da tarih boyu yeni siyasal dengelerin kurulma sürecinde olduğu gibi bir taraftan egemenler arasında mücadele sürerken, diğer taraftan halklar da bilinç düzeylerinin gelişmesiyle, örgütlülük düzeylerinin gelişmesiyle yeni kurulacak devlet sistemlerinde, siyasi sistemlerde kendi yerlerinin etkin olması için mücadele etme biçiminde olacaktı. Bu da geçmişteki klasik devrimler gibi bir yerde devrim yapıp diğerini tümden tasfiye etme durumunda değil de halk güçlerinin, devrimci güçlerin mücadele ederek kendi pozisyonlarını güçlendirdiği, daha etkili kıldığı yeni bir mücadele süreci, yeni bir devrimci mücadele süreci olacaktı. Yeni devrim mücadele süreci de gelişen kapitalizme karşı onu geriletecek, kendi konumunu güçlendirecek yeni bir devrim anlayışı oluyordu. İşte bu çerçevede hem halkların mücadelesinin, hem emperyalist güçlerin mücadelesinin boşlukları doldurmak istediği bir Üçüncü Dünya Savaşı dönemi başladı.

Diğer taraftan da toplumlar ve ülkeler o güne kadar çeşitli devletler, çeşitli siyasal sistemler tarafından yönetiliyordu. Bu yönüyle de eski sistemle var olan devletler vardı, dengeler vardı, siyasi güçler vardı. Bunlar da kendi konumlarını koruma savaşı yürüteceklerdi. Bunlar esas olarak statükoyu koruyan güçler olarak bu mücadelede yer alacaklardı. Emperyalist kapitalist sistem kendilerine yeni devlet düzeni kurarken, halklar eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin kurulduğu süreçte her yerde kendi pozisyonlarını güçlendirmek isterken, statükocu diyebileceğimiz eski dengeler içinde var olmuş devletler ve siyasal güçler de kendi pozisyonlarını korumaya çalışacaklardı.

Bu çerçevede Üçüncü Dünya Savaşı süreci farklı özellikler taşımaktaydı. Emperyalist güçlerin cepheden değil de, her siyasal gücün kendisini etkin kılmak istediği, özellikle yerel güçlerin kullanıldığı, savaşın yerleştiği bir siyasi, askeri mücadele durumu ortaya çıkacaktı. Öte yandan küresel kapitalizmin gelişmesi, reel sosyalizmin dağılmasıyla birlikte dünyanın bütünlüğünün küresel kapitalizme ve yeni kapitalist gelişmeye göre şekillenmesi gerektiğinden, gümrük duvarları yüksek ya da kendisini dışa kapatmış ve bu temelde siyasi ve askeri egemenlik sağlayan sistemler yerine, sermayenin serbest ve güvenli dolaşımına engel olmayan, belli yönleriyle liberalize edilmiş, sistemin hizmetine konulmuş devletlere geçme hedefi vardı. Kapitalist emperyalist güçlerin bu hedefiyle klasik iktidar bloklarının kendini eski düzeyde sürdürme anlayışı ve politikaları da belli bir çekişme içindeydi. Diğer taraftan da halk güçleriyle hem bu statükocu güçler arasında, hem de emperyalist kapitalist güçler arasında bir çelişki ve mücadele dönemi başlamıştı. Eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin kurulacağı Üçüncü Dünya Savaşının çelişkileri, mücadele tarzı, hedefleri bu çerçevede ortaya çıkmış bulunuyordu.

Yeni kurulacak dengede kimler güç olacak, bölgesel düzeyde kimler güç olacak, yeni dünya düzeni sürecinde ülkelerde hangi siyasal güç odakları kendini etkili kılacak, halkların bu dengelerde, bu ülkeler içinde siyasal, toplumsal, ekonomik, kültürel güçleri ne kadar yer alacak bu yönlü mücadeleler her yerde sürmektedir. Özellikle de Sovyetler Birliğinin en etkin olduğu yerlerin başında olan ve dağılmasıyla büyük boşluklar ortaya çıkan Balkanlarda yerel güç odakları arasındaki mücadele şiddetlenmiştir; Kafkasya'da bu çatışmalar görülmüştür. Afrika'da, Uzak Doğu'da yeni dengelerin kurulma süreciyle ilgili çatışmalar ortaya çıkmış-

tır. Ancak en büyük çatışma durumu ise dünyanın omurilik soğanı olan, dünya dengelerinin kurulduğu Ortadoğu'da yaşanmaktadır. Hatta Üçüncü Dünya Savaşı dediğimiz savaşın en önemli sonucu, dışa vurumu Birinci Körfez Savaşı denilen savaştır. Reel sosyalizmin dağılması, soğuk savaşın kalkmasıyla birlikte Ortadoğu'da çıkan siyasal boşlukları kim dolduracak, uluslararası güçler, ABD, Avrupa Ortadoğu'daki dengeleri nasıl şekillendirecek, bu dengeler içinde bölgenin klasik güçleri ne kadar yer alacak, halkların bu yeni Ortadoğu düzeninde yeri ne olacak, böyle yeni bir savaş süreci başlamıştır. Zaten ABD'nin öncülüğünde Büyük Ortadoğu Projesi ortaya konulmuştur.

İran Devrimi sonrası İran'a karşı savaştırılan ve İran Devriminin Ortadoğu'ya taşırılmasında engel olarak kullanılan Irak, ABD ile batı ülkeleriyle İran Devrimine karşı savaştığı dönemde kurduğu ilişkiler çerçevesinde Ortadoğu'da bir hamle yaparsa kendisine karşı çıkılmayacağını düşünerek soğuk savaşın son bulduğu, eski dengelerin yıkıldığı dönemde kendisini Ortadoğu'da etkili kılmak, Arap dünyasının en güçlü lideri, öncüsü, Ortadoğu'yu Arap dünyasını şekillendiren lideri olmak için Kuveyt'i işgal etmiştir. Ortaya çıkan boşluğu böyle kendi lehime değerlendiririm demiştir. O süreçte Ortadoğu'da önemli askeri ve siyasi güç olarak bunu kendisine hak görmüştür. Bazı stratejistler, yazarlar, analistler ABD'nin Saddam'ın Kuveyt'e girmesinin önünü açarak bunu bir savaş gerekçesi yapıp Ortadoğu'da kendi düzenini kurmak istediği biçiminde değerlendirmeler yapmışlardır. Bu değerlendirmeler ne kadar doğru, ne kadar yanlış ayrı bir konu, ama sonuçlara bakıldığında Saddam'ın Kuveyt'e girişi ABD'nin müdahalesine zemin olmuş, Birinci Körfez Savaşı dediğimiz savaş gerçekleşmiştir.

Bu savaş aynı zamanda belirli bir cepheleşmeyi de ortaya çıkarmıştır. ABD çeşitli uluslararası güçleri yanına almıştır. Saddam da dolaylı dolaysız bazı destekler almıştır. Özellikle Ortadoğu'da Arap dünyasında etkili olan FKÖ'yü yanına alarak FKÖ ile birlikte Arap dünyasının liderliğini yapacağını düşünmüştür. FKÖ'yü Arap dünyasının lideri olmak, Arap dünyasındaki siyasal şekillenmeye yön vermek, bunun öncüsü olmak için yanına almıştır. Ancak bu savaş sonucu Saddam yenilgiye uğramış, Kuveyt'ten çıkartılmıştır. Kuveyt'ten çıkarıldığı gibi, Irak üzerindeki egemenliği de sınırlanmıştır. Özellikle Başurê Kurdîstan'a yönelik hava harekatları engellenmiş, 36. Paralelin kuzeyine Irak ordusunun geçmeyeceği bir sistem kurulmuştur. Başurê Kurdîstan'a yerleştirilen Çekiç Güç Irak'ın egemenlik alanını sınırlayan bir askeri güç olmuştur. ABD diğer yandan Birinci Körfez Savaşıyla Ortadoğu'da askeri gücünü güçlendirmiş, siyasi gücünü arttırmıştır. Başurê Kurdîstan'da KDP'yi, YNK'yi güçlendiren, onların güç olmasını sağlayan bir politika izlemiştir. Bu politikayla Ortadoğu'da önemli bir nüfusa sahip Kürt halkı içinde KDP ve YNK'nin etkili olmasını, Önder Apo öncülüğündeki Kürt Özgürlük Hareketi'nin sınırlanmasını, etkisizleşmesini hedeflemiştir.

Soğuk savaşın dağılması, reel sosyalizmin yıkılması sonrası özellikle alternatif sistem olan sosyalist cenahta, sosyalist dünyada, sosyalist örgütlenmelerde ciddi bir kriz yaşanmıştır. Reel sosyalizmin krizi, yıkılması genel olarak bütün sosyalist hareketlerin krizi ve gerilemesi biçiminde bir durum ortaya çıkarmıştır. Kapitalist emperyalizm karşısında alternatif olarak ortaya çıkan reel sosyalizmin dağılması, sosyalizmin yükselen değer olma özelliği olmasını kaybetmesine ve giderek her yerde daralmasına yol açmıştır. Çünkü ideolojik ve teorik olarak ortaya konulan tezler ve bu temelde gerçekleştirilen pratik kapitalist emperyalist sistem karşısında istenilen sonucu alamamış, sonunda yıkılmıştır. Kuşkusuz siyasal mücadeleler tarihine, emekçilerin mücadele tarihine, ezilenlerin mücadele tarihine önemli birikimler, değerler, tecrübeler katmıştır. Birçok bakımdan önemli gelişmeler sağlamıştır. Bu yönüyle önemli bir girişim, önemli bir deney olmuştur. Birçok olumluluk da ortaya çıkarmıştır. Ama bir bütün olarak kapitalist emperyalist sistem karşısında kendisini ayakta tutamamıştır. Reel sos-

yalizmin yıkılmasıyla birlikte emperyalist kapitalist sistem neo-liberalizmle, sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı denen yeni ekonomik konseptiyle kapitalizme dayalı siyasal sistemde değişiklik yaparak kendini dünyada hakim kılmak istemiştir. Bir yönüyle kapitalizmin kendisini yenilemesi, uyarlaması gibi bir durum olurken, liberalizm, neo-liberalizm böyle bir durumu ifade ederken, ama diğer taraftan ise reel sosyalizm döneminde kendini etkin kılan sosyal demokrasinin gerilemesi, reel sosyalizm karşısında kendisini ideolojik ve siyasi olarak ayakta tutmak için halka, topluma sunduğu süspansiyonları, sosyal ve ekonomik destekleri, fonları geri çekmesi gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Özellikle de reel sosyalizmin yıkılmasından sonra uluslararası şirketler ve şirketlerin dayandığı ülkeler arasındaki mücadele nedeniyle tekellerin güçlendirilmesini hedeflemiştir. Dolayısıyla da toplumsal fonların kaldırılması, bunların şirketlere aktarılması gibi bir durum ortaya çıkmıştır. Bu da reel sosyalizmin dağılmasından sonra kapitalizmin kendini yeni dünya düzeni biçiminde hakim kılmak isterken, kapitalizmin toplumla karşı karşıya gelmesini ve toplumsal memnuniyetsizliği arttıran yeni bir durum ortaya çıkarmıştır.

ABD'nin başını çektiği kapitalist sistem Ortadoğu'da Büyük Ortadoğu Projesini geliştirmek istemiştir. Sermayenin serbest ve güvenli dolaşımını hedefleyen yeni bir Ortadoğu, yeni bir devletler düzeni yaratmak istemiştir. Bu açıdan klasik, çok katı ulus-devletleri gevşetme, biraz liberalize etme ve bu temelde de tüketim toplumu aşamasının ihtiyaçlarına cevap veren bir siyasal ve toplumsal düzen oluşturma hedefiyle Ortadoğu'ya yönelmiştir. BOP'u bu çerçevede şekillendirmek istemiştir.

İşte bu dönemde dünyada sosyalist güçler zayıflarken, etkisiz kalırken, neo-liberalizme dayalı kapitalist sistem kendini her yerde etkili kılmak isterken, özellikle de Ortadoğu'ya Körfez Savaşıyla müdahale edip kendini bu çerçevede yeni bir sisteme kavuşturmak isterken, Önder Apo öncülüğündeki Kürt özgürlük mücadelesi dünyadaki diğer sosyalist hareketlerin aksine kendini daha etkili kılan ve güçlendiren hale getirmiştir. Özellikle de Önder Apo'nun öncülüğünde PKK'nin ideolojik, teorik, siyasi olarak önemli değerlendirmeler yapması, reel sosyalizmin yıkılma pratiğinden sonuçlar çıkarması, bunu bir eleştiri-özeleştiri konusu yaparak sosyalist güçleri zayıflatan etkenleri kendi ideolojik, teorik, programatik, örgütsel sisteminden çıkararak eleştiri-özeleştiri çerçevesinde sosyalizmin özüne uygun yaklaşım ve yapılanmaları ortaya çıkarma çabası PKK'yi, Kürt Özgürlük Hareketini dünyada sosyalist hareketlerin tıkandığı bir dönemde Kürdistan'da ve Ortadoğu'da giderek etkisini arttıran bir konuma getirmiştir.

Kapitalist emperyalist sistem Ortadoğu'da etkisini arttırmak ve kendine bağlı işbirlikçi güçleri güçlendirmek isterken PKK'nin öncülük ettiği özgürlük mücadelesinin başta Bakurê Kurdîstan olmak üzere tüm Ortadoğu'da gelişmesi durumu yaşanmıştır. Bu durum aynı zamanda reel sosyalizmin yıkılmasından sonra Ortadoğu'da oluşan büyük siyasal boşluğun, ideolojik boşluğun doldurulmasını sağlayacak alternatif bir gücün ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Özellikle kapitalist emperyalist sisteme karşı mücadele eden alternatifin yıkıldığı, sosyalizmin etkisinin zayıfladığı bir dönemde PKK'nin kendisini dünya dengelerinin kurulduğu Ortadoğu'da yeni dengeler açısından kapitalist emperyalist sisteme karşı alternatif bir güç haline getirmesi, Kürt Özgürlük Hareketi'nin sadece somut olarak savaştığı Türkiye ile karşı karşıya gelmesini değil, kapitalist emperyalist sistemle de karşı karşıya gelmesini beraberinde getirmiştir.

PKK'nin siyasal çizgisi başından itibaren halkların kardeşliğine dayalı siyasal çözümler arayan bir çizgi olmuştur. Bu çizgi Önder Apo'nun şahsında çok tutarlı bir siyasal yaklaşıma, mücadeleye, ilişkiye dönüştüğü için Ortadoğu'nun temel sorunu olan Kürt sorununun halkların kardeşliği temelinde demokratik çözüm eğilimini güçlendirmiştir. Önder Apo'nun Ortadoğu'daki varlığı, özellikle Ortadoğu gerçeğini tanıması başta Araplar olmak üzere Ortadoğu halklarıyla çok önemli dostluk

ilişkilerinin gelişmesini berberinde getirmiştir. Zaten PKK Ortadoğu'ya açıldıktan sonra Filistin örgütleriyle çok önemli ilişkiler geliştirilmiştir. Hem Lübnan'da kalmıştır, Filistinliler ve diğer Arap örgütleriyle, Araplarla ilişkiler geliştirilmiş, hem de Suriye'de Suriye devletiyle, halkla ve birçok siyasi güçle dostluk ilişkileri geliştirmiştir. Önder Apo ve PKK'nin ideolojik ve siyasi çizgisi ve kurduğu ilişkiler bütün Ortadoğu halklarını etkilemiştir. Kürtler dış güçlerle, ABD ile ilişki içindedir, işbirlikçidir, onlara dayanarak Ortadoğu halklarına karşı bir tutum ortaya koymaktadır biçiminde daha önceki oluşmuş algı, Önder Apo ve PKK'nin mücadelesiyle kırılmıştır. Bu açıdan özellikle Kürtlerin yaşadığı ülkelerdeki halklarla, siyasal güçlerle yeni ilişkiler gelişmiştir. Irak siyasi güçleriyle, Irak toplumuyla, İran halklarıyla, siyasi güçleriyle ilişkiler Ortadoğu'da yeni bir siyasal anlayışın, ilişki düzeninin zeminini yaratmıştır. Özellikle de Ortadoğu'da en temel sorun olan Kürt sorununun bölge halklarıyla kardeşlik içinde demokratik çerçevede çözümünü ısrarla ortaya koyması, yine Kürt halkının özgürlük mücadelesi verilirken herhangi bir dış gücün uzantısı olarak değil de kendi öz gücüne dayanarak, halkların kardeşliği temelinde bir mücadele yürütmesi, sadece Kürtlere yönelik algıyı değiştirmemiş, Ortadoğu'da yeni bir siyasal anlayışın, siyasal sorunlara yeni bir çözüm yaklaşımının gelişmesini beraberinde getirmiştir.

PKK'nin siyasal çizgisi sadece Kürt gerçeğinde işbirlikçiliği zayıflatan, ortadan kaldıran bir çizgi değildir; aynı zamanda bölge halkları ve siyasal güçler açısından da işbirlikçilik zeminini zayıflatan bir siyasal çizgi olmuştur. Bölgedeki Arap, Fars, Türk egemenleri hep dış güçlere dayanarak kendilerini var etmeyi hedefliyorlardı. Yine Kürtlere karşı savaşta dış güçlere dayanıyorlardı. Bu yönüyle hem Kürtler açısından, hem bölge halkları açısından işbirlikçiliğin siyasette etkili olduğu bir Ortadoğu siyasal düzeni vardı. Önder Apo'nun öncülüğündeki Özgürlük Hareketi çizgisi sadece Kürtler içinde değil, bölge halkları içinde de işbirlikçiliğin ayaklarını zayıflatan, işbirlikçiliğe dayalı değil de halkların kardeşliğine dayanan, halkların kardeşliğine dayalı demokratik siyasal çözümler, arayışlar geliştiren yeni bir çizginin güçlenmesi zeminini ortaya çıkarmıştır. Bu tabii ki Ortadoğu'da işbirlikçiliğe dayalı olarak kendini etkili kılan uluslararası güçler için tehlikeli bir gelişmedir. Ortadoğu'da etkisini, varlığını işbirlikçilere dayanarak yürütüyordu. PKK'nin hem Kürtler içinde, hem de bölge halkları içinde halkların kardeşliğine dayanan bir siyasal anlayışı geliştirmesi, doğrudan emperyalist kapitalist sistemin Ortadoğu düzenine karşı bir alternatif oluyordu. Emperyalist güçlerin Ortadoğu düzenine karşı bir mücadeleyi, bir alternatif siyasal çizgiyi ifade ediyordu. Bu da Ortadoğu'da Sovyetlerin dağılması sonrası ortaya çıkan siyasal boşluk ve bu siyasal boşluğun kapitalist emperyalist güçler tarafından doldurulup Büyük Ortadoğu Projesi temelinde yeni bir düzene kavuşturulması amacı ve hedefiyle çelişen bir durum oluyordu.

Bu açıdan Önder Apo'nun çizgisini Büyük Ortadoğu Projesi önünde engel bir alternatif çizgi olarak görmüşler ve bunun önünü kesmek istemişlerdir. Her ne kadar KDP'ye, YNK'ye destek vererek onları Kürtler içinde güçlendirmek istemişlerse de yıllar göstermiştir ki KDP'ye ve YNK'ye verilen büyük desteğe rağmen PKK Kürtler içinde etkisini arttırmakta, giderek KDP'yi ve YNK'yi sınırlayan bir siyasal güce dönüşmektedir. Özellikle Kürdistan'ın büyük parçası olan Bakurê Kurdîstan'da PKK'nin etkili olması, yine Rojava Kurdîstan'ında PKK'nin etkinliğinin gelişmesi, Rojhılat'ta belli bir etki düzeyine ulaşması, bu temelde sadece KDP'yi, YNK'yi sınırlayan değil, Türkiye, Suriye ve bölge siyasetinde PKK'nin etkisinin artması, işbirlikçiliğe dayalı Büyük Ortadoğu Projesinin alternatifi haline gelen bir hareketin var olması durumunu ortaya çıkarmıştır. Ne NATO'nun ikinci büyük ordusu olarak düşünülen ve Ortadoğu'da kapitalist emperyalist sistemin düzeni için kullanılması hedeflenen Türkiye ve Türkiye ordusu Kürt Özgürlük Hareketi'nin gelişimini, mücadelesini durdurabilmiş, ne de KDP'ye ve YNK'ye verilen

destekle Kürt Özgürlük Hareketi'nin gelişimi engellenebilmiştir. Bırakalım engellemeyi, Ortadoğu'da yaşanan siyasal boşluğu en fazla da PKK'nin doldurabileceği, PKK'nin faydalanabileceği bir zemin ortaya çıkmıştır. Gerçekten de Ortadoğu'da eski dengeler yıkılırken, yeni dengeler daha kurulmamışken Ortadoğu'nun bu siyasal boşluk sürecinde PKK giderek Ortadoğu'nun en etkili gücü haline gelmektedir. İşte Önder Apo'ya ve Kürt Özgürlük Hareketi'ne yönelik uluslararası komployu ortaya çıkaran durum ve gelişmeleri bu çerçevede ele almak gerekmektedir.

Kapitalist emperyalist sistem tüm dünyada kendisine alternatif bir ideolojik siyasi çizginin kalmadığını düşünüyordu. Sovyetlerin Ortadoğu'dan çekilip Ortadoğu'daki gücünü yitirmesiyle birlikte, kendisine Ortadoğu'da engel olacak herhangi bir siyasal gücün kalmadığını sanıyordu. Filistin örgütleri belli yönleriyle ABD'nin politikalarına her zaman karşı olmuşlardı; ama Birinci Körfez Savaşında Saddam'ın yenilmesinden sonra Filistin örgütlerinin de Ortadoğu'da etkisi kalmamıştı. Artık Ortadoğu halklarını sürükleyen, Arap dünyasında heyecan yaratan, alternatif bir sistem olma özelliğini taşıyan olma durumlarını kaybetmişlerdi. Zaten sadece Ortadoğu'daki diğer ülkeler değil, Filistinliler de Sovyetler Birliğinden önemli destek alıyorlardı. Sovyetler Birliği Ortadoğu genelinde, Birleşmiş Milletler zemininde ve dünya genelinde Filistinlilerin mücadelesine destek oluyordu. Hem Sovyetler Birliğinin dağılması, hem de Birinci Körfez Savaşında yenilen Saddam yanında FKÖ'nün konumunu çok zayıflattı. Bu iki etkenin birleşmesi, Filistinlilerin bölgede bir siyasal alternatif olma, heyecan yaratma özelliğinin ortadan kalkmasını beraberinde getirdi. İşte bu ortamda PKK hem sosyalist çizgisiyle dünyada alternatif olma iddiasını sürdürmüştür, hem de Ortadoğu'da halklar için tek heyecan yaratan, halkların özgür ve demokratik yaşamı için tek ideolojik ve siyasal çözüm üreten güç olarak kalmıştır. Öte yandan herhangi başka bir ideolojik güç de olmadığı için PKK'nin bu ortamda bırakalım geriletilmesi, gelişme dinamikleri fazlasıyla artmıştır. Sadece Kürtler içinde değil, bütün Ortadoğu'da PKK'nin ideolojik ve siyasi gücü artmıştır. Öyle ki, Önder Apo'yu Selahattin Eyyubi gibi gören Arap aydınları olmuştur. Sadece mevcut Ortadoğu siyasal sistemlerine, Ortadoğu'daki egemen güçlere karşı alternatif olarak görülmemiştir, aynı zamanda Ortadoğu'daki emperyalist kapitalist sisteme karşı Ortadoğu kimliği, kişiliğinin duruşunu ifade eden bir önderlik gerçeği, bir mücadele çizgisi olarak Selahattin Eyyubi'yle özdeşleştirilmeye başlanmıştır.

Daha ilk günden itibaren PKK'yi ve Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etme görevi verilmiş Türk ordusu ve Türkiye, bırakalım Önder Apo'nun çizgisini etkisizleştirmeyi, PKK'yi geriletmeyi, Kürt Özgürlük Hareketi karşısında dağılma ve yıkılmayla karşı karşıya kalmıştır. Ne kadar saldırsa da, hangi yol ve yöntemleri izlese de bir türlü Kürt Özgürlük Hareketini etkisizleştirecek bir sonuç elde edememiştir. Köyleri yakıp yıkmıştır, faili meçhul cinayetleri yapmıştır, zindanları doldurmuştur, her türlü zulüm ve işkenceyi denemiştir, Kürtleri Kürdistan'dan kopartıp metropoller sürerek Kürt'ü güçsüzleştirmek istemiş, ama bütün bu uygulamalar sonuç vermemiştir. Savaş ekonomisi sonucu ekonomik çöküntüyle karşı karşıya gelmiştir. Toplumsal ve kültürel yaşam yozlaşarak bitme noktasına gelmiştir. Türkiye askeri olarak başarısız olduğu gibi, siyasal olarak, toplumsal olarak, kültürel ve ekonomik olarak da büyük bir çöküntü içine girmiştir. Türkiye'nin çökmesi demek, NATO'nun en büyük ordusunun çökmesi, batının Ortadoğu'daki ajan ayağının çökmesi olduğu gibi, reel sosyalizmin yıkıldığı, eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin kurulma mücadelesinin verildiği Üçüncü Dünya Savaşı ortamında Ortadoğu'da Önder Apo çizgisinin, PKK'nin güç olması durumu ortaya çıkmıştır. PKK'nin öncülük ettiği mücadelenin Türk devletini çözmesi, dağıtması durumu Kürt Özgürlük Hareketi'nin tüm Türkiye'de etkili olmasını, bu temelde de Ortadoğu'da Önder Apo ve PKK çizgisinin hakim olmasını sağlayacaktı.

Bu temelde kapitalist emperyalist sistem BOP'la yeni bir Ortadoğu düzeni kurmak isterken, bütün alternatiflerin yok olduğunu düşünüp sadece Ortadoğu'da değil, dünyada dikensiz gül bahçesinde yürüyerek kendi düzenini kuracağını sanarken, karşısına halkların kardeşliğine dayalı özgür ve demokratik Türkiye projesi alternatifinin çıkması, kapitalist emperyalist sistemi ürkütmüştür. Zaten Türk devleti artık ben başaramıyorum, ben sonuç alamıyorum, ben dağılacağım, bu bakımdan bana destek vermek zorundasınız dayatması yapmıştır. Hatta bunun için Suriye'ye savaş açmıştır. NATO'nun, Avrupa'nın ve ABD'nin böyle bir savaşın içine girmesini dayatmıştır. Bu dayatmayı sadece Türkiye yapmamıştır. KDP ve YNK de ABD'nin verdiği tüm desteğe rağmen PKK karşısında gerilemektedir. Özellikle KDP kendisini Başur'un sahibi, bütün Kürtlerin sahibi, etkin gücü olarak görürken, giderek tümden etkisizleşeceği bir durum ortaya çıkmıştır. 1997'de PKK ile yaptığı savaşta onu Türk devleti kurtarmıştır. Sadece Türkiye değil, KDP ve YNK de ABD'ye başvurarak PKK'nin önünün alınmasını, etkisizleştirilmesini istemişlerdir. Bütün dünyaya PKK'nin terörist olduğu konusunda dosyalar vermeleri, mektuplar göndermeleri gerçeği vardır.

PKK'yi terörist ilan eden, PKK'yi terörist olarak ilan ettirip, hedef gösterip dünyanın saldırmasına yol açan esas olarak Türkiye değildir; PKK'nin terörist bir örgüt olarak gösterilmesi, dünyanın hedefi haline getirilmesi ve saldırtılmasında esas rol oynayan KDP ve YNK'dir. Çünkü Kürt'türler; Kürtler terörist diyorsa, Kürtler PKK'nin aleyhinde bu kadar konuşuyorsa, bu o zaman inandırıcı olur. Dünya siyasi güçlerinde, kamuoyu tarafından da PKK'nin böyle kabul edilmesine yol açar. Önder Apo'ya ve Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı uluslararası komplo süreci geliştirilirken bu süreci, bu komployu dayatan sadece Türkiye ya da kapitalist emperyalist sistemin öncü gücü ABD olmamıştır. Bunlar da gerçektir, ama bütün bu saldırılara siyasal meşruiyet kazandıran, bu saldırıları hızlandıran özellikle KDP'nin ABD'ye ve diğer güçlere çağrı yaparak, mektuplar göndererek PKK'nin önünün alınması, PKK'ye bir müdahale yapılmasını istemesi gerçeği vardır. Türkiye ile birlikte böyle bir uluslararası komployu dayatırlarken, esas olarak da Önder Apo'yu hedef almışlardır. Önder Apo etkisizleştirilmeden, Önder Apo saf dışı edilmeden, Önder Apo'nun öncülüğü ortadan kaldırılmadan PKK'nin etkisizleştirilmeyeceği söylenmiştir. Bu açıdan uluslararası komplo esas olarak Önder Apo'yu hedeflemiştir. Bunda KDP'nin rolü gerçekten de çok önemli ve belirleyicidir.

Bu çerçeveden bakıldığında uluslararası komplo üç temel etken üzerinde gelişmiştir. Birincisi, kapitalist emperyalist sistemin Ortadoğu'da kurmak istediği Büyük Ortadoğu Projesi önünde Önder Apo öncülüğündeki PKK'nin ideolojik, örgütsel, askeri ve siyasi olarak BOP projesine alternatif olarak gelişmesi karşısında uluslararası komplocuları harekete geçmesidir. Çünkü ABD birinci körfez savaşında sınırladığı Irak rejimini ve Baas rejimini tümden yıkıp oraya dayanarak Ortadoğu'da yeni düzenini kurmak istiyordu. Bu açıdan İkinci Körfez Savaşıyla Üçüncü Dünya Savaşını yeni bir boyuta taşıyacaktı. Böyle bir kapsamlı müdahaleyi düşünürken, PKK'yi ve Kürt Özgürlük Hareketini önünde engel olmaktan çıkarmayı hedefliyordu. Çünkü gireceği şiddetli savaş ortamında eğer güçlü bir alternatif hareket olursa bu savaş ortamında bu hareket yararlanıp kendisi Ortadoğu'da bir düzen kurmak isterken alternatif bir düzenin çıkması durumuyla karşılaşabilirdi. Bu açıdan da Ortadoğu'ya yapacağı yeni müdahale öncesi alternatif olabilecek Önder Apo gerçeğini ve onun öncülük ettiği sistemi ortadan kaldırmak istemiştir. PKK etkisizleştirilerek hem müdahalesini kolay yapmayı, hem de bu müdahaleye dayanarak Ortadoğu projesini gerçekleştirmeyi hedeflemiştir.

İkinci etken ise Türkiye'dir. Türkiye Büyük Ortadoğu Projesinin önemli bir parçasıdır. Kapitalist emperyalist sistem Ortadoğu'da Büyük Ortadoğu Projesini gerçekleştirmek isterken esas olarak Türkiye'ye rol vermek istemektedir. Türkiye bu rolünü

ancak etkisizleştirilmiş PKK ortamında oynayabilir. Çünkü PKK Türkiye'yi dağıtacak, tasfiye edecek noktaya gelmiştir. Bu yönüyle de PKK etkisizleştirilmeden, Önder Apo etkisizleştirilmeden Türkiye'nin Ortadoğu'da bu rolü oynaması mümkün değildir. Bu açıdan da Ortadoğu'ya müdahale öncesi Türkiye'nin bu rolü oynamasını engelleyen ve Türkiye'de de alternatif bir siyasal sistem, hareket olma düzeyine ulaşmış Önder Apo ve PKK gerçeğini etkisizleştirmek istemişlerdir.

Diğer önemli bir etken ise, kapitalist emperyalist sistem Ortadoğu'da kurmak istediği düzende Kürt işbirlikçiliğini esas almak istemektedir. Kendisiyle işbirliği içinde olan güçlere dayanarak Ortadoğu düzenini kurmak istemektedir. Hem yeni kuracağı Ortadoğu düzeninde yanına alacağı Kürtlere dayanmak istemekte; hem de kendine bağlı işbirlikçi Kürtleri güçlendirerek bunları gerektiğinde Türkiye, gerektiğinde Irak, İran, Suriye'ye karşı bir koz olarak kullanmayı hesaplamaktadır. Geçmişten beri PKK'ye düşmanlığı bu nedenledir. Özellikle de kendine bağlı Kürt güçleri hazırlayarak Ortadoğu'daki siyasal amaçları için kullanmayı öngörmüştür. KDP ve YNK üzerinden Kürt politikasını yürütmek isterken, KDP ve YNK PKK karşısında sürekli gerilemekte ve etkisizleşmektedir. İşte bu nedenle Önder Apo'yu ve PKK'yi etkisizleştirip KDP'yi ve YNK'yi güçlendirmek ve böylelikle Büyük Ortadoğu Projesinde Kürtleri de bu güçler ekseninde kullanmak için uluslararası komploya yönelmiştir. Uluslararası güçlerin komploya yönelmesinin esas nedenlerini bu çerçevede ele almak lazım. Zaten Önder Apo kendisine yapılan komployu, Ortadoğu'ya yapılacak müdahale öncesi bu müdahale önündeki alternatif devrimci engeli kaldırmak olarak değerlendirmiştir. İkinci Körfez Savaşı öncesi Ortadoğu'ya yapılacak müdahalenin ilk adımının kendisine yönelik komployla gerçekleştirildiğini söylemiştir. Bu yönüyle komplo bölgeye yapılmak istenen kapsamlı müdahalenin ilk uygulaması olarak ortaya çıkmıştır.

Uluslararası komplo Üçüncü Dünya Savaşıyla Ortadoğu'da yeni dengelerin, yeni statükoların kurulması sürecinde alternatifi ortadan kaldırma saldırısı olarak gelişmiştir. Bu nedenle Önder Apo esaret altına alınıp İmralı tek kişilik cezaevine konulmuştur. Önder Apo ve Kürt Özgürlük Hareketi o düzeyde düşman görülmüştür ki, dünya tarihinde görülmemiş biçimde Önder Apo'nun takip edilmesi, Önder Apo'nun kalacağı tek bir toprak parçasının bırakılmaması düzeyinde bir saldırı yürütülmüştür; bir baskı politikası izlenmiştir. Önder Apo'nun ne Avrupa'da, ne Rusya'da, ne Afrika'da, ne de dünyanın herhangi bir köşesinde kalmasına izin vermeyecek bir komplo gerçekleştirilmiştir. Komplonun bu düzeyde ağır olması, bu düzeyde birçok devleti içine kapsayacak biçimde gerçekleşmesi, Önder Apo ve PKK gerçeğinin uluslararası güçler karşısında nasıl bir alternatif haline geldiğini, onları nasıl ürküttüğünü, uluslararası güçlerin Ortadoğu politikası önünde ne düzeyde engel olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Komplonun bu düzeyde kapsamlı olması, ısrarlı biçimde sürdürülmesi başka anlama gelmemektedir.

Uluslararası komplo süresince Kürt halkı aylarca ayakta olmuştur; büyük bir mücadele yürütmüştür, Önder Apo etrafında ateşten barikat kurmuştur. Önder Apo'ya yönelik saldırı karşısında Kürt halkı görülmedik düzeyde fedaice bir mücadele içine girmiştir. Güneşimizi Karartamazsınız kampanyasıyla Önder Apo etrafında ateşten barikat kurulması, birçok Kürt insanının fedaice kendi yaşamını ortaya koyması, uluslararası komploya karşı da büyük bir direnişin gerçekleşmesini beraberinde getirmiştir. Uluslararası komplo, beklemediği bir direnişle karşılaşmıştır. Gerçekten de Kürt halkı tarihte hiçbir önderliğe sahiplenmeyecek bir sahiplenmeyi ortaya koymuştur. Önderliğine çok güçlü biçimde sahiplenmiştir. Önderliğe sahiplenme, Kürt halkının özgür ve demokratik yaşamında ısrarının bir tutumudur. Bu tutum Kürtlerin bilinçlendiği, artık özgür ve demokratik yaşamda kararlı olduğu anlamına gelmektedir. Kürt halkı, Önderliğin durumunun kendi özgür ve demokratik yaşamıyla ilgili olduğunun

bilincindedir. Bu yönüyle önderliğe yönelik saldırılar karşısında fedaice yaşamlarını ortaya koymuşlardır. Komplo böyle güçlü bir direnişle karşılaşmıştır. Nitekim Önder Apo'ya yönelik komplo sürecinde gösterilen direnişin büyüklüğü karşısında dönemin ABD Dışişleri Bakanı Merlin Albright "bu düzeyde direniş beklemiyorduk" diyerek komploya karşı direnişin ne düzeyde güçlü geçtiğini bizzat itiraf etmiştir.

Bu açıdan komployu değerlendirirken, Önder Apo'ya yönelik komployu ortaya koyarken bu komploya karşı Kürt halkının gösterdiği örgütlü direnişi, mücadeleyi, fedakarlığı kapsamlı düzeyde mutlaka ele almak gerekiyor. Çünkü uluslararası komplo Önder Apo'yu zindana atarak Kürt Özgürlük Hareketini etkisizleştirip bölgede inisiyatif kazanmak, etkili olmak istemiştir. Ancak şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; Ortadoğu'da daha sonraları gelişen süreci esas olarak bu komplo değil, komploya karşı Kürt halkının ortaya koyduğu direniş belirlemiştir; komploya karşı mücadele belirlemiştir. Bu yönüyle Üçüncü Dünya Savaşı ortamında gerçekleşen komplo karşısında bu komploya karşı halkın mücadelesini özellikle vurgulamak, bunun yarattığı siyasal sonuçları, toplumsal sonuçları çok kapsamlı irdelemek, değerlendirmek gerekiyor. Komplodan sonraki bütün siyasal gelişmeleri, bütün mücadeleyi ancak komploya karşı direniş etrafında değerlendirirsek anlam kazanır. Bu direnişi görmeden daha sonraki gelişmeleri değerlendirmek, ortaya koymak gerçekten de mümkün değildir. Bu açıdan uluslararası komploya karşı mücadele, Önder Apo'nun İmralı'da kaleme aldığı AİHM savunmalarında belirttiği "tarihsel komplolar gelişmeleri durdurmaz, hızlandırır" gerçeğinin paratikleşmesini sağlayan temel etkendir. Komplo sonrası bırakalım Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesi açısından gelişmelerin durması, aksine gelişmelerin hızlanması durumu yaşanmıştır. Esas olarak da komploya karşı halkın ortaya koyduğu direniş ve bu direnişin yarattığı etki ve sonuçlar gelişmeleri belirlemiştir. Önder Apo'nun da Kürt Özgürlük Hareketi'nin de daha sonra tarihte görülmemiş bir direniş ortaya koymaları, uluslararası komploya karşı çok güçlü bir direnişin ortaya çıkmasının bu direnişle doğrudan bağı vardır. Önder Apo'nun da Kürt Özgürlük Hareketi'nin de komploya karşı direnişinin bu kadar güçlü geçmesini sağlayan, kesinlikle halkımızın uluslararası komploya karşı mücadele ve bu konuda ortaya koyduğu kahramanlıktır, fedailiktir.

Önder Apo daha sonra İmralı'daki duruşunu belirtirken, İmralı'da yürüttüğü büyük mücadeleyi ortaya koyarken, İmralı'da kapitalist moderniteye, kapitalist emperyalist sisteme karşı hem dünya genelinde, hem Ortadoğu'da alternatif olan paradigmasını geliştirirken, en temel güç kaynağının, güç aldığı zeminin uluslararası komplo sürecinde halkın komploya karşı gösterdiği mücadele olduğunu belirtmiştir. Komplo, tabii ki Önder Apo'yu esaret altına alarak, PKK'yi etkisizleştirip sistemini Ortadoğu'da engelsiz kurmayı hedefliyordu. Özellikle alternatifini ortadan kaldırmayı düşünüyordu. Dünyada tek ideolojik siyasal gücün neo-liberalizm olduğunu ortaya koyarak sadece Ortadoğu'yu değil, tüm dünyayı teslim almayı hedefliyordu. Bu açıdan hiçbir alternatif kalmamalıydı, alternatifler ezilmeliydi. İdeolojilerin sonu, ya da son ideoloji olarak neo-liberalizmin ortaya konulması, kapitalist modernitenin bu amacını ifade ediyordu. Ancak uluslararası komplo bırakalım amacına ulaşmasını, İmralı ile birlikte kapitalist moderniteye, uluslararası sisteme karşı alternatif daha güçlü hale gelmiştir. Belki uluslararası komplodan önce de Önder Apo ve PKK gerçeği bir alternatif olarak duruyordu; bunun için uluslararası komployla karşılaştı; ancak o dönemdeki alternatif olma durumunda yine de zayıflıklar vardı.

Uluslararası komplo öncesi de Önder Apo'nun devrimci duruşu, PKK'nin mücadelesi, gerillanın fedailiği kesinlikle kapitalist emperyalist sistem karşısında, Ortadoğu'daki gerici güçler karşısında, statükocu güçler karşısında halklara umut veren alternatif bir güç konumundaydı. Ancak yine de ideolojik, teorik, örgütsel

ve siyasal çizgisinde alternatif olarak karşı sistemi tümden başarısızlığa uğratma konusunda zayıflıklar bulunmaktaydı. İşte Önder Apo İmralı'da tüm pratiği, tüm tarihsel ve toplumsal yaşamı, tarih içindeki tüm toplumsal hareketleri ve reel sosyalizmi değerlendirip kapitalist sistemin de kapsamlı çözümlemesi temelinde ideolojik, teorik ve paradigmatik zayıflıkları gidererek bütünlüklü alternatif bir paradigma ortaya çıkarmıştır. Kapitalist emperyalist sisteme gerçek anlamda alternatif olabilecek, tamamen alternatif bir sistem ortaya çıkaracak yeni bir paradigmayla komplonun tüm amaçlarını daha baştan boşa çıkarmıştır. Komplo alternatifi yok etmek isterken, yeni paradigmayla kapitalist moderniteye karşı daha güçlü bir alternatif düşünsel, felsefi, ideolojik, paradigamsal, örgütsel, siyasi bir çizgi ortaya çıkarmıştır.

Uluslararası komplo Önder Apo'yu esaret altına alarak engelsiz bir biçimde Ortadoğu'ya hakim olmak isterken, karşısında sadece Ortadoğu'da değil, dünyada kapitalist moderniteye, kapitalist emperyalist sisteme ve tüm iktidarcı, devletçi, gerici sistemlere alternatif olabilecek bir paradigmayı karşısında bulmuştur. Kadın özgürlükçü, demokratik ekolojik toplum paradigması olarak ortaya konulan; devlete karşı demokratik topluma dayalı demokratik konfederalizmi esas alan bu paradigmayla dünya halkları açısından yaşanan büyük umutsuzluğa son verilmiştir. Artık bir alternatif vardır. Artık kapitalist emperyalist sistemin tek ideoloji benim, tek siyaset benim, tek ekonomik sosyal yaşam benim, kapitalist modernite yaşamından, sisteminden ayrı bir yaşam sistemi düşünülemez biçimindeki anlayışı bu paradigmayla yerle bir edilmiştir. Komplo esas olarak burada boşa çıkarılmıştır. Çünkü komplonun amacı alternatifi yok etmeydi; alternatifi ortadan kaldırmaydı. Ama Önder Apo yeni paradigmayla alternatifi daha da güçlendirmiştir. Şu anda Ortadoğu'da da dünyada da kapitalist modernite sisteminin alternatifi daha güçlüdür. Bu yönüyle eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin de kurulmadığı Ortadoğu kaosunda, yaşanan Ortadoğu krizinde bu kaostan çıkışa öncülük edebilecek, bu kaostan çıkışa en etkili güç olabilecek bir paradigma gerçeği ortaya çıkarılmıştır. Çünkü kaoslar, kaos aralıkları; eski güç odaklarının zayıfladığı, eski siyasal güçlerin artık mevcut siyasal, toplumsal, ekonomik, kültürel, askeri ve diğer tüm dengelere, gelişmelere, toplumsal yaşama cevap olmayan, onları karşılamayan bir durumda bulunmasını ifade etmektedir. Halkların siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamına cevap olabilecek yeni bir düşünce, yeni bir siyasal anlayış, yeni bir paradigma ve paradigma temelinde yeni bir yapılanma bu sürecin öncü ve inisiyatif gücü olacaktır. Bu açıdan şu anda yaşanan Üçüncü dünya Savaşını siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel mevcut zemine, mevcut dengelere uygun yapılandırmaya kavuşturarak sonlandıracak en temel alternatif güç Önder Apo çizgisinde Kürt Özgürlük Hareketi'nin elinde olan paradigmadır.

Önder Apo bu gerçekliği dikkate alarak İmralı'daki yoğunlaşmasının önemini ortaya koymuştur. Hatta bu komplo olmasaydı, İmralı'da böyle bir yoğunlaşma içine girmeseydi, bu düzeyde paradigmasal bir güce, ideolojik ve teorik güce ulaşamayacağını belirtmektedir. Bu yönüyle her şerde bir hayır vardır sözü belki de insanlık tarihi açısından en önemli pratikleşmesini İmralı'daki Önder Apo yoğunlaşmasında görmüştür. Önder Apo yoğunlaşmasıyla, ortaya çıkardığı paradigmayla Kürt Özgürlük Hareketini kapitalist modernist sistem karşısında, soykırımcı sömürgeciler karşısında daha etkili mücadele eder hale getirmiştir. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; Önder Apo'nun yarattığı paradigma Kürt halkını, Kürt Özgürlük Hareketini, halkları, toplumları kapitalist modernite sistemine karşı, soykırımcı sömürgeciliğe karşı daha etkili mücadele eder hale getirmiştir. Önder Apo'nun paradigması, ortaya koyduğu ideolojik ve siyasal çizgi daha az mücadeleyi, mücadelesizliği ya da kapitalist sistem karşısında yumuşamayı, gerilemeyi, teslim olmayı değil; aksine kapitalist modernitest sistem karşısında, soykırımcı sömürgecilik karşısında Kürt halkını ve

Kürt Özgürlük Hareketini daha etkili mücadele eder hale getirmiştir. Yeni paradigmayla mücadele edildiği takdirde Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt halkı yenilmez bir karaktere kavuşmuştur. Bu paradigma doğrultusunda bir ideolojik teorik siyasi çizgiye sahip olunup bu pratikleştirildiğinde, Kürt halkının özgürlük mücadelesini, halkların özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini yenmek mümkün değildir. Önder Apo İmralı'daki yoğunlaşmasıyla zaferin paradigmasını ortaya çıkarmıştır. Zafer kazanacak alternatif çizgiyi, alternatif sistemi ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan İmralı'daki yoğunlaşma geçeğinin ve ortaya çıkardığı alternatif paradigmanın Kürt halkının özgürlük mücadelesi ve Özgürlük Hareketi'nin gücüne yarattığı etkiyi çok iyi değerlendirmek gerekir. Bugün Kürt halkı da, Özgürlük Hareketi de çok güçlüdür. Komplo öncesinde var olan kimi ideolojik, teorik, siyasal ve örgütsel zafiyetlerini gidermiştir. Tamamen kapitalist modernist sistem karşısında yenilmeyecek, başarı kazanacak bir paradigmaya, bir çizgiye kavuşmuştur. Bu açıdan Sovyetlerin dağılması, soğuk savaşın son bulması sonrası ortaya çıkan boşluklar sürecinde, yeni siyasal dengelerin kurulma mücadelesinin yürütüldüğü Üçüncü Dünya Savaşında Kürtler, Özgürlük Hareketi ve Ortadoğu halkları bu paradigmayla gerçekten alternatif bir projeye ve bu temelde de Üçüncü Dünya Savaşında inisiyatif alarak gelişmeleri yönlendirme imkanına ve gücüne kavuşmuşlardır.

Kuşkusuz bu önderlik çizgisinin, paradigmasının bu karakteri, bu gücü görülerek bu temelde ne kadar örgütlenildi, ne kadar siyasi güce kavuşturuldu, ne kadar sonuca ulaştırıldı bu ayrı bir tartışma konusudur. Bu çerçevede bu paradigmanın alternatif karakterini, gücünü ve örgütlendirildiği takdirde ne gibi sonuç alacağını iyi gören ve bu temelde de kendine özgüven duyarak atak, aktif, etkili mücadele yürüten bir gerçekliğe ne kadar ulaşıldı bunlar tartışma konusudur. Bu yönlü Özgürlük Hareketimizin istenilen sonuçlara ulaştığı, bu gücünü, bu avantajını, bu karakterini ve bunun getirdiği fırsatları iyi değerlendirdiği söylenemez. Nitekim Önder Apo Kürt Özgürlük Hareketi'nin bu süreçte güçlendiğini, büyüdüğünü söylemektedir. Ama arkasından da bunu yeterli görmenin yanlış olduğunu, katbekat büyüme imkanlarının bulunduğunu, bu mücadeleyi çok önemli sonuçlara götürecek fırsatların, imkanların yakalandığını, ama bunun yeterince değerlendirilmediğini de belirtmektedir.

Önder Apo paradigmasının önemli bir ürünü olan Atina Savunmasında çok kapsamlı ve önemli değerlendirmeler yapmaktadır. Paradigma değişikliği ve bunun siyasal yapılanması olarak Halk Kongreleri sistemini ortaya koyarken, siyasal örgütlenme ve mücadele araçlarını yeni bir biçime kavuştururken, bunları neden ortaya koyduğunu ifade ederken üç temel etkiyi dile getirmektedir. Birincisi, uluslararası güçlerin Ortadoğu'ya yönelik müdahale yaptığı dönemde Ortadoğu halklarının bu süreçte ideolojik, teorik, politik, örgütsel alternatif bir yapısal sisteme kavuşması için bunu öngördüğünü belirtmektedir. İkinci etken olarak da Başurlu Kürt güçlerinin, KDP'nin, YNK'nin ABD'nin müdahalesine dayanarak kendi kongrelerini halkın kongreleri gibi göstermelerine karşı gerçek halk kongresini ortaya çıkarmak için böyle bir alternatif siyasal yapılanmanın gerektiğini vurgulamıştır.

Üçüncü etken olarak da PKK öncülüğündeki Kürt Özgürlük Hareketi'nin şimdiye kadar yürüttüğü 30 yıllık mücadelesinin yarattığı toplumsal gücü bir halk örgütlenmesi, halkın irade haline gelmesi biçiminde sisteme kavuşturmak için bu yeni siyasal yapılanma gerçeğini ortaya koyduğunu vurgulamaktadır. Bunlar bile Önder Apo'nun yeni paradigmayı kapitalist sistem karşısında, onun işbirlikçileri karşısında alternatif bir ideolojik teorik siyasal sistem olarak ortaya koyduğunu çok açık biçimde göstermektedir.

Komployla Önder Apo esaret altına alındıktan bir süre sonra Ortadoğu'ya İkinci Körfez Savaşı denilen savaşla kapitalist emperyalizmin bir müdahalesi olmuştur. Bu müdahaleyle Saddam devrilmiş, Irak tümden kontrol altına

alınmıştır. Irak ABD'nin tamamen işgali, askeri ve siyasi gücünün hakim olduğu bir ülke haline gelmiştir. Yine Başurê Kurdîstan federasyonu kurularak ABD'nin Irak'taki etkisi bir de bu yönüyle artmıştır.

ABD yeni bir Irak modeliyle tüm Ortadoğu'da etkisini yaymak istemiştir. Ancak daha sonraki gelişmeler ABD'nin müdahalesinin istediği gibi yürümediğini gözler önüne sermiştir. Irak'ta ABD'nin işgaline karşı, siyasal etkisine karşı mücadele gelişmiştir. ABD sürekli kayıplar vermiştir. Bir zamanlar bin ABD askerinin kaybı için psikolojik eşik denilirken, bu iki bin, üç bin, hatta daha fazla kayıplara ulaşmıştır. Yine Afganistan'da Taliban rejimi yıkılmış, ama hakimiyet tam sağlanamamıştır. Hatta çatışmalar Afganistan'a kadar yayılmıştır. Tüm bu gerçekler, savaşın uzaması, ABD'nin siyasi ve askeri projesinin etkili hale gelmemesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Sovyetler Birliği yıkılması sonrası dünyanın birçok yerinde ABD'nin tek güç ve hegemonya olması temelinde bir siyasal sistem kurma yönünde adımlar atılmıştır. Ortadoğu'da da siyasal gelişmelerin bu yönlü olacağı düşünülmüştür. Ancak Irak'taki, Ortadoğu'daki gelişmeler bu çerçevede olmamıştır. ABD'nin öngördüğü sermayenin serbest ve güvenli dolaşımına dayalı liberalize edilmiş yeni devletler temelinde yeni Ortadoğu düzeninin kurulması gerçekleşmemiştir. Aksine kriz daha büyümüş, daha da derinleşmiştir. Irak'ta çatışmalar, siyasal kriz artmıştır. Ortadoğu'nun diğer ülkelerinde de ABD istediği sonucu alamamıştır. Sonunda Irak'tan askeri güçlerini çekme kararı almak zorunda kalmıştır. Öte yandan 2002'de iktidara getirilen AKP Ortadoğu'da işbirlikçi İslam'a dayalı sistemin kurulması için önemli bir aktör olarak görülmüş, bu temelde her türlü destek verilmiş; ancak AKP iktidarının emperyalist kapitalist sistemin öngördüğü Ortadoğu düzeninin temel ayaklarından biri olmayacağı anlaşılmıştır. Hatta AKP iktidarıyla iyi ilişkiler içinde olan Muhammed Mursi iktidarının yıkılmasına ABD'nin destek vermesi, aslında AKP tipindeki işbirlikçi siyasal İslam'la istedikleri hedefe ulaşmayacaklarının itirafı olmuştur.

2011 yılında Arap Baharının ortaya çıkması, reel sosyalizmin yıkılması sonrası Ortadoğu'da eski dengelerin yerine yeni dengelerin kurulma sürecini ifade eden Üçüncü Dünya Savaşında yer alan güçlerin ortaya koyduğu siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel projelerin halkların özgür ve demokratik yaşam özlemine cevap vermeyen bir durumda olduğunu gözler önüne sermiştir. Halkların kabul edeceği bir alternatif siyasal sistem öngörülmediği için son iki yüzyılda büyük haksızlığa uğrayan Arap halkları da Ortadoğu'da yaşanan Üçüncü Dünya Savaşında kurulmak istenen yeni düzeni kabul etmemiş, ayağa kalkmıştır. Bu durum aynı zamanda Kürt Özgürlük Hareketi açısından bir eleştiri ve özeleştiriyi de ifade etmektedir. Önder Apo çizgisinin zamanında etkili biçimde sadece Kürt halkına değil, bütün Ortadoğu halklarına yaygın biçimde yansıtılamaması, alternatif ideolojik, teorik, siyasal modelin halkların önüne konulamaması nedeniyle halklar alternatifsiz kaldığından farklı ideolojik-siyasi doğrultusu olan güçlerin etkisiyle isyana kalkmışlardır. Ya da başka alternatif ideolojik, siyasal projeler koyan güçlerin peşine takılmıştır. Bu yönüyle ayağa kalkan halklara önderlik çizgisinin değil de başka ideolojik ve siyasi etkenlerin etkide bulunması Kürt Özgürlük Hareketi açısından bir yetersizlik, bir eksikliktir.

Aslında Önder Apo'nun ideolojik, teorik, siyasal çizgisi sadece Kürtler açısından değil, Türkler, Farslar, özellikle de bütün Araplar için bir özgürlük ve demokrasi çizgisidir; bir özgür ve demokratik yaşamı kurma çizgisidir. Gerçekten de son iki yüzyılda, özellikle de son yüzyılda Ortadoğu'da en fazla haksızlığa uğrayan halk birinci derecede Kürtler, ikinci derecede Araplar olmuştur. Bu yönüyle Kürtler ve Araplar mevcut Ortadoğu düzeninden rahatsızdır; Ortadoğu'daki iktidarlardan rahatsızdır. Ortadoğu'da emperyalizmin kurduğu düzenden rahatsızdır. Bu açıdan önderliğin Ortadoğu'nun tarihine, toplumuna, kültürüne, Ortadoğu'nun tarihsel derinliğine dayalı alternatif ideolojik ve si-

yasal sistem olarak öngördüğü sistem en başta da Arapların özlemine, Arapların özgür ve demokratik yaşamına cevap verecek niteliğe sahiptir. Bu açıdan Önder Apo Kürtler ne kadar sahiplenecekse, belki de en az onlar kadar Arapların sahipleneceği bir siyasal sistem ortaya koymuştur. Eğer bu çizgi Araplara zamanında ve doğru anlatabilseydi Arap Baharı sürecinde gerçekten de Önderlik çizgisi her tarafta etkili olurdu. İhvan-ı Müslim, ya da diğer işbirlikçi İslami kesimler yerine önderliğin demokratik topluma dayalı demokratik konfederalizm çizgisi bütün halkların benimseyeceği, sahipleneceği ve uğrunda öleceği bir çizgi haline gelirdi. Çünkü bu çizgi aynı zamanda Ortadoğu'nun tarihsel birikimine, sosyal ve kültürel dokusuna cevap veren bir çizgidir. Önder Apo kendi savunmalarını aynı zamanda Ortadoğu'nun batıya karşı savunması olarak görmüştür. Ortadoğu'nun yeniden ayağa kalkışının düşünsel, teorik ve siyasal sistemi olduğunu özellikle vurgulamıştır. Bu açıdan Arap Baharı hareketlerinin ortaya çıktığı süreçte Önder Apo'nun çizgisinin yeterli düzeyde etkin olmamasını PKK ve Kürt Özgürlük Hareketi olarak bir eleştiri-özeleştiri konusu olarak ele almamız ve değerlendirmemiz gerekmektedir.

ABD'nin Irak'taki başarısızlığı, Irak'tan çekilmek zorunda kalması, Irak'ta yarattığı modelin kalıcı olmaması, çatışmaları arttırması ve arkasından geçekleşen Arap Baharı Üçüncü Dünya Savaşını daha kapsamlı hale getirmiştir. Kapitalist emperyalist sistemin ulus-devlet modelini yumuşatarak yeniden canlandırmak istemesi karşısında halklar bu sistemi de reddettiklerini ortaya koyan bir direniş göstermişlerdir. Ortadoğu'da Üçüncü Dünya Savaşını sonlandıracak, halkların sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek bir öncülük olmadığı için bu isyanlar gerçekleşmiştir. Ancak doğru bir ideolojik ve örgütsel öncülüğe sahip olmadıkları için Ortadoğu'da yaşanan Üçüncü Dünya Savaşını sonlandıracak yeni dengelere dayalı bir istikrar ve statükonun ortaya çıkarılmasını sağlamak bir yana, Üçüncü Dünya Savaşını daha da derinleştirmiştir. Özellikle yeni dengelerin yaratılma mücadelesi biçiminde süren Üçüncü Dünya Savaşında halkların ihtiyacını karşılayacak alternatif demokratik bir sistem olma yerine, bu boşluktan tepkisel, fanatik, sapkın hareketler ortaya çıkmıştır. İslam'ı maske olarak kullanarak alternatif hareket olma iddiasıyla ortaya çıkan El Kaide, El Nusra ve daha sonra IŞİD gibi hareketler aslında emperyalist kapitalist sistemin de, onun işbirlikçilerinin de toplumların ihtiyacına cevap vermemesi durumunda onların yarattığı siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel kriz üzerinden harekete geçen, güçlenen örgütler olarak etkili hale gelmişlerdir. Alternatif yeni sistem boşluğunu ve arayışını toplumların emperyalist güçlere ve klasik iktidarlara karşı tepkisini kullanarak kendileri için güçlenme zemini yapmışlardır. Arap toplumu içinde IŞİD gibi bir gücün etkili hale gelmesi, aslında Ortadoğu'nun tarihinde var olan toplumsallığı ve bu toplumsallığın dinsel formunu kendine esas aldığını söyleyerek yüzyıllardır halklar üzerinde olumsuz yargı ortaya çıkaran emperyalizme ve despot güçlere karşı tepkiyi örgütlemeye çalışmışlardır. Bu çerçevede Ortadoğu'nun kültürel değerlerine dayanma temelinde sapkın bir toplumsallığı, sapkın bir dinsel formu kendine bayrak edinerek Ortadoğu'da etkin olmaya yönelmişlerdir. Saptırılmış dinsel formdaki toplumsallığa dayalı ideolojik, siyasi yaklaşımla Ortadoğu'nun sorunlarına cevap olunamayacağından bu hareketler kaosun derinleşmesini, Üçüncü Dünya Savaşının daha boyutlu hale gelmesini sağlamışlardır. Bir yönüyle de sorunların daha kapsamlı açığa çıkmasını, bütün sorunların ortalığa saçılmasını sağlamışlardır. Bu yönüyle IŞİD gibi hareketler halklar açısından neyin çözüm olabileceğini, neyin çözüm olmayacağını ortaya koyan bir siyasal durum ortaya çıkarmışlardır.

Bu hareketlerin gelişmesi ortamında mezhep çatışmaları yoğunlaşmış, mezhepçilik ve dincilikle milliyetçilik birleştirilmiş ve böylelikle Ortadoğu kan gölü haline getirilmiştir. Diğer yandan da Ortadoğu insanlık değerlerinin yaratıldığı

bir coğrafyadır; insanlığın ve uygarlığın beşiğidir. İnsanlığın ve uygarlığın beşiği olan bu coğrafyada bu tür sapkın hareketler insanlığın tarih içinde yarattığı tüm değerleri ayaklar altına alan pratikleriyle bırakalım halkların sorunlarına çözüm olmayı, sorunları daha da ağırlaştıran ve bu yönüyle de köklü çözüm bulunmasını dayatan bir siyasal aktör haline gelmişlerdir. Böyle bir rolün sahibi olmuşlardır.

Üçüncü Dünya Savaşı denen, her tarafa ve Kuzey Afrika'ya yayılan, Irak ve Suriye'de derin bir siyasal kriz olarak ortaya çıkıp derinleşerek büyük acılar yaşatan bu savaş ortamı, uluslararası komplo sonrası Önder Apo'nun ortaya koyduğu yeni paradigmayı, çizgiyi daha da önemli hale getirmiştir. Önder Apo'nun Demokratik Ulus anlayışının her türlü inanç farklılığını, etnik farklılığı, kültürel farklılığı bir karşıtlık değil, birbirini tamamlayan, birbirini güçlendiren bir ortak yaşam çizgisi olarak ele alması; bu temelde örgütlü topluma dayalı demokratik konfederalizmi ve farklılıkların özerk yaşamını ifade eden toplumcu demokratik siyasal çizgiyi öngörmesi daha da önemli hale gelmiştir. Kuşkusuz Üçüncü Dünya Savaşının bu düzeyde derinleşmediği dönemde de Önder Apo'nun çizgisi Ortadoğu'nun sorunlarına tek çözüm yolu gösteren, bu temelde de öngördüğü projelerle istikrarı sağlayıp halkları özgür ve demokratik yaşama kavuşturan bir çizgiydi.

Ancak IŞİD gibi hareketlerin ortaya çıkması, savaşı derinleştirmesiyle birlikte bu çizginin çözümleyici gücü daha net ortaya çıkmıştır. Demokratik Ulus çizgisi halklar için tek kurtuluş haline gelmiştir. Ortadoğu'yu dinsel fanatizmden, milliyetçilik fanatizminden, bu hastalıklardan kurtaracak olan Önder Apo'nun çizgisidir. Nitekim Üçüncü Dünya Savaşının derinleştiği Suriye ve Irak'ta Önder Apo çizgisindeki siyasal hareketlerin etkin hale gelmesi bu gerçekliğin ifadesidir. IŞİD'in yarattığı kaos ortamında mezhep savaşlarının, milliyetçilik savaşlarının derinleştiği ortamda Rojava Devrimi Demokratik Ulus anlayışıyla farklı etnik ve dinsel toplulukları bir arada tutan bir ortak yaşam projesiyle alternatif bir çizgi olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Zaten IŞİD karşısındaki başarısı da bu alternatif çizgi olma temelinde gerçekleşmektedir. Eğer Kobanê Direnişi sırasında bütün dünya bu direnişin etrafında toplandıysa, Ortadoğu'da bütün halklar Kobanê devrimcilerinin IŞİD'e karşı direnişinin yanında olduysa, nedeni, Önder Apo'nun Rojava'da somutlaşan Demokratik Ulus çizgisinin bütün Ortadoğu halkları açısından tek çözüm seçeneği olmasıdır.

Kapitalist emperyalist sistem Ortadoğu'da yakıcı biçimde görüldüğü gibi çözüm bulamıyor, sadece askeri müdahaleler yapıyor. Askeri müdahalelere dayalı siyasal projelerin bırakalım halkları tatmin etmesini, halklara karşıt bir konumu ifade ediyor. Halkların sorunlarını çözmüyor, halkların sorunlarına yeni sorunlar katıyor. Ya da içinde sürekli çekişmeyi, çatışmayı öngören, sürekli bölmeyi öngören ve bu temelde böl yönet siyasal yaklaşımıyla kendini hakim kılmayı amaçlayan siyasal yaklaşımları dayatıyor. Bunlar da halkları tatmin etmiyor. Halklar için bir alternatif olmuyor. Bu açıdan Rojava Devrimi, Şengal'de ve Kerkük'te olduğu gibi gerillanın müdahalesi ve bir bütün olarak Ortadoğu'da önderlik çizgisine dayanan Özgürlük Hareketi'nin IŞİD ve benzeri gerici güçlere karşı mücadelesi halkların umudu haline gelmiştir. IŞİD böyle gerilemiştir. IŞİD sadece askeri mücadeleyle geriletilmemiştir. Sadece askeri bir direniş olsaydı IŞİD kesinlikle geriletilemezdi. IŞİD bir alternatif sistem yaratma iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Araplara sizi mevcut despot iktidarlardan, emperyalizmden kurtaracağım demiştir. Bu açıdan ideolojik ve siyasi yönüyle kısa sürede Arap toplumu ve gençler içinde etkin olmuştur. Ancak ne zamanki bunların hakların siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel sorunlarına çözüm bulamayacağı, sorunları daha da derinleştireceği görülerek; doğru çözümün Önder Apo'nun demokratik ulusa ve örgütlü topluma dayalı demokratik konfederalizmle olabileceği hem ideolojik ve teorik olarak, hem mücadeleyle, hem de pratikle ortaya konulunca IŞİD

geriletilmiştir. Askeri mücadele, gerilla mücadelesi Demokratik Ulus çizgisine dayalı demokratik konfederalizm doğrultusundaki çözüm gücünden aldığı moralle IŞİD karşısında başarılı olmuştur.

Öte yandan bu askeri başarı Önder Apo'nun Demokratik Ulus çizgisinde siyasal yapılanmaya dönüştürülmüştür. Rojava'da bu pratikleştirilmiştir, Şengal'de bu pratikleştirilmiştir. Üçüncü Dünya Savaşının yüz binlerce insanın ölümüne, milyonlarca insanın göçe zorlanmasına, Ortadoğu'nun altüst olmasına yol açan biçimde şiddetle sürdüğü bir süreçte Önder Apo'nun hem mevcut bölge statükocu güçlerine, hem kapitalist moderniteye, hem de Ortadoğu halklarının dinsel form üzerinde yükselen toplumsallığını ve kültürel değerlerini kullanarak iktidarcı devletçi despot sistemi yeni koşullarda sürdürmek isteyen güçlere karşı alternatif bir çizgi haline gelmesi, Ortadoğu'da gelişen Üçüncü Dünya Savaşında inisiyatifin Kürt Özgürlük Hareketi'nin eline geçmesini sağlamıştır. Zaten 1 Kasım Dünya Kobanê Gününde halkların Rojava Devrimi etrafında toplanması, Şengal'de IŞİD'e karşı Êzidîlerin korunması ve orada Êzidîler için özgür alanların açılması, Êzidîlerin kendi özyönetimlerine ve öz savunmalarına kavuşturulması, IŞİD'in Kürt Özgürlük Hareketi'nin önderlik çizgisinde bulunduğu her yerde geriletilmesi, tüm Ortadoğu halkları açısından büyük bir umut haline gelmiştir. Ortadoğu halklarının giderek bu çizginin etrafında toplanması ve Demokratik Ulus çizgisi doğrultusunda siyasal arayış içine girmelerini arttırmıştır.

Üçüncü Dünya Savaşının çok derin bir kaos yaratması, insanlık tarihi açısından çok ağır trajedilere yol açması, Kürt Özgürlük Hareketi'nin Ortadoğu'da etkin olmasını beraberinde getirmiştir. Çünkü çözümleyici güç olduğu için IŞİD geriletilmiş, çözümleyici güç olduğu için halklar açısından umut yaratılmış, karamsarlık belli oranda dağıtılmış; Rojava Devriminde görüldüğü gibi ortaya konulan pratik siyasal ve toplumsal yapılanmalarla halkların özgür ve demokratik yaşam seçeneği ortaya çıkarılmıştır. Bu açıdan Ortadoğu'da etkili olmak isteyen güçler Kürt Özgürlük Hareketi'nin bu etkinliğini değerlendirmek, kullanmak, buna dayanmak istemişlerdir. Rojava'da ABD'nin ve Rusya'nın devrimcilerle ilişki kurması, Avrupa'nın Özgürlük Hareketiyle ilişkiler içine girmesi, bölge güçlerinin Rojava devrimcileri ve Özgürlük Hareketi'yle ilişki kurması, yine dünyadaki birçok siyasal hareketin Özgürlük Hareketi'yle ilişki geliştirmesi, Özgürlük Hareketi'nin Ortadoğu'daki kaosa karşı çözüm bulmada bir ittifak olarak görmeleri sonucu gerçekleşmektedir. Kürt Özgürlük Hareketi bunu ideolojik, teorik çizgisiyle, siyasal projesiyle, bu temelde yürüttüğü askeri mücadeleyle sağlamıştır. Ortadoğu kaosunda, Üçüncü Dünya Savaşında Önder Apo'nun çizgisiyle halkların sorunlarına çözüm bulunacağını gören Türk devleti, buna müdahale etmeye yönelmiştir. Türk devletinin Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı Bakur'da, Rojava'da, Başur'da, Rojhılat'ta her yerde düşmanlık yapması, Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı savaş açması, Kürt Özgürlük Hareketi'nin gücünü kırmak istemesi bu nedenledir. Kürt Özgürlük Hareketi'nin hem ortaya çıkardığı bu güçle Kürtleri özgür ve demokratik yaşama kavuşturacağını görmekte, hem de Ortadoğu'daki süren savaşta alternatif ideolojik siyasal güç haline geldiğini görerek bunu kendisi için tehlike ve ölüm olarak ele almaktadır. Özgürlük Hareketimizin Üçüncü Dünya Savaşında inisiyatif kazanması, bu inisiyatif temelinde de Ortadoğu'da yeni kurulacak dengelerde Özgürlük Hareketi çizgisinin de önemli düzeyde rol alıp etkili olacağının görülmesi Türk devletinin bu düzeyde saldırgan olmasını beraberinde getirmiştir.

Türk devleti neden bu kadar saldırıyor derken iki yönlü ele almak gerekir. Birincisi Kürtlerin güçlenmesi ve bu temelde özgür ve demokratik yaşama kavuşma gerçeğinin ortaya çıkması ve bunun da soykırımcı sömürgecilik açısından ölüm anlamına gelmesidir. İkincisi ise, Kürtlerin eski dengelerin yıkıldığı, yeni dengelerin kurulmak istendiği Üçüncü Dünya Savaşında etkin siyasal güç olarak Ortadoğu

dengelerinde yer alacağının görülmesidir. Bu durum Türk devletini paniğe ve telaşa kaptırmıştır. Demokratik çözüm zihniyeti olmadığından, Türkiye'nin demokratikleşmesine dayanarak, Kürtlerin bu demokratik gücüyle kendini etkili kılmak yerine, Kürtlerin yükselen bu demokratikleşme gücünü kırarak otoriter, despotik bir zihniyetle kendini Ortadoğu'da var etme dayatması içine girmiştir. Türk devletinin Suriye'ye girmesi, Irak'a girmesi, Kandil'i tehdit etmesi, Şengal'in ikinci Kandil olmasına izin vermem demesi, nerede bir Kürt kazanımı varsa, Kürtlerin güç olma durumu varsa orayı hedef göstermesi, tamamen Özgürlük Hareketi'nin Ortadoğu'da yaşanan bu Üçüncü Dünya Savaşında inisiyatif alarak gelişmeleri yönlendirme gücüne kavuşmasından dolayıdır.

Bu yönüyle uluslararası komplo önemli düzeyde boşa çıkarıldığı gibi, uluslararası komplonun amacının tersine Kürt Özgürlük Hareketi daha inisiyatifli hale gelmiştir. Önder Apo esaret altına alınıp Ortadoğu'ya yapılacak müdahale döneminde Kürt Özgürlük Hareketi'nin etkisi kırılmak istenmiş, ancak bu amaca ulaşılamamıştır. Kürt Özgürlük Hareketi daha güçlü hale gelmiştir. Önder Apo esaret altına alınıp PKK'nin etkisi kırılarak KDP Kürtlerin tek etkili gücü haline getirilmek istenmiş, ama ortaya çıkan Üçüncü Dünya Savaşı sürecinde bu güçlerin Ortadoğu'da herhangi bir çözüm gücü olmaları, alternatif olmaları mümkün olmadığından, bu büyük savaş dönemi onların küçülmesini, daralmasını, etkisizleşmesini beraberinde getirmiştir. Bu kaos süreci, Üçüncü Dünya Savaşı ve büyük mücadele dönemi devrimci güçleri öne çıkardığından ya da alternatif ideolojik, siyasi anlayışı ve bu temelde sistem yapılanmasına sahip olan güçleri öne çıkaracağından alternatif siyasal sistem gerçeğini ortaya koyan Kürt Özgürlük Hareketi bu süreçten güçlü çıkmıştır.

Üçüncü Dünya Savaşı yoğun biçimde sürmektedir. Tabii ki eski dünya savaşlarından farklı olarak yerelleşerek sürmektedir. Ancak dünya dengelerinin kurulduğu yer Ortadoğu olduğu için, Üçüncü Dünya Savaşının odak noktası, sürdürüldüğü merkez de Ortadoğu'dur. Kürdistan ise Ortadoğu'nun göbeğinde olan bir ülkedir. Kürt Özgürlük Hareketi de böyle bir coğrafyada, böyle bir halk gerçeğiyle Üçüncü Dünya Savaşında kendini etkili kılarak siyasal dengelerde yer almak istemektedir. Böyle dönemler her gücün bir diğer gücü sağa sola itip kendisine yer açıp etkin olmak istediği bir süreçtir. Bu dönemin en temel karakteri de yeni dengelerin oluşacağı süreçte alternatif projeleri olanları inisiyatifli ve etkili kılmasıdır. Bu açıdan Ortadoğu'da süren Üçüncü Dünya Savaşında en avantajlı güç PKK'dir, en etkili güç PKK'dir. PKK, bu alternatif karakterini, bu gücünü görür, atılımcı, hamleci bir mücadele içinde olursa; mevcudu koruyorum yaklaşımı içinde atalet içinde kalmazsa, mevcudu korumanın ancak hamleci yaklaşımla, mücadele gücüyle olduğunu görürse ve bu temelde mücadelesini her yerde aktif, etkili biçimde yürütürse, o zaman uluslararası komplonun öngördüğü alternatifi yok edip kendini etkili kılma projesi tümden çökecek ve bu temelde Kürt Özgürlük Hareketi ideolojik ve siyasi çizgisiyle, alternatif karakteriyle yeni dünya dengelerinin kurulduğu Ortadoğu'daki Üçüncü Dünya Savaşında savaşı yönlendiren, savaşın yönünü belirleyen, savaşın sonucunda ortaya çıkacak siyasal dengelerde etkin olan ve bu temelde de Kürt'ün özgür ve demokratik yaşam temelinde statüye kavuşmasını sağlayacak etkin bir güç olarak tarihteki yerini alacaktır. Hatta bu devrimci karakterini, Önder Apo'nun belirttiği çerçevede askeri gücünü tüm Ortadoğu'nun devrimci askeri gücü haline getirirse, PKK'yi tüm Ortadoğu devriminin öncü gücü haline getirirse, yani kendi rolünü milliyetçi, dar, Kürtler ve Kürdistan'la sınırlı biçimde değil de bütün Ortadoğu'yu, halkların özgürlük mücadelesini esas alan biçimde yürütürse gerçekten de Kürtler tarihte hiç olmadığı kadar büyük kazanacaktır. Üçüncü Dünya Savaşının sonunda Kürtler büyük kazanarak çıkacaktır.

STRATJIYA LEŞKERÎ, BI RIHENDÊN TAKTÎK Û TEKNÎKÊ ŞERÊN CÎHANÊ

Bingehê zanistiya roja îro ku dinya li ser ava bûye ji qonaxa civaka Şoreşa Neolotîk ku derbasî sîstema koledariyê dibe, di civaka xwezayî de wekî pêwîstiyeke civakê pêk hatiye û bingehê wê hatiye danîn. Şer jî bi heman awayî derketiye holê. Tabî şer ji nişkav de dernakeve. Di dîroka şer de pêşketina amûr, an jî bi navê îro em jê re dibêjin 'teknîk an jî çek' pir girîng e. Îro jî wisa ye. Divê em bi kûranî di ferqa vê heqîqetê de bin.

Di dema koletiyê de madenê sifir û krom heye. Encex her çendî tam pêşketî nebe jî, wekî teknîkê şer êdî şûr û piştî wê rim (Mızrak) tê îcatkirin. Pêşketina rim, di şer de ferqeke mezin çêdike. Heya wê çaxê ji ber şûr dihat bikaranîn, lazim bû mirov nêzî hev bibûna û singe sing şer bikirana. Lê mirovan rim ji dûr ve diavêjin hev. Destpêkê pêşketina rim di şer de ferqeke mezin çêdike. Dûvre mirov pê difikirin ku mirov nikare dûr biavêje. Dema bi dest diavêje 50 an jî 100 metreyan diçe. Paşê însan li ser difikire ku mirov çawa dikare hîn dûrtir biavêje? Gav bi gav tîr û kevan tê îcatkirin. Pêşketina tîr û kevan di şer de wekî qonaxekê ye. Ango ne ku însan bên nêzî hev û singe sing li hev bixin; ji dûr ve jî dikarin rim û tîr kevan biavêjin hevdû.

Pêşketineke din peydakirina hesin e. Bi demê re mirov madeyê hesin dibîne. Encex beriya wê kevirên tûj dikin çek. Piştre sifir û krom tê peydakirin. Ev maden hinekî nerm in. Mesela, şûrê ku her tiştî dibire hesin e. Hesin, zû nayê dîtin. Dîtina hesin di şer de demeke nû vedike. Ji ber ku însan hesin dike pola û wisa şûrê saxlem û hemû tiştî dibire çêdike. Heta tiştekî wisa jî çêdibe; hesin dibînin, lê hesinê ji pola zû bi zû nabînin. Ango hesin kirina pola zû bi zû nayê zanebûn. Ew jî çend sedsal ser re derbas dibin. Artêşên ku destpêkê hesin dikin pola, jixwe wana zaferê îlan dikin. Ji ber ku bi pola şûrê hesin dibirin û di şer de serdikevin.

A) Ji Şîdetê Avabûna Şer

Dema ku şîdet bi sîstem bû, bi rêxistin bû û artêş ava bû, ev êdî çû ser kesên derveyî xwe ango êrîşî însanên derveyî xwe kir. Ji bo însanên derveyî xwe bike kole, yan jî axa wan bixe bin destê xwe, şer çêdibin. Ango şer, di jiyana însan de wisa derketiye holê. Ji bo împaratoriyê, ji bo dagiriyê, ji bo mijokdariyê, ji bo talanê, ji bo bindestkirinê artêşên koledar êrîşî ser civakên hem di hundirê xwe de, hem jî yên derveyî xwe dikin. Bi vî awayî şer derdikeve holê û mirov fêrî şerên bi sîstem dibin. Şerê bi sîstem, destpêkê di navbera dewleta împarator û yên xwe li hemberî wê diparêzin de tê jiyan kirin. Wisa çîna serdest û çîna bindest, gelê serdest û gelê bindest avabûn. Êdî şûna civaka xwezayî civaka çînayetî avabû. Li şûna wekheviya çand û gelan, gelên serdest û bindest çêbûn. Êdî serdema şerê navbera çînayetî, împaratorî û gelan pêşket.

Nexwe du babetên şer hene. Babetek, şerê desthilatdariyê, şerê dagiriyê ye û ji bo armancên emperyal e. Babeta din, li hemberî êrîşkarî û zordestiya desthilatdaran şerê xwe parastinê ye. Ew jî şer e. Şerê xwe parastinê, ev e. Ango di yekê de destdirêjî heye, êrîş

heye; di yekê de jî xwe parastin heye. Divê mirov derketina şer wisa fêm bike.

Di Dîrokê De Pêşketina Amûrên Şer

Bi heman awayî di dîroka mirovatiyê de dîtina şûrê pola, mirov dikare bibêje ku wekî dîtina tang û balafirên roja me ye. Şûrê ji pola lêdixe û dibire. Li hemberî vê rewşê leşker di şer de bê şûr dimîne, yan jî şûrê xwe nîvçe dibe. Lewra artêşên ku şûrê pola destpêkê peyda dikin, di hemû eniyan de zaferê digirin.

Meseleya çek di hundirê dîrokê de her ku çûye, pêş ketiye. Rim tê dîtin; tîr û kevan tê dîtin; piştî wê jî şûrê ji pola tê dîtin. Jixwe mirov beriya wê teker dibînin. Li ser vê erebeyên şer tên çêkirin. Yek jî, di şer de hesp roleke mezin dileyîze. Ji bo artêş dûr biçin, manewra bikin, tiştên wekî erzaq û hwd. pê bikişînin hespan bi kar tînin. Dûvre ne tenê hesp, heywanên din jî dixin dewrê. Lê destpêkê hesp dixin dewrê. Peydakirina teker û hesin, kedîkirina hesp û pê ve girêdayî îcatkirina rim û tîr-kevanê di sîstema koletiyê de şeran digihîne asteke herî jor. Ev rê dide ku artêşên mezin ava bibin.

Artêş, heman demê di deryayê de jî pêş dikeve. Sîstema keştiyê (gemi) tê pêşxistin. Ji bo wê hem di deryayê de, hem jî di bejahî de artêşên pir mezin ava dibin. Heta wisa dibe ku artêşên koletiyê di wê demê de bi milyonan çêdibe. Nimûne, artêşa Pers; tê zanîn ku hejmara nufûsa artêşa Împaratoriya Pers 5 milyon kes bûn. 2 milyon û nîv artêşa esasî bûn, 2 milyon û nîv jî koleyên wan bûn. Ev seyîs bûn, xizmetkar bûn, karwan bûn. Ango 2 milyon û nîv xîzmetkar bûn, ne şerker bûn; 2 milyon û nîv jî yên şerker bûn. Heta di dîroka Heredot de hatiye nivîsandin ku Ksarkses împaratorê Pers e. Tabî împaratorên wê demê ji xwe re digotin ku "em Xwedê ne". Ji vê re tê gotin "qonaxa Qralên Xweda" vana împarator in. An jî ji wana re digotin "Qralên Xweda". Hinek qralan xwe wekî Xwedê didîtin, hinekan jî xwe wekî nîv-Xwedê didîtin. Nêzîkatiyeke wisa hebû. Împaratorê Pers Ksarkses jî xwe wekî Xwedê dibîne.

Li gorî ku tê gotin, Ksarkses diçe behra Spî, lê leşkerên wî ji deryayê bi keştiyan diçin. Sefer li ser Yûnan e. Leşkerên bejayî û deryayî li ber deryayê digihin hevdû. Ksarkses, artêşa xwe ya deryayî û bejayî dike yek. Li ber deryayê erd rast e, hemû artêşa xwe tîne cem hev. Li vir hejmara wan bi milyonan e. Di dîroka Heredot de tê gotin ku Ksarkses wê çaxê derdikeve ser cihekî bilind. Li wir kendalek bilind heye; derdikeve ser wir û li leşkerê xwe dinêre. Dibîne ku leşkerên wî mîna deryayê dixuyên. Ango ewqas zêde ne. Jixwe tê gotin ku, hejmara wan bi tevahî 5 milyon bû.

Di Hemû Şaristaniyan De Felsefeyeke Şer Heye

Pêşketina amûrên şer di serdema feodalîzmê û serdema kapîtalîzmê de jî heye. Hewce nake di warê dîrokî de em fireh fireh li ser van tevahî serdeman bisekinin. Encex şer bi vî rengî di jiyana mirov de cih girtiye. Êdî yên rêxistina şer pêşxistine, artêşê xwe heyî û di şer de bûyî hosta, di şer de bûyî xwediyê amûr û teknîkên şer, ew dibe desthilat.

Bala xwe bidinê; şer destpêkê di zilam de wekî serweriya li ser jinê destpê dike, dûvre di wir de kole çêdike, dûvre dibe dewlet û artêş avadike. Artêş û dewlet bi hev re bingehek derdixin holê. Û mezin dibin û dibin împarator. Împaratorî jî dibin desthilatên ku dixwazin hemû dinyayê bigirin dest xwe. Bi wî şêwazî şîdet dibe bingehê her cure zordestî, komkujî, zilm û mijokdariyên mezin. Heta wisa dibe ku êdî çîna şer saz dibe.

Nimûne, hinek çîn hene ku tenê şer dizanin. Piştre ev dibe cudakariyek. Mesela, di çanda Asya Rojhilat de, bi taybetî jî di çanda Japonya û Çînê de Samûray pêş dikeve. Samûray, di nav civakê de wekî çîna yekemîn e. Samûrayek mafê xwe heye ku dema di sûkê de normal bimeşe, yekî ku rast were bikuje û hesab jê neyê pirsîn. Ango mafê xwe heye ku hema ji ber sedemekê yekî bikuje. Çima? Ji ber ku Samûray e. Samûray çi ye? Samûray, şerkerê pispor e.

Samûray, hîn di zarokatiyê de ango di 5 saliya xwe de li dibistana şer ku jê re dibêjin "Dojo" (Dojo, dibistanên ku şerker têde tên gihandine) tê gihandin. Ji biçûkanî heya 25 salî perwerde dibîne. Di dibistana Dojo de ji ber serkeftina qe-

zenc kirî dibe Samûray. Samûray wekî çîneke bijare ye. Hemû Samûray dibêjin: “Em Împarator diparêzin”, lê bi xwe jî çîna serdest in. Ji bo hebûna Împarator, Samûray çîneke cuda ne; cudahiyên wan û mafên wan ên cuda hene. Belkî di civakê de wekî din jî tebeqe hene. Em bêjin tebeqeya kole û koledar heye. Di dema koletiyê de, mesela tebeqeya dewlemend û feqîr heye. Ji derveyî vê Samûray jî dibe çînek. Ango li wir tebeqebûn (kastlaşma) çêdibe. Tebeqeya jor, tebeqeya navîn û tebeqeya jêr bi vî awayî pêk tê.

Di naveroka vana de çi heye? Şîdet heye. Ev gişt ne şîdet in; ya rastî aborî ne. Lê belê yê şîdet bi dest xwe xistî, mijokdariyê dike. Ango aboriyê bi dest xwe dixe. Nimûne, artêşa Ksarkses a 5 milyon kes çawa xwedî dibe? Ksarkses, ji ber şîdet di destê wî de ye, aboriyê jî dixe destê xwe. Jixwe ew dewlet e. Dewlet aboriyê, siyasetê, hemû nebza civakê dixe destê xwe. Ango dewlet hemû tiştên civakê dixe destê xwe. Hem dibêje, “em nûnerên Xwedê ne”, hem jî dibêje “ew împarator e”. Dûvre împarator dibêje, “Ez heman demê Xwedê me!” Ango împarator her tişt e. Di vê rewşê de kesên ji derveyî împarator dimînin, gişt koleyên împarator in! Jixwe împarator dibêje: “Ew ên min in, xulamên min in, evdên min in.” Împarator nabêje, ev jî însan in. Na. Dibêje, “ev axa min e; yên li ser jiyan dibin jî însanên min in.” Împarator, xwe wekî avakerê li ser xwezayê re dibîne. Di bingehê vê de tabî şîdet heye. Şîdet difertile sîstema şer; ew şer dibe dewlet; dewlet jî aborî, îdeolojî û siyasetê dixe destê xwe. Dibe xwediyê hemû tiştî.

Ya ku karakter û asta civakê diyar dike helbet aborî ye. Lê yê ku kilîta aboriyê bi dest xwe dixe, tabî sîstema koledar e. Sîstema koledar jî bi şîdetê xwe li ser lingan digire. Di dîroka mirovahiyê de şer û şîdet bi vî awayî hatiye meydanê.

Em li vir dubare bibêjin: Mirovahiya di civaka xwezayî de şîdetê ji bo hebûnê, ji bo domandina jiyanê, ji bo parastinê bi kar tîne, lê belê dema serdestî û bindestî çêdibe, çîna serdest şîdetê ji bo mijokdarî, talan û desthilatdariyê bi kar tîne. Di vê wateyê de du cureyên şîdetê hene. Wê çaxê du beşên şer hene. Yek, şerê desthilatdarî û talanê ye; didu, şerê xwe parastinê ye.

Normên Şer Di Dîrokê de

Her çiqas şer li ser esasê desthilatdarî, mijokdarî, bindestkirin û avakirina sîstema serdestî û bindestiyê derketibe holê jî, êdî şer jiyana civakê diyar dike. Şer digihe astekê ku kî di şer de bi ser bikeve, ew hakim bibe û sîstema xwe hakim bike. Şer, bi vî awayî sîstema aborî, hiqûqî, siyasî û civakî diyar dike. Şer digihe asteke wisa. Helbet tiştekî ku di vê astê de hemû tiştî diyar dike, ne hêsan e. Êdî kesên ji vî karî fêm dikin, têde kûr dibin û zane dibin derdikevin.

Wekî me berî niha diyar kir, hemû zanistî çawa ku wekî pêwîstî derketine holê, bi vî şêwazî zanistiya şer jî derketiye holê. Şer jî zanistiyek e. Her çiqas hinek dibêjin ku ‘şer ne zanistî ye’ lê bes zanistiyek e. Şer, di kesên ku di vê zanistê de kûr bûyîn, pratîka wê jiyan kirine de wekî huner pêş dikeve. Hunerê şer bi vî awayî pêş dikeve. Ev, hem ji bo şerê li ser desthilatdariyê, hem jî ji bo şerê parastinê derbas dibe.

Şer, hinek normên wê ango hinek pîvanên wê hene. Hinek pîvanên şer hene ku ji bo her kesî derbas dibin. Ango kî îcat kiribe bila kiribe, kî meşandibe bila meşandibe bi her alî ve dikare şer bixe bin xizmeta xwe.

Piştî serdema civaka xwezayî û serdema koletiyê, di serdema kapîtalîzmê de her kesî zanistiya şer li gorî xwe bi kar aniye. Ezê dûvre bibêjim, encex teoriya şerê serdema kapîtalîzmê Clausewitz pêş dixe. Yê ku herî zêde ji teoriya şer a Clausewitz îstifade dike Hîtler e. Ya girîng, di şer de hinek tiştên wekhev tên diyarkirin, pîvanên şer çêdibin û ev wekî zanistiyekê derdikeve holê. Di zanistiya şer de kesên bûne hosta hene. Ji wana re tê gotin, general. Heta berê li Çînê ji kesên şer dizanîn û teoriya şer pêş dixistin re digotin, fîlozof. Bi vî awayî şer digihe astekê ku êdî bi temamî pîsporiyê û hêzên rêxistinkirî dixwaze. Lewre cur be cur taktîkên şer peyda dibin.

Şer, destpêkê li Mezopotamya, bi destê rahîbên Sumer pêş dikevin. Dûvre împaratoriyên Asûr, Med û Pers ava dibin. Hîn beriya wan Hîtîtî hene, lê li Mezopotamyayê bi awayekî sîstematîk destpêkê împaratoriyên Asûr, Med û Pers nîzama şer pêş dixin. Heta tê gotin ku di

şer de bask tên avakirin. Ev bask dişibin yekîneyan. Avakirina baskan bi esasî di dema Medan de tê pêşxistin. Mesela, hinek hêzên di şer de hîn pispor tên pêşxistin wekî hêzên taybet. Ev yek di dema Med û Persan de çêdibe. Hinek tiştên wisa têne zanîn. Belgeyên dîrokî nîşan didin ku wê demê di sîstema Mezopotamyayê de artêş pêş ketiye û di şer de jî hinek hostabûn çêbû ye. Eger ne wisa bûya, herhal Ksarkses an jî dûvre Darius nedikarî ji Îsfahan heya Yûnanîstan û Awûsturyayê bi dest xwe bixe.

Di şer de 5 hezar kes meşandin, îdare kirin û rêvebirin hêsan nîne. Nexwe di şer de bi qral-xwedayan re yan jî bi generalên wan re hostabûnek çêbû ye. Lê belge niha di destê me de nînin. Encex diyar dibe ku li derdora Mezopotamya hinek hunerê şer, zanistiya şer pêş dikeve. Ku ne wisa bûya, ma artêşên bi milyonan çawa çêkirine, çawa meşandine, çawa şer kirine û çawa bi ser dikevin? Nexwe zanistiya şer heye. Hinek tişt pêş ketine, lê îro belgeyên wê tunene. Ji bo wê em niha nikarin bibêjin ku Persan an jî Asûriyan ev taktîk pêşxist, ev teorî pêşxist. Mirov dikare şîrove bike.

Her wiha teqrîben di dema Persan de ango piştî Medan, Beriya Mîladê nêzî salên 100'an li Çînê teoriya şer hîn zêde tê zelalkirin û tê nivîsandin. Ev niha wekî pirtûka bi navê "Hunera Şer" ku ji aliyê Sun Tzu hatiye nivîsîn di destê me de heye. Pirtûka "Hunerê Şer", wê çaxê hatiye nivîsandin. Ev pirtûk, tam kîjan salê hatiye nivîsandin ne zelal e, lê ji du hezar salan zêdetir e ku hatiye nivîsandin. Li gorî pirtûka "Hunerê Şer", wê çaxê di taktîkê şer de, di zanistiya şer de pir kûranî çêbû ye. Zanistiya Çînê ya li ser şer niha wekî belge di destê me de heye. Wekî min berî niha jî diyar kir, li Çîn û Japonya ango li Asya Dûr ên ku di şer de dibin pispor, êdî dibin wekî çîneke bijare û pê re cudahî çêdibe. Esas di wana de tiştekî wekî kifikîbûn û dejenerebûnê nîne.

Şer, ji bo serkeftinê wekî armancekê, wekî hedefekê tê dîtin. Mîsal, kes binkeftinê qebûl nake. Wekî tê zanîn, di çanda Japonya de 'Harakîrî' heye. Harakîrî çi ye? Ango ku binkeft, li xwe bixe. Binkeftinê qebûl nake. Kesek ku bin bikeve, lazime bimire. Yê hember ku wî nekuje, divê ew xwe bikuje. Tabî ev felsefeyek e. Wî xwe bi serkeftinê ve girêdaye. Dema mirov di hundirê dîrokê de li vê şerkeriyê dinêre, hemûyan mutleq li ser esasê felsefeyekê kûranî û pisporî pêş xistine. Ango çi hostayê şer ji bo talanê, ji bo zilmê bike nebû ye. Yên wisa hene ji wan re çete tê gotin. Û ekseri ew ne xwedan terzê şerê hostatiyê ne. Ji ber ku her şerê hostayî têde heyî teqez xwe dide ser hîmê felsefeyekê. Û xwedan armanc e. Mutleq di bingehê her şerkeriyekê de esasekî îdeolojîk heye. Tabî ev ji bo şerkeriya mezin derbas dibe. Nimûne, hinek sîstemên wekî Asûr hene; ji bo wan tê gotin ku pir zilm kirine. Jixwe di dema Asûr de împaratoriyek heye. Mirov nikare bibêje ku Asûr pir zaferên leşkerî bi dest xistiye. An jî piştî zaferan kifnikîbûn têde pêşdikeve û ji bo desthilatdariya xwe zilmê dike. Di hundirê dîrokê de sîstemên zilmkar her çûne lewazbûne û dûvre bi dîrok re bûne mal. Ango sîstemên zilmkar na, lê fermandarê mezin her tim xwedan felsefe ne.

Samûray ku felsefeya wan a Taoîzmê nebe, nikarin werga bibin leşkerên serkeftî û pispor. Eger ji bo pereyan şer bikirana, wê perexur bûna û dejenerebûn jiyan bikirana. Ev xisûs ji bo roja îro jî girîng e. Leşker, esas bi pereyan nabe; bi felsefe û baweriyê dibe.

Di bingehê leşkeriya ku li Çînê pêşketî de felsefeyek heye, baweriyek heye, exlaqek heye. Mesela, exlaqê şer heye. Em heman çandê di nivîsên Yûnan de jî dibînin. Girêdayî Mezopotamya, destana Gilgamêş cardin şêwazê firawûnan li Misrê pêşxistiye heye. Di bingehê vana hemûyan de çandek û exlaqek heye. Ev tişt di dîroka Yûnan de jî pir berfireh heye. Di dîroka Yûnan de şerê Toronto, şerê Hektor û Aşîl heye. Di van şeran de exlaq û çandeke berçav heye. Hema wisa kî firsendê bibîne, na; prensîbên wan hene, terzekî wana heye.

Li kêleka vana, wê demê hinek rûmetên mirovatiyê hene. Nimûne, soz heye. Yekî ku soz da, soza xwe zû bi zû naxwe. Ango pîvanên wisa hene. Bi taybetî Hektor, dema jiyana xwe ji dest dide, Aşîl ji bo şîna wî çend rojan wext dide ku torena cenazeye Hektor çêbibe. Piştî ku şîna Hektor diqede, hingê êrîş dikin. Ango nabêjin, ew bê moral in, fermandarê wan miriye, firsende em lêbixin. Wisa nêzîk

nabe. Aşîl cenazeyê Hektor dide bavê wî û wext dide ku şîna wî jî bikin. Piştî ku merasîma şînê temam dibe dibêjin, êdî wextê şer e û şer cardin destpêdibe.

Niha ev têgihîştin (anlayış) di beşê burjûwa yan jî di dewletê de, di hiqûqê dewletê de tune ye. Li gorî dewletên kapitalîst, ku te firsend dît hema tune bike! Vaye em wekî PKK agirbestê jî dikin, dewlet şer nade sekinandin. Wekî tê zanîn me agirbest kir, me got, emê paşve bikşin, lê dewleta Tirk got, firsend ev firsend e û êrîşî Tevgera me kir. Dewleta Tirk di sala 1999'an de wisa nêzîk bû. Wekî din jî gelek caran di wextê agirbestê de dewleta Tirkiyê wisa nêzîk bûye.

Esas emê paşê li ser rawestin, lê modernîteya kapîtalîst pir taybetmendiyên mirovatiyê yên hêja tune kir, nehişt. Ev soz in, duristî ye, paqijî ye û hwd. Ev nirxên wisa bi esasî hemû aîdî civaka xwezayî ne. Di serdema koletî û feodalîzmê de hêj hinek bandorê civaka xwezayî hebû. Mirov dikare bibêje her çû bandora civaka xwezayî kêm bû. Di dema koletî de hinek hebû di dema feodalîzmê de hinekî din lewaz dibe lê mordernîteya kapitalîst van nirxana hemûyan ji holê rakir. Bi esasî ev nirxên mirovatiyê ye. Ev soz e, exlaq e tiştên aîdî kerameta mirov e. Lê kapîtalîzmê vana hemûyan rakir, dewsa wê hemû tiştî kir leyistok, xapandin û pere. Modernîteya kapîtalîst vana nehişt. Encex di demê kevin de rexmê koletî jî heye ku koletî bi serê xwe qirêjîyek e, serdestî û bindestî heye, lê cardin gelek kevneşopiyên civaka xwezayî tên parastin. Ê ku civakê di gelek waran de rêve dibe, ne hiqûqa dewletê ya hatî diyarkirin û zagonên Hamûrabî ye; exlaq û zagonên civaka xwezayî ne. Di pir cihan de wisa ye.

Taktîk û Ziraviya Hunera Şer

Di mijara hunerê şer de, me got ku nivîsên Çînê hene. Pirtûka Sûn Tzû ya bi navê 'Hunerê Şer' a ku taktîkên şer ên wê çaxê li Çînê hatine meşandin têde hatine nivîsandin. Îro jî di hemû akademiyên leşkerî yên cîhanê de pirtûka bingehîn e. Ango hîna li cîhanê di akademiyên leşkerî de pirtûka Sûn Tzû wekî pirtûkeke esasî ye û pirtûkeke bingehin e. Di roja me ya îro de jî ev pirtûk derbasdar e. Çîn û Japonya li ser teoriya 'Hunerê Şer' ewqas kûr bûne, felsefe pêş xistine, têde stratejî û taktîk pêş xistine ku niha heman taktîkan di siyaset û aboriyê de jî dimeşînin. Heta tê gotin ku di bingehê pêşveçûna aboriya Japon û Çînê de ew taktîkên şer hene. Ango wan stratejî û taktîkên şer di hemleyên aborî de jî bi kar tînin. Hinek pirtûkên din jî hene. Nimûne, pirtûka bi navê "Hêza Şûr" (Kılıcın Gücü) heye. Çîn û Japonya heman doktrîna ku di şer de bi ser xistine di siyaset û aboriyê de jî tetbîq dikin, werga bi serdikevin. Ango di wir de taktîkan pêş dixin.

Di naveroka taktîkên Çînê de çi heye? Bi esasî ne di jiyan û di têkiliyên mirovatî de lê di şer de dijmin bixapîne, bişemitîne, xafil bike û derbeyê lêbixe! Lê bi kûrtasî naveroka xwe ev e; yê hemberî xwe xafil bike û ji nişkan ve lê bide! Ev lîska hîlekariyê ye. Naveroka hunerê şer wisa ye. Tabî ev bi çi dibe? Ji bo mirov yekî bixapîne, yekî bixe xefkê lazime mirov bi sebir be, veşartî be, zane be, kûr be û aqil bi kar bîne. Ango ev meseleya mantiq e. Nexwe, di bingehê hunerê şer de bi esasî zeka heye.

Şer, tenê ne şûr kişandin, fîzika çors an jî cesaret e; di armancekê de kilîtbûn e. Di hunerê şer de bi armancekê ve kilîtbûn, li ser wê armancê bikaranîna aqil heye. Ango di bingehê hunerê şer de mantiq heye. Wekî din israr, sebir, cesaret, hêz pêwîst e. Lê di serî de mantiq pêwîst e.

Di naveroka têgihîştina şerê Çînê de aqil, mantiq, ê hemberî xwe xapandin û xistin heye. Ji ber wê dibêjin, di Çîniyan de fermandarê herî baş ê ku hîn neçûyî sehaya cengê, zafer misoger kiriye. Fermandarê wisa fermandarê herî baş e. Ango fermandar, beriya biçe meydana cengê xwe amade dike, hêzên xwe bi her şêwazî amade dike, bi plan, aqil û amadekariyên xwe, serkeftinê ji bo xwe misoger dike. Fermandarê herî baş ev kes e. Di vê yekê de pir tişt hene. Ev mijar berfireh e. Ango di hunerê şer de hêza xwe amade kirin, perwerde kirin, gîhandin, plan kirin, meşandin, bi zanebûn dijmin naskirin û xwe naskirin heye. Kesek ku ev pê re tunebe, nikare vî şerî jî zû bi zû bi ser bixe. Lewre hunerê şer, wekî hunerekî zirav û kûr pêş dikeve.

Hunerê şer tenê ne li Çînê pêş ketiye.

Em hemû detayên şerê li Mezopotamya nizanin, lê di nivîsên Yûnan de diyar dibe ku Yûnanî jî di hunerê şer de pir pêşketî ne. Mesela, yê herî balkêş Îskenderê Mezin e. Heman salê ku li Çînê teoriya şer hîn tam nehatiye pêş xistin, destpêkê hinekî li Yûnan pêş dikeve. Di aliyê destgirtina şer de taktîkên Îskender ên pir balkêş hene ku îro jî ji bo me dibe nimûne. Ango di aliyê israr û taktîkê de, di aliyê yê hemberî xwe çawa bixîne û bişkîne de pir nimûneyên ku heya roja îro derbas dibin, bingehekî xwe heye û balkêş e.

Ji bo Îskender, ger felsefeya Arîstothales tunebûya, teoriya "Ezê bibim hakimê dinyayê û tevahî dinyayê bigirim" û armanca ku Helenîzmê û çanda Helen belav bike nebûya, herhal Îskender nedibû Îskenderê Mezin. Îskender pir kêm jiyan kir. Bi tevahî 33 salan jiyan kir, lê mora xwe li dîrokê xist. Adeta serdemeke nû destpê kir.

Tabî di bingehê şerê Îskender de felsefeyek heye. Dixwaze xwe bigihîne wê, Helenîzmê belav bike û bibe hakimê cîhanê. Ji bo wê Îskender dibêje: "Roj li kî derê dixe, lazime ez hakimê wir bim". Dixwaze heya dawiya rojê here. Heya Hindistanê diçe. Tabî bi salan dimeşe û her pêşde diçe. Kî tê pêşiyê, wana dixîne. Ango tim bi şer pêşde diçe. Êdî leşkerên wî pir diwestin, çend caran li dijî Îskender derdikevin. Îskender tim wana îqna dike û dibêje: "Ezê bi tenê herim", leşker jî pê re diçin. Herî dawî êdî fermandarên wî yên hinek bi temen tên cem û ji Îskender re dibêjin: "Leşker pir westiyane, êdî naxwazin herin. Vê carê jî lazime tu leşkeran guhdar bikî. Heya niha leşkeran te guhdar kirî; pêwîste êdî tu leşkeran guhdar bikî!" Îskender jî difikire.

Piştî vê axaftina fermandaran, Îskender derdikeve pêşiya leşkerên xwe û ji leşkerên xwe re dibêje: "Di dinyayê de kesekî nikarîbû ez bixistama, lê bes we ez xistim. Min li hemberî tu kesî serê xwe nedanî, gav paşde neavêt, lê ez li hemberî we, li hemberî daxwaziya we gav paşde diavêjim; em vedigerin." Wê çaxê leşker lê temaşe dikin; ew jî rûdine û digirî. Îskender, wê gavê li rojê dinêre û dibêje: "Ey Roj, ez negihîştim te!" Ango Îskender dixwaze here û bigihe rojê. Wê çaxê nizanin ku roj li jor e, dinya li jêr e û dinya glover e. Ew difikirin ku dinya wekî tepsiyeke dûz e. Lê bes Îskender dixwaze here, xwe bigihîne dawiya rojê. Encex Îskender nagihe vê armanca xwe. Heta Hindistanê diçe û nagihe rojê. Ji ber wê digirî û ji rojê re dibêje: "Ez negihîştim te; min efû bike!" Îskender, wê çaxê vedigere, careke din tê Rojhilata Navîn, milê Iraq û Şamê. Li wan deran bi navê Îskenderiye bajaran çêdike.

Ya girîng, di vir de armanceke ku mirov pê ve kilîtbûyî, heye. Ew armanc bi kes re îlhamê, cesaretê, ruh û israrê çêdike. Ango di bingehê her fermandarekî mezin de ku felsefe, baweriyek mezin û armanc tunebe, werga fermandarên mezin jî çênabin.

Heman têgihîştin di derketina Îslamiyetê de jî heye. Di derketina Îslamiyetê de li Medînê artêş çêdibe. Mekke digrin û dûvre li Rojhilata Navîn belav dibe û dibe hêza yekemîn. Di nimûneya Îslamiyetê de jî ger îlham û baweriya Îslamiyetê tunebûya Hz. Alî di şer de bi ser nediket, fermandarên wekî Xalid Bin Welîd ên mezin dernediketin. Encex, baweriya olî bi wana re wê îdîayê çêdike ku divê hakim bin, ola xwe ango ola Îslamê belav bikin û desthilata Xelîfe li her derê temsîl bikin. Ev evîn, bi wana re hêz û îlhama serkeftinê çêdike. Ew hêz, îdîa û bawerî ku bi wana re nebûya, hîn di destpêkê de li hemberî artêşa Ebû Sufyan zû bi zû werga serkeftin bi dest nedixistin. Rexmê ku destpêkê di şerê Ûhûd û Bedir de quwetê Îslamê hîn hindiktir e jî, ew îlham, ew bawerî û evîn dihêle ku hêza Îslamî bi ser bikeve.

Di dema Îslamiyetê de tabî taktîkên şer hene. Ew jî berdewama taktîkên tecrûbeyên mirovatiyê ne. Nimûne li Medîneyê pêşxistina xendek tecrûbeyeke mezin e. Qet ti şerek bêyî pisporî, bêyî taktîk ne mumkûn e serbikeve. Eger li wir serkeftinek heye, teqez di bin wê serkeftinê de hem îradeyek, baweriyek heye, hem jî zanistiyeke taktîkê heye. Belkî hinek caran hinek serkeftinên bi tesadûf çêbûne, encex em behsa serdemekê dikin.

Artêşên Îslamî ne carekê bi ser ketine; pir caran bi ser ketine. Nimûne, wextê dixwazin Ewrûpa bigirin û derbasî Îspanya bibin çi dikin? Têgîna "şewitandina keştiyan" wê çaxê tê bikaranîn. Hêza Îslamî keştiyên pê hatine Îspanya

dişewitînin û dibêjin, êdî paşde veger nîne. Ango hêzên Îslamî dibêjin, “Vegera me tuneye, ileh emê Îspanya bigirin!” Di encamê de Îspanya digirin. Lê di bin vê de bawerî û îman heye, girêdanek heye.

Nexwe, di bingehê şer de rast e huner heye, lê bêyî bawerî huner jî pêş nakeve û kesek têde kûr nabe. Di hunerê şer de baweriyek heye. Di hunerê şer de îdeolojiyek heye û ev îdeolojî îlhamê dide. Werga di felsefeya şer de kûranî çêdibe.

Di serdema feodalîzmê de jî, wekî di serdema koletiyê de împaratoriyên mezin ava dibin. Her împaratoriyek muheqeq li ser esasê qenaet û baweriyekê ava dibe. Di Împaratoriya Osmanî de jî heman têgihîştin heye. Kîjan têgihîştin heye? “Lazime em wekî şûrê Îslamiyetê her derê bigirin, heta Ewrûpa biçin, Xezza bigirin ango xenîmetê bigirin. Di vê riyê de talan helal e. Em kî derê talan bikin, ew der helal e. Em bi vî awayî xwe bikin desthilat.” Împaratoriya Osmanî bi vî awayî heya dema Qanûnî Sultan Suleyman digihe asteke bilind. Piştî wê, di armancê de xerabûn çêdibe. Yek jî, Osmanî demê fêm nake û ne li gorî demê ye. Li Rojava ango li Ewrûpa Ronesans çêbûye, reform çêbûye. Zanistî pêş dikeve, kapîtalîzm pêş dikeve û çîneke nû ya burjûwa saz dibe. Osmanî ne li wî bayî ye; hîna di feodalîteyê de israr dike. Lewra êdî têde dejenerebûn çêdibe û gav bi gav paşde diçe. Jixwe di dîroka Osmanî de ji sala 1581’an û şûn de êdî dema paşveçûnê destpê dibe.

Bi esasî her artêşa ku îradeyeke diyar raber kirî an jî fermandarên mezin ên çêbûne; di bin heqîqeta wan de baweriyek heye. Ji bo leşkeran bixe şer û ji bo ew leşker bi îradeyeke mezin li ber xwe bidin divê baweriyeke wan hebe. Divê xwe tam tevlî kiribe. Leşker ku xwe tam tevlî neke, nikare wê israr û ezmê li gel xwe ava bike. Di hemû deman de wisa ye. Heta di dema koledariyê de, di êrîşeke Persan a li ser Yûnan de, li Termopylae 300 leşker hene û dibêjin: “Em teslîm nabin!” Dixwazin şer bikin, lê dizanin ku bi ser jî nakevin. Tenê ji bo serê netewînin, nebin kole û rûmeta xwe biparêzin şer dikin. Ji ber ku artêşa li hemberî wana bi sed hezaran e. Lewre di keleha xwe de li ber xwe didin. Dûvre dinêrin ku nabe, ji bo bikarin baş şer bikin destpêkê yên nikarin şer bikin (wekî jin-zarokên xwe) giştan dikujin. Dûvre jî xwe li hev digerînin, xatir ji hev dixwazin, digrîn û bi qerîn û bi bang êrîşî ser dijmin dikin. Bi vî awayî dîrokekê ava dikin. Di bingehê vê de baweriya ku teslîm nabin, heye. Exlaqek heye. Di exlaqê kitaba wan de teslîmbûn nîne û heya giştik dimrin şer dikin û bi şeref û rûmet dimrin.

Nexwe di şer de azweriyek (hırs) lazim e. Ez bawer nakim şer tenê ji bo madiyatê bibe. Rast e, niha leşkerên Emerîka bi pereyan leşkeriyê dikin. Encex felsefeyeke wana jî heye. Leşkerên Emerîka jî dibêjin, “Emê dinyayê xelas bikin, azadî û demokrasiyê bibin her derê.” Teoriyeke wan a bi vî awayî heye. Qenaet pê dikin ku wê biçin xelkên derên wekî Afganîstan, Iraq û hwd. xelas bikin. Her çiqas ne wisa be jî, ew wisa dibêjin û pê bawer dikin. Ango şer, îleh li ser tiştna çêdibe.

Nimûne, niha dewleta Tirkiyê pergala leşkerên bi pere çêkirine. Leşkerên Tirk, wekî heqdest çiqas pere digirin, ez nizanim. Lê berê, di dema Tansû Çîler de Tîmên Taybet hatin sazkirin. Ew Tîmên Taybet dejenere bûn. Wana ti şer nekirin. Li derdorê bajaran kemîn û tiştên wisa avêtin, dûvre xelkên Kurd êşkence kirin, şehîd kirin û ji vê pê ve tiştek nekirin. Li dijî me ti şerekî cidî nekirin. Di wan de rizîn çêbû. Ez dizanim çend caran heval ketin kemîna wan; tîmên taybet bi xwe reviyan. Hem bi xwe li pêşiya hevalan kemîn danîbûn, hem jî ew bi xwe reviyan. Hevalên wê demê dizanin ku carekê li Şirnex/Biryan heval ketin kemîna tîmên taybet ên artêşa Tirk; tîmên taybet bi xwe reviyan. Heta çekekî (M16) xwe jî li şûn xwe hiştibûn. Ev bûyer li nêzî bajarê Şirnexê hat jiyankirin. Tîmên taybet ên di dema Tansû Çîller de hatin rêxistinkirin, wisa bûn.

Dûvre di dema AKP’ê de dîtin ev rizîne, wan guhertin û navê wan kirin Polîsên Tevgera Taybet. Leşkerên bi pere yên ku dewleta Tirkiyê niha bi rêxistin dike, wê çawa bigire negire nayê zanîn. Eger di bingehê vê birêxistinkirinê de tiştekî wekî felsefe deynin, belkî bibe. Lê ev jî zehmet e. Leşkerên berê qe nebe Kemalîzm ji xwe re esas digirtin; ev leşkerên nû wê çi esas

bigirin! Ev nikarin tiştekî tam esas bigirin. Li hemberî hêzên biyanî bûna belkî ol ji xwe re esas bigirtana, lê li hemberî me pêkhatina vê zehmet e. Hinek propaganda berê hebûn, ew xelas kirine. Berê ji bo me gotin, "Ermenî ne", "Komunîst in", "Bê xwedê ne", " Terorîst in" û hwd. Dewleta Tirk ev hemû derewên xwe xelas kirin. Vê carê ji bo van leşkerên nû wê bingehekî îdeolojîk çawa danin? Ez tam ne bawer im ku bikaribin tiştekî wisa çêbikin. Encex lazime pratîk raber bibe û divê mirov li pratîkê binêre. Ez dibêjim, ev sazbûna leşkerên bi pere yên di nava artêşa Tirk de wê têk biçe. Ji ber ku şer rastiyeke wisa ye ku mirov ne ji dil be, qenaet pê re nebe ango hêz pê re çênebe mirov nikare wî şerî pêş bixe. Tenê ji bo madiyatê şerkirin zor zehmet e. Komên çete dikarin wisa şer bikin. Lê di şertên zor û zehmet afrînerî, pisporî pêş xistin hêsan nîn e.

Şerê Di Serdema Moderniteya Kapîtalîst De

Ji pêşketina Şoreşa Sanayî û şûn de ango piştî ku makîneya bûxarê û dûvre jî makîneyên petrolê tên dîtin, hêdî hêdî siwarî jî kêm dibin. Dewra siwariyan radibe û hêza motorîze pêş dikeve. Wekî tê zanîn, piştî qûwetê hewayî, qûwetê teyareyan jî çêdibe.

Di dema modernîteya kapîtalîst de çekên şer hîn zêde hatine pêşxistin û ji ber wê herî zêde şer di dema modernîteya kapîtalîst de hatiye jiyan kirin. Însan herî zêde di dema kapîtalîzmê de hatine kuştin. Şerên pir dijwar çêbûne. Şerên ku bi salan dewam kirî, hatine jiyan kirin. Jixwe ez behsa Şerê Cîhanê yê Yekemîn û Duyemîn nakim. Ew jî hene, rast e. Mesela, di Şerê Cîhanê yê Duyemîn de 50 milyon însan dimrin. Tenê ji Sovyetê 20 milyon însan dimrin. Lê hîn beriya wê, ji salên 1700'an şûn de wextê ku sermayedarî ango burjûwa çêdibe, mijokdarî pêş dikeve. Çîna burjûwa pir çavbirçî ye. Tenê ne li welatê xwe mijokdariyê dike; dixwaze tevahî dinyayê bi dest xwe bixe. Sermaye zêde dibe kapîtalîzm bilind dibe û êdî di dawiya sedsala 19'an de digihîje asta emperyalîzmê.

Di serdema feodalîzmê de împaratoriyan mijokdarî û serdestî esas digirtin. Encex modernîteya kapîtalîst mijokdariya kûr esas digire. Ango dixwaze li ser netewebûnê bibe dewletek; ew dewlet esas her tişt be û ji bo wê jî hemû kesan di hundirê wê dewletê bike yek. Bike yek ziman, yek çand, yek netewe. Modernîteya kapîtalîst ev têgihîştin pêşxist. Dewlet-netewe bû sedem ku di navbera neteweyan de dijminatî çêbibe, şovenîzm, netewperestî yan jî nijadperestî pêş bikeve. Ev yek bû bingehê şerên mezin. Mesela, şerên herî mezin di salên 1800'an de li Ewrûpa hatine jiyankirin. Qasî ku şer di navbera Îngîlîz û Fransizan de çêbûye, di navbera tu kesî de çênebûye. Qasî ku şer di navbera Fransiz û Almanan de çêbûye, di navbera kesî de çênebûye. Şer, bi qasî ku di navbera Almanan û Îngîlîzan de çêbûye, di navbera tu kesî de çênebûye. Ango şerên pir mezin bi vî awayî di dema modernîteya kapîtalîst de pêş ketine. Van şeran bi mehan, bi salan ajotine û têde bi sed hezaran însan mirine. Ev gişt bi felsefeya burjûwa ya avakirina dewlet-neteweyê çêbûn.

Derketina Napolyon bi wê felsefeyê pêş dikeve. Bes Napolyon, ferqeke xwe heye ku Napolyon ne Fransiz e; ji Girava Korsîka ye. Destpêkê dixwaze Korsîka serbixwe bike. Napolyon û birayên wî hinekî pê re mijûl dibin jî. Napolyon tevlî tevgera li Korsîka dibe. Heta tevlî yek-du pevçûnan jî dibe. Napolyon, dûvre dinêre ku nikare wisa mezin bibe. Ji ber ku Korsîka bi xwe cihekî biçûk e. Welhasil xwe wekî Fransiz dide naskirin. Diçe Fransa û bi felsefeya burjûwa adeta dixwaze Ewrûpa gişt bike yek. Esas Yekîtiya Ewrûpa (BM) ku niha heye, Napolyon hîn wê çaxê bingehê wê datîne. Napolyon, wê çaxê dixwaze bi zora tivingê Ewrûpa bike yek. Hema hema digihe vê armanca xwe. Jixwe tenê li wî alî hinek Îngîlîz dimînin û dixwaze Moskova jî bigire û wisa bigihîje armanca yekîtiya tevahî Ewrûpa. Napolyon ji bo vê armancê Sefera Moskova pêş dixe.

Tabî di pêşxistina şer de Napolyon jî aktorek e. Rast e, di dema kevin de, di pêşketina hunerê şer de rola Çîniyan û Persan heye. Dûvre Îskender hinekî pêş dixe. Piştî Îskender, fermandarê Romaya mezin mohra xwe li hunera şer dixin. Dûvre di serdema feodalîzmê de fermandarên

Îslamiyetê û bi qismî Osmanî rol leyîstine. Di pêşketina hunerê şer de rola Rûsyayê jî heye. Lê di serdema modernîteya kapîtalîst de Napolyan bi esasî di huner û taktîka şer de kûranî çêdike. Ger di sefera xwe ya Moskovayê de bin nekeftana wê bûbûna fermandarê nekeftî; lê dîrok vê derfetê nade Napolyon. Sefera Moskova heman demî dibe binkeftina Napolyon.

Şerê Çînên Serdest û Bindestan

A girîng, di aliyê hunerê şer de pêşveçûnek heye, lê di serdema burjûwa de Napolyon aktorekî cuda ye. Napolyon hem çeka bi barût bi kar tîne, hem jî taktîkên hîn firehtir pêş dixe. Esas stratejiya şer hîn dewlemend dike. Jixwe Clausewitz, generalekî Alman e, lê di serdema Napolyon de leşker e. Bixwe li dijî Napolyon e, lê taktîkê şer ên wê demê û cardin ên Napolyon baş dişopîne û li gorî wê vana hemû di pirtûka xwe de dike teori. Û wisa teoriya şer pêşdixîne. Rast e, hunerê şer bi nivîsên Çînê ango ji pirtûka bi navê "Hunerê Şer" hatiye naskirin, lê teoriya şer jî Clausewitz di serdema Napolyon de, bi pêşketina şerê modernîteya kapîtalîst teorîze dike. Bi vî awayî şer êdî wekî zanistekê digihe kamiliya xwe.

Bi cewherî mirov dikare bibêje ku pêvajoya şer ji Sumer destpê kir, heya gihaşt modernîteya kapîtalîst û bi derketina Napolyon re çarçoveya şer wekî huner, wekî zanistî temam bû. Şer gihîşte wê astê. Hem aliyê derketina şer, hem aliyê pêşketina zanistî, stratejî û taktîkê şer, hem jî pêşveçûnên ku di aliyê teknîkên çek de hatine jiyan kirin mirov dikare bi vî awayî bîne ziman.

Cardin ku mirov dubare bibêje; her dema ku di aliyê şer de vekirinek nû çêbûye, her fermandarekî nû û mezin derketiye, mutleqa di bingehê wan de îdeolojiyek heye. Bêyî îdeolojî gavên dîrokî yên nû nehatine avêtin. Nimûne, di Napolyon de îdeolojiya burjûwa heye. Napolyon, bi felsefeya burjûwa metafizik şabûnê (şahlanma) jiyan dike, kelecan digire. Lewre di şer de ewqas serkeftinê digire û kûraniya taktîkê çêdike.

Nexwe ji serî heya yê dawî di tevahî şeran de îleh bingehekî îdeolojîk, çandî û baweriyê heye. Tabî ev pêvajo bi xwe re deman vedikin, deman digirin. Li hemberî van hemû pêvajoyan li her derekê tim berxwedana gelên bindest û çînên bindest heye. Ango şerê parastinê wekî şerekî mafdar her tim hêza xwe nû kiriye. Belkî li cihekî mirov bibêje, ev şerê xwe parastinê pir xurt bû, mezin bû, zafer girt; lê mirov nikare bibêje ku di dîrokê de wer bûye. Ji ber her şerê ji bo xwe parastinê hatî pêşxistin, paşê bûye şerê dewletê; ew jî fertiliye bûye bingehê şerê hegemonîk.

Tabî zaferên çînên bindest û neteweyên bindest hene. Encex dema bi ser dikeve, ew jî dibe dewlet û desthilat. Ango şerê çînên bindest tenê şerê ku Spartakus, şerê ku koleyan li hemberî Împaratoriya Roma serî hildayî nîne. Wekî din jî pir şerên gelên bindest hene. Şerê di bin pêşengiya Spartakus de digihe ber serkeftinê, lê ji ber kêm teoriyê, kêm stratejiyê nikare biçe serkeftinê. Hêz çêdike, serî hildide, lê ji bo pêşde biçe jê re stratejî û xwe avakirin pêwîst e û ew nikare vê bike. Di encamê de li hemberî artêşa Roma bin dikeve. Tabî gelek têkoşînên wisa bin keftine û dûvre komkujî hatine jiyan kirin. Lê belê şerê parastinê tim xwe nû kiriye û ji gelek pêvajoyan re derbas bûye. Bi taybetî piştî ku kapîtalîzm çêbû, çîna karker pêşket û bû xwedan teorî êdî şerê parastinê dikare ser bikeve. Ji ber ku beriya wê kole rabûne, pir serhildanên gundiyan hene, rabûne, lê piraniya wan bi ser nekeftine. Ji ber ku bê teorî ne, bê xet in, startejî û taktîkên wan nîne yan jî pir lewaz in. Tenê li hemberî zextê radibin.

Ji bo serhildanên Kurdan jî, piraniya serhildanên Kurdan jî wisa ne. Mirov tenê li hemberî zextê serî hilde, mirov bi ser nakeve. Stratejiyek pêwîst e. Divê mirov xwedan xetekê be. Ev xet, Marks û Engels pêş xistine. Beriya ku Marks û Engels derbikevin, karker radibin, lê nizanin çawa bikin. Ji karxaneyê aciz in, ji burjûwa aciz in. Ji ber mecbûr mane gundên xwe berdin û hatine bajaran karker rojê 14 saetan dişixulin. Mehaneyekê (maaş) rast û durist nagirin. Ji ber vê aciz in. Çawa dikin? Zirarê didin karxaneyan. Tevgera Îngîlîz Çartîst werga saz dibe. Ango her kes karxaneya xwe dişewitîne yan jî makîneyan xerab dike. Nizane çi bike. Karker li şûna ku xwe

li hemberî tevgera burjûwa bi rêxistin bikin û serî hildin; li hemberî makîneyan şer dikin, bi makîneyan re mijûl dibin. Ango dibêjin, "Van makîneyana em kirin koleyê xwe. Em şev û roj li ser van makîneyan dişixulin." Ji ber vê makîneyan xerab dikin. Destpêkê nêzîkbûn wisa ye.

Dûvre Marks û Engels nîqaşan pêş dixin. Utopîk be jî, li ser esasê sosyalîzma Fransa nîqaş pêş ketibû. Marks û Engels ji felsefeya Hegel (em bi giştî jê re bêjin felsefeya Alman) û ji aboriya Îngîlîz (ku di aboriyê de zanebûn pêş ketibû) sentez çêkirin û ji bo çîna karker teoriyek pêş xistin. Ango formulasyona Marksîzmê werga çêkirin.

Piştî ku karker bûn xwedan ked, vana hîn cidî dikaribûn şerê parastinê bikin. Li gelek welatên Ewrûpa pir şer çêbûn. Ewrûpa ku niha pir behsa demokrasiyê dike, ev bi hêsanî çênebûye. Mecbûr mane wisa bikin. Ji ber ku li Ewrûpa berxwedana çîna kedkar pir zêde çêbû. Helbet destpêkê Komuna Parîs 6 mehan desthilat bi dest xwe xist. Belkî ew ji bo çîna karker bû tecrûbeya yekemîn. Marks, dûvre piraniya teoriya xwe ji wir girt. Heta hinek şaşiyên ku Marksîzm ketiyê û hinek teoriyên wê yên pêşde hemû bingehê xwe ji Komuna Parîs digirin.

Çawa? Mesela, di wir de tê fêmkirin ku karker dikare raperîn bike û desthilatê bi dest xwe bixe. Di karker de ew hêz û cewher heye. Li ser esasê têgihîştina ku karker ne bi tena xwe (li Parîsê ew tunebû, Lenîn dûvre pêşxist), divê bi gundî re îtifaq bike ango nêzîkatiya îtifaqê bi karker re pêşket. Teoriya Marksîzmê bi vî awayî hinekî ji pratîka Komuna Parîs derket holê. Di wir de şekil girt. Lê belê di wir de esas hinek tiştên çewt jî hatin danîn. Mesela, Marks got: "Karker li Parîsê bi ser ket. Lê dûvre burjûwa xwe kom kir û hat ser. Karker nikaribû parastinê bike. Emrê xwe 6 mehan ajot. Sedema vê ew e ku diviyabû karkeran li ser xirbeyê dewleta burjûwa, dewleta xwe ya proleter ava bikirana." (İşçiler, burjuva devlet enkazı üzerinde kendi proleter devletini inşa etmeliydi.) Ango got, lazim bû karkeran dewleta xwe ya proleter ava bikirana. Marks, di wir de bi dewletê ve eliqî ma.

Esas beriya wê di Marksîzmê de zêde têgihîştina dewletê nîne. Rast e, komun heye. Lê di wir de meseleya dewletê di teoriya Marksîzmê de bingehekî şaş danî. Encex cardin jî Komuna Parîs di Marksîzmê de yan jî di têkoşîna tevgerên karker de zîrveyek e, demek nû ye.

Piştî wê êdî bi zanebûn têkoşîn tê kirin. Jixwe Şoreşa Bolşewîk a beriya niha min behsê kirî jî, li ser wî esasî pêk hatiye. Emê careke din behsa Şoreşa Bolşewîk a Rûsya bikin. Ji ber ku di aliyê taktîk û stratejiya şer de tiştên nû têde hene.

Bi kurtahî li kêleka şerê împaratoran, desthilatdar û mijokdaran şerê kedkaran, şerê gelên bindest jî heye. Dîroka mirovahiyê ji vana pêk hatiye. Ango burjûwa, zanistiya pozîtîvîst dîrokê wekî dîroka qraliyetan, împaratoran û wekî şerê di navbera dewletan de raber dike. Tabî rastî ne wisa ye. Ev veşartina heqîqetê ye. Dîrok, esas dîroka gelan e; berxwedana gelan e; li hemberî zilma dîktatoran sekinandina gelan e; şerê di navbera gelan û desthilatdaran de ye. Dîrok ji wê pêk tê. Wekî min berî niha anî ziman, nêrînên çîna serdest ango çîna burjûwa dîroka însan bêhtir wekî ji wan dîktatoran pêk hatî, şîrove dike. Encex heqîqet ne wisa ye.

Şerê Mafdar û Şerê Bêmaf

Di Marksîzmê de, ku dûvre Lenîn hîn zêde pênase kir, şerên pêşverû (ilerici savaşlar) û şerên paşverû (gerici savaşlar) hebûn. Lewra Marks şerê Împaratoriya Îngîltere ne li hemû cihan, lê di hinek cihan de destek dike. Ji ber ku herêmên feodalizm lê heyî artêşa Îngilîz diçe ew feodalîzmê dişkîne lewra rolê pêşverû didiyê. Ango şer çiqasî wê civakê pêşde dibe yan nabe di wê çarçoveyê de lê nerîn hebû. Mirov dikare bibêje bêşensiya Marks ew bû ku di dema wî de Şoreşa Neolotîk nedihat zanîn, zanistê hîn ew serdem keşif nekiribûn. Zanebûna Şaristaniya Sumer nedihat zanîn. Vê hişt ku di Marksîzmê de di gelek waran de valatî û kêmahî hebe.

Nêrîna wê demê ya li ser dîrokê; destpêkê Serdema Komunala Sereta, dûvre Serdema Koledarî, dûvre Serdema Feodalî, dûvre Serdema Kapîtalîzmê û dûvre jî wê Serdema Sosyalîzmê were. Ango bi awayekî otomatîk dem wê wisa here. Li gorî vê, li cihekî ku feodalîzm hebe,

kapîtalîzm biçe wir û wir jî bike kapîtalîst, baştir e. Aqil ev bû. Lewre li hinek cihan bi taybet jî li deverên Afrîka çûyina leşkerên Îngîlîz wekî tiştekî baştir dihat dîtin. Wisa nêzîkbûn hebû. Lê Marks bi xwe tespîta, "Kapîtalîzm mirovatiyê nahêle" pêşxistibû. Ev heqîqeteke pir girîng bû. Lê divê di her kêliyê de ev heqîqet li ber çavan bihata girtin. Ger wisa bûbûna belkî wê çaxê rastî bidîtana. Encex wekî me got, di serî de hinek kêmahî heye. Marks, civaka xwezayî zêde tehlîl nekiriye. Ji civaka xwezayî hemû wekî, "civaka kevnar" ango "îlkel komunal" tê pênase kirin. Halbûkî pir tişt di civaka xwezayî de veşartî ne. Bi esasî destpêka mirovatî di wir de ye, lê vêya tam nabîne.

Li gorî nêrîna Marks, şerên ku pêşveçûnê çêdikin, şerên baş in; lazime mirov piştgirî bide wan. Şer jî heye ku paşverû ye. Paşveçûnê çêdike, mijokdariyê, dîktatoriyê, zilmê û desthilatdariyê pêş dixe. Şerên wisa jî xerab in; lazime mirov li dijî be. Di vê çarçoveyê de pênaseya ji hev cudakirina şer wiha bû; şerê pêşverû û şerê paşverû.

Ev pênasekirin, tabî ne pênaseyek temam e. Gelek aliyên wê ji nîqaşê re vekirîne. Bi esasî di zîhniyetê şîdetê de pirsgirêk heye. Emê wê, di xala nêzîkbûna şîdetê de bînin ziman. Ji bo wê hinek şîroveyên wisa tên kirin. Lê belê pênaseya rast şerê mafdar û şerê bêmaf e. Ango mirov dikare şer bi wî awayî bike du beş.

Şerê bêmaf kîjan e? Şerê mijokdariyê, şerê ji bo talanê, şerê li ser desthilatê, şerê ji bo firehkirina împaratoriyê û ji bo koletiyê, şerê bêmaf e. Ango ji bo çînan û gelan bike kole ye. Ev şer di aliyê împarator, qral û dîktatoran de hatiye meşandin û bi van şeran bi milyonan însan hatine kuştin. Bi taybetî şerên ku burjûwa ji bo sermaye, pere, berjewendî û talanê li Asya, Afrîka, Emerîka pêş xistî, di dîrokê de qet kesî nekiriye. Heta Emerîka, li cihên şaristaniyê Çermesor (Kızılderili) giştî bi erdê re kirin yek. Her tişt kirin bin xizmeta sermayeyê û şer ji bo hegemonyaya xwe meşandin. Van şerana, şerên qirêj in, şerên ku xwînê dirêjin û kuştinê çêdikin e. Hemû ji bo talan û desthilatdariyê tên meşandin. Van şerana, şerên bêmaf in. Divê mirov di bin her şert û mercî de li dijî van şerên bêmaf be. Ev, şerên destdirêjiyê, qirêjiyê û ji bo mijokdariyê ne. Van şerana tiştekî nadin mirovatiyê; berovajî ji mirovatiyê pir tiştan distînin. Li ser vî esasî pêwîste şoreşger li dijî van şerana bin. Ji bo ev şer nebin, ji bo ev şer rawestin û paş bikevin helbet divê mirov xwedan helwest be.

Li miqabilê van şerên bêmaf, şerê mafdar heye. Şerên mafdar kîjan in? Pîvanê wan çi ne? Çarçoveya wê mirov çawa diyar dike? Emerîka jî dibêje: "Min êrîşî Afganîstanê kiriye; ev parastina rewa ye. Ji ber ku li wir El-Qaîde heye. El-Qaîde dixwest li min bixista. Beriya ku ew li min bixe, ez çûm û min pêşî lê girt." Wê çaxê pîvanê vê çi ye? Ev tê wê wateyê ku Emerîka xwe mafdar dibîne.

Pîvanê şerê mafdar, ne ku mirov li gorî xwe şîrove bike û pênase bike; pîvanê wê ew e ku şerê di çarçoveya parastina rewa de mafdar e. Şerê parastina rewa tenê ne mafdar e, pêwîst e.

Şerê parastina rewa li ser çi ye? Welatê te ku êrîş were ser, welatê te were dagirkirin an jî wekî Kurdistanê hatibe dagirkirin, welatê te were talankirin û mijandin, zilm û zordestiya çînayetî hebe (ji ber ku şer li ser zexta çînayetiyê jî çêdibe), mijokdarî hebe, li ser kedkaran şîdet, faşîzm û zilm hebe, keramet û rûmet hatibe binpêkirin, hiqûq neyê naskirin (ez behsa hiqûqê li ser bingehê exlaq dikim) û bêexlaqî hatibe kirin, li hemberî kiryarên wisa mafê berxwedanê mafekî rewa ye û di cih de ye. Şerê ku di vê çarçoveyê de bibe jî, şerê mafdar e.

Têgîna Şer

Me li ser şer tiştên li jor gotin, ez bawer im bes e. Lê bes lazime em hinek din li ser têgîna şer rawestin. Ango şer çi ye? Em hinekî li ser vê rawestin.

Me di hundirê dîrokê de anî ziman ku şer, bi sîstemkirin û rêxistinkirina şîdetê ye. Carl Von Clausewîtz dibêje: "Şer, bi amûrên cuda meşandina polîtîka ye." Clausewîtz şer wisa pênase dike. Ji ber ku di naveroka şer de polîtîka heye. Ango di naveroka şer de desthilatî heye; hegemonya heye; mijandin heye. Tabî ev polîtîka ye. Li hemberî wê xwe parastin, berxwedan, avakirina îrade û sîstema xwe heye. Ev jî polîtîka ye. Di vê çarçoveyê de ev pênaseya Clausewîtz rast e û di cih de ye. Heta Clausewitz ji aliyek

din ve jî nêzîkî şer dibe û dibêje: "Şer, wekî bazirganiyê ye. Dema berjewendiyê aliyekî têde hebe şer dike; ku nebe, nake." Di vê wateyê de dibêje, şer wekî bazirganiyê ye.

Bi vî şêwazî pênasekirina şer ji bo Engels pir balkêş tê. Engels wê çaxê rastî ev nivîsa Clausewitz tê û ji Marks re name dinivîsîne Engels, di nameya xwe de ji Marks re dibêje: "Min Clausewitz xwend; Pir balkêş e ku şer wekî bazirganiyê pênase dike." Ango dema aliyek dixwaze tiştekî bike û tiştekî bi dest xwe bixe, şer dike. Bi esasî ev polîtîka ye. Ev, ji bo şerê mafdar jî wisa ye. Mesela, em dixwazin xweseriyê, azadiyê bi dest xwe bixin. Ji bo vê em şerekî mafdar dikin. Lê dijmin dixwaze mijokdariyê bike, dagiriya xwe bi cih bike û ji bo vê şer dike. Nexwe di vir de polîtîka heye. Yek jî, şer wekî berjewendiyekê ye. Dema aliyek berjewendiyê xwe têde hebe, şer dike; ku nebe, nake. Ango şer bi kêfî nayê kirin. Clausewitz ji ber vê şer dişibîne bazirganiyê û wekî bazirganiyê dibîne. Ango pîvanên şer dişibîne bazirganiyê. Mesela, berjewendiya mirov di bazirganiyê de hebe bazirganiyê dike; ku berjewendî di şer de hebe şer dike. Clausewitz, şer wisa pênase dike.

Esas şer, birêxistinkirin û sîstemkirina şîdetê ye. Bi amûrên cuda bikaranîna polîtîkayê ye. Pênaseya şer mirov dikare wisa destnîşan bike; şer, bi amûrên cuda pêkanîna armancên polîtîk e. Mirov dikare şer tam werga pênase bike.

Armanca şer çi ye? Ji derveyî pêkanîna armanca şer a polîtîk heye û şer dixwaze îradeya hêza kesê li hemberî xwe bişkîne. Di vê wateyê de mirov dikare bibêje, aliyekî din ê şer ev e ku terefên şer dikin; şerê wan wekî şerê îradeyê ye. Ji bo îradeya yê terefê li hemberî xwe bişkîne pêwîste derbeyê lêbixe, hêza wî ya lêdanê ango hêza wî ya leşkerî û aboriya wî tesfiye bike, sîstema wî ya siyasî felç bike. Divê bi her şêwazî wî bixe zehmetiyê ku heta bikaribe îradeya wî bişkîne.

Wekî tê zanîn berê keleh hebûn. Mirovan di kelehan de şer dikirin. Êrîşeke mezin ku bihata, xwediyê kelehê xwe dixist kelehê û di wê kelehê de li ber xwe dida. Çima? Wê çaxê top û tiştên wisa tunebûn. Piştre her ku top çêbûn rola kelehan zeîf bûn. Niha jî rola kelehan heye, lê zeîf bûye. Beriya ku barût were peydakirin, keleh di şeran de tiştekî esas bû. Hema kî çûye ku derê, li wir kelehek ava kiriye. Hêza ku dixwest kelehê bigire, dora hêzên di kelehê de digirt, av li ser wan qut dikir. Kelehên biserûber diviya av û erzaqê ji bo salan têde hebûya. Wekî din nedibû. Ji ber ku hêza hatî kelehê bigire, avê li ser kesên di kelehê de qut dike, nan li ser qut dike, dixwaze îradeya wan zeîf bike ku yên di kelehê de teslîm bibin. Werga dixwaze yên di kelehê de teslîm bigire. Bi zorê nikare têkeve kelehê yan jî ketina kelehê bi xeter e. Lê dixwaze avê, çavkaniyên aboriyê û derfetan li ser qut bike ku yên di kelehê de îradeya wan zeîf bibe û teslîm bibin an jî birevin. Ev jî babeteke şer e.

Heman tişt îro bi awayekê cuda tê pêkanîn. Mesela, îro wekî ambargo tê danîn. Dema hêzên modernîteya kapîtalîst dixwazin hêzekê teslîm bigrin, ambargoyê datînin ser. Ambargoya çi? Ambargoya aboriyê, ambargoya dîplomatîk, ambargoya enerjiyê li ser datînin û wî li wir zeîf dikin; ji bo îradeya xwe zeîf bibe, nikaribe li ber xwe bide, teslîm bibe û tawîz bide. Hedef û armanca şer ew e ku îradeya yê terefê li hemberî xwe bişkîne, bêçare bike, pûç bike, felç bike û mecbûrî tiştekî bike.

Nexwe di şer de ev xisûs girîng e; nermbûn nabe. Madem te şer kir, tê li ser terefê li hemberî xwe tiştekî ferz bikî. Ango tu hem şer bikî, hem jî şiwe (teğet) derbas bikî, sivik lêbixî û derbas bikî, ev tiştekî nanivîse. Eger tê şer bikî; tê cidî şer bikî, yê hemberî xwe pûç bikî, sîstema wî felç bikî ku ew mecbûr bimîne daxwazên te qebûl bike. Ev wisa ye. Qanûna şer a esasî ev e. Şer, jixwe ji bo tu yê hemberî xwe mecbûrî hinek tiştan bikî, tê kirin. An ji bo tu terefê li hemberî xwe mecbûrî peymanekê bikî, tawîzan jê bixwazî yan jî tu dixwazî wî bişkînî û ji wir derbixî, ji bo vê tu şer dikî. Di vê wateyê de heqîqeta şerê me yê li Kurdistanê; ger em di îradeya dewleta Tirkiyê de felçbûnê çênekin, mecbûr nekin, ev şer nagêji armanca xwe. Ev wisa ye. Pênasekirina şer di hundirê dîrokê de jî wisa ye.

Şer, ne tiştekî erzan e, jiyana însan têde ye. Şer karekî cidî ye, meseleyeke pir cidî ye. Ji bo hinek armancên erzan nayê kirin.

Eger hinek kesên wekî talankar, eşqiya ji bo hinek karên sivik û erzan şer dikin, ev kesên wisa bi jiyanê dileyîzin an jî ji jiyanê fêm nakin. Lê şer, ji bo tiştên cidî tê kirin. Lewra şer mijarek cidî ye. Yek ku nikaribe şer bike, divê şer neke. Tu şer bikî û nîvçe bihêlî, nabe. Li cem me bi Kurdî dibêjin "marê nîv kuştî". Ango tu dijmin wekî marê nîvkuştî bikî, nabe. Dema tu mar nekujî, har dibe û ji bo parastina xwe bi te vedide. Ji ber ku di mar de jî xwe parastin heye. Berê, ji ber me nedizanî, me digot ku, mar pîs e û filan bêhvan. Halbûkî mar jî mafê xwe yê jiyanê heye. Tu li mar dixî, birîndar dikî; ew jî ji bo xwe biparêze bi te vedide. Însan ji ber egoîst e, mar tim xerab raber dike. Ger tu li mar bixî, wê ew jî bi te vede. Bi esasî jehra mar hinekî ji wê tê. Ev mesele hevsengiya xwezayê ye. Tu bi mar re hevsengiyê xerab bikî, wê ew jî êrîşî te bike. Tabî êrîşa mar, bi esasî xwe parastin e. Dibe ku carna ew jî êrîş dike, ez vê tam nizanim, lê li gorî ez dizanim hêj bêhtir ji bo parastina xwe ev yekê bikartîne. Mesela, tu ferq nekî û pêl mar bikî, ew bi te vedide. Mar nizane te ferq nekiriye û te bê hemdê xwe pêlê kiriye. Tu pêl mar nekî, ew zû bi zû bi te venade. Ez nizanim, lê heya niha ez lê rast nehatime ku mar jixweber bi mirov vedide. Lewre berê li cem me digotin, "marê nîvkuştî". Ango marê nîvkuştî xerab e. Marê nîvkuştî har dibe. Şer jî ku tu nîvçe bikî, tu yê hemberî xwe har dikî û xerabtir dibe. Mirov ku şer kir, lazime bi ser bixe. Ev pêwîst e.

Di vê xisûsê de Engels hinek tiştan dibêje, lê ji bo şerê giştî nabêje. Engels, ji bo raperînê dibêje: "Raperîn agir e; bi agir neleyîze! Eger tu pê bileyîzî, agir dikare te bişewitîne." Ango divê mirov bi şer neleyîze. Esasê şer hemû wisa ye. Şer, meseleyeke wekî agir e. Divê mirov pê neleyîze. Ku tu pê bileyîzî, mumkûne tu pê nizanibî û te bişewitîne. Wateya vê; ku tu bi agir leyîstî, pêwîste tu baş bileyîzî. Ne ku bileyîzî, divê tu vî agirî baş bi kar bînî ji bo te neşewitîne.

Şer mijareke wisa ye ku tu bi her şêwazî bi kar tînî. Ji bo tu yê hemberî xwe mecbûr bikî, tu bi şer zoriyê li ser çêdikî. Belkî hemû ne kuştine. Nimûne, aborî jî beşeke şer e. Aboriyê xerab bike. Mirov bi şêwazên cur be cur sîstema siyasî dixe qeyranê, sîstema civakî xerab dike. Esas ev giş şer in. Şer, vana giş dixe hundirê xwe. Tu dixwazî bi her şêwazî karê terefê li hemberî xwe xera bikî, sîstema wî pûç bikî ji bo ew daxwaziyên te qebûl bike.

Her şerek di dawiyê de digihe peymanekê. Belkî di dîrokê de hinek şerên bê peyman mayîne hebin, lê yên wisa îstisna ne. Ji ber ku hinek caran tu dinêrî şer di navbera du hêzan de dibe û qet peymanek çênabe, lê piştî 50 salên din dîsa peyman çêdibe. Hinek caran tiştên wisa jî diqewimin. Ango di dawiya her şerekî de peymanek heye. Ji ber ku tu dixwazî yê hemberî xwe bînî ser xalekê. Ku te anî wê xalê, jixwe tu peymanê çêdikî. Ku te neanî û ew te qebûl neke, tu jî wî qebûl nekî; di vê rewşê de ev şer bi salan dirêj dike. Encex şerê pir dirêj bi taybetî di vê serdema me de ne mumkûn e. Ya girîng, heya demekê diajo. Ji ber ku tim guhertin û veguhertin heye. Di wan guhertinan de rewşên nû tên jiyankirin. Herhal şer bi sedsalan neajo. Belkî şer demekê dirêj bike, lê di encamê de digihe astekê û disekine. Di şer de ev alî jî heye.

Di şerên berê de bêhtir hêzên leşkerî dihatin hemberî hev û bi hev re şer dikirin. Aboriya hev xerab dikirin, propaganda bi devkî li dijî hev belav dikirin. Ango tevlîhevî di nav wan neteweyan de çêdikirin. Mîsal, te dinêrî Îran û Osmanî li dijî hev in; hinekan piştgirî didan Îranê, hinekan jî piştgirî didan Osmaniyan. Berê wisa bû. Lê bes, piştî ku modernîteya kapîtalîst sîstema xwe ava kir û şûn de li hemberî desthilatdariya modernîteya kapîtalîst çînên bindest û gelên bindest şerên mafdar pêş xistin. Di van şerên mafdar de li gelek deveran çîn û gelên bindest bi ser ketin û berjewendiyên sîstema hegemonîk a navnetewî xistin tengasiyê. Ji bo wê, di navenda modernîteya kapîtalîst de çarçoveya şer fireh kirin.

Bi taybetî bi teknolojiya pêşketî re (tabî niha teknolojî pir pêş ketiye, lê em behsa salên beriya Şerê Cîhanê yê Yekemîn û vir ve dikin) hemtayê şer fireh bû. Hinekî medya derket, rojnamevanî pêşket. Sîstema radyo, televîzyonê; piştî wê sîstema înternet û telefonê ango telekomînîkasyon pêşket. Hîn beriya ku ewqas tişt pêş bikevin, piştî ku hinekî med-

ya pêşve çû û şûn de, derfeta ku şer fireh bibe çêbû. Lewre moderníteya kapîtalîst, piştî NATO hat damezrandin û şer hîn zêde sîstematîze kirin, şerê taybet pêşxistin. Bi taybetî ji bo şer û têkoşînên mafdar di raya giştî de wekî neheq raber bikin, terorîze bikin, di civaka wan de û di navbera wan de tevlîheviyê çêkin şerê taybet pir pêş xistin.

Şer, ji bo tenê ne çekdarî be, ji bo îdeolojîk be, di warê siyasî, dîplomatîk, aborî, çandî û civakî bimeşînin cur be cur rêbaz bi kar anîn. Moderníteya kapîtalîst, ji bo desthilata xwe li ser çînên bindest, yên tên pelixandin, ên karker, gundî û gelên bindest ava bike, her îcateke teknolojiyê ya nû destpêkê ji bo wê civakê çawa bixe bin kontrola xwe bi kar aniye. Ango sîstema teknolojiyê bi kar aniye. Bi taybetî hinek tiştên ku civak bixwaze pir zêde pêş xistiye û bi wana şerê taybet berfireh xistiye rojevê.

Nexwe moderníteya kapîtalîst, çi modern dibe çi jî klasîk dibe çarçoveya şerên bi çek û bi hêz tên meşandin berfireh kiriye. Di paralelê pêşveçûna teknolojiyê de ji sala 1900'an vir ve şerê hewayî çêbû. Berê şerê hêzên hewayî tunebûn. Cardin şerê deryayî zêde kirin. Şerê bejayî cur be cur kirin; topvan, tankvan saz kirin. Siwarî berê hebûn; her ku çû ew rakirin, lê komando, hêzên taybet saz kirin. Li kêleka van hemûyan, berfirehbûna şer bi teknîkê, bi îstîxbaratê û bi keşfê pêş xistin. Di şeran de hinek tişt hene, ew qismên taktîk in. Emê dûvre behsa wan bikin.

Di şeran de îstîxbarat, keşif û naskirina dijmin pir girîng e. Çînî di vê wateyê de dibêjin: "Eger tu dijminê xwe baş nas bikî, ev nîvê zaferê ye; tu xwe û dijminê xwe jî nas bikî, ev zafer bi xwe ye." Bi rastî mirov dijminê xwe baş nas bike, asta hêza xwe bizanibe û bizanibe hêza dijmin çiqas e, ku mirov li gorî vê xwe plansazî bike wê ew zaferê ji mirov re bîne. Ev, girîngiya îstîxbaratê, girîngiya fêmkirin û naskirina dijmin raber dike.

Faktorên li Ser Şer Tesîr Dike

Tiştên di şer de şer yekser tesîr dikin hene. Emê bi kurtî li ser wan bisekinin. Ji bo şer serbikeve pêwîste van taybetmendiyana bê zanîn. Ji ber ku vana xisûsên gerdûnî û giştî ne. Elbet ji bo fermandarek şer serbixîne divê hemû tiştî bizanibe. Divê faktorên şer diyar dike bizanibe. Vana çi ne?

1) Li Ser Şer Bandora Demsalê

Rewşa demsalê (îklîm) ye. Ango tu ferqa payîz, bihar, havîn û zivistanê fêm nekî tuyê şer winda bikî. Di salê 1914 - 15'an de Enver Paşa hebû. Di Îtîhat-i Terakî de rola fermandar leyistî bû. Mesela şaşiya wî çi bû? Fermandarekî wisa çavreş bû, lê şaşiya herî mezin kiriye. Di rastiyê de Enver Paşa hinek tişt serxist. Lê şert û mercê demsalê zêde neda berçav. Li Erzîromê li çiyayê Allahûekber di zivistanê de xwest êrîşî Rusan bike 90 hezar leşker xist êrîşê. Ew leşkerana hemû mirin û cephe ket. Ev leşkerana çawa mirin? Hemû ji sar û sermayê û ji cemedê mirin. Leşkerên Enver paşa êrîşî mewziyên Rusan kirin. Mewziyên Rusan girtin lê cemidîbûn nikarîbûn çek bişixulandina û li wir mirin. Ji ber şert û mercê demsalê mirin. Niha carna hinek netewperest di zivistanê de bi meş diçin çiyayê Allahûekber. Ev cend sale televizyon raber dike. Ango dibêjin; 'Em diçin cih û warê kal û bavê me lê miriye bibînin.' Temam ev heqê wan e, lê di halê hazir de Tirkî îtraf nake ku ew binkeftin û şaşiyeke mezin bû.

Ango di wir de şer bi hestan nabe, şer bi zanebûn dibe. Şer bi aqil dibe. Ango tu rabe di zivistanê de quwetê xwe werga têxe liv û tevgerê elbet wê çawa be? Quwet wê bicemidin û nikarin şer bikin. Sefera Sarikamişê wisa çêbû. Me jî destpêkê nizanîbû. Mesela di salê 85'an de me jî quwet di zivistanê de xist liv û tevgerê. Nimûne grûba Garzanê di zivistana 85'an de dilxwede wê biçin Garzanê, lê zivistan e, mecbûr man li gundan bimînin. Piştî wê derbe xwarin û tesfiye bûn. Piştî tecrûbeyên wisa gelek bi me re çêbûn baş fêm bû ku zivistanê nabe grûb ji bo deverên dûr bêne şandin. Niha em baş dizanin di zivistanê de çûyîna Garzanê mirin e, tesfiye ye û nabe. Kes nikare zivistanê bimeşê biçe Garzanê. Wê çaxê ev zanebûn bi me re tunebû. Grûba hat şandin jixwe tesfiye bû. Hinek şehîd ketin, hinek jî êsîr ketin. Her wiha grûbên zivistanê hemû şerpeze bûn. Wê çaxê Serokatî rexne kir. Serokatî got; ' We sefera Sarikamişê daye destpêkirin.' Û rexne kir.

Ango di şer de demsal pir girîng e. Mesela havîna pir germ jî girîng e. Di havînî de quwet zahf nikare bimeşe, nikare zêde manewra bike, şev kûrt in, roj dirêj in. Ango demsal tesîr dike. Bihar bi şeklekî din tesîr dike çima? Di biharê de hemû çem radibe. Gelek çem hene tu nikarî jê derbas bibî. Mirov derbas bibe wê ber avê keve. Lê piştî wê du mehan mirov bêje ji gulanê şûnde tiştekî wisa nîne. Ango demsal li ser şer pir zêde tesîr dike. Yek ji xisûsên şer bandor dike demsal e.

2) Li Ser Şer Bandora Erdnîgariyê

Faktora din ku şer zêde tesîr dike çi ye? Erdnîgarî ye. Erdnîgariya welat, erdnîgariya welatê ku tuyê lê şer bikî girîng e. Ji ber ku şerê çiyayê asê cuda ye, şerê li erdnîgariya çal û xwar cuda ye û şerê li deştê cuda ye. Ango erdnîgarî pir zêde di şer de rola xwe heye. Li gorî hêzan e. Mesela hêzeke teknîka xwe, tang û firokeyên xwe heye dixwaze li deştê şer bike. Lê hêzeke tang û firokeyên xwe tuneye dixwaze li çiyan şer bike. Mesela ji bo gerîla li deştê şer pir zehmet e. Gerîla dixwaze li çiyê şer bike. Lê artêşên din pirek ji wan jî şerê çiyê tercîh dikin. Ango ne ku tenê gerîla dixwaze îleh li çiyê şer bike û hemû artêş jî dixwazin li deştê şer bikin. Na. Ne wisa ye. Ango li gorî derfetan e. Ji bo vê di şer de rolê erdnîgariyê zêde heye. Heta di nava çiya de jî mesela arazî heye ku tu dikare lê şer bikî. Arazî heye tu nikare lê şer bikî ji ber ku îmha ye. Arazî heye gava dijmin hat pêwîste tu mewzî bigirî û şer bikî. Arazî heye gava dijmin hat divê tu ji wir birevî. Tek çare rev e. Çima wisa ye? Ji ber ku arazî mahkûm e.

Araziyê mahkûm heye, araziyê hakim heye. Gerîla di araziyê mahkûm de şer bike wê tesfiye bibe. Ji bo vê divê gerîla ji araziyê mahkûm dûr bisekine û di araziyê hakim de bizanibe şer bike. Serokatî pir hewl dida ku li eyaletê Tolhildan ango bi navê din Başûrê Rojava quwetê me, gerîla lê bicih bibe. Ji bo vê Serokatî bixwe ser disekinî. Lê tim quwetê li wir derbe dixwar. Min ji nêz ve vêya dizanîbû û ji ber ku ez jî pê re mijûl dibûm. Li eyaleta Tolhildan heval têketana şer ekserî windahî didan. Lê li cihekî wekî Botanê, Zagrosê bi dehan car heval bi rojan dikevin şer pir zêde windahî nedidan. Carekê min pêşniyarî Serokatî kir ku em quwetekî li Botanê tecrûbeya şer girtî û dizane, di araziyê de dikare şer bike em bişînin Tolhildan wê baş bibe. Serokatî jî vêya guncav dît. Wê çaxê me grûbek heval ji Botanê, ji bo biçin Tolhildanê me rêkir seheya Serokatî. Me 13 heval bijartin hemû jî fermandarê taxim û mangeyan bûn. Wê çaxê jî fermandarên me yê taxim û mangeyan xurt bûn. Hemû hevalên bijare bûn, ekserî li Botanê şer kiribûn. Serokatî wan hinekî perwerde kir û piştî wê şand eyaleta Tolhildan. Hevalê Akîf berpirsyarê wan bû.

Mixabin ew hevalana sînor derbas kirin şûnde di rê de di deşta Islahiyê de dijmin bi wan hisiya. Li wê derê şereke pir cidî kirin û şehîd ketin. Ez bawerim ew grûba min şandî de yek tenê ne têde bû, yê din hemû di grûbê de bûn. Heval negihiştin eyaleta Tolhildan. Ev hevalên wisa dezavantajeke wan jî heye. Mesele fêr bûne li çiyê bi dijmin re şer bikin. Ku di pratîkê de me vêya gelek caran dît. Ne ku cara yekemîn dibû. Li Mêrdînê û li deverên din me vê dît. Ew quwetê li çiyê fêr bûye xwe bi şer biparêze, diçe li deştê jî dixwaze bi heman şêwazê şer xwe biparêze, lê li deştê windahî dide. Ew hevalana li wir tê bêjî qey Botan e, şer kirine. Ger şer nekirana û manewre bikirana belkî hinek ji wan xelas bibûyan. Ji ber ku deşt e bi hêsanî hemû nikarîbûn xelas bibûyan. Lê belkî hinek ji wan xelas bibûyan. Hevalan li wir şer kirin, hem jî şerekî pir cidî kirin bi giştî 21 heval bûn. Di sala 94'an de hemû şehîd ketin. Fêm kirina araziya hakim û mahkûm û li gorî wê şer kirin pir girîng e. Mesela li gorî min yekî esker divê li cihê mahkûm nesekine. Belkî carna ji bo xwe veşartinê li cihê mahkûm dimîne, lê tenê bi quwetên pir hindik wisa dibe. Divê mirov tim xwe bide cihê hakim.

Di hemû şeran de rolê araziyê heye. Ango di şerê di navbera artêşan de rolê araziyê zêde heye. Lê belê rolê araziyê herî zêde ji bo gerîla heye. Ger gerîla, ji bo tevgerîna gerîla araziyê guncav esas negre wê derbe bixwe. Ji ber ku gerîla pişta xwe dide erdnîgariyê û wisa li hemberî dijmin dibe xwedan avantaj. Dema araziya şaş bibijêre ew avantaja xwe winda dike. Lewra mijara araziyê ji bo gerîla girîngtir e. Lê di giştî şer de arazî, erdnîgarî pir girîng

e. Heta niha jî gelek windahiyên me ji ber baş ne bikaranîna erdnîgariyê ye. Ger ku erdnîgarî baş bê bikaranîn windahiyê gerîla ewqasî zêde nabe. Nexwe xisûsên girîng: Yek; demsal e. Ya din jî; erdnîgarî ye.

3) Li Ser Şer Bandora Lojîstik û Teknîk

Di şer de rola lojîstîkê jî girîng e. Lojîstîk, têgîneke pir fireh e. Ango çek jî dikeve nav vê beşê, xwarin jî dikeve nav vê beşê, cil jî dikeve nav vê beşê. Çek, bi serê xwe girîng e. Jixwe teknîk-çek di şer de pir girîng e û rola xwe ya mezin heye. Ev tê zanîn. Lê di artêşê de, ji bo quwet lojîstîkên din ên wekî xwarin, cil û pêwîstiyên hwd. jî girîng in. Di leşkeriyê de ji bo ku tu bikaribî şer bikî, pêwîste tu girîngiyê bidî meseleyên lojîstîkê. Gelek fermandarên me girîngiyê nadin lojîstîkê. Lewre quwet bê lojîstîk dimîne, bê taqet dibe û dûvre jî nikare çalakiyê serbixe. Wisa nabe. Tê girîngiyê bidî lojîstîkê. Lojîstîk tenê ne erzaq û tiştên din in. Hemû pêwîstiyên şer, lojîstîk in. Ji çek û cebilxanê bigire, heya cil û xwarinê hemû dikevin nav bergeha lojîstîkê.

Di şerekî de, ji bo serkeftina şer lojîstîk zehf girîng e. Fermandarek pêwîste vê bigre dîqatê. Fermandarek ku girîngiya lojîstîkê negire dîqatê û wisa bi awayê gelemperî nêzîk bibe, ew nikare tam encam bigire. Mesela, cebilxane nebe, tu nikarî şer bikî. Çeka te ne temam be, tu nikarî encama dixwazî, bigirî. Wekî din, pêwîstiyên leşker ne temam be, tu nikarî tam rol pê bidî leyîstin. Ev xal girîng in. Ango lojîstîk jî di şer de roleke xwe ya girîng heye. Ango şer bi însan û lojîstik tê meşandin. Tişta ku esas diyar dike însan e, ne lojîstik e. Lê lojîstik nebe jî şer bi ser nakeve. Heta lojîstik nebe şer nabe. Ji ber ku şer encex bi lojîstik tê kirin.

Mesela tu taktîkê li gorî cebilxane û çekên xwe diyar dikî. Ger ku cebilxaneya te û teknîka te xurt be tu li gorî wê taktîk pêş dixîne. Lê cebilxane û teknîka te zeîf be û kêm be tuyê li gorî wê taktîka xwe diyar bikî. Ev xisûs jî encama şer û taktîkê diyar dike. Nimûne; şerê 2000'î li Qendîlê ger me cebilxane û çek nedana berçavan û me planê xwe çêbikirana meyê şer winda bikirana. Çima? Ji ber ku em dorpêç kirin. Quwetê wan hemû dora me girt. Îran jî pişt me girt û pêşiya me jî quwetê pêşmerge girt û cebilxaneya me ya yêdek tunebû. Wî çaxî ji ber encamê hin fikrê rastgir ti amadekarî tunebû. Çekên BKC qet tunebû pir hindik bû. Tenê klêşê destê hevalan hebû. Jixwe piranî heval ji Bakur hatibûn û tenê klêş di destê wan de hebû.

Ji ber ku di şerê Qendîlê de cebilxaneya me tunebû. Li gorî wê me taktîk diyar kir. Me taktîka sizmê esas girt. Ji nişka ve bi bombeyan çalakiyên sizmê hat kirin. Wekî din tu biçî ser dijmin, dijmin dikare bi sîstemlî paşve bikişe û tiştekî li dû xwe nehêle. Lê bi sizme û nişka tu bombê lêbixînî wê şok bibin. Dema şok dibin tiştên xwe yên wekî cebilxaneyên giran, BKC û hwd. li şûna xwe dihêlin. Gava cebilxane dihiştin hevalan şeva din bi wê cebilxanê şer dikirin. Û wisa encam hat girtin. Ger ne wisa bûna jixwe cebilxane û çekên mirov pê şer bikira tunebû. Em mecbûr bûn taktîk wisa diyar bikin ku ji bo em çek û cebilxane bi dest xwe bixînin. Jixwe wisa jî pêk hat. Ango di şeran de çek û cebilxane pir girîng in. Cebilxane di şeran de sir in. Divê mirov kêm e yan jî zêde ye, di derheqê wê de agahî nede.

Bi kurtahî cebilxane û çek di taktîka şer diyarkirinê de girîng e. Wextê berê şûr bû. Niha çekên pir pêşketî çêbûne. Çekên niha tê bikaranîn yê teknolojiya herî bilind e. Vana hemû li ser şer tesîr çêdike. Pêwîste mirov vê zanibe. Bi taybet di serdema me de teknolojî pir pêşketiye û çekên pir encamgir çêbûne. Îro pêşketina zanista fezayî (uzay bilimi) û pêşketina kombiyotur (doğru yazımı kontrol edilmeli, parantez içinde analamı yazılmalı) di çekên şer de guhertinên bingehîn çêkirin. Bi taybet bi balafirên bê mirov tespîtkirina koordînatan û bi kombiyotur rêveberina roketên diçin koordînatan di çekên şer de guhertineke bingehîn pêş xist. Ev rewşeke nû ye. Bi taybet di şer de bikaranîna kombiyotur teknolojiya elektro-teknîk guhertineke mezin avakir. Di vî serdemî de çekên konvensiyonel ê klasîk rolên wan êdî lewaz bû. Sîstema fûzeyên hewayî û bejayî roja îro di çekên şer de nûbûnek çêkir. Di ev serdema ku fûzeyên di navbera parzemînan de (kıtalar arası) hatiye pêşxistin eşkere dike ku di şer de û di taktîkê şer de rolê çekan

derdikeve pêş. Lê cardin jî yê ku encamê diyar dike însan e. Ji ber ku teknolojî çiqasî pêşketibe jî teknolojiya herî mezin îrade û qabiliyeta însan bixwe ye.

Li kêleka van tiştana çekên ne asayî jî hene. Wekî nûklêr, kîmyewî û Hîdrojen. Jixwe vana di aliyê qanûnên navnetewî de hatiye qedexekirin. Lê cardin jî hêzên ku ev çekana di destê wan de heye tê zanebûn. Jixwe vana bi serê xwe li ser şer û stratejiya şer bandorên pir mezin çêkirine. Îro di çekên di şer de hatine pêşxistin ên qirkirin û derveyî mirovatiyê ne. Moderniteya kapîtalîst bi pêşxistina van çekan xwezayîbûna mirovatiyê jî xistiye bin xeteriyê.

Ji bo vê yekê di şerê li hemberî me de dewleta Tirk di bingeha statejiya xwe de hem çekên bi teknolojiya bilind bikartîne, hem jî li ser me jî lojîstik qutkirinê esas girtiye. Dewleta Tirk ji bo çekên herî di pêş de bi dest xwe bixe hemû derfetên xwe bikartîne. Jixwe îro bi van çekan dewleta Tirkiyê encex dikare xwe li hemberî gerîla biparêze. Heman demî ji bo lojîstika gerîla çênebe bi hezaran gundê Kurdistanê vala kirin. Gelek rê û dever girtin ji bo ku lojîstika gerîla nemîne, tî û birçî bimîne û wisa di herêmê de bişkê. Dijmin ji bo vê pir plan û taktîk pêş xistiye. Dewleta Tirk vê mijarê di asteke stratejîk de digre dest. Armanca wê ev e ku li ser gerîla lojîstik qut bike û wisa biçe encamê. Ji ber ku lojîstîk nebe jixwe şer jî nabe. Lê ev heye ku her dewlet, an jî hêz li hemberî dijminê xwe dema taktîk dimeşîne pêwîste hinek pîvanên exlaqî û wijdanî esas bigre û rewşa gel bide ber çav. Feqet dewleta Tirk di şerê dijî me de pîvanê exlaq û hiqûq ti caran esas negirtiye. Bi şêwazekî herî hov bi hezaran gundan vala kirin û bi mîlyonan însanê me koçber kirin tenê ji bo ku gerîla nikaribe lojîstik bibîne. Ev hovîtiya dewleta Tirk kiriye hemû ji bo lojîstîk e. Rast e, mirov ji bo li hemberî dijminê xwe serbikeve gelek taktîk û stratejî dimeşîne, lê divê di her tiştî de exlaq û mirovtî jî hebe. Yên mirovtî esas nagirin û newêrek bêhtir rêbazên wisa hov û ne mirovatî giranî didinê ku ji bo lojîstik qut bikin û wisa biçin encamê.

Bi kurtahî di şeran de lojîstik cihekî xwe yê stratejîk heye. Ji bo vê fermandarek dema taktîk û stratejiya xwe pêşdixîne divê di asta yekem de rewşa lojîstika xwe bide berçav û wisa pêş bixîne.

4) Di Şer De Rola Îstixbarat û Muxaberê

Di her merheleyê dîrokê de di şeran de îstixbarat ango agahî roleke xwe ya girîng û esasî çêbûye. Lê di serdema me de ev rola hîn pir zêde bûye. Ji ber ku ji sedema me re tê gotin 'serdema zanistiyê.' Roja îro zanistî ne tenê ji bo şer, ji bo siyaset û aboriyê jî girîngiya xwe heye. Mirov dinêre her saziyek beşek xwe ya îstixbaratê ango ya agahî girtinê heye. Kesekî ku bê îstixbarat wekî însanekî di tarîtiyê de dimeşeye. Hêza ku îstixbarata xwe xurt e ji bo xwe tarîtî dike ronahî. Ango wê bizanibe dijmin di çi rewşê de ye. Hêzê xwe çiqas heye, çekê xwe çiqas heye. Kengî dixwaze hemle bike, kî der vala ye, kî der tijî ye. Morala hêza dijmin çawa ye, taqetê xwe çiqas heye? Mirov dikare van agahiyana hemû bi rêya îstixbarata xurt bi dest xwe bixîne.

Çavderî, şopandin û agahiyên di nav dijmin de tên dema hevdu temam bikin mirov derheqê dijmin de dikare bigêje agahiya rast. Ev tişt ji bo dewlet an jî holdîngên aboriyê jî derbasdar e. Ji bo bizanibin rikbarê (rakip) wan dixwazin çi têxin bazarê û çi tiştî îcad bikin û taybetmendiyên din ji bo fêr bibin li ser rikbarên xwe îstixbaratê pêş dixînin. Ji ber ku yên rikbarê xwe bizanibin ew jî dikarin li gorî wê hemleyên aborî bikin û serbikevin. Ango roja îro agahî girtin tenê ne ji bo şer; ji bo her karî girîngiya xwe ketiye pêş. Elbet di şer de hîn zêde roleke xwe ya jiyanî heye. Ji bo vê yekê ger îstixbarata kijan alî xurt be ew alî hîn zêdetir xwedan avantaj e. Jixwe roja îro mecalê îstixbaratê jî pir xurt bûye. Veşartina agahî û tevgerê pir zehmet bûye. Guhdarkirina sîstema muxaberê, pêşketina amûrên keşfê, pêşketina zanebûna fezayî wekî peyk (uydu) vana hemû mecalê îstixbaratê pir xurt kirine. Hêzekî şer ê profesyonel divê ew jî pir zêde girîngiyê bide îstixbaratê.

Heman demî di şer de rola muxaberê pir zêde heye. Ger ku hêzek sîstema xwe ya muxaberê lewaz be û di wextê de nikaribe rapor bigre û talîmat bide ev rewş

ji bo wî hêzî lewaziyek e. Ji bo di şer de tu biserkevî îstixbarat girîng e. Lê divê sîstama muxaberê rêk û pêk be. Di vir de ya girîng sîstema muxaberê agahî nede dijmin. Ji bo vê rêbazên şîfre pir zêde divê bê bikaranîn. Muxabereya herî baş a ku bê navber dixebite û agahî nade dijmin e. Ji bo vê muxabere li kêleka sîstema şîfre divê zêde û fizûlî neyê kirin. Her wiha kêm û li gorî pêwîstiyan bê kirin. Ligel wê tu di muxaberê de tiştê ne pêwîst be jî biaxive wê dijmin teqez jê sûd werbigre. Lê di bin navê dijmin agahî negre û dizîbûn çêbibe ger tu qet muxabere nekî wê hêzê te nikarî bî bi koordîne tevbigere û wê agahiya wan ji hev tunebe. Di rewşê wisa de şerê bi koordîne nameşe. Di vir de rêya herî rast ger ku tiştekî pir û pir lezgînî tunebe divê muxabere bi rêya nivîsandina dest be. Ango bikaranîna kurye ye. Ya herî saxlem ev e. Ger ku hêzek dixwaze qet dijmin li ser wî agahî negre û dixwaze dizîbûneke kûr esas bigre divê muxabereyê bi cîhazê teknîkî neke. Bi rêya kuryeyan bike. Ev tiştekî misoger e. Ger tu bi rêya cîhazê teknîkî muxabere bike dizîbûna te namîne. Ji bo vê bi taybet yekîneyên gerîla yê ku di erdnîgariyê de veşartî divê muxaberê bi amûrên teknîkî nekin. Di vê derheqê de divê dîsîplîneke pir dijwar hebe.

Ji bo hêzeke leşkerî muxabereya bi rêya telefon û înternetê întixar e. Pêwîst e ev qedexe be. Ger wê muxabereya te bi rêya cîhaz û teknîkê hebe jî divê ev cîhaza bêtêl be. Divê ev ne bi telefon û înternetê bê kirin. Lê divê cardin tu bizanibî ji muxaberaya bêtêl jî dijmin sûd werdigre dikare tevgera te hinek nas bike û bi teqrîbî cih û warê te hinekî bizanibe. Ji bo vê ger tu dixwazî tevgereke veşartî pêşbixînî û derketineke surprîz ji bo dijmin rê bixînî divê tu qet û qet di muxaberê de teknîk bikarneynî û xwe pêşî însanê sivîl nekî. Wekî tevgereke bin erd bimeşîne ku heta tu bikaribî xwe ji îstixbarata dijmin biparêzî.

Bi kurtahî di şer de rola muxabere îstixbaratê pir zêde heye. Ger hêzek dixwaze di şer de serbikevî divê îstixabarata xwe xurt bikî û muxaberaya xwe saxlem bikî.

DÎROKA ŞERÊ GELÊN BINDEST

Li hemberî zilmê, berxwedaniya gelên bindest di pratîkê de çawa çêbû ye? Heta derketina îdeolojiya çîna bindest rabûnên gelên bindest û çînên bindest bê bername ye, bê stratejî ye. Ango yê mafdar divê li hemberî neheqiyê serî hilde. Rewş wisa ye. Lê belê bi pêşketina modernîteya kapîtalîst re dema ku êdî burjûwa çêdibe, proleterya pêş dikeve zemînê ku proleterên gel bi hev re germahiyê çêkin, pêk tê. Beriya wê, mesela gundî, her 100 kes li cihekî ne. Ew derfeta ku gundî bikaribin bi hevdû re germahiyekê, têkiliyekê çêbikin û bi sîstem rabin zêde nîne. Serhildan dibe, xeberê digihînin hev û werga îsyanê pêş dixin. Ango ev nabe xetek. Lê dema karker derdikeve, di karxaneyan de bi sedan, hezaran kes tên gel hev û jiyaneke kolektîf ava dibe, gav bi gav êdî lêgerîn pêş dikevin. Wekî me berê jî diyar kir, destpêkê karker nizanin çawa têkoşîn bikin. Ji ber vê makîneyan dişewitînin. Ew jî wekî yên beriya xwe bi awayek rasthatî, bê bername şer dikin. Lê dûvre di bin pêşengiya Marks û Engels de îdeolojiya çîna karker tê pêşxistin. Êdî karker dibe xwedan îdeolojî û bername.

Çîna karker pêwîste li hemberî burjûwa çawa tevbigere? Divê bernameya xwe çi be û çawa têkoşîn bike? Divê stratejiya xwe û taktîkê xwe çi be? Êdî ev mijar derdikevin holê. Beriya Marks û Engels neteweyên bindest, çînên bindest bê bername ne, bê stratejî ne. Li hemberî bêmafiyê, li hemberî zilmê êdî tehemûl nakin û li ber xwe didin. Ji bo rûmeta xwe, ji bo kerameta xwe têkoşîn dikin. Ku pêwîst bike jiyana xwe jî ji dest didin. Bi vî awayî mirov digihînin. Ango xeteke diyar ji bo zaferê nîne. Diçe digihe cihekî, êdî nikare hîn pêşde biçe. Digihe astekê û disekine.

Wekî tê zanîn, di dîrokê de nimûneya Medan heye. Medan, 300 salan li hemberî zilma Împaratoriya Asûr şer dikin. Ev şer di nav 300 salan de ji gelek qonaxan re derbas dibe. Li hemberî Împaratoriya Asûr êdî wekî îtifaqekê çêdibe. Ev şerê ku 300 salan werga hatî meşandin, dûmahîkê Beriya Mîladê di sala 612'an de bi ser dikeve. Newroz çêdibe. Ango nimûneyên wisa hene. Lê belê em detayên wê pir nizanin. Ên wisa

nebûne wekî bername. Em dizanin ku neteweyan li dijî koletiyê şer kirine. Encex hemû berxwedanên li hemberî koledariyê pêşketine giştî nehatine qeydkirin.

Nimûne; Roma. Di dema Roma de nivîsandin hebû. Lewma em dizanin ku Spartakûs li hemberî Împaratoriya Roma şer kiriye, li ber xwe daye. Lê li Misrê gelo çiqas berxwedan çêbûne? Li Misrê jî kole hebûn; sîstema koledariyê hebû; sîstema împaratoriyê hebû; Fîrewûn hebûn. Li hemberî Fîrewûnan ma berxwedan çênebûye? Belê heye.

Cardin Serokatî pir behsa Nemrût dike. Li hemberî Nemrût derketina Hz. Îbrahîm bi esasî berxwedanek e. Ango Hz. Îbrahîm zilma Nemrût qebûl nake, tevî malbat û qebîleya xwe wê çaxê Rihayê terk dike. Ev çi ye? Li hemberî zilma Nemrût (ew jî wekî yek ji Fîrewna ye) berxwedanek e. Hz. Îbrahîm li hemberî zilma Nemrût derdikeve, li ber xwe dide û ji bo vê cihê xwe terk dike. Hz. Îbrahîm dikeve nav lêgerînekê.

Berxwedanên neteweyên ên wisa hene. Serokatî, derketinên li ser bingehê ol ango hem derketina Hz. Îbrahîm a li dijî Nemrût, hem derketina Hz. Mûsa ya li dijî Fîrewn, hem jî derketina Hz. Îsa ya li dijî Împaratoriya Roma, wekî derketina çîna kedkar dibîne. Heta derketina ola Mesîhî ango Xiristiyanî, ji destpêka xwe heya 300 salan jî hestên kedkaran, mafê kedkaran diparast.

Xiristiyanî destpêkê wekheviyê diparêze. Niha ku em jê re dibêjin “komun”; beriya ku ola Xiristiyanî li Roma bibe desthilat komunên Xiristiyan hebûn. Em bêjin li gund e; gundî bi hev re dixebitîn. Bi vî awayî parvekirinek hebû. Li hemberî zilma Roma ev wekî berxwedana bindestan bû. Tam ne bi vî navî ye, lê belê fikrê ku meşandî ye, li hemberî koletiyê derketin e. Jixwe têde guhertin çêdibe, ne wekî destpêkê ye. Pir tiştan di vê têkoşînê de diguherînin. Ango revîzyonê dikin. Em behsa cewherê têkoşîna li ser bingehê ola Xiristiyanî dikin. Mirov dikare vê wekî wijdana mirov pênase bike. Jixwe Serokatî di vê çarçoveyê de tîne ziman.

Cardin derketina Hz. Muhemed werga ye. Hz. Muhemed, li dijî desthilata hakim derdikeve. Wê demê zarokên keç bi saxî dixistin bin erdê. Li ser jinê şîdetek hebû, li ser tevahî tebeqeyên jêr jî şîdet hebû. Li hemberî vê derketina Hz. Muhemed a bi ola Îslamê wekî şoreşekê ye. Vana giştî hene. Ev derketin, derketinên rewa ne. Berxwedana mirovatiyê temsîl dikin.

Derketina Hz. Îbrahîm û dûvre ku li ser wî esasê sê olên Semawî pêş ketin, vana bingehê xwe bi esasî ji vir digirin. Cardin ê herî balkêş beriya wan, derketina Zerdûşt heye. Derketina Zerdûşt jî di heman wateyê de ye. Mesela, ji bo Zerdûşt exlaqê mirov pir girîng e. Zerdûşt, li hemberî bêedaletiyê, li hemberî xerabiyê ango başiyê Ahûra Mazda temsîl dike. Li hemberî xerabiyan xeta erênî temsîl dike û felsefeya exlaq pêş dixe.

Ev derketinên li ser bingeha olî li hemberî zilma serdestiyê lêgerîneke mirovatiyê ne, wijdana mirovatiyê ne. Jixwe ew tim bi desthilatdaran re di nav têkoşînê de ne. Ya girîng vana gişt derketinên li hemberî împaratoriyên koledar, li hemberî zilmê derketina wijdana mirovatiyê ne. Ev wisa bûye felsefe û bûye xet. Aliyê wê yê ruhanî, aliyê wê yê baweriyê, aliyê wê yê fiîlî yê di jiyanê de ku mirov bi giştî li ser hev bigire dest, esasê xwe wekî derketina wijdana mirovatiyê ne.

Di hundirê dîrokê de vana çêbûne. Li hemberî şerên neheq şerên mafdar, berxwedanên mafdar di vê riyê de çêbûne. Jixwe wana çanda mirov, exlaqê mirov, şaristaniya mirov temsîl kirine. Ev heya dema burjûwa wisa tê.

Lê bes di dema burjûwa de ku karker di kargehan de hîn zêde tên cem hev, wekî tevgerineke nû çêdibe. Ji bo mafên azadî û wekheviyê yekser pirsgirêka karkeran a têkoşînê dikeve rojevê. Li ser vî esasî, derketina Marks û Engels ji bo çîna bindest û karker -ku dûvre gundî jî dikevin vê îtifaqêxetekê çêdike û têkoşîna wan dixe bername.

Stratejiya Raperînê û Ezmûna Sovyetê

Wekî me berî niha anî ziman, çîn û neteweyên bindest di têkoşînên li hemberî mijokdarî û dagirkeriyê meşandine de, piştî gihaştin bername û stratejiya xwe têkoşîn hîn bi sîstem meşandin. Ango têkoşîn hîn bi zanebûn hat pêşxistin. Bi taybetî di qadên Ewrûpa de gelek caran serhildanên tevgerên karker li hemberî

burjûwa hene. Pêvajoya ji salên 1850'yan heya 1905'an di serî de li Almanya, Fransa, Îngîltere û li welatên din ên Ewrûpa tevgerên karker gelek caran bi rojan, bi mehan şer kirine. Wê çaxê taktîkê barîkatê hebû. Barîkat çi ye? Ango cadeyan qut dikin, tiştan, hesinan datînin ser cadeyan. Hemû tiştên ku dibînin, datînin ser cadeyan, bi wana cadeyan qut dikin û li ber xwe didin. Ev rabûn e. Ji ber ku em bi Kurdî ji hemû tevgeran re dibêjin 'serhildan' em ji vê re bêjin 'raperîn'. Destpêkê şêwazê raperînê hebû. Dikin hedef ku li bajarên wî welatî barîkatan çêbikin, li ber xwe bidin û wisa biçin encamê. Gelek caran di bajaran de bi hefteyan, bi mehan barîkat hebû, şer hebû. Bi vî awayî an lihev dihatin an jî dihatin pelixandin. Pir tiştên wisa çêdibûn.

Şoreşa Cotmehê, şoreşek mezin bû. Di çapê cîhanê de hemû tişt bi xwe re guhert. Yekem car partiyeke li dijî kapîtalîzmê, bi alternatîfa sosyalîzmê bi ser ket. Hem jî li welatekî pir mezin wekî Rûsya (tê zanîn ku Rûsya welatek pir mezin bû) bû desthilat. Rexmê hat dorpêçkirin, li hemû derê êrîş li ser çêbû, dîsa jî li hemberî wan hemû êrîşana li ber xwe da û xwe parast.

Li vir di aliyê şer de stratejiya serkeftinê çi ye? Raperîn e. Raperîn bi vî awayî bi ser ket. Tiştê li Komuna Parîsê bi ser ket, şeş mehan ajot. Vê carê li Moskova proleterya cardin dest danî ser desthilatê. Dîsa wekî Komuna Parîsê, hatin ji bo cardin ji dest bigirin, lê vê carê nikaribûn. Bi vî awayî êv bi xwe re demeke nû vekir. Di aliyê têkoşînên çînên bindest de, paşê ev ji neteweyên bindest ên wekî Çînê re jî bû nimûne. Ev bû perspektîfek. Hat fêmkirin ku mirov li hemberî desthilatê bi şêwazê raperînê dikare ser bikeve. Destpêkê raperîn bû. Ji derve jî pir êrîş bi ser wan de hat, lê cardin jî raperîn bi ser ket. Rûsya, bi vî awayî êdî ket xeta sosyalîzmê. Lê dîsa jî nebû sosyalizm

Stratejiya Gerîla û Ezmûna Mao

Li Çînê, destpêkê dema dibînin ku li kêleka wan Rûsya bi şêwazê raperînê bi ser ket, ew jî dixwazin werga bi ser bikevin. Ji bo vê radibin, lê bi ser nakevin. Cardin di sala 1927'an de radibin; dîsa bi ser nakevin. Sala 1931'an li Vîetnamê raperîn çêdibe, radibin. Wê çaxê li Vîetnamê Partiya Karker çêbibû, lê cardin bi ser nakevin. Dinêrin ku erê Rûsya bi ser ket, lê ew bi xwe ser nakevin

Di vir de xelal bû ku li kêleka stratejiya raperînê, stratejiyeke nû derket holê. Stratejiya nû çi ye? Stratejiya şerê gel ê demdirêj e. Teoriya vê tabî Mao çêkiriye. Di pratîkê de pijiyaye. Mao, ji sala 1920'an heya 1949'an ango 29 salan di nav vê têkoşînê de dimîne. Tabî destpêkê ne gerîla bû, lê Mao di şoreşê de ma bû. Mesela, destpêkê gund e. Hemû gund digihin hev, li ber xwe didin. Artêş tê û dikeve nav wan; ew jî xwe diparêzin. Artêş wana dişkîne û belav dike. Bi vî awayî tesfiye dibin. Encex bi stratejiya nû ya Mao pêş xistî bi vî awayî şerê gel ê demdirêj li Çînê bi ser dikeve.

Artêşbûna Gerîla û Ezmûna Vîetnamê

Heman demê ev rewşa şerê gel ê demdirêj li Vîetnamê jî hat jiyankirin. Vîetnamî sala 1931'an radibin, lê bin dikevin. Paşê Şerê Cîhanê yê Duyemîn destpê dibe. Tabî her binkeftinek zirarek e û hêza binkeftî heya çend salan jî nikare serî rake. Hoşîmîn, wê çaxê Sekreterê Partiya Karker a Vîetnamê bû. Hoşîmîn teoriya Mao pir ji nêz ve dişopîne, pir di cih de dibîne û diecibîne. Hoşîmîn jî li ser vî esasî dixwaze li Vîetnamê (berê wana jî raperîn kiribûn, lê binkeftibûn) bi şêwazê gerîla destpê bike. Encex di destê wî de zêde derfet tunebû. Hoşîmîn, ji bo vê banî Gîap dike. Gîap, wê çaxê li Vîetnamê mamoste bû, lê şoreşger bû. Ango kadro bû, lê mamostehî dikir. Talîmat jê re dişîne û dibêje: "Dev ji karê xwe berde û were." Gîap wê çaxê tê Çînê. Jixwe Çîn û Vîetnam sînorê wan bi hev re heye û nêzî hev in. Dema Gîap tê Çînê, li wê derê Hoşîmîn dibîne. Welhasil ji bo gerîla amadekariyê dikin. Hemû hêza wan 34 kes bûn. Gîap bi 34 kesan vedigere Vîetnamê û çekên hemûyan jî tunebûn. Çekên hinekan bi barût bûn, yê hinekan tam çek bû, hinekan das û tiştên wisa di destê wana de bû. Giştî jî ne bi çek bûn. 34 kes li Vîetnamê bi şêwazê gerîla destpê dikin, lê dûvre mecala raperînê çêdibe

Gerîla çawa dikare li hemberî artêşên herî nîzamî, herî hatî arastin (donanımlı) û bi çek bigihe zaferê? Di vê wateyê de pratîka gerîlayên Vîetnamê ji tevahî cîhanê re dibe îlham. Heman demê, wê

çaxê li piraniya welatên bindest şerê gerîla esas tê girtin. Li Kûba (di navbera salên 1956-'57'an de), Laos, Kamboçya, Angola, Afrîka, Asya Dûr û li her derekê neteweyên bindest êdî fêm kirin ku rêya rizgariyê gerîla ye. Ango bi stratejiya gerîla mirov dikare li hemberî dewletên zordest, dewletên xwedan derfet, firsend û teknîk şer bike. Gerîla, ji bo gelekî bê çek, xizan û bê derfet çekek e ku pê bikaribe li hemberî artêşeke xwedan teknolojî, xwedan çek û derfet li ber xwe bide. Fêm bû ku gerîla ji bo xelkên bindest, xelkên xizan, xelkên bê derfet çeka azadiyê ye. Ango dikarin xwe pê bigihînin azadiyê. Ev girîngiya gerîla bi Zafera Dîen Bîen Phû re hîn zêdetir fêm bû. Ji ber wê, piştî Şoreşa Çînê, ev bi Şoreşa Vîetnamê bû îspatek mezin.

Wekî tê zanîn di Şerê Cîhanê yê Duyemîn de Sovyet bi ser ket û rojhilatê Ewrûpa gişt bû sosyalîst. Êdî burjûwa ji cîhana komunîst pir tirsiya. Emerîkayê jî li hemberî Sovyetê xwe mezin kir û xwe kir wekî serkêşê hemû hêzên burjûwa. Pey re NATO saz kirin. Ev pêvajo tê zanîn. Ji ber ku Emerîka berdana Vîetnamê hezm nekir, vê carê ew bi xwe hat. Ango Fransa hat avêtin, vê carê Emerîka hat Vîetnamê.

Emerîka ku hat Vîetnamê, tabî hinek hevkar jî çêkirin. Esas wekî ji bo parastina îxanetkarên li Vîetnamê hat Vîetnamê. Çawa ku Emerîka niha tê welatan dagir dike, bi wî awayî ket Vîetnamê. Wekî nimûne, çawa ku Emerîka ket Iraqê, werga ket Vîetnamê jî. Ya girîng, ev bû pirsgirêkeke navnetewî. Di asta navnetewî de bû gotûbêj, bû rojev. Anîn hatin Vîetnam kirin du parçe; Vîetnama Bakur, Vîetnama Başûr. Vîetnama Bakur ji Vîetnamiyan re hiştin û yên di bin pêşengiya Hoşîmîn de bibûn desthilat, xwe li wir parastin. Vîetnama Başûr jî dan hevkarên Vîetnamî yên di bin kontrola Emerîka de. Wan Vîetnamiyên hevkar jî hikûmetek saz kirin û Emerîka ji wana re artêş çêkir. Çawa ku niha li Iraqê artêş çêkir, wekî wê artêşeke 600 hezar kes li Saygonê çêkirin û bajarê Saygonê jê re kirin navend. Welhasil Emerîka bi xwe jî li wir bû. Hem ji Vîetnamiyan bi xwe artêş çêkir, hem jî Emerîka bi xwe li wir bû. Yê Başûr jî hikûmeta Vîetnamî bû, lê bindest bû, hevkar bû. Ji ber vê yên ku li Vîetnama Bakur îxanet kirin gişt hatin Vîetnama Başûr; li Başûr jî yên esas çep malên xwe bar kirin û çûn Vîetnama Bakur. Destpêkê tiştekî wisa hat jiyankirin. Ango Vîetnam bû du parçe. Wekî tê zanîn niha Kore jî wisa du parçe ye. Jixwe meseleya Koreyê jî hema piştî Vîetnamê, sala 1959'an çêbû. Emerîka wê çaxê ji bo kontrolê ji dest xwe winda neke, welatên wisa nîvî da aliyê xwe, nîvê din jî mecbûr ma ji yên wî welatî re bihêle.

Li Vîetnama Başûr, Vîetnamiyan di sala 1961'an de dest bi propagandaya çekdarî kirin. Komikên biçûk ên 9-10 kes ji bo propagandaya çekdarî, çûn kî derê îxanetkar û sîxurên heyî girtin û di nîva gund de kuştin. Ji bo gel bibîne, cesaret bigire û bibêje, "Vaye propagandaya çekdarî heye, xayînan ceza dikin." Werga destpê kir. Propagandaya çekdarî werga bû gerîla. Gerîla jî her çû xwe mezin kir, xwe fireh kir.

Emerîka ji Vîetnama Bakur re got: "Vî karî hûn dikin." Lê wana got: "Na, ev ne karê me ye; xelkên wir bi xwe dikin." Sînor di nîvê de çêkirin. Emerîka got: "Na, hûn dikin; hûn destek dikin." Ji ber wê, her ku gerîla li aliyê Başûr li hêzên Emerîka an jî hevkaran dixist, Emerîka jî bi teyareyan li Vîetnama Bakur dixist. Ev balafirên bombardimanê yên B-2 yên niha heyî, vana gişt wê çaxê pêş xistin. Jixwe ji sala 1960'an û şûnde teknolojî pir pêşket. Bombardiman ewqas zêde çêdibe ku tê gotin, li her metre kareya Vîetnamê teyareyan çiqas top lêxistine. Hem li Bakur, hem li Başûr bi tonan bombardiman çêdibe. Li Başûr sehayên gerîla ango li kî derê gerîla hebû, balafirên Emerîka lêdixist. Jixwe Bakur jî gişt dan ber xwe. Sanayiya Bakur bi temamî tune kirin ji bo ku Bakur zextê bide ser Başûr ku Başûr şerê gerîla bisekinîne.

Welhasil Bakurê Vîetnamê li hemberî êrîşên hewayî li ber xwe da. Li ser Bakur êrîşên hewayî hebûn û li ser Başûr jî operasyon hebûn. Tevî leşkerên Vîetnamê milyonek û 200 hezar leşker di bin kontrola Emerîka hebûn. 600 hezar leşker Vîetnamiyên hevkar bûn, 600 hezar jî leşkerên Emerîka bûn. Gerîlayên Vîetnamê li hemberî van hemû hêzan di Başûrê Vîetnamê de şer meşandin. Bi cewherî, sala 1974'an çawa ku Dîen Bîen Phû leşkerên Fransa bi zor û zehmet ji

Vîetnamê derxist, derketina Emerîka jî wisa çêbû. Hêzên Emerîka jî gişt avêtin deryayê û bi wî awayî sala 1974'an Vîetnam azad kirin. Ev dîsa zafera gerîla bû.

Di dema derketina Serokatiyê de ev zafera Vîetnamê hîn zindî bû. Di nûçeyan de her dihat gotin. Tabî em ji vê bandor bûn. Hem Çepîtiya Tirkiyê û derketina ciwanan a 1968'an ji Vîetnamê pir bandor bû. Ji ber ku zindî bû, her roj di nûçeyan de dihat gotin ku gerîla çawa li ber xwe dide. Hem jî Serokatî bi heman şêwazî jê bandor bû. Wê çaxê şerê gel ê demdirêj li Tirkiyê wekî bû hêviyek ku em jî û gelê Tirkiyê jî xwe pê rizgar bikin. Hewce nake ez pir behsê bikim, lê wê demê gelek welat bi wî rengî gihîştin serkeftinê. Nimûne, Kûba bi gerîla bi ser ket. Kûba, hîn bi lez û kurt gihîşt serkeftinê. Kûbayê destpêkê bi 13 kesan destpê kir û welat rizgar kir.

Bi wî awayî di Tirkiyê de Mahîr Çayan xwest şerê gel ê demdirêj bide destpêkirin. Ya rastî Denîz Gezmîş ji bo vê ket rê û çû Filîstinê, li wir perwerde dît û vegeriya Tirkiyê. Wana jî wê şerê gel ê demdirêj bikira. Jixwe Îbrahîm Kaypakkaya li ser şerê gel ê demdirêj hem nivîsand, hem jî ji bo gerîla bimeşîne çû Dêrsimê û derket çiyê. Jixwe li wir hat girtin. Bi kurtahî Çepîtiya Tirkiyê xwest şerê gel ê demdirêj ango şerê gerîla di salên 1970'yan de li Tirkiyê tetbîq bike. Tabî em gişt jî ji vê bandor bûn. Ezê wê dûvre bêjim. Di vir de em bên ser encamê.

Wekî encam du stratejî derketin holê: Yek, raperîn, modela Rûsya; didu, gerîla, şerê gel ê demdirêj. Ango modela Çîn û Vîetnamê. Ev her du stratejî ji bo gelên bindest û çînên bindest bûn stratejiya serkeftinê. Şoreşa Çînê şoreşa çînayetî ango şoreşa karker bû. Şoreşa Vîetnamê jî, ji ber gelê Vîetnamê bindest bû, ew jî şoreşa tevgera rizgariya netewî bû. Ev tê wê wateyê ku hem şoreşên tevgerên çînên tên pelixandin û bindest, hem jî şoreşên gelên bindest ên bi navê tevgera rizgariya netewî bi şêwazê gerîla dikarin bi ser bikevin. Di vê wateyê de ev wekî du şerên rewa yên li hemberî zordestî, dîktatorî, mijokdarî û dagirkeriyê derketin holê. Bi vî awayî stratejiya têkoşîna netewe û çînên bindest wekî du xetan zelal bû. Piştî gihîşt salên 1970'yan, şerê rewa ango şerê mafdar bû xwedan stratejî û taktîk. Stratejî û taktîkên wê bi vî awayî zelal bû.

Di vê çarçoveyê de, di serdema em tê de teknîk çiqas bilind be, neteweyek çiqas zeîf be jî dikare bi derfetên xwe bi xwe wekî guloka berfê ji biçûk destpê bike, her biçe xwe mezin bike û welat azad bike, rizgar bike. Ev rastî bi van nimûneyan berçav bû ku yê xwe di vê xetê de kûr bike û xwe bi rêxistin bike, dikare xwe bi hêz û bi îrade bike. Bi vî awayî hem stratejiya raperînê, hem jî stratejiya şerê gel ê demdirêj derdikeve holê.

Di derheqê şerê li hemberî desthilatdar û mijokdaran de, di derheqê şerê gelên bindest û çînên bindest de jî tiştên em bêjin ev in. Stratejiyeke wisa di hundirê pratîkên têkoşîna gelan de derdikeve holê. Ev stratejî li ser du lingan e: Yek, raperîn; didu, şerê gel ê demdirêj e.

STRATEJIYA PARASTINA REWA

Di dîrokê de me rola şîdetê anî ziman. Şîdet bi demê re fertilî xwîn rijandinê û bû wesîla mijokdariyê, koledariyê û serdestiyê. Her wiha şer di dîrokê de çawa bûye û tê çi watê me anî ziman. Di dîroka Kurdistanê de şer çawa rû daye, civaka Kurd di dîrokê çawa nêzîkî şer bûye li ser wê jî hate rawestandin. Gelên bindest li hemberî zordestan çawa li berxwedaye. Şerê parastinê ya mafdar û ne mafdar me vekir. Lêgerînên li Ewrûpayê çêbûye dûvre çawa şoreşên Sovyetê, Vîetnam û Çîn çêbû me anî ziman. Stratejiyên raperînê û şerê gel ê demdirêj a Kubayê me ravekir. Şerê gel ê demdirêj li Rojhilata Navîn heye nîne em li ser rawestiyan. Dûvre jî şerê gel ê demdirêj çawa hat Kurdistanê û derketina Serok Apo her wiha tatbîq kirina şerê gerîla û nêzîkbûnên wê me anî ziman. Şoreşa Vejînê çawa çêbû û heya komploya navnetewî çi bû û heta 2004'an em çawa hatin, li ser wê em rawestiyan. Di bin van sernavan de em li ser şer sekinîn. Niha jî stratejiya parastina rewa çi ye, şerê gel ê şoreşgerî çi ye em li se vê hinekî rawestin. Di hundirê vê mijarê de emê salên nêz ji hemeleya 1'ê Hezîranê 2004'an heya roja îro emê şîrove bikin.

Her ku di teknîka şer de pêşketin çêdibe di taktîk û statejiyê şer de jî guhertin çêdibe. Stratejiya ku beriya 50 salî

li welatekî pêşketiye bi aliyên xwe yê qalind û stûr mirov dikare jê sûd werbigere, lê bi qalibî nabe wekî wê bixwe jî nabe. Divê têde pir guhertin çêbe. Bi esasî zanist wisa ye. Di zanist û jiyanê de statîkbûn û dogmatîzm nîne. Her tişt pêşde diçe dihereke, dimeşe û tê guhertin. Qanûna diyaletîkê ya guhertinê di hemû tiştan de esas e. Diyalektîka cîhana me wisa ye. Ev ji bo hemû tiştî derbasdare. Tişta ku 10 - 50 sal berê rast bû dibe ku niha bi temamî ne rast be. Cewher belkî rast be, lê guhertin têde heye. Divê em binê vê xet bikin û bizanibin. Piştî şerê cîhanê yê duyemîn û vir de di sala 1945'an de teknolojî pêşket û şoreşa zanist û teknîk çêbû. Kompîter, întrenet û telekomûnîkasyon pêşket. Vêya di jiyana mirov û civakê de guhertinê mezin çêkir.

Bi taybet di van 15 - 20 salên dawî de pir tişt guherî. Tê bîra min em zarok bûn li dibistanê mamostêyek me hebû. Pir balkêşe dibe ku ew însanekî difikirî bû. Wê çaxê hesinek biçûk ji berîka xwe derxist û ji me re got; 'wê rojek were mirov bi tiştekî biqasî vê wê bi giştî cîhanê re biaxive.' Ango wê çaxê gotinek wisa tiştek mîna xeyal e. Wê demê ji bo telefonekî li postaxanê mirov bi saetan di rêzê de dima heya dor dihat te bi telefonê diaxivî. Wê çaxê ji bo mirov biaxive santral diket dewrê, carna jî mirov ji hevdu fêm nedikirin. Tê bîra min carekê em bi Enqerê re axivîn me ji hev tiştek fêm nekir. Ji ber ku xet ne baş bû. Mamosteyê me wê demê wisa got. Bi rastî mirov niha dikare bi telefoneke biçûk bi tevahî dinyê re biaxive. Her wiha niha înternet jî heye û hîn zêde derfetên pêş de hene.

Ev guhertineke bingehîne, pêşketineke mezin e. Vêya her tişt bi xwe re guherand. Bi xwe re şer jî guherand. Çand û terzê jiyana civakê û di aboriya civakê de guhertinên mezin çêkirin. Di civakê de zanebûn pêş xist. Jixwe dibêjin ev dem serdema zanebûn û enfermasyonê ye. Ji bo vê ev stratejiyên me ji bo demên berê îzah kir hemû bihûrîn. Ji bo îro bi temamî derbas nabin. Stratejiyê bihurî ji her alî ve nayê bikaranîn, lê hin tiştê xwe yên nayê guhertin jî hene. Pirtûka Sun Tzu 2200 sal berê hatiye nivîsandin, lê îro jî derbasdar e. Ango naveroka wê îro jî derbasdar e. Ji bo tîr kevan û rim û şûran taktîk pêş xistiye. Lê naverok û formûl rexmê çekên îro jî cardin derbasdar e, lê bi giştî na. Di vê çarçoveyê de taktîkê serhildanê jî wisa ye. Serhildan jî wekî berê nabe. Berê taktîkê barîkatê esas bû, lê îro li hemberî wê greyder danîne pêşiya tangan. Pêşiya xwe radike û diçe. Ango tenê barîkat êdî têrî nake ku tu rê bigrî.

Ango serhildan jî wekî berê nabe. Şerê gel ê dem dirêj jî wekî berê nabe. Di şerê gel ê dem dirêj de mijarek heye. Gava em li ser vê mijarê rawestîn divê dîqeta we jî kişandibe. Di qonaxa hevsengî, dengê de divê li pişta te dewletek hebe. Çekên giran pêwîste divê tu ji cihekî alîkarî bigirî. Ji bo alîkariyê ji dewletekê tu bigrî di wê demê de derfet hebû. Ji ber ku cîhan du blok bûn, ango du teref hebûn. Sosyalîzma pêkhatî û emperyalîzm hebû. Te li dijî emperyalîzmê şer bikira Sovyetê alîkarî dikir, lê niha şertên wisa tuneye. Berê dinya du teref bû niha ne wisa ye. Divê tu li ser hêza xwe ya cewherî şer bikî kes tuneye ku topan û tangan bide te. Her tiştê xwe tuyê bixwe bikî. Niha dîqet bikin em hewl didin her tiştê xwe bixwe çêbikin. Mejiyê me jî heye em jî dikarin çêbikin. Mejiyê her kesî 250 gram in, yê me jî 250 gram in. Em jî li ser rawestin em jî dikarin çêbikin. Ma ji bo mirov tiştan çêbike divê mirov îleh dewlet be. Ma dewlet ji jor bi zembîlê hatiye. Ger dewlet çêdikin em jî dikarin çêbikin. Bila aqilmendê me, ostayên me hebin derfetê me jî heye em jî dikarin her tiştî çêbikin.

Di sabotajê de her roj em şêwazê nû pêş dixin. Ji ber ku dijmin tedbîr digire. Her ku dijmin tedbîr digire heval jî mecbûr şêwazekî nû dibînin. Wisa em dikarin çalakiyên sabotajê bimeşînin. Ango di vî demî de ti kes li pişta me nîne. Ev ne ku tenê ji bo me wisa ye. Ji bo pir kesan wisa ye. Mesela şoreşgerê Kolombiya FARC jî wekî me ne. Gerîlayên wan jî heye û modela wan mîna ya me ye. Ti kes li pişta wan jî tuneye ew bixwe avadikin. Em jî bixwe ava bikin. Mesela Kurdistan kirine çar perçe em jî ji vêya derfet ava bikin. Madî derfetê me jî çar beşên Kurdistanê û ji Kurdên li Ewrûpayê temîn dibe. Em jî hewl didin ji wan derfet bigrin. Dijmin her dem dibêje ku qaçaxiyê dikin. Bi rastî tevgera Kolombiya qaçaxiyê dikin. Lê em wisa na-

kin. Di warê îdeolojîk û prensîb de jî em li dijî vê ne. Bi alîkariya gel em tevdigerin.

Welatê me çar beş e. Li beşekî şer dibe ji beşê din alîkarî tê, ji derva tê. Dijmin li Ewrûpa û Tirkiyê pir hewlda alîkariyê qut bike, lê kir û nekir nikarîbû alîkariyê qut bikira. Nikare li ser berîka her kesî polîsekî dayne. Însanên Kurd bi dizî be jî alîkariya me dike. Me bixwe ev xebat kir û em li ser piya man. Yên ku têra xwe neke nikare xwe li ser piyan bigre. Ji bo vê pêşmerge tena serê xwe nikare li ser piya bimîne. Pêşmerge ji dengê sûd werdigre. Her carê xwe dide milekî û wisa rêvediçe. Heya niha jî wisa ye. Bi vî rengî tu serbixwe nabî, tu nikarî bi serê xwe biryar bidî, tu girêdayî dibî. Ji bo tu serbixwe bî divê tu alîkariya xwe bixwe peyda bikî. PKK'ê vêya kiriye.

Di salê 2005 û 2006'an de em pir tengav bûn. Butçeya me nînbû em deyndarbûn. Dahata me bêhtir ji Ewrûpa tê. Lê li Ewrûpa jî bandora tesfiyekariyê pir kûr lê çêbû. Rêxistina me hat lewaz kirin û dahata me kêm bû. Dahata me ya ji Ewrûpa encex têra televîzyonan dikir. Bi gelek zehmetiyan me careke din xwe komî ser hevkir. Me du tabûr xist xeta Kelareşê. Ji bo ku gumrukê bigrin, lê wê jî têra me nedikir. Me zehmetî kişand. Dûvre me bi hewldana xwe cardin xwe komî ser hev kir. Wekî gundiyên me dibêjin; 'Elhemdullah a niha aboriya me baş e.' Di vê serdema em têde ger tevgerêk ku têra xwe neke nikare ser piyan bimîne û nikare siyaseteke serbixwe bimeşîne. Tim behsa Tamîlan dikin. Sirîlanka ew tesfiye kirin. Du tişt li ser vêya bandor kir. Yek wekî dejenerasyonê jiyana xwecihî û rizîna navxweyî ew lewaz kir. Ji xwe re gund çêkirin û dest bi bazirganiyê kirin. Ya duyemîn; bi derva ve jî girîdayî bûn. Berê Hîndîstan Tamîlan destek dikir bi vî rengî xwe li ser piyan digirtin. Hevalê me jî çûne Hîdîstanê. Wezîrê Hîndistanê ji Tamîlan re digotin 'birayê me.' Lê dûvre Hîndîstanê li Tamîlan xwedî derneket û bi erdê re kirin yek û tesfiyebûn. Niha tu nikarî pişta xwe bidî tu kesî.

Di serdema modernîteya kapîtalîst de berjewendî pir hakim e û heya dawiyê heye, kes li rondikê çavê kesî nanêre û ji bo berjewendiyê xwe dikare te bifroşe. Ji bo vê jî divê em bi xwe bikaribin têra xwe bikin. Berê ne wiha bû stratejîk mutefîkê te hebûn. Wekî proleterya ango sosyalîst û tevgerên rizgarîxwaz hebûn. Belkî niha jî hebe, lê tenê dikarin alîgiriya manewî bikin. Ev mutefîkên stratejîk in, lê manewî ne. Ji bo vê pêwîste tu bixwe li ser piyê xwe bisekinî. Di dema nû de di karekterê şoreşan de guhertinek bi vî rengî heye. Yek guhetina teknolojiyê ev çêkir. Ji ber van guhertinên ku di teknîk de pêşketine şer jî guherî. Her wiha nebûna blokên cîhanê, şerê gel yê demdirêj dixe xeteriyê. Ji ber ku guhertin heye. Ji ber ev pêşveçûnên wekî teknîk, siyasî û bihûrandin sîstema cîhanê ya du blokan vêya dikeve xeteriyê. Lewra stratejiya şerê gel ê demdirêj nikare wekî berê encam bigire. Ev yek sedem e. Sedemên din jî hene.

A herî girîng di vî demî de şert û mercê zanebûna civakê pir xurt bûye. Ger ku mirov civakê tevger bike civak bixwe hêzekî stratejîk e û dikare lingê şoreşê be. Ne ku hemû tişt tenê hêzên çekdarî be. Roja îro teknolojiya pêşketî derfet dide ku mirov civakê zane bike, pêşbixîne û kûr bike. Berê ne wisa bû ji bo tu civakê zane bikî diviyabû tu belavok belav bikirana, yan jî mal bi ma bigeriya civîn çêbikirana. Lê niha ne wisa ye. Di mala her kesî de televîzyon heye, înternet heye dikare hemû tiştî bixwe bişopîne û zanebûna xwe pêşbixîne. Ango şert û mercê îro cuda ne. Êdî ger ku welat nîv kapîtalîst û nîv feodal be jî cardin civak dikare xwe bi rêxistin bike. Ji ber ku teknolojiya heyî dest dide vê. Ji bo vê yekê di ev şîroveyên di dema Mao Zedung de hinek guhertin pêwîst e. Mao Zedung digot ku, ' welatê nîv kapîtalîst û nîv feodal xelkê xwe piranî li gundan jiyan dibe taktîka raperînê têde naçe encamê.' Wê çaxê ev rast bû. Lê roja îro hemû gundî di demeke kurt de bi rêya înternet, telefon û hwd. dikarin bi hev re têkilî çêbikin û wekî ku hemû di bajarekî de jiyan dibin dikarin rêxistin pêş bixînin. Ango dinya biçûk bûye hemû bûye wekî gundekî. Ji ber vê yekê di van şert û mercan de hewcehî bi stratejiyên nûjen heye.

DÜNYA SAVAŞLARI VE DİPLOMASİ

Kapitalist Modernitenin Avrupa'dan başlayarak dünya genelinde hegemonik güç haline gelmesi, iki dünya savaşı dahil büyük katliamlar, soykırımlar, felaketler sonucunda gerçekleşmiştir. Kapitalist Modernitenin azami kar hesapları sonucu dünyayı paylaşma ve Ulus-Devlet canavarıyla geliştirdiği milliyetçilik faşizm olarak son iki yüzyıldır dünyamızı kanlı bir mezbahaya çevirmiş, halkların, kültürlerin, emekçilerin, kadınların ve tüm insanlığın üzerinde bir katliam ve soykırım makinesi olarak işletilmiştir. Ortadoğu başta olmak üzere dünya genelinde yaşanan bu katliamlar, savaşlar, çatışmalar ve kaotik durum, günümüzde 3. Dünya Savaşı olarak da ifade edilen Kürdistan merkezli Ortadoğu savaşıyla yeni bir aşamaya gelmiştir.

Bir çok açıdan özgünlüğü ve farklılığı olsa da güncelde yürüyen savaşın I. ve 2. Dünya Savaşlarının devamı niteliğinde olduğu giderek daha iyi anlaşılmaktadır. Kapitalist modernitenin Ortadoğu merkezi iktidar ve kültürü üzerinde geliştirmek istediği hegemonya ve sömürgecilik tüm savaş, katliam ve komplolara rağmen başarılı olamamış, iki dünya savaşıyla belli bir üstünlük sağlasa da hem ezilen halkların ve kültürlerin direnişi, hem de oluşturdukları ajan ulus-devlet yapılanmaları ve bunlardan türeyen dinci-milliyetçi, fanatik iktidar odaklarının küresel sermayenin güncel ihtiyaçları önünde engel teşkil eder konuma gelmelerinden dolayı ciddi bir kaos ve savaş sürecini açığa çıkarmıştır. Küresel sermayenin güncel ihtiyaçları önünde engel teşkil eden bölge ulus devlet diktatörlüklerinin yeniden dizaynı ile, özgürlük ve demokrasi için direnen devrimci, demokratik toplumsal güçlerin tasfiye ve sisteme eklemlenmesi amacıyla ABD öncülüğündeki Küresel Hegemonyanın Irak'ı dolayısıyla Ortadoğu'yu işgali ve yeniden düzenlemek istemi, 3. Dünya Savaşının temel nedenlerindendir. İki dünya savaşıyla tam egemenlik altına alınamayan Ortadoğu'nun işgali ve yeniden düzenleme istemiyle yaşanan bu savaş esas olarak da son 500 yıllık kapitalist modernitenin yapısal krizi olarak dağılış ve çözülüşünün de somut ifadesidir.

2. Dünya Savaşından sonra ABD ile Sovyetler Birliği arasında 1990 yılında Reel Sosyalizmin çözülüşüne kadar devam eden Soğuk Savaş Ortadoğu ve dünya genelinde bir denge durumunu oluşturmuştur. Sovyetler Birliğinin dağılışından bir yıl sonra ABD'nin Körfez Savaşıyla Ortadoğu işgali, Yeni Dünya Düzeni ve Büyük Ortadoğu Projesi hedefleri sonucu gerçekleşmiş, aradan geçen 25 yıllık süre ve yaşanan tüm savaşa rağmen ABD'nin bu projeleri gerçekleşmediği gibi Ortadoğu Savaşı Dünya Savaşı haline gelmiştir. Küresel sermayenin ihtiyaçlarına göre dünya güç dengelerinin yeniden ABD lehine oluşturulması ve Ortadoğu'nun bu temelde yeniden düzenlenmesini ifade eden Yeni Dünya Düzeni aksine tam bir kaos ve savaş durumu olarak yeni ilişkilerin, çelişkilerin, çatışmaların ve dengelerin gelişmesinin yolunu açmış, başta Kürt halkı olmak üzere ezilen Ortadoğu halklarının tarihsel direnişiyle birlikte önemli devrimci hamle ve değişim fırsatları doğurmuştur. Ezilen Arap Halkının uyanışı,

Rojava Devrimi ve Bakur'da AKP-Erdoğan faşizmine karşı geliştirilen direniş, Kürdistan Devriminin bir Ortadoğu devrimi olarak gelişiminin önünü açmıştır.

Dünya-Ulus Devlet Sistemi Ve Mekaniği

I. ve 2. Dünya savaşlarıyla insanlık tarihinin en büyük felaketleri yaşanmasına rağmen, küresel güçler ve ulus devletler arası sorunlar çözülmemiş, aksine daha da ağırlaşmıştır. Dünya savaşları öncesi, süreci ve sonrasında yapılan bir çok görüşme, konferans, yürütülen diplomasi, açık ve gizli anlaşmalar kaosu daha da derinleştirmenin ötesinde bir sonuç açığa çıkarmamıştır.

Kapitalizmin ve ulus-devletlerin Batı Avrupa'da bir sistem olarak şekillenmeye başladığı 17.yüzyıl, aynı zamanda devletler arası ilişkilerin de yeni dönemin özelliklerine göre oluşturulmaya çalışıldığı süreçtir.

16 ve 17. yüzyıllarda Avrupa'da yaşanan 30 Yıl Savaşları ile 80 Yıl Savaşları'ndan sonra 1648 yılında 'kutsal' Roma İmparatorluğu, diğer Alman Prenslikleri, İspanya, Fransa, İsveç ve Hollanda arasında imzalanan Westfalya antlaşması ulus-devlet sisteminin önünü açtığı gibi onun uluslararası ilişki tarzının başlangıcı olarak da tarihe geçmiştir. Fakat Avrupa'da gelişmeye başlayan milliyetçilikle, yeni yayılma alanları ve sömürgeleri paylaşma istemi, yeni savaş, ilişki, çatışma ve güç dengelerinin oluşmasını da beraberinde getirmiştir.

İngiltere'nin dünyanın en büyük hegemonik gücü olmaya başladığı ve sömürgelerin paylaşılmasında belirleyici rol oynadığı 18 ve 19. yüzyıllarda, Fransız Devrimi ve Napolyon Savaşları sonucu Avrupa'da şekillenen ulus-devletler öncülüğünde 1814 yılında Viyana Kongresi, 1856 da Paris Kongresi ile, Avrupa Devletlerinin, Rusya'da dahil aralarındaki sorunları çözme ve sömürgeleri yeniden paylaşma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Uluslar arası ilişki, diplomasi ve güç dengesine dayalı dünya sistemi ve diplomasi anlayışı bu kongreler ile ağırlıklı olarak günümüze kadar yürüyen ulus-devlet ilişkilerinin ve sisteminin genel hukuksal zeminini oluşturmuştur.

Batı Avrupa'dan başlayarak tüm dünya için genel ulus-devletler sistemi ve ilişkilerinin belirlenmesinde İngiliz Emperyalizminin ve ideologlarının rolleri belirleyici olmuştur. Kurt İngiliz siyaseti ve diplomasisi deyimi bu nedenle yaygın olarak günümüze kadar kullanılmaktadır.

Güneş Batmayan İmparatorluk olarak İngiltere, 17. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar, ulus devlet milliyetçiliğiyle halklar ve toplumlar arasındaki ilişkileri zehirleyerek birbirine kırdırtmış, oluşumuna zemin hazırladığı yüzlerce devletçiliklerle toplumsal yapıyı bozarak kendisini dünyanın merkezi hegemon gücü haline getirmiştir.

İngiltere'nin belirleyici rol oynadığı uluslararası ilişkilerin ve güç dengesi siyasetinin belirlendiği Viyana ve Paris Kongrelerinin gerçekleştirilmesinin iki temel nedeni vardır. Birincisi, yüzyılı aşan savaşlarla yorgun düşmüş Avrupa'da savaşın kardan çok zarar getirmeye başlamış olması ve güçten düşmüş Avrupa devletlerinin İngiliz hegemonyasını kabullenecek noktaya gelerek sömürgelerin paylaşılmasında, özellikle de Osmanlı egemenliğindeki Ortadoğu ve Afrika'nın sömürgeleştirilmesinde büyük payın İngiltere'ye ve Fransa'ya bırakılması, ikinci olarak da, Fransız Devrimiyle başlayan ezilen halkların demokratik ulus ve toplum mücadelelerinin, seçeneklerinin etkisiz kılınması, tasfiyesi. Bu iki temel esas üzerinden Avrupa ulus devletleri arasında oluşturulan barış ve ilişki sistemi, Alman Devletinin sınırlarını genişletme ve yeni sömürgeler oluşturma arzusu ile uzun ömürlü olmamış, yeni ilişkiler, ittifaklar ve savaş gündeme girmiştir.

İnsan topluluklarının ve kültürlerinin oluşmaya başladığı tarihten günümüze kadar, kabileler, aşiretler, kültürler ve halklar arasındaki ilişkilere verilen anlam ve değer, bu konuda gerçekleştirilen değişik ritüeller, kapitalist moderniteyle birlikte ulus devletlerin ve iktidar güçlerinin ekonomik çıkar aracı olarak diplomasi olarak adlandırılmıştır. Her türlü komplo, entrika ve kurnazlıkla yürütülen ve adına

güç dengesi denilen bu diplomatik oyunlar, liberal ideologlar tarafından bir sanat olarak değerlendirilmiş, komplo, entrika ve kurnazlık büyük bir erdem ve devlet adamı olmanın gereği yüceltilmiştir.

Devletlerarası ilişkinin ve diplomasisinin esasını belirleyen en temel husus ulus devlet iktididarcılığının aşırı kar ve egemenlik için hegemonik güç haline gelme istem ve arzusudur. İktidar güçleri açısından kar sağladığı süreçte savaş temel siyaset ve devletler arası ilişki durumunu belirleyen esas yasadır. Savaşın devletler açısından getirisi olmadığı, ya da devrimci demokratik toplumcu güçlerin gelişme ve özgür yaşam imkanlarının açığa çıkması durumunda, devletler arası ilişki ve diplomasinin devreye girmesi iktidarın ve devletin temel karakteridir. Önder APO'nun, "Clausewitz'in formülünün tersi geçerlidir. Savaşı belirleyen politika değil, politikayı belirleyen savaştır." belirlemesi gerçekliğin anlaşılması açısından son derece önemlidir.

I. ve 2. Dünya Savaşları, Sonuçları ve Yapılan Antlaşmalar

Ulus devlet milliyetçiliği tüm toplumla bir savaş hali olduğu gibi, iktidar blokları ve güçleri arasında da sürekli bir savaş halidir. Bu nedenle 1 ve 2. Dünya Savaşlarıyla birlikte savaş toplumsallaşmış ve tüm alanlara yayılmıştır. Savaşları önlemek adına yapılan tüm diplomatik faaliyetler, kongre, konferans ve antlaşmalar, ulus devletlerin ve merkezi hegemonik iktidar güçlerinin esasta savaş öncesi hazırlık süreçleri olduğundan, devletler arası denge siyaseti ve barış anlaşmalarının fazla bir geçerliliği olmamıştır.

I. Dünya Savaşı öncesinde gelişen Osmanlı-Rus savaşıyla, Balkanlar'da Osmanlı egemenliğine karşı başlatılan I. ve 2. Balkan Savaşlarının esas aktörleri İngiltere ve Fransa'dır. Osmanlı İmparatorluğunu parçalayarak, Rusya'nın etkinliğini sınırlandırmak ve bu şekilde Ortadoğu, Asya ve Afrika'nın sömürgeleştirilmesini ve Kapitalist Modernitenin egemenlik alanları haline getirilmesini sağlamada başarılı olmuşlardır. Osmanlı ve Rus savaşı sonrası her iki gücü de zayıflatarak kendilerine bağımlı hale getirmiş, Balkanlar'da ulus-devlet milliyetçiliğiyle Osmanlı egemenliğine burada son vererek bir çok ulus-devletin oluşmasının yolunu açmıştır. Her iki savaş sonrası Paris ve Londra'da gerçekleştirilen barış konferansları aslında İngiliz ve Fransız emperyalizminin üstünlüğünü yenilen güçlere kibarca onaylatma ritüelinden ve aldatmacasından başka bir şey değildir. Zira bu barış anlaşmalarından sonra gerçekleşen I. Dünya Savaşı yapılan tüm barış anlaşmalarının esasında daha büyük savaş için İngiliz komploculuğunun ve pragmatik diplomasisinin bir oyunu olduğunu gözler önüne sermiştir.

19. yüzyılın başlarından itibaren oluşan devletler arası dengenin, İngiltere'nin bu yüzyılda sömürgelerini geliştirmesi ve büyümesi sonucu Almanya'nın aleyhine bozulması I. Dünya Savaşının başlamasının temel nedenlerindendir. Almanya, İngiltere ve Fransa ittifakına karşı daha 1866 yılında Avusturya'ya, 1870 ve 1871 de Fransa'ya karşı kazandığı zaferden sonra Avrupa ve deniz aşırı sömürgelerin hegemonik gücü olmaya yönelik bir siyaset belirlemiş, ilişki ve ittifaklarını bu amaca uygun tarzda geliştirmeye başlamıştır.

1871 ve 1872 de Almanya ve Avusturya-Macaristan arasında yapılan ittifak, Avrupa'da ittifak sisteminin başlangıcı olarak da kabul edilir. Rusya önce bu ittifaka katılmış, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşından sonra Balkanların paylaşımında müttefikleriyle savaşmasından dolayı çekilmiştir. Almanya ile Avusturya-Macaristan arasındaki birliğe 1882 yılında İtalya'nın katılmasıyla üçlü ittifak bloku kurulmuştur. Anlaşma, üç devletten herhangi birine bir saldırı olduğunda diğer iki devletin bütün gücüyle yardım etmesini kararlaştırmıştır. I. Dünya Savaşı başladıktan sonra 1915 yılında Londra Paktı ile İtalya bu ittifaktan çekilip itilaf devletleri arasına katılmış, onun yerine ise Bulgaristan ve Osmanlı Devleti Almanya ve Avusturya-Macaristan ittifakına dahil olmuştur.

Almanya'nın başını çektiği bu ittifakın karşı cephesinde ise İngiliz ve Fransızların öncülüğünde İtilaf Devletleri sistemi oluş-

muş, bu blokta ise İngiltere ve Fransa'yla birlikte, Rusya, İtalya, Amerika, Romanya, Japonya, Sırbistan, Belçika, Yunanistan, Portekiz gibi devletler yer almışlardır.

I. Dünya savaşında Alman ittifakının yenilgisi, Osmanlı İmparatorluğunun parçalanmasını ve Ortadoğu'nun boydan boya savaş galibi İngiltere ve Fransa'nın sömürge alanları haline getirilmesinin önünü açtı. İngiltere, savaş süreci ve sonrasında bölgenin sömürgeleştirilmesine ve Batı Kapitalist Hegemonyasına bağlanmasına yönelik çok çeşitli yöntem ve araçlarla, komplo ve entrikalarla yerel ajan ulus-devlet iktidarcıklarını yaratarak Arap Halkını 22, Kürdistan'ı 4 parçaya bölerek, tarihsel İngiliz egemenliğinin "böl, parçala, yönet" siyasetini ustalıkla hayata geçirdi. Bu konuda İngiliz misyonerlerinin savaş öncesi ve sürecinde Hindistan'dan başlayarak tüm Afrika, Asya ve Ortadoğu'da sadece askeri açıdan değil, komplo ve entrikalarla nasıl sonuç aldıkları belgelerle kanıtlanmış gerçeklerdir.

Daha I. Dünya Savaşının başlarından itibaren İngiltere'nin öncülüğünde Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması ve Ortadoğu, Asya ve Afrika'nın sömürgeleştirilip paylaşılması yönünde yoğun açık-gizli görüşmeler, konferanslar ve antlaşmalar imzalanmıştır. Gizli görüşme ve antlaşmaların başında, İstanbul Antlaşması, Londra Antlaşması, Sykes-Picot Antlaşması, Saint Jean De Maurlenne Antlaşmaları gelmektedir.

İngiltere, Fransa ve Rusya arasında 12 Nisan 1915 yılında bir dizi nota ve telgraflarla yapılan gizli İstanbul Antlaşması, Marmara Denizi, Çanakkale Boğazı ve Güney Trakya'nın Rusya'ya verilmesini, bu alanlarda İngiliz ve Fransız ulusal çıkarlarının garanti altına alınması kararlaştırılmıştır. Bu anlaşmayla aslında I. Dünya savaşının temel nedeni ve bu konuda İngiltere'nin esas amacının Osmanlı imparatorluğu egemenliği altındaki toprakların sömürgeleştirilmesi olduğu savaşın daha başlarında anlaşılır olmuştur. Bu gizli antlaşmanın İtalya tarafından öğrenilmesi ve Osmanlı topraklarından pay istemesi sonucu 26 Nisan 1915'te gerçekleştirilen Londra antlaşmasıyla bu üç ülkeye İtalya'nın da dahil olması kararlaştırılmıştır. 9 Mayıs 1916'da İngiltere, Fransa ve Rusya arasında imzalanan Sykes-Picot gizli antlaşması ise Osmanlı Devletinin yıkılması ve egemenliği altındaki tüm toprakların bu üç ülke tarafından paylaşılmasını içermektedir. Yine İtalya'nın bu gizli antlaşmayı öğrenmesi ve pay istemesi sonucu, Almanya ile savaşa girme karşılığında İngiltere ve Fransa'nın bu paylaşıma İtalya'yı da dahil ettiği Saint Jean De Maurienne Antlaşması Nisan 1917 tarihinde yapılmıştır. Tüm bu gizli antlaşmalar 1917 Ekim Devriminden sonra Lenin tarafından açıklanmış ve Sovyetler Birliği bu antlaşmaları tanımadığını ilan etmiştir. Savaşın sonunda İngiltere ve Fransa yenilen Osmanlı İmparatorluğuyla tüm bu gizli antlaşmalarda öngörülen hükümleri kapsayan ve Ortadoğu'nun sömürgeleştirilmesini esas alan Sevr anlaşmasını 10 Ağustos 1920 tarihinde imzalamıştır.

Sevr Antlaşması esas olarak Sykes-Picot antlaşmasının açık hale getirilmiş ve Osmanlı İmparatorluğuna da kabul ettirilmiş biçimidir. Bu anlaşmayla Mezopotamya ve Anadolu parçalanarak sömürgeleştirilmiştir. Lozan antlaşmasıyla bu antlaşma geçersiz kılınmış olsa da aslında ağırlıklı olarak Sevr'le İngiltere ve Fransa'nın amaçladıkları gerçekleşmiş olur. Kurtuluş Savaşıyla İngilizlerinin hesaplarının bozulduğu ve Sevr'in geçersiz kılındığına yönelik Resmi Türk söylemleri ciddi bir aldatmaca ve çarpıtmadır. Kapitalist Hegemonyaya iliklerine kadar bağlanmış ve Anadolu'ya hapsolmuş küçük bir devletçikle başta Kürtler, Ermeniler, Süryaniler olmak üzere Anadolu ve Mezopotamya halkları üzerinde bir soykırım makinesi olarak çalışan Faşist Beyaz Türkçülüğünün iktidarlaştırılması İngiltere ve Yahudi sermayesinin çıkarları ve temel Ortadoğu politikasının özü gereği açığa çıkmıştır.

24 Temmuz 1923'te İngiltere öncülüğünde I. Dünya Savaşının galipleri ile Türkiye arasında imzalanan Lozan Antlaşması ve bunun devamı niteliğindeki 5 Haziran 1926 da İngiltere ve Türkiye arasında imzalanan Ankara Antlaşmasıy-

la Kürdistan'ın dört parçaya bölünmesi, Irak ve Suriye devletlerinin oluşturularak Musul-Kerkük'ün İngiltere'ye bırakılması kararı Sykes-Picot ve Sevr antlaşmalarının kimi değişikliklerle ama özüne bağlı kalarak hayata geçirilmesidir. Kürdistan'ın dört parçaya bölünüp İran'la birlikte yeni oluşturulan Irak, Suriye ve Türkiye ulus-devletçikleri tarafından sömürge altına alınması, Kürdistan halkı için olduğu kadar, tüm Mezopotamya ve Anadolu halklarına dayatılmış tarihin en kapsamlı komplosu, faşizmi ve soykırımı olmuştur. Bu tarzla Anadolu ve Mezopotamya halkları kendi içinde 90 yıldır hep savaştırılıp, çatıştırılarak, katliam, soykırım ve asimilasyonlarla güçten düşürülmüş, Kapitalist Modernitenin tam bir yağma, talan ve sömürü alanı haline getirilmiştir. Musul ve Kerkük'ün İngiltere denetiminde tutulması, Kürdistan, Türkiye, Irak, Suriye, Arap Yarımadası ve tüm Ortadoğu ile Anadolu'nun denetim altında tutulmasıdır. 3. Dünya Savaşının Irak-Suriye-Türkiye sınırında yani Kürdistan'da yoğunlaşması ve Musul'un durumunun bu savaşın kaderini belirlemede son derece önemli hale gelmiş olması bu tarihsel gerçeklerden dolayıdır.

Son yüz yıldır Ortadoğu'da yaşananlar yukarıda özetlenmeye çalışılan I. Dünya Savaşı ve sonrasında İngiltere öncülüğündeki merkezi hegemonik güçlerin kurgulayarak hayata geçirdikleri politik-diplomatik oyunların aktörler ve kimi iktidar kaymaları olsa da özünde değişmeyen tekrarıdır.

2. Dünya Savaşı, I. Dünya savaşında yarım kalan hesapların tamamlanması ve tekrarı niteliğinde olup I. Dünya Savaşının açığa çıkardığı sonuçları daha da derinleştirmiştir.

Yenik Almanya'nın Hitler faşizmiyle eski yayılmacı emellerine dönüşü ve İngiliz hegemonyasına karşı çıkışı savaşın temel nedenidir. Hegemonik güçlerin iki kampa bölünmüş olması, bir tarafta Almanya, Japonya ve İtalya ittifakını diğer taraftan İngiltere, Amerika ve Sovyet ittifakını açığa çıkarmış, savaş esas olarak bu iki kampın hegemonya çıkarları temelinde gerçekleştirilmiştir. Sovyetler Birliği'nde gerçekleşen reel sosyalizmin özünde kapitalizmin sol versiyonu olması bu süreçle daha belirgin olmuştur. Savaşta Almanya'nın yenilmesi, İngiltere yerine ABD'nin süper güç olarak Kapitalist Modernitenin Hegemon gücü haline gelmesi, Sovyetler Birliği'nin reel sosyalizmle kendine bağımlı ulus-devlet devlet sistemiyle karşı bir hegemon güç olması ve dünyanın bu iki güç öncülüğündeki NATO ve Varşova Paktı olarak iki kampa bölünmesi soğuk savaşın ve yeni dengelerin açığa çıkmasına yol açmıştır. Bu iki dünya savaşıyla birlikte ağırlığı Ortadoğu, Afrika ve Asya'da oluşturulan yüzden fazla yeni ulus-devletler bu iki kampın hegemonyası altında, en katı işbirliği, diktatörlük ve faşizmle kapitalist modernitenin egemenliğini bağımsızlık, ulusal çıkarlar, vatanseverlik kılıfı altında büyük bir zafer olarak görmüş, tüm ilişki, ittifak ve diplomasilerini bu oyunun kuralları temelinde başarıyla oynamayı marifet saymışlardır.

Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'da Kurgulanan Sistem

Önder Apo bu tarihsel durumu Savunmalarda çok kapsamlı ve derinlikli çözümlemiştir;

"Kapitalist sistem neden hegemonik ulus devlete ihtiyaç duyar? Açık ki, sistem başka tür bir devletle sürdürülemez de ondan. İmparatorluklar dağıtılmadan, özellikle ortaçağdan çıkışta kentlerde yoğunlaşan demokratik cumhuriyetler ortadan kaldırılmadan, böylelikle demokratik uluslaşmanın önü kesilmeden, kapitalizm hegemonik sistem halinde yükselemez. Ulus devlet olarak iktidar yeniden düzenlenmeden, kapitalizm varlığını koruyup geliştiremez. İngiltere hegemonyası özellikle Hindistan'a kadar olan egemenlik yolu üzerinde bulunan Ortadoğu'ya stratejik bir rol biçmişti. Napolyon'dan sonra Ortadoğu üzerindeki denetimini adım adım geliştirirken, sistemin bütünselliğini göz önünde bulunduruyordu. İspanya ve Fransa İmparatorluklarını bu amaçla minimize etmişti. Rus İmparatorluğu'nun güneye inmesinin önüne set çekmişti. Osmanlı İmparatorluğu'nu da kullandığı süre boyunca tampon statüsünde tuttu. Yükselen Alman hegemonyasıyla ittifaka

girince de parçalanma sürecine soktu. I. Dünya Savaşı ile amacına ulaştı. Bu tarihten sonra Ortadoğu'da kurulan tüm ulus devletler önce İngiltere'nin, sonra stratejik müttefiki ABD'nin damgasını taşırlar.

Başta TC olmak üzere kurulan tüm ulus devletler, merkezi ulus devletin rızası olmadan varlıklarını sürdüremezlerdi. Sovyet Rusya'nın kuruluşundan yetmiş yıl sonra çözülüşü, Çin'in halen kapitalizm yolunda ilerlemesi bu gerçeği doğrular. Başlangıçta bazı çelişkiler olması –örneğin TC'nin kuruluş yıllarında yaşanan çelişkiler– sonucun böyle gelişmesinin önünde engel teşkil edemez. Dört yüz yılı aşkın hegemonik bir birikimi olan sistem bunu kolay kolay terk edemez ve bağımsız devletler adıyla başka ulus devletlerle de paylaşamaz. Hegemonyayı paylaşmak sistem mantığına aykırıdır. Ya savaş olur, biri kazanır, hegemonya onda kalır, ya da daha verimli yeni bir sistem doğar. Eski hegemonyanın ona gücü yetmez. O da diyalektik bütünlük içinde gerektiğinde savunma savaşlarıyla gerektiğinde uzlaşmalarla varlığını sürdürür. Kapitalizmi tercih edip de sistem dışında bağımsızlık taslamak, kendini kandırmaktan veya ukalalıktan öteye anlam taşımaz."

Bu nedenle;

"Türkiye'nin son iki yüz yıllık tarihi dış hegemonik güçlerden bağımsız değildir; sıkı bağlılık içinde özenle oluşturulmuş 'özel valilik' statüsündedir. Türkiye'nin kritik kavşak noktasındaki konumu, uluslararası hegemonik dengenin özgün bir yansımasını gerekli kılmaktadır. Keskin bağımsızlık idealarına rağmen, hegemonik sistemin en çok tahkim edilen ve sarsılmamasına özen gösterilen bağımlı ülkesi, ulusu ve ulus devletidir. Kapitalist hegemonik sistem doğru çözümlenmeden Türkiye doğru çözümlenemez. Tersi de geçerlidir. Sistemin evrensel çözümü Türkiye çözümüdür. Böylelikle soykırım gerçekleri de doğru çözümlenebilir."

Önder Apo'nun Türkiye için belirttiği 'özel valilik' statüsü bölgenin diğer ulus devletleri için de geçerlidir. Türkiye, Irak, Suriye ve İran (1979 İslami Devrimden sonra İran'ın durumu özgünlükler gösterse de) diktatörlükleri bu özel valilik statüsünü sürdürmek için başta Kürdistan halkı olmak üzere bölge kadim kültürlerine, halklarına ve emekçilerine her türlü katliam, soykırım ve asimilasyonu temel varlık nedenleri olarak belirlemişlerdir. Küresel hegemonik güçlerle ilişki, çelişki ve ittifaklarını yani iç ve dış politikalarını kendilerine biçilmiş bu 'tarihsel rol' belirlemiştir.

Bölgesel düzeyde de dört sömürgeci devletin hem kendi aralarında hem de diğer bölge uydu devletleriyle geliştirdikleri tüm ilişki ve çatışmaların, oluşturdukları birliklerin ve kamplaşmaların temelini ve esasını kuruluş ve varoluş yasası olan bu tarihsel durum belirlemiştir.

Türkiye'nin 2. Dünya Savaşı sonrası NATO'ya girişi, AB başvurusu, bölgesel düzeyde Sadabat Paktı, CENTO, İslam Birliği gibi oluşumlara öncülük etmesi ve katılımı, Irak, İran, Suriye, İsrail ve diğer bölge devletleriyle geliştirdiği üçlü, dörtlü mekanizmalar, bir çok açık ve gizli antlaşmaların tümü esas olarak I. Dünya Savaşıyla bölgede oluşturulan statükonun devamını sağlama, Kürt soykırımını sonuca götürme arzusu ve amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bölge ulus-devletlerinin kendi içlerinde yaşadıkları iktidar mücadeleleri, darbeler, iktidar kaymaları, değişimleri ve savaşların tümü esas olarak bu gerçeklerle bağlantılı olup, mevcut statüyü daha da sağlamlaştırma, kapitalist moderniteye daha fazla bağlanmanın ötesinde ciddi bir sonuç açığa çıkarmamıştır.

Kapitalist Modernitenin son iki yüzyıllık Ortadoğu planları ve uygulamalarına karşılık Kürdistan Halkı hep direniş içinde olmuş, soykırım, katliam ve asimilasyonlara rağmen özgürlüğünü savunmuştur. Kürdistan halkının direnişlerinin başarıya ulaşamamasının bir çok nedeni olmakla birlikte esas olarak da direnişe öncülük eden Kürt elit güçlerinin Ortadoğu ve Kürdistan'a yönelik küresel güçlerin bu genel stratejilerine karşı bütünlüklü bir program geliştiremeyişleri ve çoğu kez de küresel ve bölgesel güçlerin kendi iç çelişkilerinden, çatışmalarından kaynaklı geliştirilen ilişkileri kurtuluş olarak görmeleridir. İngilizler başta olmak üzere

Küresel güçlerin ve bazen de diğer parçadaki sömürgeci gücün komplolarını, entrikalarını diplomasi saymak, bunlara umut bağlamak oluşan elverişli koşullara ve büyük halk direnişlerine rağmen sonuca gidememenin esasıdır. Dar ailesel, aşiretsel ve iktidar çıkarlarını ulusal ve toplumsal çıkarlardan üstün gören günümüz ilkel milliyetçi Kürt iktidar güçlerinin işbirlikçi ve teslimiyetçi yaklaşımları çok daha çarpıcıdır. Küresel Hegemonyanın Birleşik Kürdistan hayalini hep canlı tutması, bir yandan bu Kürt işbirlikçiliğini sisteme bağlayarak öz güçten yoksun bırakma, diğer yandan bu tehditle bölge sömürgeci devletlerini çıkarları doğrultusunda kullanma ve işine geldiği oranda da çatıştırma, savaştırma siyaseti günümüzde tüm çıplaklığıyla açığa çıkmış olmasına rağmen bu temel Küresel Hegemon Yasanın görülememesi ve bunu aşacak bir politikanın geliştirilmemesi, ulus-devlet milliyetçiliğinin ve faşizminin tüm iktidar güçlerinin dini ve tanrısı haline gelmiş olmasından kaynaklıdır.

Uluslararası Komplo ve 3. Dünya Savaşı

I. Dünya Savaşının başlatılmasında Avusturya veliahdının bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesine nasıl bir rol biçilmişse, bu rolden çok daha fazla bir anlam ve içerik yüklenen Önder Apo'yo yönelik uluslararası komplo da 3. Dünya Savaşının başlangıcını ifade eder. Afganistan ve Irak'ın işgali, 11 Eylül'de ABD ikiz kulelerine yapılan saldırı, Saddam'ın idamı, Arap Halkının uyanışı diğer önemli gelişmeler olsa da bunlar işin esasını değiştirmez. Ortadoğu'ya yönelik ABD müdahalesi ve yeni dünya düzeni ekseninde yeniden restore edilmesinde Kürdistan, bu savaşın başlatılmasında, yürütülmesinde ve sonuçlandırılmasında merkezi bir konumdadır. Önder Apo'ya yönelik geliştirilen uluslararası komplodan sonra geçen 18 yıllık süreç bu durumu tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiş, savaşın seyri, yoğunlaştığı alanlarla birlikte savaşan güçlerin konum, amaç ve niyetleri bu gerçekliği son derece açık hale getirmiştir.

Önder Apo'ya yönelik gerçekleştirilen komplo öncesi, süreci ve sonrasında hem ABD, İngiltere, Avrupa, Rusya gibi küresel güçler hem de İsrail, Türkiye, Suriye, Yunanistan, Mısır, Irak gibi bölge devletleri arasında bir çok gizli görüşme ve antlaşmalarla komplo planlanarak hayata geçirilmiştir. Bu komploda en uğursuz rolü Kürt ilkel milliyetçileri oynamış, küresel ve sömürgeci devletlerle hür türden ilişkiyi geliştirmekten geri durmamıştır. Kürt işbirlikçi egemen elitlerinin bu yönlü ihanet ve komploculukları Kürdistan halkının ve tarihinin en lanetli gerçekliği olarak uluslar arası komployla bir kez daha devreye konulmuştur.

Bu komployla amaçlanan Önder Apo şahsında PKK nin tasfiye edilerek Kürdistan halkının 40 yıllık direnişiyle açığa çıkardığı değerlerin AKP'ye eklemlenmesi ve bu temelde Türkiye'nin 2. Cumhuriyet tarzında yeniden düzenlenmesidir. 2. Dünya Savaşından sonra ABD'nin geliştirdiği Sovyetler Birliğini Ortadoğu ve Orta Asya'da kuşatmaya yönelik Yeşil Kuşak Projesinin 12 Eylül Darbesiyle hayata geçirilmeye başlanılıp AKP'nin iktidara getirilmesiyle Türkiye'nin Ilımlı İslam modeliyle tüm Ortadoğu'nun ABD'nin küresel ihtiyaçlarına göre yeniden restorasyonu temel amaçtır. Bunun için Kürt halkına biçilen rol yine imha, soykırım ve Kürt egemen elitinin güç dengelerinde sopa olarak kullanılması ve uşaklığıdır. Bu temelde Yeni Dünya Düzeni Ortadoğu'dan başlayarak tüm dünyaya hakim kılınacak ve ABD'nin 2000'li yıllarla birlikte İmparatorluğu kesin başarıya ulaşacaktır! Bu projenin hayata geçirilmesinde en temel engel olarak gördükleri Öder Apo ve PKK'nin tasfiyesi için Kürt ilkel milliyetçiliği aynen I. Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi Mezopotamya'da her taraftan sıkışmış, kuşatılmış ve sürekli halklarla çatıştırılarak bölge ulus devletlerini hizaya getirmek için sürekli gündemde tutulan küçük bir Kürt ulus-devletçiği vaadiyle komploya dahil edilmiş ve günümüze kadar da bu rol kendilerine oynatılmıştır.

Önder Apo'yo yönelik 1998 yılında gerçekleştirilen uluslar arası komplo, sadece

500 yıllık değil dayandığı 5000 yıllık devlet uygarlığının ilişki mekaniğinin ve diplomasi olarak sunulan şeyin ucuz çıkarlar adına en adi komplolar ve entrikalardan başka bir şey olmadığının en açık ve büyük acıların yaşanmasına yol açsa da ezilen halklar için en öğretici ifadesidir. İktidar ve egemenliğe karşı özgürlüğünü savunan tüm demokratik toplumsal güçlere, bu hele hele Kürtler söz konusu olunca dayatılan komploların teşhiri, boşa çıkarılması ve buna karşı mücadele, ezilenlerin kurtuluş ve özgürlük mücadelelerinde başarı ve sonuç alıcı olmada en temel bilinç, strateji ve taktik mesele olmaktadır. 18 yıllık uluslararası komplo gerçekliğine karşı Önder Apo'nun mücadele tarzı ve bu konuda PKK'nin direnişi, 5000 yıllık belirtilen hakikatin anlaşılıp bu lanetli durumu kökten yenilgiye uğratma açısından tüm ezilen insanlık için büyük bir bilinç, aydınlanma ve mücadele iradesini oluşturmuştur.

Bu nedenle uluslar arası komplo amacına ulaşamamış, Önder Apo'nun, PKK ve Kürdistan Halkının kahramanca direnişiyle boşa çıkarılmıştır. Tümden yenilmemişse de, komployu gerçekleştiren güçler amacına ulaşamamış, ilişki ve ittifakları parçalanarak iktidar blokları arasındaki çelişkiler, çatışmalar, darbe ve savaşlarla iki yüz yıllık Ortadoğu denge sistemi, oluşturulan ulus-devletçikler ve çizilen yapay sınırlar parçalanmış ve tarihsel bir devrim sürecine girilmiştir. Önder Apo'nun İmralı'daki olağanüstü direnişi ve dahiyane demokratik ulus, demokratik konfederalizm ve demokratik sosyalizm çizgisi PKK öncülüğündeki Kürdistan Halkının mücadelesi ile Ortadoğu halkları ve tüm ezilen insanlık için gerçek kurtuluş umudu haline gelerek büyük imkan ve fırsatları açığa çıkarmıştır.

Otuz yılık PKK mücadelesiyle 2000'li yılların başından itibaren yenilen ve çözülen ırkçı-milliyetçi Beyaz Türk Faşizmi yerine dinci-milliyetçi Yeşil Türk Faşizmini temsil eden AKP'nin iktidara getirilmesi ABD'nin bu bölge ve dünya siyasetinin gereği ve komployu sonuca götürmede temel projedir. Bu amaçla AKP-Fetullah işbirliği gerçekleşmiş, Fetullah Gülen bu nedenle ABD'de konumlandırılmıştır. ABD, AKP eliyle komployu sonuca götürmek istemiş, bu nedenle her türlü desteği ve yardımı sunmuştur. 18 yıllık mücadele ile Gülen-AKP dolayısıyla ABD-Türkiye ittifakı parçalanmış, Ilımlı İslam yerine DAİŞ gibi faşist çeteler türeyerek ABD ve Avrupa'nın da öncelikli tehdidi haline gelmiştir. Türkiye, Erdoğan öncülüğünde AKP-MHP ve Kızıl Elma koalisyonuyla Rusya'ya yanaşmaya başlamıştır. Türkiye ABD ilişkilerindeki bu durum özünde Komployu gerçekleştiren NATO ve Gladyasonun iç çatışmasıdır. Komployu sonuca götürmeyen iktidar bloklarının ittifaklarının parçalanması ve bir birini tasfiye etme savaşımıdır.

3. Dünya Savaşı ve Diplomasi

ABD'nin AKP eliyle Kürdistan özgürlük mücadelesini tasfiye, Ortadoğu'yu yeniden dizayn projesi büyük yenilgiye uğramış ve iflas etmiştir. Bu durum beraberinde bölgemizde eski dengelerin yıkılmasını ve statükonun parçalanması gibi yeni bir süreci de başlatmıştır. Gelinen aşamada Ortadoğu'da birbiriyle ilişki ve çatışma içinde olan üç temel çizgi öne çıkmaktadır.

Bunlardan ilki, ABD'nin öncülük ettiği bölgeyi küresel sermayenin ihtiyaçlarına göre yeniden dizayn etmek için hem katı ulus devlet diktatörlüklerini restorasyona tabi tutmak, hem de Ortadoğu halklarının devrimci-demokratik yükselişini ve arayışlarını sisteme eklemlemek, direnirlerse tasfiye etmek isteyen Batı Kapitalist Modernite güçleridir. Bu çizginin diğer kutbunda Ortadoğu ve Akdeniz'e yönelik tarihsel politikalarını güncelleştiren Çin ve Hindistan'la ittifak halindeki Rus 'ya yer almakta, ABD blokuna karşı İran, Suriye ve son dönemlerde Türkiye ile yeni bir denge oluşturmak istemektedir.

İkinci çizgiyi, bölge statükosunun devamını kendileri açısından ölüm kalım sorunu olarak gören bölge ulus-devlet diktatörlüklerinin, faşizminin başını çektiği her türden dinci-milliyetçi iktidar blokları oluşturmaktadır. Bu çizginin temsilini başta Türkiye olmak üzere, İran, Suriye parçalanmış olsa da Irak, Suudi Arabistan ve diğer Arap ulus-devletçikleri yapmaktadır.

İsrail'in bu konudaki konumu son derece özgündür. Hem uluslararası Yahudi sermayesiyle Küresel Hegemonyanın bölge politikalarında en etkili güç konumundadır, hem de bölge-ulus devlet statükosunun devamı ve birbirleriyle savaşımında önemli rol oynamaktadır.

Kapitalist modernite güçlerinin Ortadoğu'ya yönelik bu iki çizgi ve kamplaşması, kendi içinde de parçalı ve son derece değişken durumdadır. Yine aynı çizgide birbirleriyle ittifak yapan güçlerin de kendi aralarındaki çıkar ve hegemonya kavgaları Suriye'de yaşananlar, Rojava Devrimi, Halep ve Musul'daki son savaşla ayan beyan ortaya çıkmıştır. Türkiye NATO'nun en etkili gücü, daha bir kaç ay öncesine kadar ABD'nin stratejik ortağı, Almanya'nın en büyük dostu olmayı büyük bir üstünlük sayıp Esad'ı devirmek ve Ortadoğu'nun lideri olmak isterken, Kürdistan halkına ve Rojava Devrimine karşı geliştirilmesinde ve büyütülmesinde en etkili rol oynadığı DAİŞ gibi faşist çetelerle savaşır duruma, AB ile ilişkilerinin askıya alınmasına, Esad'la görüşme ve antlaşmaya çalışır konuma, Suriye'de uçağını düşürdüğü Rusya'dan ve İran'dan medet umar hale gelmiştir. İran ile Sünni-Şia temelinde bir yandan Ortadoğu üzerinde tarihsel hegemonya kavgası yürütürken, bir yandan da antlaşmaya çalışması, aynı ilişki ve çatışmalı durumu Irak'la da yaşaması küresel ve bölgesel iktidar güçleri arasındaki dengenin artık eskisi gibi kurulamayacağının ve ulus-devlet sisteminin, diktatörlüklerinin bu dengeye dayanarak yüzyıldır sürdürdükleri iktidarlarını eskisi gibi sürdüremeyeceklerinin en somut ifadesidir. Saddam'ın idam edilmesi, Mübarek'in devrilmesi, farklı olsa da Kaddafi'nin, Esad'ın başına gelenler, 15 Temmuz'da Türkiye'de yaşananlar ulus-devletçiklerin ve diktatörlüklerin ortak kaderini belirleyecek tarihsel gelişmelerdir.

Bu iki kamp ve çizgi karşısında Önder Apo'nun komploya karşı en etkili ve sonuç alıcı mücadele tarzı olarak geliştirdiği Demokratik Ulus ve Demokratik Konfederalizm çizgisi ve mücadelesi Ortadoğu demokratik toplumunun biricik alternatif mücadele ve devrim çizgisi olarak 3. Dünya Savaşının sonucunu belirleyecektir.

Önder Apo, İmralı'da geliştirdiği Demokratik Uygarlık Manifestosuyla, Kapitalist Modernitenin dayandığı Devlet Uygarlığına alternatif olarak Demokratik Modernite ve Ulus-Devlet anlayışına karşı da Demokratik Ulus çizgisiyle Kürdistan ve Ortadoğu halklarının binlerce yıllık tarihsel hakikatleri olan demokratik konfederalizmi ezilen tüm halkların gerçek kurtuluş ve özgürlük çizgisi olarak geliştirmiştir. Demokratik Sosyalizm çizgisi olarak da gelişen bu Önderliksel gelişme, PKK öncülüğündeki Kürdistan Halkının Özgürlük mücadelesiyle son iki yüzyıldır Ortadoğu ezilen halklarına dayatılan katliam, soykırım, asimilasyon, komplo ve karşı-devrimleri boşa çıkarma ve yenilgiye uğratarak Demokratik Ortadoğu Konfederasyonunu inşada son derece tarihsel bir aşamaya ulaşmıştır.

Bu nedenle Kürdistan Merkezli 3. Dünya savaşı özünde iki çizgi yani iki modernite savaşımıdır. Kapitalist Modernite ile dayandığı 5000 yıllık devlet uygarlığı ile demokratik toplumun binlerce yıllık tarihsel mirasına dayanan demokratik modernite çizgisi ve güçleri arasındaki bu mücadele, 3. Dünya savaşının temel özgünlüğünü belirleyen en temel husustur. Uygarlıklar Savaşı, ya da kültürler arası savaş denmesi bu temel nedenden kaynaklanmaktadır. Savaşın bir boyutu, Küresel güçlerle, onların uydusu ve ajanı konumundaki ulus-devlet diktatörlükleri arasında yaşansa da sonucu belirleyecek esas mücadele bu iki çizgi arasında gelişmektedir.

Genel hatlarıyla özetlemeye çalıştığımız uluslararası komployla başlayan küresel ve bölgesel güçler arasındaki ilişki ve çatışmanın tarihsel ve güncel karakteri ile 3. Dünya Savaşının temel amacı, hedefi, özgünlüğü ve geldiği aşama askeri, siyasi çalışmalar kadar diplomatik çalışmaları da son derece önemli kılmakta, onun kapsamını, içeriğini ve tarzını da belirlemektedir.

Diplomasi kavram olarak ulus-devletler arasındaki ilişki ve kurumsallaşmayı ifade etse de, burada kastedilen halkların devrimci alternatif diplomasisidir. Demokra-

tik toplumcu güçlerin, halkların, devrimci güçlerin, gurupların, kültürlerin kendi aralarındaki ilişkilenme, dostluk ve dayanışmalarını güçlendirme, konfederal birlikler oluşturarak ortak mücadele ve özgür yaşamı geliştirmeye yönelik çalışmaları ulus-devlet sistemindeki ilişki ve diplomatik çalışmaların alternatifi ve karşı kutbunu oluşturur. Daha doğrusu ters yüz edilmiş, çarpıtılmış ve devlet faaliyeti, alanı haline getirilmiş halklar ve toplumlar arası ilişkinin tarihsel gerçekliğine ve güncel devrim ihtiyaçlarına göre yürütülmesidir.

Önder Apo, 1979 yılında Lübnan'a çıkışıyla diğer alanlarda olduğu kadar diplomasi alanında da Kürdistan Halkının Ortadoğu demokratik toplumu ve güçleriyle onurlu, ilkeli, eşit ve özgür temellere dayalı dostluk ilişkilerinin geliştirilmesinde son derece etkili ve sonuç alıcı çalışmalar yürütmüştür. Kürdistan halkının tarihsel özgürlük ihtiyaçlarını basit çıkarlar için kullanan ve iktidar güçlerinin piyon rolü biçtiği Kürt işbirlikçi elit güçlerine ve ilişkilerine karşı Önder Apo'nun bu tarzı, çabası ve emeği Kürdistan Devriminin gelişmesinde son derece etkili ve belirleyici dostluklar, ilişki ve ittifaklar yaratmıştır. Kürdistan Halkının sahipsiz olmadığı, basit oyun ve komplolarla teslim alınamayacağı Önder Apo'nun bu çalışmaları sayesinde dosta da düşmana da gösterilmiştir. Günümüzde Güney Kürdistan eksenli egemen Kürt güçlerinin diplomatik açıdan elde ettikleri başarıda ve yakaladıkları düzeyde Önder Apo'nun bu tarzı ve PKK öncülüğünde gelişen Kürdistan Devriminin açığa çıkardığı sonuçlar belirleyici rol oynamıştır.

Rojava Devriminin gelişmesinde de Önder Apo'nun ve PKK öncülüğünde 40 yıldır süren Özgürlük Mücadelesinin rolü belirleyici olmuş, Kürdistan ve Ortadoğu sömürgeci devlet dengelerini alt üst ederek tarihsel büyük devrimlerin etkisine benzer bir etki yaratmıştır. Rojava Devrimi, diğer boyutlarıyla birlikte halklar arası devrimci diplomasiyi ve konfederal birlikleri geliştirmede çok büyük tarihsel imkan ve fırsatlar açığa çıkarmış, Kürdistan halkı ve özgürlük mücadelesine yönelik her türden saldırı, tasfiye, oyun ve komplolara karşı en etkili diplomasi olarak ezilen tüm insanlığın ve demokrasi güçlerinin moral kaynağı olmuştur. Kürt Kadınının öncülüğünde tüm insanlığın başına bela olan DAİŞ çeteciliğine ve onu besleyen, büyüten AKP-Erdoğan faşizmine karşı gelişen Rojava Devrimi, tüm dünyada Kürdistan halkına ve özgürlük mücadelesine büyük bir sempatinin, ilginin, dayanışma ve desteğin gelişmesine de yol açmıştır. Bu durumu daha güçlü halklar arası dostluk ve ilkeli birlikteliklere dönüştürmek, ortak ve özgür yaşam ilişkilerini, mücadele örgütlerini, dayanışmalarını, ittifaklarını açığa çıkarmak Kürdistan ve Ortadoğu Demokratik Devriminin sonucunu belirlemede hayati öneme sahip temel görevlerdendir.

Bu temel görevleri üç ana başlık olarak özet halinde belirtirsek,

1-Dört parçaya bölünmüş Kürdistan'ın birliği, yürütülen mücadeleyle fiili olarak ortadan kaldırılmışsa da Kür Halkı ve güçleri arasında Ulusal Birliği gerçekleştirmek en önemli ve en temel diplomasi çalışması olmaktadır. Önder Apo'nun bu konuda gerçekleşmesi yönünde kapsamlıca ve ısrarla üzerinde duruğu bu temel görev konusunda KDP-YNK başta olmak üzere diğer güçlerle İmralı Heyeti aracılığıyla geliştirdiği ilişkilerle birlikte Hareketimizin bu konudaki yoğun ısrarı ve çabasına rağmen Ulusal Birlik Konferansının ve birliğinin gerçekleşmemiş olması, çözülmesi gereken temel husustur. KDP'nin bu konudaki rolü belirleyicidir. KDP'nin bu konferansa ve birliğe gelmeme durumunda onsuz Ulusal Birlik Konferansını gerçekleştirmek, bu şekilde KDP'yi aşmak kaçınılmaz olacaktır.

2-Kürdistan Halkıyla birlikte Kapitalist Modernitenin son iki yüzyıllık soykırım, katliam, baskı ve asimilasyonuna maruz kalan Arap, Türkmen, Asuri, Süryani, Ermeni halkları, kültürleri başta olmak üzere Ortadoğu'nun tüm emekçi halklarıyla barış ve dostluklar, mücadele birliktelikleri ile eşit-özgür yaşama dayalı Konfederasyonlar oluşturmak Ortadoğu tarihsel gerçekliğinin gereği ve güncel devrimci mücadelenin öncelikli ihtiyacı olmaktadır. Bu durum aynı zamanda son iki yüzyıldır

Kürdistan ve Ortadoğu halklarına dayatılan ve tümünün toplamı olarak gerçekleştirilen Önder Apo'yo karşı uluslar arası komployu boşa çıkarmanın da gereğidir.

Kürdistan Devrimi artık bir Ortadoğu Devrimidir. Devrimimizin bu tarzda gelişiminin iki temel nedeni vardır. Bunlardan ilki, Mezopotamya'nın binlerce yıllık toplumsal, kültürel tarihin dolayısıyla insanlığın gelişiminde oynadığı stratejik rolden dolayıdır. Toplumsallaşmanın, kültürleşmenin ve giderek demokratik uygarlığın gelişiminde Kürdistan halkı bölge halkları ile farklılıklara saygı temelinde hep iç içe özgürlük temelinde bir arada yaşamış, demokratik uygarlığın gelişimine öncülük etmiştir. Konfederal tarzda bir arada yaşama Mezopotamya tarihsel gerçekliğinin en başta gelen özelliği olup Kürdistan bunun öncülüğünü yapmıştır. Özcesi Kürdistan halkı, kültürel gelişimini ve özgür yaşamını, diğer toplumların ve halkların kültürel gelişimi ve özgürlüğüyle birlikte yaşamıştır. Kürt egemen sınıflarının karakterinden kaynaklanmış olsa da insanlığın en kadim halklarından olan Kürdistan Halkının tarihte kalıcı bir devletleşme sürecini yaşamamış olması, Kürdistan halkının ve Kürdistan'ın bu tarihsel gerçekliğinden ve stratejik konumundan dolayıdır.

Bu temel özelliklerden kaynağını alan ikinci neden ise, Önderliksel Doğuş ve PKK gerçekliğiyle ilgilidir. Önder Apo, Kürdistan Halkının ve Mezopotamya'nın tarihsel gerçekliğini Demokratik Uygarlık Manifestosuyla sentezleyerek tüm ezilen insanlığa sunmuştur. Daha ilk çıkışından itibaren Önderliksel çıkış bu tarzda gerçekleşmiş, Ortadoğu ezilen halklarının dili ve eylemi olarak gelişimini sürdürmüştür. 80 öncesi Lübnan'a çıkış, Filistin halkı başta olmak üzere Arap ve diğer ezilen halklarla, devrimci-demokratik güçlerle geliştirilen ilişki, İsrail'e karşı ortak mücadele ve savaşa girme, bu Önderliksel tarzdan kaynaklıdır. Kemal Pir arkadaşın temel amaç ve ilkeyi Ortadoğu Halklarının Demokratik Konfederasyonu olarak özetlemesi, PKK'nin temel karakterini belirleyen bu Önderliksel gerçekliğin ifadesidir.

Bu nedenle Önder Apo, PKK içinde en büyük çizgi mücadelesini egemen, orta sınıf anlayışlardan kaynağını alan erkek egemenlikçi, ulus-devletçi, milliyetçi, iktidarcı zihniyet ve pratiklere karşı yürütmüştür. Önderlik yaşam ve mücadele tarzı, Komploya karşı mücadeleyle İmralı sürecinde Demokratik Ulus, Demokratik Konfederalizmi ve Demokratik Sosyalizm çizgisi olarak Kürdistan Devriminin bir Ortadoğu devrimi olarak gelişmesinin önünü açmıştır. Rojava Devrimi bu Önderliksel mücadelenin en somut ifadesi olurken, Arap, Asuri, Türkmen, Süryani, Ermeni halkları başta olmak üzere Suriye'de yaşayan halklar ve kültürlerle ortak mücadele anlayışının ve örgütünün gelişimi, Kuzey Suriye Demokratik Federasyonun inşası Ortadoğu Demokratik Devriminin temel stratejik kazanımı olarak açığa çıkmıştır. Yine Türkiyeli demokratik ve devrimci güçlerle gerçekleştirilen HDK, HDP ve Halkların Birleşik Devrim Hareketi bu Önderliksel tarzın ve mücadelesinin kazanımlarıdır. Bu temel çizgiyi esas alan diplomatik ilişki ve faaliyetlerin tüm Ortadoğu ezilen toplumları, kültürleri, halkları ile, devrimci-demokratik güçlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi bu nedenle son derece önemli olmaktadır. Önder Apo'nun görüşlerinin, düşüncelerinin tüm Ortadoğu ve ezilen insanlığa taşırılmasının yaratıcı tarzını geliştirmek yürütülecek bu diplomatik faaliyetlerden sonuç almada belirleyici olacaktır.

3-Rojava Devrimi ile birlikte, Şengal'de, Maxmur'da ve diğer alanlarda DAİŞ çetelerine ve Bakur'da AKP-Erdoğan faşizmine karşı yürütülen kahramanca mücadele Ortadoğu'da olduğu kadar tüm dünyada demokratik bir kamuoyu oluşturmuş, Kürdistan halkına ve mücadelesine karşı büyük bir ilgi ve sempati açığa çıkarmıştır. Bu mücadele çok genel olsa da adeta dünyayı faşist ve demokratik iki kampa bölmüştür. Demokratik blok içinde sayılabilecek tüm güçlerle daha güçlü ve kalıcı ilişki ve ittifak geliştirerek Kürdistan Özgürlük Mücadelesini terörizm diye tecrit etmek isteyen faşist sömürgeci politikaları boşa çıkarmak ve kalıcı dostluk ilişkileri, ittifakları gerçekleştirmek son derece

önemli diğer temel bir çalışma olmaktadır.

Bununla birlikte, Kürdistan halkı başta olmak üzere bölge halklarının Küresel hegemonya ve bölge diktatörlüklerine karşı yürütmüş oldukları mücadele ile Küresel Sermayenin güncel ihtiyaçları temelinde iki yüzyıllık Ortadoğu statüsünde revizyona gitme arayışları Ortadoğu ve dünya genelinde eski dengelerin parçalanmasının önünü açmış, son derece değişken devletler arası ilişki ve çatışmaları açığa çıkarmıştır. Küresel ve bölgesel güçler arasındaki bu savaş ve çelişkileri gözeterek güncel gelişmelere göre yaratıcı taktikler geliştirmek önemlidir. Özgüce dayalı, halklar ve devrimci-demokratik güçler arasındaki ilişkiyi esas almakla birlikte devletler arasındaki bu çelişkileri ve çatışmaları değerlendirmek, denge siyaseti yürütmek anlamına gelmediği gibi, varlık nedenini tamamen güçler arası çelişki ve ilişkiye bağlayan ilkel milliyetçi siyaset ve diplomasisi anlamına da gelmektedir. Tam tersine ilkesel, onurlu ve iradeli duruş kadar devrimci politik esnekliği, son derece kaygan, kaotik ve değişken ilişki-çatışma diyalektiğine göre geliştirmek mücadelenin silahlı ve siyasal boyutu kadar önem arz etmektedir. Bu konuda Önder Apo'nun İmralı'da Türk Devletiyle geliştirdiği ilişki ve mücadele diyalektiğini, tarzını, açığa çıkardığı sonuçları doğru kavramak, halklar adına yürütülecek diplomasi faaliyeti açısından büyük önem taşımaktadır. Başını ABD'nin çektiği Küresel hegemonik güçlerin Rojava ve Suriye başta olmak üzere Ortadoğu genelinde Kürdistan Özgürlük Mücadelesiyle bir yandan belli bir ilişki durumunu geliştirmek isteyip diğer yandan Türkiye ile ittifak dahilinde savaşması, tasfiye ve komplolarla araçsallaştırmaya çalışması bu güçlerle ilişki ve savaş diyalektiğini uluslar arası komplo ve ona karşı mücadele esaslarına, Önderlik ve PKK gerçekliğine, mücadelesine ve tarzına göre yürütmeyi devrimci diplomasinin en temel önceliklerden biri durumuna getirmiştir.

Sonuç Olarak

Küresel Kapitalist Hegemonyanın ulus-devlet ilişki mekaniğinin açığa çıkardığı böl-parçala-yönet anlayışına, komplo ve entrikalarına karşı, ezilen halklar, toplumlar ve kültürler arasında farklılıklara dayalı özgür-demokratik birliktelikleri esas alan Demokratik Sosyalizm ve Demokratik Konfederalizmin halklar arası ilişki ve diplomasi anlayışını, pratiğini geliştirmek bu çalışmanın anlamını, önemini ve tarzını da belirlemektedir.

Kürdistan merkezli 3. Dünya Savaşının özgünlüğü tüm yönleriyle anlaşılmadan, nerdeyse güncel olarak gelişen devrim ve karşı devrim diyalektiğini, mücadelesini doğru anlayıp etkin ve yaratıcı bir duruşu gerçekleştirmek mümkün olmamaktadır.

Gerek kapitalist moderniteden kaynaklı ulus-devlet milliyetçiliği, gerekse de Reel sosyalizmden kaynaklı devletçi, iktidarcı ve bürokratik devrim anlayışları aşılmadan, 3. Dünya Savaşında Kürdistan halkı başta olmak üzere tüm ezilen Ortadoğu halkları ve kültürleri adına yakalanan tarihsel fırsatlar doğru değerlendirilemez.

Önder Apo'nun yaşamı, mücadelesi ve geliştirdiği Demokratik Uygarlık Manifestosuyla 40 yıldır derinleşerek süren ve 3. Dünya Savaşının sonucunu belirleyecek düzeye gelen Kürdistan Özgürlük Mücadelesinde PKK öncülüğü ve tarzı bu nedenle doğru kavranılması, özümsenmesi ve uygulanması gereken en sonuç alıcı mücadele çizgisi ve tarzı olmaktadır. Bu durum diğer mücadele alanları için olduğu kadar, diplomasi alanı için de vazgeçilmez temel ilkedir.

DAİŞ ve AKP-Erdoğan faşizmine karşı fedai çizgisinde kahramanca mücadele eden gerilla güçlerinin yarattığı değerler ve açığa çıkardığı sonuçları doğru devrimci diplomasi çalışmalarıyla güçlü dostluklara, dayanışmalara, ittifak ve konfederal birliklerle kavuşturmak her zamankinden daha fazla zorunlu ve imkan dahiline gelmiştir.

Bu tarihsel görevi devrimci tarzda layıkıyla yürütmek, Kürdistan ve Ortadoğu devrim şehitlerinin anılarına bağlılığın, özlem ve amaçlarını gerçekleştirmenin de gereğidir.

DÜNYA SAVAŞLARINDA TOPLUMSAL YIKIM, GÖÇ VE İSKÂN

Dünya savaşlarının insanlık acısında hiçbir haklı gerekçeleri olmadığı açıktır. Tamamıyla talan, gasp ve sömürüyü hedefleyen bu savaşların sonuçları halklar açısında; katliam, soykırım, sürgün, işgal, sömürge, asimilasyon, ambargo, iskân ve göç olmuştur. Psikolojik ve sosyolojik olarak derin toplumsal yıkım ve travmalara yol açan bu tür savaşların dayanmış oldukları bir ideolojik zeminleri söz konusudur. "İnsanın insan kurdu" olduğu bu düzenin başlangıcı elbette hiyerarşik sistemin ilk çıkışına kadar gider. Hiyerarşi insanın kendi başına açmış olduğu ve giderek sonuçları insanlık açısında daha ağır olmaya başlayan en büyük toplumsal sorundur. Göç, iskân ve toplumsal yıkımların ağırlığının temelinde bu sorun yatmaktadır. Hiyerarşi geliştikçe halklara uygulanan şiddet, baskı ve savaşların daha planlı, organizeli ve profesyonellik kazandığı görülecektir. Doğa ve toplumlar üzerinde ki sömürü derinlik kazandıkça bu tür politikalarda toplumlar üzerinde genişliğine ve derinliğine yayılacaktır. Merkezi uygarlığın gelişmesiyle birlikte insanlığa dayatılan göç, katliam ve toplumsal yıkımın derinliği o coğrafyanın yer altı ve yer üstü zenginliklerine göre değişiklik arz edecektir. Zenginlik kaynakları açısından daha fazla rezervlere sahip olan coğrafyalar sürekli işgal, istila, talan ve gasplara maruz kalacaktır. Buda daha fazla ölüm ve göç demektir. Bazı istisnai doğa afetleri dışında kalan tüm göçlerin görünürde ki nedenleri-yoksulluk, sığınmacı, gönüllü işçi, savaş v.b-için ne gösterirlerse göstersinler altları biraz deşildiğinde görülecektir ki devlet ve iktidardan kaynaklı uygulanan politikalar dışında başka nedenleri yoktur.

Çok uzatmadan hiyerarşi ve iktidarın ilk çıkışından günümüze kadar hiç kesintiye uğramadan ve sürekli kendini biriktirerek yoluna devam ettiği gerçekliği göz önünde bulundurduğumuzda, hiyerarşinin bu upuzun hikâyesi dünya savaşlarına giden yolun hikâyesi olduğu bilinen bir gerçektir. Biz bu upuzun yolun sadece son evresi olan kapitalist sistemin gelişme aşamasından zirveye tırmandığı süreçte halklara getirmiş olduğu toplumsal yıkım, göç ve katliamları irdelemeye çalışacağız. Bu aynı zamanda dünya savaşlarının kısmen nedenlerinin ve sonuçların izahı da olacaktır.

Endüstriyalizm ve Ulus devlet: Dünya savaşlarına giden yol

15. Yüzyıl ve 16. Yüzyıllarda tüm Avrupa kıtası boyunca Uzakdoğu, Amerika, Hindistan ve Afrika'ya kadar uzanan yeni ticaret yollarının keşfi tüccar sınıfının iştahını kabartmıştır. Arkasına devlet gücü

alan uzun ama oldukça zengin getirisi olan ticaretin yol açtığı sonuçlar Avrupa kıtası açısında oldukça dikkat çekicidir. Coğrafi keşifler olarak adlandırılan bu ticaret ağırlıkta talana ve gaspa dayalıydı. Amerika kıtasında ki yerlilere ait tüm değerli madenleri ve diğer zenginlik kaynaklarına zorla el konularak Avrupa'ya taşınmıştır. Burada ki yerlilerin yerleşkelerini yağmalayıp ateşe vererek on binlerce insanı katletmişler. Daha sonra ise buralarda kurulan çiftliklerde çalıştırmak için Afrika kıtasından milyonlarca insan buralara taşındı. Bu zorlu yolculuk esnasında milyonlarca Afrikalı ölür. Milyonlarcası da Amerika kıtasına taşınarak köle olarak tarlalarda ve büyük çiftliklerde bedava iş gücü olarak çalıştırıldılar. Köle ticareti neredeyse dönemin en fazla para getiren işi haline gelir. Bu yolla milyonlarca insan çok planlı ve sistemli bir şekilde zorla yerinden yurdundan edilerek başka ülkelere ve kıtalara taşınır. Bu Afrikalı "köleler" sadece Amerika kıtasına taşınmaz bir o kadarı da Avrupa kıtasına taşınarak fabrikalarda bedava iş gücü olarak çalıştırılır. Örneğin İngiltere'de dokuma sanayisinde çalıştırılmak için Manchester ve Londra'ya on binlerce Afrikalı "köle" getirilmiştir.

Amerika kıtası baştan suna doğru önce Avrupalı tüccarlar tarafından işgal edilir. Burada taşınabilir tüm zenginlik kaynaklarının rahatlıkla taşınabilmesi için önce yerli nüfus katliamdan geçirilir. Kıta neredeyse insansızlaştırılır ve var olan toprak sahipsiz bırakılır. Avrupa'da sanayinin gelişmesiyle birlikte toprak işletmeciliği önem kazanınca, Avrupa'da kendine yer bulamayan ve zengin olma hayalleri peşinde koşan nüfusun çoğunluğu Amerika kıtasına taşınır. Daha önce insansansızlaştırılmış bu geniş topraklara zorla el konularak kendilerine yurt edinirler. Bu durum Avrupa kıtasından Amerika kıtasına doğru ciddi bir göçe neden olur. "Rosman ve Rubel'e göre "XVI. yüzyıldan XIX. yüzyılın başına kadar yaklaşık olarak 8-10 milyon Afrikalı Yeni Dünya'daki (Amerika kıtası) tarlalarda çalıştırılmak için getirildi" (Rosman ve Rubel, 1998:301). "1810 yılına kadar Amerika'ya ithal edilen köle sayısı 7.5 milyondur. Bir başka deyişle, aynı dönemde Avrupa'dan gelen göçmenlerin üç katı" (Baron, 1971:5). Baron'un ortaya koyduğu ve 1800'lü yılların başına kadar olan dönemi kapsayan karşılaştırmalı oran, köle ticaret hacminin anlaşılması açısından çok önemlidir. Aynı dönemdeki bir başka göç akımı ise Avrupa'nın endüstriye geçişi ile birlikte İngiltere, Hollanda, İspanya, Portekiz ve Fransa'da ortaya çıkan fazla nüfusun, yeni keşfedilen bölgelere ve/veya sömürgelere göçü ile yaşanmıştır. Bu süreç içerisinde; Fransızlar önce Kanada'nın Quebec bölgesini iskân etmiş, daha sonra Kuzey Afrika'ya uzanmışlardır. 1846-1932 yılları arasında yaklaşık 18 milyon insan İngiliz Adaları'ndan Kuzey Amerika, Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika ve Karayıp Adaları'na göç etmiş; 10 milyon İtalyan, 5 milyon Alman da bu dönemde Avrupa'yı terk ederek başka kıtalara kısmet aramaya çıkmıştır. 1821-1924 arası toplam 55 milyon Avrupalı denizaşırı yollara düşüp kendilerine yeni bir yer seçmiş, bunlardan 34 milyonu Birleşik Amerika'ya yerleşmeyi yeğlemiştir."(1)

Aslında coğrafi keşifler olarak adlandırılan ve azami kar dışında hiçbir ahlaki kural tanımayan bu kanlı ticaretin kendisi bile kapitalizmin sistem olarak insanlık için ne ifade ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu yollarla elde edilen sermaye kapitalizme mekanlık eden alanlara taşındığında tüccar sınıfı sadece sermaye olarak güç kazanmış olmuyor aynı zamanda yönetim işlerinde de etkinlik kazanmaya başlamaktadır. Çünkü bu dönemde bulunduğu ülkenin neredeyse tüm savaş giderleri ve borçlarını bu kesimler karşılıyorlardı. Tabi karşılığında ülkenin en verimli yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarında pay alıyorlardı. Yine devlet idaresinde etkinliğini artırıyorlardı. "Coğrafi keşiler" adı altında yabancı toprakların sömürgeleştirme politikasının temel yürütücüler bu dönemde ki tüccarlar olmuşlardır. Dikkat edilirse bu dönemde kurulan şirketlerden herhangi birisi yeni keşfettiği bir ülkeye ticaret için giriş yaptığında ilk yaptığı şey kurulduğu yere yeterince paralı asker taşıyıp garnizon kurma, savunma için kale-

ler inşa ettikten sonra ikinci adım olarak ticaret yapılır. Boşuna Karl Marx şunları ifade etmemişti: "para bir yanağı doğuştan kan lekeli doğduysa, sermaye tepeden tırnağa kan damlayarak, her gözeneğinden kan ve kir fışkırarak doğdu." (1)der.

Gasp, talan ve sömürge politikasıyla biriktirilen sermaye yanında makinenin devreye girmesiyle birlikte kapitalizm yeni bir aşaması olan endüstriyalizme geçiş yapacaktır. Endüstriyalizm daha fazla pazar ve sömürge demektir. Fabrikalarda ucuz emek gücüyle yığınla meta üretilerek daha ucuza piyasaya sürmeleriyle Endüstriyalizm için ilk adım atılmıştı. Azami kar için daha ucuz iş gücü, fazla meta üretimi ve dolaysıyla daha geniş pazarlara ihtiyaç vardı. Öncelikle iç pazarların ithal mallara kapatılması gerekmektedir. Bunun için burjuvazi ulusal pazar politikasına ihtiyaç duyar. İç pazarın duyuma ulaştığı noktada dış pazarlara açılmak ihtiyacı bir zorunluluk haline gelir. Yoksa sistem bunalım üretir ve krize girer. Daha geniş pazarlar demek, daha fazla meta üretimi, iş gücü ve daha fazla hammadde ihtiyacı demektir. Karda sınır tanımayan endüstriyalizm bu ihtiyaçları karşılamak için başka ülkelerin sömürgeleştirilmesine ihtiyaç duyar. Tek başına bunu yapamayacağına göre arkasına devlet gücünü almalıdır. Bunu da ancak ulus-devlet formu ile yapabilir. Burjuvazinin çıkarları ulusun çıkarlarıyla eş değer tutma yalanıyla tüm ulusun gücünü arkasına alarak ilhak ve sömürge politikasını geliştirir. Burjuvazi ulus-devlet ve milliyetçilik olmadan sonuçları çok kanlı ve ağır olan bu sömürge politikalarına girişmeyeceğini çok iyi bilmektedir. Milliyetçilik ise dilin, kültürün, sanatın, dinin, tarihin, coğrafi sınırların ve kısacası ulusallık adına her şeyin millileşmesi süreciyle ete kemiğe büründürülecektir. Burjuvaziye geniş pazarlar, ucuz hammadde yatakları, ucuz iş gücü sağlayan ama milyonlarca insanın öldürüldüğü ve milyonlarcasının sakat ve bir o kadarının da yerinden yurdundan edilmesi için güç sağlayan temel şey endüstriyalizmin ulus-devlet ve milliyetçilik ideolojisi olmuştur.

19.yy'a gelindiğinde başta İngiltere olmak üzere Fransa, Hollanda, Portekiz, İspanya, Belçika ve İtalya üretilen fazla meta için başka ülkeleri ilhak etme yarışına girdiler. Kim daha fazla sömürge elde ederse sistemin hegemonya gücü o olacaktı. Bu konuda 1898 yılında Amerika'nın Boston ilinde bazı iş adamlarına konuşan cumhuriyetçi senatör Albert j.Beveridte şunları ifade eder; "Amerikan fabrikaları Amerikan halkının tüketebildiğinden fazlasını üretiyor; Amerikan toprağı tüketebilenden fazlasını üretiyor. Politikamızı kader çiziyor; dünya ticareti bizim olmalıdır ve olacaktır. Ve bunu, bize annemizin(İngiltere) öğrettiği gibi elde edeceğiz. Dünyanın her yerinde Amerikan mallarının dağıtım noktaları olan ticaret üsleri kuracağız. Okyanusu ticari filomuzla kaplayacağız. Büyüklüğümüzün ölçüsüne yakışan bir deniz gücü kuracağız. Kendilerini yöneten, bizim bayrağımızı dalgalandıran ve bizimle ticaret yapan büyük koloniler kurulacak ticari üslerimizin çevresinde."(2) Burada sorulması gereken soru; cumhuriyetçi senatör Albert j.Beveridte'nin iş adamlarına vermiş olduğu sözü nasıl ve hangi yöntemlerle yerine getirecektir? Dünyanın her yerinde ki halklar isteyerek mi ülkelerini Amerika sermayedarlarına peşkeş çekecekler. Elbette değil o zaman Amerika senatörü açıkça başka ülkelerin daha fazla sermaye için sömürgeleştirileceğini ifade ediyor. Bilinmeli ki hiçbir ülke yada halk askeri zor, ilhak ve savaş olmadan kendi ülkesinde ki yer altı ve yer üstü zenginlik kaynaklarının başkaları tarafından talan edilmesine izin vermez. Sömürge politikası ise bunun aksine her zaman savaş, baskı, zülüm, yoksulluk, açlık, ölüm, asimilasyon, fiziki ve beyinsel göç, katliam, yer altı ve yer üstü kaynakların pervasızca talanı demektir. Senatör Albert İ.Beveridte'nin hararetli bir biçimde savunduğu politik çizgi insanlığı dünya savaşlarına götüren yoldur.

15. ve 16. Coğrafi keşiflerle başlayan sömürgecilik 20. Yüz yıla vardığında dünya haritasının tamamı İngiltere, Fransa ve Hollanda tarafından paylaşılmıştı.

Dünyanın en büyük gücü olan İngiltere "Güneş batmayan imparatorluk" olarak en fazla sömürge sahibi ülkeydi. Otuz yıl savaşlarının sonucu Almanya için oldukça ağır olmuştur. Almanya 19.yy'a kadar siyasi, ekonomi ve sanayi olarak kendisini toparlayamamıştır. Bu durum Almanya'yı sömürgecilik hareketlerinde İngiltere ve Fransa'dan geri kalmasına yol açmıştır. 19.yy'a gelindiğine siyasi birliğini kuran ve giderek sanayide güç kazanan Almanya sömürgecilikte kendine pay isteyecektir. Bu durum İngiltere ve Fransa için oldukça tehlike arz eder. İngiltere ellerinde ki sömürgelerin korunması, deniz ticareti ve bir ağ gibi dünyanın her tarafına dağılmış küresel şirketlerin hâkimiyetlerinin sürdürülmesi ve Ortadoğu'da keşfetmiş olduğu petrol rezervlerin kontrolü onun temel politikalarını belirliyordu. Bu durum İngiltere'yi dünyanın hegomon gücü haline getirmişti. İngiltere ve Fransa'nın bu durumları Almanya'nın sömürge politikası önünde ciddi engeldi. Çünkü Almanya bu ülkelerin ellerinde ki sömürgelerden pay istiyordu. Yine Çarlık Rusya'nın Osmanlı İmparatorluğunun topraklarına göz dikmesi ve yukarıda sayılan nedenler I. Dünya savaşının asıl nedenleriydiler.

Dünya Savaşların Yol açtığı İskân, Göç ve Soykırım Politikaları

Birinci dünya savaşına gelmeden önce Osmanlı toprakları içinde ki Balkan halklarının yavaş yavaş bağımsızlıklarına kavuşması Bosna-Hersek'in Avusturya-Macaristan tarafından işgal edilmesi İttihatçıları epeyce korkutmuş ve bundan dolayı tedbir amaçlı iskân ve demografik yapının değiştirilmesi politikaları devreye koymaya çalışacaklardır. "Makedonya'nın aynı kaderi paylaşmaması için bölgenin nüfusunun etnik-dinsel dokusuna müdahale etmek kararına vardırmıştır. İttihatçıların en etkili üyelerinden Dr. Nazım Bey bölgede uygulanacak göç ve iskân politikası için aktif rol alır. Dr. Nazım Bey, Bosna-Hersek ve Bulgaristan Müslümanlarını Anadolu ve özelikle Makedonya'da iskân etme projesini hayata geçirmek için 1909 Mart ayının sonlarında Selanik'e gelir." (1) Burada Osmanlının daha fazla toprak kaybetmemesi için izleyeceği strateji üzerine çeşitli konferanslar veril ve gerekli bilgilendirmeleri yapar. Bu strateji uygulamak için bizzat bir komisyon kurularak görevlendirilir. Bu komisyonun asıl amacı "kaybedilen topraklardaki Müslümanların Makedonya'ya göçmelerini için çok güçlü bir kampanya başlatmak ve Müslümanları göçe teşvik etmeleri için ajanları göndermektir. Belirlenen ikinci amaç ise, göçü organize etmek ve göçmenlerin iaşelerinde(beslenme) harcanmak üzere gerekli finans kaynaklarını bulmaktır."(1) Tabi ki Makedonya'ya göç eden her Müslüman nüfus karşılığında Hristiyan yada başka dinden olan insanlar kendi topraklarından sürülecektir. Bu politikanın uygulanması beraberinde bazı tehlikelerde taşımaktaydı. Örneğin Osmanlının daha içlerinde yaşayan Ermeni, Rum ve Asuri halkları tedirgin edebilir ve erkenden bir isyana neden olabilir. Yine Balkanlardaki diğer Hristiyan toplulukları harekete geçirme tehlikesi söz konusuydu. Nitekim böyle bir durumda söz konusu olur. Bundan kaynaklı bu politikalar hayatta geçirilemez. Balkanlar tümden kaybedildikten sonra İttihatçıların başı olan Enver ve Talat paşalar artık tamamıyla Anadolu'ya yoğunlaşma gereği duyarlar. Buralarında Makedonya'nın akıbetine uğramaması için âdete büyük bir panik ve telaş içinde hızla harekete geçerler. İttihatçılar artık Hristiyan halklardan tamamıyla umutlarını kesmişlerdir hatta kendileri için büyük bir tehlike olarak görmekteydiler. Onun için biran önce Makedonya'da uygulamak istedikleri ama başaramadıkları iskan, tehcir politikalarını Anadolu'da ki Hristiyan halklara karşı oldukça planlı bir şekilde uygulanmasının şart olduğuna ikna olmuşlardır. "1913 kongresinde alınan karar gereği, 13 Mayıs 1913'te İAMM(muhacirlere yönelik kurulan komisyon) kurulur. İttihatçıların iki temel nüfus kaynağı vardır: Muhacirler ve göçebeler. Bu müdüriyet hükümetin nüfusun sevk ve iskan ile ilgili politikalarını hayata geçirmekle yükümlü kılınır. Bu kurum aynı zamanda etnik

gruplar üzerine bilgi toplama, üretme ve yayma merkezi de olur….. Bahsi geçen iki nüfus kaynağı(muhacirler ve göçebeler), iki bölgeye müdahale anlamına geliyordu. Muhacirlerin iskanı ile burada ki bölgeleri ve esas olarak iki halkı, Bulgarları ve Rumları; göçebelerin iskanı ile doğudaki bölgeleri ve esas olarak Ermenileri ve Kürtleri hedefliyordu."(3) Bu dönemde elden çıkan Balkan ülkelerinde Osmanlıya doğru yoğun bir göç söz konusuydu. İmparatorluk yanında yer alıp bölge halklarına karşı savaşmış ve Müslüman olan kesimlerin çoğu kaçmak zorundaydı. Bunun yanı sıra ittihatçılar Anadolu'da Ermeni, Rum, Asuri ve Kürtlere karşı hazırlık içinde oldukları tehcir politikaları için Balkanlardaki göçü teşvik ediyorlardı. İttihatçılar I. Dünya savaşına bu kafa yapısıyla girdiler. Aslında bu planların rahatlıkla uygulanabilmesi için böylesi bir savaş bulunmaz bir ortam sunuyordu. İttihatçıların tamda istediği buydu.

Ayrıca Osmanlı toprakları içinde yaşayan Ermeni, Rum ve Asuriler ticaret ve sermaye tekelini ellerinde bulunduruyorlardı, Avrupa'da boy veren modern ulus-devlet oluşumlarından oldukça etkilenmişlerdir. Ermeni milliyetçiliğin ulus-devlet çabaları ve İngilizlerle olan ilişkileri ittihatçıları daha da tedirgin etmiş durumdaydı. Dağılmakta olan Osmanlı imparatorluğunun yıkıntılarından modern ulus-devlet yaratma isteyen İttihatçılar için sermayenin biriktirilmesi bir sorun iken diğer bir sorun Hristiyan halkların yaratmış olduğu tehlikeydi. Bunların tasfiye edilerek mal varlıklarına el konulması her iki sorununda kısa yoldan çözümü olacaktı. Adeta sırtlan payından yaratılmak istenen Türk ulus devleti önünde ki tüm engellerin kaldırılması için I. Dünya savaş koşullarından yararlanarak 1914 ile 1923 yılları arasında İttihatçılar Hristiyan halklara karşı etnik temizlik operasyonu başlatır. 24 Nisan 1915 tarihinde Talat paşa tarafında verilen bir emirle Ermeni halkının önde gelen isimleri, yazarları ve aydınları tutuklanır. Daha sonra 27 Mayıs 1915 tarihinde tehcir kanunu çıkartıldığında tutuklanan tüm yazar ve aydınlar katledilir. Daha sonra ise Ermeni halkına tehcir uygulanır. Bu politikalar sonucu yaygın kanı 1- 1.5 milyon Ermenin katledildiğidir. Geride kalanlar ise Osmanlı toprakları dışına sürülürler. Bunun yanı sıra Ermenilerin tüm mal varlıklarına ve yerleşim birimlerine el konulur, boşalan yerleşim birimlerine dışarda getirilen muhacirler yerleştirilir. Rumlara karşı da; "1914 yılının yaz mevsiminde hükûmet ve ordu yetkilileri tarafından desteklenen Teşkilat-ı Mahsusa, askerlik çağında olan Trakya ve Batı Anadolulu Rum erkekleri işçi taburlarına aldırdı ve bunların yüz binlercesi öldü."(4) Yüzlerce mil mesafeden İç Anadolu'nun içine sevk edilen bu askerler yol yapma, bina yapma, tünel kazma ve diğer saha çalışmasında istihdam edildi. Fakat onların sayısı yoksulluk ve kötü muamele ya da Türk muhafızları tarafından düpedüz katledilmesiyle büyük ölçüde azaldı. Bu zorla askere alma programının kapsam alanı daha sonra Pontus dahil olmak üzere Osmanlı Devleti'nin diğer bölgelerine genişletildi."(4) Rum erkeklerin zorla askere alınması, genel nüfusuna yönelik katliamlar ve ölüm yürüyüşleri de dahil olmak üzere sürgün ile tamamlandı. Rum köy ve kasabalarını Türkler tarafından kuşatılıp komşular tarafından öldürülecektir. Örneğin, 12 Haziran 1914 tarihinde Batı Anadolu'da Smyrna (İzmir)'nın 25 mil kuzeybatısında bulunan Phokaia (Yunanca: Φώκαια, İzmir/Foça)'da erkek, kadın ve çocukların ölüleri bir kuyuya atıldı. (4) Rumlara karşı başlatılan tehcirin Ermeni tehcirinden geri kalır yönü yoktu. Kimi kaynaklara göre yüzbinlerce Rum katledilir ve 1 milyondan fazlası da ülke topraklarının dışına sürülür. Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı görevlisi George W. Rendel'e göre, "1918 yılına kadar 500.000'den fazla Rum sürgün edildi ve orantılı olarak bunların az kısmı hayatta kaldı."(5)

Aynı tarihlerde Asurilere karşıda tehcir politikası uygulandı Rum ve Asuri katliamları ağırlıkta Ermeni katliamının gölgesinde kaldığı için çok fazla gündem olmadı. Bu dönemde kimi kaynaklara göre; "Toplam ölü sayısı 270 bin ila 300 bin arasındadır."(6)

Modern Türk ulus devletinin oluşumu için tehlikeli görülen tüm halklar tasfiye edilmiştir. Geriye kalanlar ise yapay olarak oluşturulmaya çalışılan Türk milliyetçiliği içinde eritme politikası esas alınacaktır. Bu politikalardan Kürtlerde fazlasıyla paylarını alacaklardır. Belki Hristiyan halklara karşı uygulanan toplu katliamları Kürtlere uygulamayı göze almamışlardır. Kürtlerin geniş bir araziye yayılmış olmaları, daha büyük bir nüfusa sahip olması ve yöneldiğinde isyan potansiyellerin olmasından kaynaklı cesaret edilmemiştir. Fakat Kürtleri de uzun soluklu politikalara tabi tutarak yeri geldiğinde katliamlar, sürgünler ve daimi bir şekilde kültürel soykırıma tabi tutmuşlardır. Kürtlerin Türkleştirilmesi temel bir amaç olarak güdülmüştür. Mecburi iskan yasalarıyla Kürdistan'da ulusal nüve taşıyan ve etkin olan şahsiyetler yerlerinden edilerek Türkiye şehirlerine sürülürler. Özelikle her isyandan sonra isyan bölgesi adeta ablukaya alınarak önce katliamdan geçirilir daha sonra geri kalan nüfusun ağırlığı sürgüne gönderilir. Köyler ve yerleşim birimleri yakılıp yıkılır. Kürdistan'dan göçe zorlanıldığı gibi Kürdistan'ın içlerine doğru dışarıdan getirilen nüfus iskân edilir.

Emperyalist paylaşım savaşının sonuçları halklar açısında oldukça ağır olmuştur. Uçaklar, tanklar, toplar, mayınlar, kimyasal, makineli silahların kullanıldığı bu savaşta sadece savaşan güçler etkilenmedi. Cephe gerisinde olan kadın, çocuk, yaşlı kısacası toplum bir bütün olarak payını aldı. Halklar açısında büyük trajedilere yol açan, büyük katliam ve soykırımların ortaya çıktığı, yerleşim alanların yakılıp yıkıldığı, büyük göçlerin ve tehcir politikaların tüm acımasızlığıyla devreye sokulduğu bir savaş oldu. Bu savaşta; "Tüm ülkelerden 65.038.810 askerin katıldığı savaş, arkasında resmi rakamlara göre toplam 8.556.315 ölü, 21.219.452 yaralı ve 7.750.945 kayıp veya esir bırakmıştır."(7)

II. Emperyalist Paylaşım Savaşı

Daha I. Dünya savaşının yaralarını sarmadan kısa bir süre sonra II. Emperyalist paylaşım savaşı başlamıştır. Sonuçları itibariyle insanlık için tam bir felaket olan bu savaş 1939 ile 1945 yılları arası sürmüştür. 100 milyondan fazla askerin katılmış olduğu bu savaşta Atom bombası dahil en ağır silahlar kullanılmıştır. "100 milyon askerin dahil olduğu 25.173.700 asker, 41.830.600 sivil, 5.754.400 Yahudi ve toplamda 72.758.900"(8) insanın öldüğü en az bu rakamların iki üç katı kadarı da yaralanıp sakat kaldığı ve binlerce yerleşim birimin yerle bir olduğu milyonlarca insanın yerlerinden göç etmek zorunda kaldığı gerçeği göz önünde bulundurulduğunda sonuçları açısında daha gerçekçi bir tablo açığa çıkar. Sömürge paylaşım savaşlarının yol açtığı katliam, göç ve yıkımın sonuçlarını yukardaki rakamlar oldukça çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

II. Paylaşım savaşımın sonuçları Yahudi halkı açısından daha ağır oldu. Almanya I. Dünya savaşından ağır bir yenilgiyle çıkmasının tek sorumlusu Yahudileri görüyordu. Bu ağır yenilginin hesabını Hitler Yahudilerden soracaktır. Önceleri Yahudileri infaz etmek için ölüm mangalar kurulur. Bunlar yetmediği zaman ölüm kampları kurularak Yahudiler ve Çingeneler bu kamplara taşınarak fırınlarda yakılır ve açlıkla ölüme terk edilir. İşgal edilen birçok ülkede Yahudi ve Çingeneler yerleşim yerlerinden alınarak bu kamplara gönderilir. Çeşitli ülkelerde toplam 5.754.400 Yahudi katledilir ve milyonlarcası da yerlerinden sürülür yerleşim birimleri yakılarak ortadan kaldırılır. Yahudiler açısında II. Paylaşım savaşının sonuçları bununla bitmeyecektir. II. Paylaşım savaşının bir sonucu olarak İngilizlerin yardımıyla Filistin topraklarında bir Yahudi devletinin kurulması Yahudi halkı için bölgede yeni katliam, göç ve sürgün dalgasının kapısını aralamıştır.

Biliniyor Siyonist Yahudiler(milliyetçi Yahudiler) kuruluşlarından(1896) beri atalarının ilk Yahudi karalılığını kurmuş oldukları Kenan ülkesini(Filistin) kendilerine yeni bir devlet kurmak için amaç edinirler. Bu yönlü çalışmalarına hız verirler. İngiltere dışişleri bakanı olan Arthur James Balfour tarafında 1917 yılında Balfour Deklarasyonun yayınlamasıyla

bu süreç resmen başlatılmış olur. Siyonist Yahudiler dünyanın birçok yerinde Filistin topraklarına Yahudi göçmenleri taşırlar. Bunun yanı sıra istenilen yerlerin Filistinlerden temizlemek için olmadık şiddet yöntemlerine başvururlar. Filistin topraklarında zoraki bir şekilde devlet kurma ve dünyanın başka ülkelerinde olan Yahudilerin bu alanlara taşırılması Arap dünyası içinde büyük bir tepkiyle karşılanır. Karşılıklı kışkırtılan milliyetçi duygular gittikçe tüm Arap ve Müslüman dünyasına yayılır. Bu durum bölgede Yahudi düşmanlığını körükler. 1948 yılında İsrail devletinin kuruluşunun ilanıyla Arap birliği(Mısır, Suriye, Ürdün ve Filistin) İsrail'e karşı savaş açar. Bu savaşta "700.000"(9) Filistinli yerlerinden edilerek mülteci konumuna düşürülür. Bu savaşla milliyetçi duygular her iki tarafta da daha da bilenir. Diğer taraftan Siyonist Yahudiler ülke kurmak için gerekli siyasi destek almış yine ekonomik olarak ciddi sorunlarının olmamasına rağmen boş topraklara dışarıdan Yahudi nüfusu taşımakta güçlük çekiyorlardı. Yahudiler bulundukları ülkelerde kurulu bir düzenleri ve yaşamları söz konusuydu bundan kaynaklı mecburi olmasalar kurulu düzenlerini dağıtıp İsrail denilen yere gelmek istemiyorlardı. Bu zorluklardan kaynaklı olacak ki Siyonist Yahudiler özelikle Arap ve Müslüman ülkelerde yaşayan Yahudileri İsrail'e taşımak için birçok ülkede çeşitli provokasyonlara başvururlar. Kimi yerlerde ise Arap milliyetçileri Yahudi vatandaşlarına karşı tepki geliştirmek için böylesi durumlara başvururlar. Bu gelişen durumlardan kaynaklı başta Bahreyn, Cezayir, Fas, Irak, Libya, Lübnan, Mısır, Yemen, Suriye ve Tunus'ta Yahudilere karşı saldırı girişimleri organize edilmiş yüzlerce Yahudi katledilmiş, iş yerleri ve evleri yakılmış geri kalanlara ise göç dayatılmıştır.

"1948 yılından 1970'lerin başına kadar, 800.000 ila 1 milyon Yahudi Arap ülkelerini terk etmeye zorlanmış ya da kaçmış; 1948-1951 yılları arasında 160.000, 1972'ye kadar da 600.000 Yahudi bu ülkelerden İsrail'e gelmiştir.(10) Mısır ve Libya Yahudileri ülkeden kovulurken, Irak, Yemen, Suriye, Lübnan ve Kuzey Afrika'dakiler Arap hükümetlerinin Yahudiler için fiziki ve siyasi bir güvensizlik ortamı yaratmaya yönelik eşgüdümlü çabaları sonucunda kendiliğinden ülkeyi terk etmiştir.(11) Bunların çoğunluğu, mal varlığını da geride bırakmaya zorlanmıştır.(12) 2002 yılı itibariyle, bu Yahudiler ile soylarından gelenler, İsrail nüfusunun yüzde 40'ını oluşturmaktadır.(13) Bu grubu temsil eden ana oluşumlardan biri olan Dünya Arap Ülkeleri Kökenli Yahudiler Örgütü'nün (WOJAC tahminlerine göre, Arap ülkelerinden giden Yahudilerin varlıklarının toplam değeri bugün 300 milyar doların üzerinde iken, Yahudilerin Arap ülkelerinde bıraktığı gayrimenkulün toplam büyüklüğü ise 100.000 kilometrekare ile İsrail Devleti'nin dört katına tekabül etmektedir. Örgüt, Yahudilerin toplu göçünün Arap Birliği tarafından bilinçli olarak alınmış kasıtlı bir politika kararının sonucu olduğunu öne sürmektedir.(14)

ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi(BOP) çerçevesinde 1991 I. Körfez savaşıyla Ortadoğu'ya yapılan müdahaleyle başlayan savaş ve kaos süreci tüm bölgeyi kapsayarak devam etmektedir. Şimdiye kadar Afganistan, Irak, Tunus, Mısır, Libya, Suriye ve Yemen'i içine alarak devam etmektedir. Bu sahalarda üstün teknik silahlarla yapılan ağır bombardımanlarla yerleşim birimlerinin ağırlığı kullanılamaz hale gelirken yüzbinlerce sivil insan öldürülmüş bir o kadarı yaralı ve sakat kalmış milyonlarca insanda başka ülkeler göç etmek zorunda bırakılmıştır. Sadece Irak'ta "2007 yılında yapılan araştırmalara göre Irak'ta tahmini 1.000.000 sivil yurttaş hayatını kaybetmiştir.(15) UNHCR Nisan 2008 tarihli verilerine göre 4.7 milyon Iraklı yer değiştirdi (Irak nüfusunun %16sı), bunların iki milyonu komşu ülkelere sığındı"(16) Libya'nın neredeyse tamamı yıkıldı. Suriye'de aralıksız beş yıldır devam eden şiddetli savaşta wikipedia belirtilen kaynaklara göre 4.000.000'ndan fazla sivil ülke dışında 7.000.000 milyona yakını da ülke toprakları içinde mülteci konumuna düşmüş durumdadırlar. Bunun yanı sıra Suriye Politika Araştırma Merkezi(SCPR)

verilerine göre 2011 Mart ile 2016 Şubat ayları arasında Suriye iç savaşında 500 bin insan hayatını kaybetmiş 1.88 milyon insan ise yaralanmıştır. Yerleşim birimleriyse ağır bombardımanlar etkisiyle harabe kentlere dönmüşlerdir. Kimyasal silahlar, scud füzeleri, misket, vakum ve nabalm bombaların bu savaşta kullanılmış olması insanlık için tehlikenin geldiği boyuttun ciddiyetini gösterir niteliktedir. Yürütülen savaşın bölgede başka ülkeleri de içine alarak genişleyeceği ve daha uzun yıllar devam edeceği daha şimdiden bellidir. Savaşın bölgede mevcut teknikle devam etmesi demek tüm yerleşim birimlerin yaşanılamaz hale getirilmesi var olan nüfusun yarısının tasfiye edilmesi geriye kalanında göç etmesi anlamı taşımaktadır.

Göçün Yol Açtığı Toplumsal Tahribatlar

Yerlerinden ve yurtlarından zorla göç ettirilen topluluklar kendi sosyal ve kültürel ortamlarından koparıldıkları için gittikleri yerlerde ciddi uyum ve geçim sorunlarıyla yüz yüze kalmaktadırlar. Psikolojik, sosyolojik, kültürel, ekonomik, sağlık, eğitim vb. sorunların yanı sıra geçmişine özlem yani geldiği ortamdaki çevresi, akrabaları, sevdikleri, yaşam alışkanlıkları, coğrafyası, iklimi, kültürü vs. birden değiştiğinde, gittiği yerde ciddi uyum sorunlarıyla yüz yüze kalacağı açıktır. Her şeyiyle yabancılık çektiği böylesi ortamlarda adeta toplum dışına itilmiş hissine kapılarak ağır ruhsal bunalımlarla karşı karşıya gelmesi söz konusu olabilmektedir. Kişi geldiği çevre içinde ne kadar köklü ve derin ilişkilere sahip ise göç ettirildiği yerde o derecede uyum sorunları ve aynı zamanda ruhsal bunalımlarla karşılaşma tehlikesi söz konusudur. Çünkü göçle koca bir geçmişi geride bırakmıştır. Gittiği yerin sosyal ortamına ayak uydurabilmesi için yeni bir başlangıca ihtiyaç vardır. Bu başlangıç kimi zaman ancak tüm geçmişine sünger çekmekle mümkün olabilir ki buda kendini tümden inkar anlamına gelecektir. Geçmişle köklü bir bağı olmayanlar için böylesi bir başlangıç belki de sorun teşkil etmeyebilir ama geçmişle köklü bağları olanlar için bu tür geçişler ağır ruhsal bunalımların yanı sıra yalnızlık, toplum dışına itilme hissi, içine kapanıklık, hiç kimse ile ilişkilenmeme, işe yaramaz hissi vs. durumları açığa çıkarabilmektedir. Bunun yanı sıra aile üyelerinin birbirlerinden ayrılması yani ailenin parçalanması durumlarında; anne ve babaların çocuklarından, eşlerin yada aile içinde bazıların ayrı düşme durumları söz konusu olduğunda psikolojik ve ruhsal olarak kişi daha ağır travmalarla yüz yüze gelebilmektedir. Bu tür psikolojik vakalar ağırlıkta kendi ülkesini terk edip yabancı bir ülkeye, kendisini tamamıyla yabancı hissettiği ve ait olmadığı bir kültürel ortama göç eden insanlarda açığa çıkmaktadır. Örneğin Kürdistan'dan Türkiye metropollerine yapılan göçleri bu kategoride ele almak yanlış olmayacaktır. Esasta asimilasyonu ve tümden inkâr politikaları çerçevesinde geliştirilen bu tür göçler oldukça planlı ve uzun süreyi kapsayan stratejiler çerçevesinde yapılmaktadır. Belli bir yaşı geçmiş olan insanları tümden asimile edemeyeceklerini bilseler dahi yeni doğacak nesli yada küçük yaşlarda göç etmiş kesimleri rahatlıkla asimile edip entegre edebileceklerine olan inançla bu tür siyasi amaç taşıyan göçlere baş vurmaktadırlar.

Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (BMMYK)'nın, mülteci aileler üzerine yapmış olduğu bir araştırmaya göre şu verilere ulaşılmıştır;

- Aile üyelerinden ayrılma,
- Yakın kişilerin kaybı,
- Finansal, sosyal, fiziksel ve eğitimsel koşulların değişimi,
- Aileyi geçindiren, ev kadını vb. önceki rollerin kaybı ya da değişimi,
- Toplum desteğinin kaybı,
- Önceki normların değişimi örneğin: alışkanlıklar, gelenekler, dini rehberlik,
- Aile yaşamıyla ilgili evlilik, doğum ve çocuk yetiştirme uygulamalarına ilişkin önceki gelenekleri devam ettirmede güçlükler,
- Çocukların eğitimi, tıbbi bakım ve sağlıklı bir beslenme biçimini içeren ailenin ihtiyaçlarını karşılayacak finansal yeterliliğin kaybı,

- Yardım dışında alışılmadık bağımlılık,
- Ev sahibi hükümetin istihdam konusundaki kısıtlamalarından dolayı iş yaşamına katılımda güçsüzlük/yetersizlik,
- İşin eksikliği,
- Evde boş, işsiz oturmak,
- Yeni yıkımlar, sağlık bakımından yeni sistemleri kabul etmek zorunda kalmak.

Kaynak:17

BM mülteci yüksek komiserliğinin tespitte bulunduğu bu tür durumlara bakıldığında kendi kültürel dokusuyla uyuşmayan, yaşam alışkanlıklarına ters olan, zihniyet dünyasıyla bütünlük sağlamayan bir ortama girildiğinde aile içi ilişkilerden tutun, çocukların anne babaya karşı yaklaşımları, daha önceki rollerin ağırlıkta ortadan kalktığı yeni ilişki tarzların ve rollerin kendini dayatmış olduğu buna göre uyum sağlanmadığı taktirde özelikle aile büyüklerinin kendilerini pasif, işe yaramaz ve değersiz hissetme gibi psikolojik sorunlarla karşı karşıya olacağı anlaşılmaktadır. Anne ve babaların çocuklar üzerindeki söz gücü etkisini yitirdiği gibi, çocukların da anne ve babalarını geri, değersiz adeta kendilerinden utanılacak bir durum olarak görmeleri söz konusu olabiliyor. Çünkü eski yaşamda sahip oldukları konumlarını tümden yitirmiş durumdadırlar. Mevcut duruma ayak uyduracak ne kültürel dokuları vardır nede buna izin verirler. Onlar için yeni duruma ayak uydurma kendini inkar etmektir ki oda ruhsal olarak aşağılayıcı bir hisse yol açar. Bundan dolayı eski yaşam alışkanlıkları ve kültüründe ısrar eder. Avrupa'nın göbeğinde yaşayan yaşlı anne ve babaların ulusal kıyafetlerinden ve geleneksel yaşamlarından taviz vermemesi gibi. Yine Adana, Mersin, İstanbul, İzmir vb. metropol kentlerde bu tür örneklere çokça rastlandığı gibi bu şehirlerde yaşayanların, yaşamış oldukları mahalleri Kürdistanlaştırma durumları bile söz konusu olmuştur. En çarpıcı örneklerden biri bazı ailelerin oturmuş oldukları evlerin damlarında tandır yaptırmış olmalarıdır.

Psikolojik sorunların yanı sıra göç etmiş olan insanların ekonomik sorunlarla bağlantılı yeterli düzeyde beslenme ve barınma sorunları oldukça ciddidir. Ağırlıkta işsiz olan bu kesim göç etmiş oldukları şehirlerin varoşlarına yerleşmektedirler. Bu tür yerleşim birimlerinin alt yapı sorunları ciddi olduklarından kaynaklı her şeyden önce sağlık açısından çeşitli bulaşıcı hastalıklara davetiye çıkarır niteliktedir. Tüm bu sorunlara rağmen baskın gelen temel sorun işsizlik ve geçim derdi olmaktadır. Şehrin en tortu işlerinde ve en ucuza çalıştırılan bu kesimlerdir. Altı yaşında ki çocuktan başlayarak tüm aile fertleri çalışmak zorundadır. Yoksulluk nedeniyle okula gönderilmeyen çocuklar sokaklarda boyacılık, sakız, mendil satma, çöplerde naylon, kâğıt toplama, tekstilde yarım maaş ile çalışma; yetişkinler ise hamal, tarımda mevsimlik işçi, seyyar satıcılık, halk pazarlarında tezgâh açma vs. işlerde çalışarak geçim sıkıntısına çözüm bulmaya çalışırlar. Bu durumda çocuklar aile kültüründen daha fazla sokak kültürüyle büyümüş olurlar. Aile çocuklar üzerindeki etkisini yitirir. Ailenin parçalamasına yol açan bu durum kendisiyle beraber aile içinde çeşitli sorunlara yol açar. Sürekli didişme, kavga ve gerginlik çocuğun ruhsal dünyasının parçalamasına yol açar ki çocuk bu tür ortamlardan uzaklaşmak için daha fazla sokakları tercih edecektir. Sokaklarda büyüyen bu çocuklar geleceğe kaygıyla bakarlar. Onlar için umut vadeden herhangi bir şey söz konusu değildir. Sürekli bir biçimde aşağılanan, hor görülen ve en tortu işlerde çalıştırılan bu kesim adeta toplumdan intikam alırcasına uyuşturucu, çek senet mafyası, hırsızlık, gasp, fuhuş, kumar, haraç vs. işlerde derin devlet veya istihbarat örgütleri tarafında kullanılır hale gelirler.

Yoksulluk ve işsizliğin yol açtığı diğer önemli bir sorun ise ahlaki yozlaşmadır. Küçük yaşlarda ki çocukların sokaklarda ve iş ortamlarında çalıştırılması zamanla böylesi sorunlara yol açmaktadır. Ahlaki açıdan düşürülmüş ve fuhuşa sürüklenmiş çocukların aile ortamına bir daha geri dönememesi yaşanmaktadır. Dolay-

sıyla çocuk yaşta düşürülen bu insanlar katı geleneklerin etkisiyle içine girdikleri yaşama mahkûm edilmektedirler.

Kısacası göçmen, göç ettiği yerde bir yabancıdır. Çevre, sosyal ilişkiler, kültürel farklılıklar, gelenekler, yaşam alışkanlıkları, dil, coğrafya her yönüyle kendisine yabancıdır. Bu duruma entegre olması oldukça güçtür. Yeni koşulların dayatmış olduğu sosyal duruş ile geçmişi arasında sürekli bir biçimde yaşanan çatışma hali ruhsal gerginliğe sebep teşkil ettiği gibi kişilikte parçalı duruşa da neden olur. Bu tür ruhsal ve psikolojik sorunların yanı sıra konut, sağlık, eğitim, sağlıklı beslenme, yoksulluk, ahlaki olarak dejenere olma, ailenin dağılması, dışlanma, hor görülme, aşağılanma ve asimilasyon gibi birçok sorunla yüz yüze kalmaktadır.

Kent ticaretiyle başlayan uzak pazarlardan getirilen mallarla büyük karlar elde eden ve bununla yetinmeyerek "coğrafi keşiflerle" işgal, talan, gasp, katliam yoluyla elde edilen büyük vurgunlarla biranda sermayesini katlayan tüccar sınıfı daha fazla kar için endüstriyalizmle daha fazla Pazar ve ham madde arayışı için sömürgeler politikasını geliştirerek dünyayı kendi aralarında paylaşmanın sonucu I. , II. Ve III. Paylaşım savaşlarına yol açmış oldular. Yukarıda kısmı düzeyde yansıtmaya çalışmış olduğumuz bu sonuçlar tamamıyla azami kar mantığının yol açtığı sonuçlardır. Görüldüğü gibi göç ve iskan politikaları büyük oranda kapitalist ve ulus-devlet zihniyetinin yol açtığı sonuçlardır.

KAYNAK:

1. (leo huberman-feodal toplumdan 20yy'a)
2. Kır,Kent ve Kapitalizme Geçiş: Bursa Örneği-Sevilay Kaygalak-
3. (NTV Tarih dergisi - Şubat 2009, Sayı 1, Sayfa 21)
4. Modern Türkiye'nin Şifresi- Fuat Dündar
5. Hull, Isabel V. (2005). Absolute Destruction: Military Culture and the Practices of War in Imperial Germany, Ithaca: Cornell University Press, p. 273.)
6. (King, William C. (1922). King's Complete History of the World War: Visualizing the Great Conflict in all Theaters of Action 1914-1918 The History Associates, Massachusetts, p. 437)
7. (Abadan-Unat, 2002:31)."(uluslararası göç: çeşitleri, nedenleri ve etkileri-Abdurrahman Yılmaz sayfa:4
8. (Rendel, G. W. (20 March 1922). Foreign Office Memorandum on Turkish Massacres and Persecutions of Minorities since the Armistice)
9. (3.0 3.1 3.2 3.3 Khosoreva, Anahit. "The Assyrian/Syriac Genocide in the Ottoman Empire and Adjacent Territories" in The Armenian Genocide: Cultural and Ethical Legacies. Ed. Richard G. Hovannisian. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 2007, s. 267-274. ISBN 1-4128-0619-4.)-(Travis, Hannibal. "Native Christians Massacred: The Ottoman Genocide of the Assyrians During World War I." Genocide Studies and Prevention, Vol. 1, No. 3, December 2006. Retrieved 2010-02-02.)
10. (7.0 7.1 De Courtois, Sébastien. The Forgotten Genocide: Eastern Christians, the Last Arameans. Piscataway, N.J.: Gorgias Press, s. 194-195.)
11. 1.0 1.1 1.2 1.3 Schwartz, Adi. "All I wanted was justice" Haaretz, 10 January 2008
12. (wikipedia)
13. http://www.cnnturk.com/2009/tarihte.bugun/05/14/tarihte.bugun.14.mayis/526427.0/index.html
14. Ya'akov Meron, "Why Jews Fled the Arab Countries", Middle East Quarterly, September 1995.
15. Warren Hoge, "Group seeks justice for 'forgotten' Jews", International Herald Tribune, November 5, 2007.
16. 6.0 6.1 Lefkovits, Etgar. "Expelled Jews hold deeds on Arab lands. Jerusalem Post. 16 November 2007. 18 December 2007.
17. (Sosyolojik açıdan göç ve yasa dışı güç hareketleri-Mustafa Gürkan- sayfa: 14)

DÜNYA SAVAŞLARINDA ORTADOĞU'NUN JEOSTRATEJİK VE JEOPOLİTİK KONUMU

TARİHTE ORTADOĞU'NUN ÖNEMİ VE YERİ

Sadece dünya savaşları açısından değil, bir bütün olarak dünya genelini ilgilendiren tüm konular veya sorunlar gündeme geldiği zaman Ortadoğu'nun jeopolitik ve jeostratejik konumu/önemi genellikle öne çıkan bir husus olmaktadır. Gerek bu coğrafya üzerinde yer alan yeraltı, yer üstü ve temiz su kaynakları açısından olsun gerekse de eski dünya olarak da adlandırılan Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarını birbirlerine bağlayan bir özelliğe ve geçiş yollarına sahip olması gerekse de siyasetin belirlenmesinde oynamış olduğu rol nedeniyle de böyle bir öneme sahiptir.

Öncelikle Ortadoğu'nun hem tarihsel olarak, hem de güncel olarak dünya genelinde teşkil ettiği yer ve önemini bu şekilde belirtmekte yarar vardır. Ancak bilinmesi gereken bir gerçeklik vardır o da, bölgenin Ortadoğu olarak adlandırılması, bu coğrafyada yaşayanların kendileri tarafından belirlenmiş olan bir adlandırma olmadığıdır. Ortadoğu kavramı Uzakdoğu ve Yakın doğu kavramlarında olduğu gibi tamamen Avrupa merkezli daha doğrusu Avrupa merkeziyetçiliğine dayalı olarak kullanılmaya başlanılan bir kavramdır. Bu kavramın literatüre girmesini sağlayan ise 19. Yüzyılda İngiltere olmuştur.

Dikkat edilirse bu kavramın merkezinde yer alan coğrafya İngiltere'dir, Avrupa'dır. Ortadoğu'nun coğrafik olarak adlandırılması da buna göre belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle de bu coğrafya Avrupa'nın, İngitere'nin doğusuna göre Ortadoğu adını almıştır. Eğer bu coğrafyada yaşayanlara kalsaydı, bu coğrafyanın adı daha farklı olurdu. Ki, tarihsel olarak ta öyle olmuştur. Bu coğrafya ya orada yaşayan insanların, kavimlerin, toplukların (Sümer, Huri-Kürt, Fars, Arap, Arami, Ermeni vb.) ya da burada kurulmuş olan devletlerin, imparatorlukların (Akad- Asur-Babil, Mitani- Med, Pers, Sasani, Emevi vb.) adıyla anılmışlardır. Bunlar dışında tarih kaydına düşen adlandırmalar söz konusu olmamıştır. Bununla birlikte Yunanlı tarihçilerin anlatımında da bu coğrafya için "Ortadoğu" biçiminde bir nitelendirmede bulunulmamaktadır. Daha çok "Mezopotamya" (iki ırmak arasındaki bölge), "Beyt Nahrin" (nehirler ülkesi) gibi bölgenin kendi içyapısını anlatan özellikleri ihtiva eden coğrafik adlandırmalar söz konusu olmaktadır. Bu anlamda bölgenin bütününü anlatan bir adlandırma söz konusu olmadığı gibi, buna ihtiyaçta duyulmamıştır.

Bu gerçekliğin bilinmesi, Ortadoğu'nun jeopolitik ve jeostratejik önemi derken kastedileninde ne olduğunun doğru anlaşılmasını sağlayacaktır. Çünkü Ortadoğu'nun jeopolitik ve jeostratejik önemi derken bunun neye ve kime göre olduğu sorusuna da doğru bir şekilde yanıt vermek olanaklı bir hale gelmiş olmaktadır. Bugüne kadar Ortadoğu ele alınırken içerisine girilen en büyük eksiklikte bu noktada yaşanmaktadır. Buna göre de Avrupa'nın kendi siyasal, ekonomik, askeri konumlanışına ve hegemonya mücadelesi içerisinde teşkil ettiği öneme göre Ortadoğu'ya jeopolitik ve jeostratejik

anlamda yer vermektedirler. 19.yüzyılla birlikte Ortadoğu'nun Avrupa siyasetinde yer alması ve öne çıkarılmasının temelinde hep bu gerçeklik yer almaktadır.

Ancak burada üzerinde durulması gereken bir gerçekliğin daha olduğunun bilinmesi gerekmektedir. O da batılılar tarafında Ortadoğu olarak adlandırılan bu coğrafyanın öneminin İngiltere ve Avrupa'dan daha önce bilinmekte olduğu gerçekliğidir. Hem bu bölgede yaşayan topluluklar, haklar ve devletler hem de bu bölgenin etrafında yer alan bölgelerde yaşayan topluklar, haklar ve devletler içinde bunun böyle olması söz konusudur.

Uygarlık tarihinin oluşum seyri içerisinde Akdeniz kıyılarının (özelliklede Doğu Akdeniz ve Kuzey Afrika kıyılarının) Aşağı ve yukarı Mezopotamya olarak adlandırılan bölgelerin ve daha da aşağılara doğru uzanan coğrafyanın yeri, bugün tartışma götürmez bir şekilde açığa çıkmıştır. Ve bu gerçek tarih bilimciler tarafından da kabul edilmektedir. Onun içindir ki, bugün Avrupalılar tarafından "Ortadoğu" olarak adlandırılan coğrafya uygarlığın doğuşuna ev sahipliği yapmıştır ve uygarlık buradan diğer ana karalara yayılmıştır. Yine yerleşik yaşama geçişe ilk adımların atıldığı, zengin bitki örtüsüne ve su kaynaklarına sahip olan bu bölge tahılın üretimine başlanıldığı, zanaatçılığın geliştiği çanak-çömlek vb. gibi kullanım eşyalarının yapıldığı yer olmuştur. Bununla da kalınmamıştır. Sınıflı devletçi uygarlığa geçişin ilk adımları da burada atılmıştır. Ticaretin/ tüccar sınıfının tarih sahnesinde görünmeye başladığı, çok ve tek tanrılı dinlerin, sanat, yazı, felsefe vb. ortaya çıktığı, devletlerin, imparatorlukların vb. kurulduğu yer yine burasıdır.

Bu anlamda çok daha sonra son birkaç yüzyıldır Ortadoğu adıyla anılmaya başlanılan bu coğrafya insanı toplum olarak var eden temel ölçü ve değerlerin oluştuğu yerdir. Latin Alfabesine temel teşkil eden harfler/yazı buradan (Fenike'den) Avrupa'ya (Yunanistan'a) taşınmıştır. Felsefenin Yunanistan'da bir çağ açmasının yolu da buradan (Diyalektik Yöntem ve Materyalist dünya görüşünün ilk temsilcileri arasında yer alan Thales ve Metafizik yöntem ve İdealist dünya görüşünün ilk temsilcilerinden olan Pisagor eğitimlerini Babil ve Mısır'da görmüşler ve buradan aldıklarını Yunanistan'a taşırmışlardır.) geçmiştir.

Bu şekilde uygarlığın farklı anakaralara taşınmasında belirleyici bir role sahip olan bu coğrafyanın önemi bununla da sınırlı kalmamıştır. Daha sonraları bu bölge; gerek bölgede kurulan devlet ve imparatorlukların gerekse de bölgede dışında var olan coğrafyalarda oluşan devletlerin hegemonya mücadelelerinde de temel egemenlik alanı haline gelmiştir. Öyle ki burada egemen hale gelinmeden, o zamanki bilinen dünya üzerinde hegemonya kurmak isteyenlerin bu amaçlarına ulaşmaları mümkün değildir. Dünyanın ilk kolonyalist imparatorluğu olarak kabul edilen Akad ve Asur İmparatorluğu, yine Pers imparatorluğunun oluşum ve gelişimlerinde de bu gerçekliği görmek mümkündür.

Akad İmparatorluğu (M.Ö 2334 ile M.Ö 2150) bugünkü Basra Körfezinin daha yukarı kısımlarında, bir başka şekilde dile getirilecek olursa bölgenin orta kısımlarında kurulmuştur. Burada hâkimiyeti oluşturduktan sonra daha önce bu coğrafyada yaşayan toplulukları kontrolü altına almıştır. Ardından da doğuda Karun Irmağından (Kaynağını, İran'ın Güney batısında bulunan Bahtiyari Dağlarından alan bir nehir.), batıda Akdeniz'e, güneyde Basra Körfezinden, Kuzey Anadolu'ya kadar olan (bugün içerisinde İran, Irak, Türkiye, Suriye, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Ürdün'ü içerisine alan) bir bölgede hâkimiyetini sürdürmüştür.

Asur İmparatorluğunun (M.Ö 19 ile M. Ö 612) oluşum ve gelişim seyri de Akadlara benzere bir yol izlemiştir. Dicle nehrinin bugünkü Irak devleti sınırları içerisinde kalan kıyı şeritlerinde yer alan Şarkat Kalesi kenti çevresinde kurulmuş sonra da bir bütün olarak bölgede içerisinde büyük ticaret kolonilerini de oluşturduğu; Basra Körfezinden, Nil nehrine, Akdeniz Kıyılarından, Karadeniz'e kadar ulaşan bir coğrafyada etkinlik kuran bir imparatorluk haline gelmiştir.

Pers İmparatorluğu (M.Ö 550 ile 330) da (bugünkü İran'ın güneybatısında bulunan Huzistan eyaleti diye adlandırılan) Elam'ın başkenti Sus kentinde kurulmuş ve ardından da Orta Asya, Hindistan, Basra Körfez'i, Mısır, Batı Trakya'dan, Karadeniz'in tamamı ve Hazar Denizini yarısından fazla bir kısmını sınırları içerisine katan bir coğrafyada hüküm sürmüştür.

Dikkat edilirse bu her üç imparatorluğun ortaya çıktıkları yer aynı bölgenin farklı kesimlerinde olsa da önce bölgede egemen hale gelmişler, ardından da, o zamanki bilinen dünyada kendini hükümran kılmışlardır. Aynı şekilde bölge dışında kurulmuş olan Makedonya ve Roma İmparatorlukları, daha sonra kurulmuş olan Moğol İmparatorluğu vb. leri de yine dünya hükümranlığına ulaşabilmek için yönlerini bu bölgeye çevirmişler ve burada egemen hale gelmek istemişlerdir.

Makedonya İmparatorluğu (M.Ö 800 ile M.Ö.146) kurulduğu coğrafya bugün yine Batı Trakya'da aynı isimle adlandırılan Makedonya'dır. Büyük İskender babası İkinci Filip'ten devraldığı krallığı imparatorluğa dönüştürürken ilk adımlarını buradan atmıştır. Ege Denizinin her iki kıyısı ve balkanların tamamından sonra Fırat Nehrine kadar olan topraklara kadar ilerlemiş ve oradan da Kuzey Afrika'ya kadar olan coğrafyada, ardından da Persler karşısında elde galibiyetle birlikte Orta Asya'ya bugünkü Pakistan ve Hindistan'a kadar uzanan bir coğrafyada hâkimiyet kurmuştur. Büyük İskender'in ölümünden (M.Ö 323) sonrada imparatorluk kendi içerisinde parçalanmış ve dağılana kadar da bu şekilde varlığını devam ettirebilmiştir.

Roma İmparatorluğu (M.Ö 27-MS 395)'nun kuruluş tarihi olarak her ne kadar M.Ö 27 yılı olarak gösterilse de kökleri itibarıyla belirli bir tarihsel gelişim seyri içerisinde imparatorluk halini almıştır. Hatta başka ülkeleri egemenlik altına alarak sınırlarını genişletmesi imparatorluk öncesinde başlamıştır. Büyük İskender döneminde ise daha çok Makedonya egemenliği altında bulunmaktadır. İlk oluştuğu yerde o yıllarda (M.Ö 900'ler) henüz bir şehir devleti olma sürecinde olan bugün İtalya'nın başkenti olan Romadır.

Büyük İskender'in ölümü ve ardından Makedonya İmparatorluğunun parçalanmasından sonra güçlenen Roma Şehir Devleti, bir nevi onun halefi olarak kendini bir imparatorluk haline getirmiştir. Bu şekilde İtalya yarımadasında bir şehir devleti olarak doğan Roma önce çevresinde bulunan şehirleri ve krallıkları ardından boydan boya Ak Deniz'in kıyılarını egemenliği altına almıştır. Daha sonrada genişlettiği sınırları ile o zamana kadar kurulanları arasında en geniş coğrafya da hükümranlık süren bir imparatorluk haline gelmiştir. Öyle ki, yukardan; Britanya'dan Kara Deniz'e ve oradan da Hazar Deniz'ine aşağıdan da; Kuzey Afrika'yı içerisine alarak Basra Körfezine kadar uzanan bir coğrafyayı enlemesine ve boylamasına kontrolü altına alarak sınırlarını genişletmiştir.

Moğol İmparatorluğu (M.S 1206- M.S 1368) ise bugünkü Moğolistan coğrafyası üzerinde kurulmuştur. Cengiz Han döneminde, Roma İmparatorluğundan da daha geniş bir coğrafya üzerinde (dünyanın %22'sinde, 34 milyon km2 den fazla bir alanda) hükümranlık kuran bir imparatorluk haline gelmiştir. Bir ucu Çin sınırlarından Pasifik Okyanusuna dayanırken diğer uçları da, bugünkü Kuzey Avrupa'nın Kuzey Deniz'i kıyılarına, Yemen kıyılarından Hint Okyanusuna, Mezopotamya sınırlarından Ak Deniz'e uzanmaktadır.

Bu şekilde ister bölgenin kendi içerisinden olsun ister dışından olsun bölgeye hâkim hale gelmiş olan imparatorlukların hepsi de ortak noktada birleşmişlerdir. Hepsinin amacı birdir. Hepsi de o zamanki haliyle bilinen dünyaya hâkim olmak istemişledir. Genellikle ilk varlık gösterdikleri coğrafya nere olursa olsun hepsi de hedef/amaç konusunda ortaklaşmışlardır. Roma ve Moğol imparatorlukları dışında neredeyse bu imparatorlukların hükümranlığını kurdukları coğrafyayı gösteren haritalar bile birbirlerine benzemektedirler. Hepsinin hedefinde, bu coğrafyada bulunan zengin bitki örtüsüne ve su kaynaklarına sahip olmak vardır.

Sadece buda değildir. Bu coğrafyadan geçen bilinen eski dünyayı birbirine bağ-

layan ana arter rolünü oynayan ticaret ve ulaşım yollarını da kontrolleri altında tutmak istemişlerdir. Çünkü bu yolları - Kral, İpek ve Baharat- egemenlikleri altında tutan imparatorluklar, tarihe damgalarını vurdukları çağlarda, onları bilinen dünyada hükümran kılacak olan değerlere de sahip olmuşlardır. Asur kralları tarafından yapıldığı varsayılan **Kral Yolu** sayesindedir ki, Persler bugünkü İzmir- Efes'ten, İran'ın Fars eyaletinde bulunan Şiraz kentinin Kuzeydoğusunda kurulan Persepolis'e kadar olan coğrafyada ticaret üzerinde etkinliklerini kurmuş, kontrolü altına aldığı bölgeleri kendileri için daha güvenlikli hale getirerek, buralarla iletişim içerisinde olmuş, farklı toplulukların, uygarlıkların kültürel birikimlerini, zenginliklerini kendi saraylarına taşıyabilmişlerdir. Aynı şekilde doğu ile batı arasında ticaret ve kültürel etkileşim hızlandıran bu yol; ekonomi, bilim, sanat, kültür, ticaret vb. alanlarda önemli ilerlemeler kaydeden Lidya Uygarlığı için benzeri bir anlam ifade etmiş, Makedonya, Roma ve daha sonra bölgede etkili olan devlet ve uygarlıklar tarafından kullanılmaya devam etmiştir.

Yine İpek üretimden ve buna dayalı elde edilen ürünlerin daha önce Mısır'a, daha sonra Roma'ya ve diğer imparatorluklara, coğrafyalara taşınmasından adını alan; Çin'den başlayarak Mezopotamya, oradan da Anadolu coğrafyası ve Akdeniz üzerinden Avrupa'ya kadar uzanan **İpek Yolu** sayesinde de, sadece ticaret alanında değil; doğudan batıya ve batıdan doğuya doğru orduların geçişleri sağlanmış, fikirlerin, kültürlerin, dinlerin, bilgilerin taşırılması gerçekleştirilmiştir. Hindistan'dan Avrupa'ya kadar uzanan **Baharat Yolu** da, ismini baharat ticaretinden alırken diğer yollarla bağlantılı bir şekilde aynı güzergâhı izlemiştir. Yine bu yol güzergâhı üzerinde Mezopotamya, doğu ve batının kesiştiği karşılıklı akışkanlıkların sağlandığı bir bölge olarak önem ve varlığını korumuştur.

Bu şekilde insanlığın kendini toplum olarak var ettiği, uygarlığın ortaya çıktığı ve oradan dünyaya yayıldığı ve aynı zamanda sınıflı devletçi uygarlığı da ev sahipliğini yapan bu coğrafyaya egemen olmak isteyen devletlerin/ imparatorlukların amacı, insanlığın bilinen ve onu var eden değerlerin –doğal zenginlik kaynaklarının, insan gücünün, sanatın, bilinç-düşünce-din- siyaset ve felsefenin vb.- sahibi haline gelmek olmuştur. Pers Kralı 3. Darius'un ve Büyük İskender'in kendilerini "Tanrısal" olarak görmelerinin asıl nedeni de böylesi bir gerçeklik oluşturmaktadır.

Daha sonraki yüzyıllarda bu coğrafya da oluşan ya da bölge dışında kurulan devletler veya imparatorluklarda kendilerinden önce kurulmuş olan devlet ve imparatorlukların adeta birer ardılları olarak onların gittikleri yolu izlemişler ve aynı hedefler doğrultusunda hareket etmişlerdir. Onların (Osmanlı, Safevi ve Memluk'lar vb.) hedeflerinde de, bu coğrafyada egemen hale gelerek, o zamana kadar bilinen dünya ve onun üzerinde var olan tüm zenginliklerin, değerlerin sahibi haline gelmek ve insanları hükümranlıkları altına almak vardır.

13.yy ve 16.yy arasında kalan süre içerisinde Osmanlılar, Mısır-Memluklular ve İran-Safevi leri arasında süren savaşlarda bu gerçekliği doğrulamaktadır. Dikkat edilirse birbirine sınır olan bu devletlerin, bölge üzerine hâkimiyet kurmak için kendi aralarında daha çok Mezopotamya toprakları üzerinde savaş yürütmektedirler. Bu çerçeve de İran Safevileri ile Osmanlı arasında kimi zaman şiddetli kimi zamanda kesintiye uğrayarak aralıklarla yaşanan yaklaşık yüz (100) yılı aşan savaş yılları ağırlıklı olarak bugünkü İran ve TC Devleti arasında olan sınır boylarında ve Mısır Memluklarla- Osmanlılar arasındaki savaşlarda bugün Suriye devletinin sınırları içerisinde kalan Merci Dabık ve Ridaniye bölgelerinde yaşanmışlardır. Yürütülen bu savaşlarda İran Safevileri ile vardıkları mutabakatla aralarındaki savaşı sonlandıran Osmanlılar, Mısır-Memlukları da yenilgiye uğratarak bu savaşlardan en kazançlı çıkanı olmuştur. Buda, daha önce Balkanlarda hâkimiyet kurarak Orta Avrupa sınırlarına kadar ulaşan Osmanlıları önce buralarda, ardından da Hint Okyanusuna ve Kuzey Afrika'ya kadarki

topraklar üzerinde güçlü bir imparatorluk haline getirmiştir. Sadece bununla da kalmamıştır, Halifeliği Abbasilerden devralan Mısır Memluklarından alarak kendi sarayına taşımıştır. Böylece o süreçle birlikte Osmanlı sultanları kendilerini İslam dininin halifesi olarak ta ilan etmişlerdir.

Tüm bu dile getirilen gerçekliklerde tarihin gelişim seyri içerisinde oluşan, ister öncesinde, isterse de sonrasında olsun kurulan tüm imparatorlukların aynı ya da benzer amaçlar için bölge üzerine hegemonya savaşı yürütmüş olduklarını, bununla bölgenin jeostratejik ve jeopolitik önemini de teslim etmiş olduklarını göstermektedirler.

O nedenledir ki, bugün Avrupa'nın taktığı isimle Ortadoğu olarak adlandırılan bölge Kapitalist uygarlık, özellikle de 20. ve 21.yüzyıllardan çok daha önce dünya ölçeğinde jeostratejik ve Jeopolitik olarak bir öneme sahiptir. Kapitalizmin gelişim seyri içerisinde bu bölgeye verilmeye başlanan önemle ile Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ve günümüzde hala devam etmekte olan Üçüncü Dünya savaşı da, kendi özgünlükleri ve katkılarıyla birlikte sadece ve sadece bu gerçekliği tescil etmişlerdir.

KAPİTALİST UYGARLIK VE ORTADOĞU

Her ne kadar kapitalizm kendisini bir siyasal sistem olarak 16.yy ile birlikte kurumsallaştırmaya başlamış olsa da kökleri sınıflı devletçi uygarlığın ilk filizlenmeye başladığı tarihin derinliklerine kadar uzanmaktadır. Bunda ticaretin ve tüccar sınıfının toplum yaşamında yer almaya başlamasının ise önemli bir rolü olmuştur. Özellikle de bu konuda El Ubeyd Kültürü ve Köleci Asur İmparatorluğunun rolün anımsanmasında yarar vardır. Bunların her ikisinin üçüncü dünya savaşının sürdüğü coğrafya kökenli olması da konumuz açsından bunun önemini daha da arttırmaktadır.

Ortadoğu'ya,16.yy'da kendini sistem olarak örgütlemeye başlayan kapitalizmin ilgisi ise daha çok 19.yy'ın başlarından itibaren artmaya başlamıştır. O sürece kadar bölgede, etkin olan güç Osmanlı devleti olurken Avrupalı kapitalist güçlerde daha çok kendi iç iktidar ve içerisinde yer aldıkları coğrafya ile ilgili sorunlarla meşgul olmuşlardır. Fransa, İngiltere ve Almanya'nın yaşadıkları hem iç hem de birbirleri ile yaşadıkları sorunları bu çerçevede ele almak mümkündür. Ayrıca buna o zamana kadar İspanya krallığını, Orta Avrupa'da etkinliğini koruyan Avusturya-Macaristan imparatorluğunu, Osmanlı ve Çarlık Rusya'sının doğu Avrupa üzerindeki etkilerinin neden olduğu sorunları da eklemek gerekmektedir.

Böyle bir gerçeklik içerisinde Avrupalı kapitalist güçler ancak 1800'lerle birlikte, sınai kapitalizmin gelişmeye başlamasıyla birlikte Ortadoğu'ya ilgi duymaya başlamışlardır. Buna ilk öncülük edenlerde Fransa ve İngiltere olmuştur. Fransa Napolyon döneminde kıta Avrupa'sında kendini etkin bir güç haline getirmekle birlikte, dünya imparatorluğuna da ancak doğunun fethi ile ulaşılabileceğini görmüş ve yönünü önce Kuzey Afrika'ya (1798) Mısır'a çevirmiştir. Ancak ilk hamlede Osmanlılarına karşı elde ettiği başarıyı sürekli kılamayıp, önce İngiliz donanması, ardından da Akka kalesinde Osmanlılar tarafından yenilgiye uğratılınca, gerçekleştirdiği kuşatmayı kaldırarak ülke topraklarına geri dönülmüştür. Koalisyon Güçleri ile aralarında kıta Avrupası üzerine süren hâkimiyet savaşlarını takiben de Çarlık Rusya'sına yönelmiştir. Fakat Avrupa'da gösterdiği başarıyı burada sağlayamamıştır. Ama içerisine girilen bu yönelim Doğu'nun öneminin siyasal açıdan Avrupa tarafından görülmüş olması nedeniyle önemli bir anlam ifade etmiştir. İngiltere'nin Ortadoğu'ya yönelimi ise Fransa'nınkinden daha farklıdır. Siyasal yönleri olmakla birlikte daha çokta "ekonomiktir." Hatta Hindistan'a ulaşma sorunları olması nedeniyle endirekt yönleri de bulunmaktadır. Onun içindir ki 1880'lerin başlarında Bağdat'da temsilcilikler açmış, 1839'da Aden'i işgal etmiştir. Almanya ise, henüz harekete geçmemiştir. Ancak daha sonra 1871'de Bismarck döneminde "Alman Birliğinin" sağlanması ile içerisine girdiği dönemle birlikte o da Ortadoğu'ya doğru yönelimlerini başlatacaktır.

Fakat Fransa, İngiltere ve daha sonra Almanya'nın Ortadoğu'ya yönelimleri ve orada etkinlik kurmaları da o kadar kolay olmayacaktır. Çünkü kendilerinden daha önce bu bölgede etkinlik kurmuş ve buraları kendi siyasal sınırlarına katan, yağmalayan, vergi ve haraca bağlayan devletlerin varlığı söz konusudur. Yine Avrupa devletleri dışında Çarlık Rusya'sının da aynı şekilde buraları kontrol altına alma ve oradan Ak Deniz'e, sıcak sulara açılma gibi bir hedefi bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da Osmanlı ile çelişki ve çatışma içerisindedir. Osmanlı- Rus savaşı da bunun için yaşanmıştır.

Osmanlı ile Rusya'nın sınırlar 19.yy ve 20.yy'ın başlarında, bugünkü Türkiye-Rusya ya da Bağımsız Devletler Topluluğu ile olan sınırlarını çok aşmaktadır. Aynı zamanda Batı-Karadeniz istikametinden de sınırdaş bir konumda bulunmaktadır. Onun içindir ki, Osmanlı-Rus savaşları (1828 -1829 Varna, 1854-1855 Sivastopol, 1877-1878 Tuna, 1914 Kafkas Cephesinde ki savaşlarında görüldüğü gibi) çok daha geniş bir alana ve süreye yayılma potansiyelini her zaman içerisinde taşımakta ve zaman zaman da böyle bir boyuta ulaşmaktadır.

Osmanlı-Rus Savaşı yaşanırken, Avrupa devletlerinin de bu her iki devletle de ilişkileri söz konusudur. Buda Avrupa devletlerini bu savaş karşısında hem taraf ve hem de var olan ilişkilerini dengeleyici bir pozisyonda tutmalarına neden olmaktadır. Tüm bunlarda birçok yönü ile birlikte Ortadoğu'yu Avrupa'nın en temel sorunlarından biri haline getirmiş olmaktadır.

Avrupa devletleri içerisinde Ortadoğu'ya ilk inen ülke İngiltere olmuştur. Ancak İngiltere'nin Ortadoğu'ya inmesinin nedeni, bölge ile sınırlı değildir. Hatta bölgeden daha çok Hindistan'la ve Hint Okyanusuna açılmayla ilgilidir. İngiliz donanmalarının ve ticaret gemilerinin Akdeniz'e girmeden, Avrupa'nın Kuzey ve Batı kıyılarını takip ederek, Afrika'nın batı kıyılarından, Güney ucuna oradan da Hindistan'a ve Hint okyanusuna ulaşması hem zaman, hem de maliyet (insan gücü ve maddi olarak) açısından hayli masraflı olmaktaydı. O nedenle daha kısa ve kestirme bir yola ihtiyaçları vardı. Bunun içinde en uygun yol Akdeniz kıyılarından ve Ortadoğu'dan geçmekteydi. Ancak bu yolda tutulmuştu. Osmanlı devleti Adriyatik Denizinden bugünkü Yunanistan adalarına varıncaya kadar doğuya doğru Akdeniz kıyılarının ve Hint okyanusuna kadar olan coğrafyaya hükmetmekteydi.

Bu durumda İngiltere'nin yapacağı tek bir şey vardı. O da Osmanlı devleti ile ticari ve siyasi ilişkiler içerisine girmekti. İngiltere'de bunu gerçekleştirdi. Hatta bu ilişkiler, İngiltere'yi, 1740 yılında 1. Mahmut ve XV. Luis arasında imzalanan kapitülasyonlarla Osmanlı topraklarında Fransa'nın elde etmiş olduklarından (Osmanlı kentlerinde örgütlenebilme hakkı, yabancıların kendi aralarındaki anlaşmazlıklarda konsolosluklara yargı yetkisi tanınması, Osmanlı topraklarında seyahat, taşımacılık ve satış serbestliği, Osmanlı sularında gemi işletme hakkı, mal ihraç ederken gümrük vergisi ödememe) daha avantajlı bir hale getirmişti. Zamanla da Osmanlı çok milliyetli, askeri feodal bir devlet de olsa İngiltere'nin yarı- sömürgesi haline gelmekten kurtulamadı. Bu İngiltere'yi çok daha avantajlı bir duruma getirdi. Böylece İngiltere, Osmanlı devleti üzerinden, Osmanlı'nın hâkimiyeti altında bulunan toprakları da sömürü alanı haline getirmiş oldu. Böylece Hindistan'a ve Hint Okyanusuna kestirmeden giden yol İngiltere için açık bir hale geldi. Artık İngiltere, daha kısa bir sürede daha kolay ve ucuz bir şekilde hammadde kaynaklarına ve Pazar alanlarına ulaşabilir ve rakipleri ile arasına biraz daha mesafe koyabilirdi. Öyle de oldu. 1869'da Süveyş kanalının trafiğe açılmasıyla birlikte de Akdeniz'den Kızıl Denize oradan da Hint Okyanusuna açılma olanağına kavuştu. O süreçte petrolün önemi ise bundan daha sonra gelmekteydi.

İngiltere'nin Ortadoğu'da Osmanlıdan sonra içerisine girdiği ikinci devlet ise İran'dı. İran'da Osmanlı gibi çok milliyetli feodal bir imparatorluktu. Zengin petrol rezervlerine sahipti. İngiltere'nin İran'la siyasal ve ticari ilişkilerinde ya-

nında, zamanla bu yönde belirgin bir hal almaya başladı. Böylece İran coğrafyasında bulunan da petrol kuyularının işletilmesinde 1907'de çok daha sonra BP adını alacak olan Anglo Persian Oil Company (APOC) üzerinden yapılan anlaşmalarla imtiyaz sahibi haline geldi.

İngiltere'nin etkinlik ve nüfus alanlarını daha fazla genişlettiği böylesi bir dönem de Fransa ise, İngiltere'den daha farklı bir biçimde yayılmacı siyaset izlemekte ve hegemonya mücadelesi yürütmekteydi. İmparatorluğunu ilan eden Napolyon kıta Avrupası üzerinde askeri gücüne dayalı olarak rakipleri ile üstünlük kurma savaşlarının ardından da Doğu'ya yöneldi. Böylece Napolyon Doğu üzerinde yürüttüğü hâkimiyet mücadelesinde kendisinden önce Batıda- Avrupa'da kurulmuş olan imparatorluklardan daha farklı bir yol izledi. Daha öncede dikkat çektiğimizi gibi, Rusya üzerinden bu hedefine ulaşmak istedi. Fakat bunu başaramadı. Napolyon'un bu başarısızlığı, Fransa içerisinde iktidar çelişkisini derinleştirirken, rakipleri karşısında onu daha güçsüz bir konuma düşürdü.

İngiltere ve Fransa'dan sonra dünya hegemonya mücadelesine katılan Almanya'nın doğu politikası ise, bunlardan daha farklı gelişti. 1871'de "Alman Birliği" sağlandığında, başta İngiltere olmak üzere dünya Avrupa'nı diğer devletleri tarafından çoktan paylaşılmıştı. Bu durum hızlı bir sanayileşme içerisine giren Almanya için Pazar ve hammadde sorunu yaratmıştı. Bunun karşısında Almanya'nın yapacağı ise tek bir şey kalmıştı. O da komşularıyla çatışma içerisine girerek "sorunlu" olarak gördüğü ve "hak" iddia ettiği bölgeleri ele geçirmek için önce komşularıyla çatışma içerisine girmek, ardından da rakiplerinin egemenliği altında bulunan sömürge ve yarı-sömürgeleri ele geçirmek...

Avrupa devletlerinin Avrupa kıtasını aralarında paylaştıkları Berlin Konferansında Doğu ve Batı Afrika'da pay edinip, Togo ve Kamerun'u egemenliği altına alarak, bu doğrultuda bir adım atmışsa da, Almanya'nın asıl hedefi kendilerinin de ifade ettikleri gibi; Doğuya İtilim (Drang nach Osten) politikasını pratikleştirmekti. Hint yolunu açmak, kendi karşısında İngiltere ve Fransa ile ortak hareket eden Rusya'yı kuşatmak içinde buna ihtiyaç duymaktaydı. Bunu gerçekleştirmek içinde en uygun hedef de geniş topraklara sahip olan Osmanlı devleti idi. Osmanlı devletinde yaşanan iktidar sorunları ve siyasal karmaşa da Almanya'nın bu hedefine ulaşması için uygun koşullar oluşturmuştu. 1877-1888 Rus-Osmanlı savaşı da harekete geçmesi için bir fırsat yarattı.

Savaşta, İngiltere Ruslardan yana görünen bir tutum içerisine girmişti. Almanya bunu kullandı. İngiltere'nin Kıbrıs(1878) ve Mısır'ı (1882) işgal etmesi ise Osmanlıyı hızla Almanya'ya yaklaştırdı. Bunun bir sonucu olarak da Alman askeri heyetleri ve diplomatları, ticari kuruluşları, bankaları Osmanlı topraklarında daha fazla görünmeye, ticaret hacimlerini ve devlet üzerindeki siyasal etkilerini daha fazla arttırmaya başladılar. Ve giderek te Osmanlı devleti üzerinde İngiltere'den daha da etkili bir hale geldiler. İngiltere tarafından başlatılan Avrupa'yı zengin petrol yataklarına bağlayacak olan Berlin-Bağdat demiryolu inşaatının geri kalan kısmının, Abdülhamit tarafından İngilizlerde alınarak Almanlara devredilmesi ve yine Abdülhamid'e teknik danışman olarak bir Alman (Wilhelm Von Pressel) Mühendisin atanmış olması da, Osmanlı-İngiltere arasında var olan ilişkinin bitme noktasına gelmiş olduğunun bir göstergesi oldu.

İngiltere, Fransa, Almanya arasında Dünya Pazar ve Toprakları üzerinde yürütülmeye başlayan hâkimiyet mücadelesinin bu şekilde Ortadoğu'da odaklaşmış olması, Ortadoğu'da kaçınılmaz olarak, o güne kadar eşine rastlanmadık düzeyde, yaşanacak olan şiddetli bir savaşın da eşiğine getirmiştir. 19.yy'ın sonlarına doğru açılmaya başlayan, 20.yy'da en temel enerji kaynaklarından olan petrol kuyularının da bu coğrafya 'da, özellikle de Osmanlı egemenliği altında olan topraklar üzerinde olması, bunu daha da kaçınılmaz kılmıştır.

Bu gerçekliğe rağmen Birinci Dünya Savaşının ilk ateşlendiği yer Ortadoğu olmamıştır.

DÜNYA SAVAŞLARI VE ORTADOĞU

1-Birinci Dünya Savaşı (1914-1918): 28 Haziran 1914'de Sırplı bir genç tarafından Avusturya- Macaristan tahtının veliahdının öldürülmesi ile ilk kıvılcımları çakılan bu savaş veliahtlarının öldürülmesini gerekçe yapan Avusturya- Macaristan'ın 28 Temmuz'da Sırbistan'ı işgal etmesi ile Doğu Avrupa'da (Balkanlar'da) başlamıştır. Ardından da Almanya'nın Belçika, Lüksemburg ve Fransa'ya saldırmıştır. Bunu 31 Temmuzda Rusya'nın, 4 Ağustos'ta da İngiltere'nin Almanya'ya savaş açması izlemiştir. Bunları takiben de Osmanlı, İtalya, Bulgaristan, Romanya savaşa dâhil oldular. Savaşın sonlarına doğruda ABD İtilaf Güçlerinin saflarında savaşa katıldı. Ve böylece dünya ülkeleri bir anda kendisini bir savaş içerisinde bulmuş oldular.

Birinci Dünya Savaşının ilk başladığı alan Doğu Avrupa olmakla birlikte, Osmanlı devletinin savaşa dahil olması ile birlikte Kafkasya'dan Basra'ya, Yemen'den, Sina'ya vb. Osmanlı egemenliği altında bulunan tüm coğrafyayı da etkisini altına almıştır. Artık bu aşamadan sonra da Ortadoğu Birinci Dünya Savaşının en şiddetli yaşandığı temel alanlardan biri haline gelmiştir.

Ortadoğu'nun dünya ölçeğindeki Jeostaratejik ve Jeopolitik önemi de bunun böyle olmasını gerekli kılmaktaydı. Çünkü dünya yeniden paylaşılıyordu. Buda 20.yy öncesinin daha doğrusu kapitalist modernite öncesinde kurulmuş olan ve kendini dönüştüremeyen imparatorlukların dönemlerinin kapanması anlamına geliyordu. Osmanlı imparatorluğu da bunlardan biriydi. Ve daha önce 1838'de İngiltere ile yapılan Balta Limanı anlaşması ile de onun yarı-sömürgesi haline gelmişti. Birinci Dünya savaşı ile de bu imparatorlukların yerini kapitalist-emperyalist devletler alacaktı. Bunlarında hedefinde Avusturya- Macaristan, Osmanlı İmparatorlukları, Çarlık Rusya'sı vb. vardı. Rusya Ekim 1917'de gerçekleşen Bolşevik devrimi ile savaştan çekilerek, önemli oranda toprak kaybetmiş olsa da kendini böylesi bir hedefin parçası olmaktan çıkarmış oluyordu. Fakat bu Macaristan-Avusturya ve Osmanlı İmparatorlukları için mümkün olmadı. Macaristan-Avusturya İmparatorluğu dağıldı ve birçok devlete bölündü. Osmanlı İmparatorluğu da savaştan mağlup çıkınca, galip devletlerin istilasına uğramaktan kurutulamadı.

Osmanlı imparatorluğu Birinci Dünya savaşına Almanya'nın, "İttifak devletlerinin" yanında katılmıştı. Savaşa dâhil olması ile birlikte açılan cephelerin çoğunluğunda; "Hicaz-Yemen", "Sina-Filistin", "Irak" cephelerinde İngiltere ile karşı karşıya geldi. Bölgede bulunan Arap aşiretleri ve prensleri ile de yakın ilişkiler içerisine girmesi ise, elinde bulundurduğu mali gücü ile birlikte asker sayısı ve teknik donanım açısından da güçlü olan İngiltere'yi bu cephelerde daha güçlü bir hale getirdi. Savaş, Osmanlı ve ittifaklarının yenilgisi ile sonuçlanınca da, zengin petrol kuyularının bulunduğu, eski dünyanın birbiriyle buluştuğu, Süveyş Kanalı ile Ak Denizin, Kızıl Deniz üzerinden Hint Okyanusuna bağlandığı, Avrupa'nın Doğuya açıldığı kapı olan Ortadoğu da ağırlıklı olarak burada hâkimiyet savaşı veren İngiltere'nin kontrolünü geçti. Fransa ise daha çok Şam'ın doğusunda Lübnan, İskenderun vb. bölgelerinde etkili olmaya çalıştı. İtalya ise Birinci Dünya Savaşı içerisinde saf değiştiren bir devlet olma nedeniyle kendisine bulunan vaatler doğrultusunda Osmanlı'nın Doğu Akdeniz kıyılarından pay alma arayışı içerisine girdi.

Birinci Dünya Savaşında galiplerin galibi olarak kabul edilen İngiltere aslında Ortadoğu'yu daha savaş sonuçlanmadan kendi hanesine geçirmişti. Doğu sömürgelerine daha rahat ulaşma imkânların varlığı ve yeni sömürgeler elde edecek olması, onun bu yaklaşımında belirleyici olmuştu. Rusya'da gerçekleşen Bolşevik Devriminden sonra oluşan Sovyet yönetiminin kamuoyuna açıklaması ile birlikte varlığından haberdar olunan, İngiltere'nin 1916'da Fransızlarla imzaladığı Sykes-Picot anlaşmasının uygulanmamasının nedenini de bu gerçeklik oluşturmuştur. Çünkü Sykes-Picot anlaşmasında İngiltere dışında Fransa ve diğer İtilaf devletleri içerisinde yer alan devletlere de Ortadoğu'dan

paylar verilmekteydi. Buna göre de; Erzurum, Trabzon, Van, Bitlis ve daha başka Bakuré Kürdistan kentleri Rusya'ya bırakılırken, Aladağ, Kayseri, Yıldızdağ, Zara, Eğin, Harput, ile sınırlanan arazi ile Adana, Antep, Urfa, Mardin, Diyarbakır, Lübnan kıyıları ve zengin petrol kuyularına sahip olan Musul Fransa'ya, Bağdat dâhil Güney Mezopotamya, Hayfa, ve Akka limanları da İngiltere'ye bırakılmaktaydı. Yine bu anlaşmaya göre Fransa ve İngiltere egemenlikleri altında kalan toprakları istedikleri biçimlerde yönetebileceklerdi. İskenderun serbest liman olurken, Kudüs ve Filistin ise daha sonra ele alınacaktı. Sınai kapitalizminin dayandığı temel enerji kaynağı olan petrolün öneminin yeterince dikkate alınmadığı böyle bir anlaşmanın pratikleştirilmesinin ise İngiltere'nin çıkarına olmayacağı çok açıktı.

Ortadoğu'nun asıl kaderi ise Birinci Dünya Savaşında yenilen "ittifak devletlerinin" mağlubiyet belgelerini imzalamaları ile belirlenmiş oldu. 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması da Osmanlılar için böyle bir anlam ifade etti. 10 Ağustos 1920'de imzalanan 433 maddeden oluşan "Sevr anlaşması ile de Osmanlı İmparatorluğunun parçalara bölünmesiyle birlikte, Ortadoğu'nun belirlenen kaderinin rengi/şekli açığa çıktı. Bu anlaşmaya göre; Trakya Yunanistan'a, Ceyhan'dan-Cizre'ye kadar olan bölge Fransa'ya, Sonradan adını Irak olarak alacak olan Musul'dan El Cizre'ye kadar topraklarda İngiltere'ye bırakılıyordu. Fırat'ın doğusunda kalan Kürt vilayetlerinde de bir yerel yönetimin kurulması öngörülüyordu.

Sonuçta bu anlaşma Osmanlı'nın halefleri tarafından kabul görmeyince uygulanamadı. Hiçte kısa sayılmayacak bir sürenin ardından 24 Temmuz 1923'de Lozan'da gerçekleştirilen antlaşma ile de bu sorun bir "çözüme " kavuşturuldu.

Bu antlaşma ile (zengin petrol kuyularının da içerisinde olduğu) İngiltere'nin çıkarlarını esas alacak bir şekilde Ortadoğu yeniden düzenleniyordu. Ve bu düzenleniş içerisinde de Türkiye ve Fransa arasında 1921 imzalanan Ankara Anlaşması ile belirlenen Türkiye-Suriye sınırları kabul edilirken, Irak-Türkiye sınırı Musul sorunun çözümüne bırakılıyor ve Osmanlı ve Safevi devletleri arasında 17 Mayıs 1639'da imzalanan Kasr-ı Şirin anlaşmasına göre belirlenen sınır, Türkiye-İran sınırı olarak belirleniyordu. Buna göre de daha önce Osmanlı egemenliği altında bulunan Kürdistan'ın en büyük parçası yeni kurulan Irak, Suriye ve TC devletleri arasında paylaştırılıyordu. Sadece buda değildi. İngiltere ve Fransa'nın egemenliği altına giren eski Osmanlı toprakları üzerinde kurulan Arap Manda rejimlerinin Türkler tarafından kabulü anlamına da geliyordu.

Böylece asıl olarak tek tek itilaf devleri: Bulgaristan'la 29 Eylül 1918 Selanik, Osmanlı ile 30 Ekim 1918 Mondros, 3 Kasım 1918'de Avusturya-Macaristan'la Villa Guisti, Almanya ile11 Kasım 1918 Rethondes, antlaşmaları ile Birinci Dünya Savaşı son bulmasına rağmen Osmanlı'nın halefleri olan yeni Türk devletinin kurucularının İstanbul Hükümeti ile İtilaf devletleri arasında imzalanan Sevr Anlaşmasına olan itirazları nedeniyle, Osmanlı topraklarında sonuçlanmayan savaş son bulmuş oluyordu.

Birinci Dünya Savaşı kâğıt üzerinde bu şekilde sonuçlanmıyordu. Yine başta İngiltere olmak üzere itilaf devletleri (başta İngiltere, Fransa, Rusya tarafından oluşturulan, daha sonrada başka devlerinde dâhil olduğu müttefik devletler) amaçlarına ulaşmalarına rağmen, Ortadoğu'da yaşanan sorunlarda bitmemiş oluyordu. Ortadoğu'nun İngiltere ve müttefiklerinin kontrolü altına geçmesi onlar için Jeostrateji ve jeopolitika açısından dünya hâkimiyetinin elde edilmesi, zengin petrol yataklarının ve kıtasal geçiş yollarının sahibi haline gelinmesi anlamına gelmesine rağmen, böyle bir sonucu da ortaya çıkmasına da neden olmuştu. Birinci Dünya Savaşı sonuçlanmıştı ama Ortadoğu'da oluşan yeni dengeler ve kurulan ilişki ağları var olan sorunları çözmek yerine daha da ağırlaştırmıştı. Bu yönüyle de bir nevi içten içe yanmaya devam eden bir ateş gibi, Birinci Dünya Savaşı Ortadoğu'da sonuçlandırılmamış, kendi özgünlükleri içerisinde devam edecek olan bir

savaş biçimine dönüşmüş oluyordu.

2-İkinci Dünya Savaşı (1939-1945): İkinci Dünya Savaşı da, Birinci Dünya Savaşın da olduğu gibi Doğu Avrupa'da başladı. Birinci Dünya Savaşında sömürge, pazar ve hammadde kaynaklarını kaybeden Nazi Almanya'sı yeniden dünya egemenliğini, Pazar ve hammadde kaynaklarının paylaşımını gündeme getirince yeni bir dünya savaşı da kaçınılmaz bir hale geldi.

Hitler Almanya'sının 1 Eylül 1939'da Polonya'yı işgal etmesi ile başlayan bu savaşta "Müttefik Devletler" olarak: İngiltere, Sovyetler Birliği, ABD, Çin ve Fransa, "Mihver Devletler" olarak ta: Almanya, İtalya ve Japonya karşı karşıya geldiler. Fakat savaşın ilerleyen yıllarında bu devletlerin yanında başka devletlerde savaşa dâhil oldular. 60 Milyonu aşan insanın yaşamını kaybettiği bu savaş o zamana kadar yaşanmış olan dünya savaşlarının en tahripkâr olanı olarak tarihe geçti.

Almanya tarafından Polonya'nın işgal edilmesinin hemen ardından İngiltere ve Fransa'da Almanya'ya savaş ilan etti. Bu savaş ilanının ardından bu devletleri başkaları da izledi. Savaş daha çok ilk yıllarında Avrupa ülkeleri sınırlı kaldı. Ancak İtalya'nın 10 Haziran 1940'da Almanya'nın yanında savaş dahil olması ile birlikte Kuzey Afrika'ya, 22 Haziran 1941'de Alman panzerlerinin Sovyetler Birliğinin sınırlarını geçmesiyle birlikte de doğuya, Japonya'nın 7 Aralık 1941 tarihinde Hawaii adalarında bulunan Pearl Harbor deniz üssüne saldırmasıyla ile birlikte Asya- Pasifik'e taşınmıştır.

İkinci Dünya Savaşı daha çok bu bölgelerde yaşanırken, Kafkasya ve Ortadoğu'da da etkisini gösterirmiştir. Ama bu diğer bölgelerde olduğu düzeyde gerçekleşmemiş ve birkaç ülke ile sınırlı kalmıştır. Irak ve İran'da bu ülkeler içerisinde yer almıştır.

1941 yılının Mayıs ayında Irak'ta Almanların yönlendirmesi altında bir darbe gerçekleşmiş ve oluşan yönetim Almanya'nın yanında savaşa dâhil olmuştu. Almanya ise bu durumu değerlendirmek için işgal ettiği Yunanistan topraklarında, Türkiye sınırına kadar getirdiği ordularını Irak'a geçirerek orada bulunan İngilizlerin egemenliğine son vererek kendi hâkimiyetini kurmak istemişti. Fakat bu uzun sürmedi. Irak'ta gerçekleştirilen yeni bir darbe ile Almanya yanlısı yönetim iktidardan düşürüldü. Onun yerine İngiltere yanlıları yeniden yönetime getirildiler. Almanlar 'da ordularını Yunanistan-Türkiye sınırından geri çekerek Rusya'ya doğru yönlendirdiler.

Ayrıca yaşanan bu süreç içerisine Almanlar tarafından, 1942'de Kafkasya'ya da askeri bir müdahale gerçekleştirilmişti. Almanya bu müdahale ile Karadeniz ve Hazar Denizi arasında bulunan petrol yataklarını ve Don ve Donets nehirleri arasında bulunan coğrafyayı almak istemişti. Bunu başardıklarında da hem başka bir hattan Stalingrad'a doğru hamle gerçekleştirme hem de oradan Güneye ve daha doğru aşağılara doğru açılma olanağına kavuşmuş olacaktı. Ancak bu planını gerçekleştiremedi. 1943 yılında birliklerini oradan çekmek zorunda kaldı.

İkinci Dünya Savaşının İran üzerindeki etkisi ise, Irak'takinden ve Kafkasya'dakinden farklı oldu. 1941 yılında Sovyetler Birliği ve İngiltere kendi aralarında anlaşarak İran'daki enerji hatlarını ele geçirmek ve o bölgede "Pers Koridoru" olarak adlandırılan hattı kontrolleri altına alarak bir güvenlik cephesi oluşturmak istemişlerdi. Daha sonrada bu devletlere ABD'de dâhil olarak 1943 yılında gerçekleşen Tahran Konferansında İran üzerine yeni bir anlaşmaya daha varmışlardı. Oluşan böylesi koşullar içerisinde Sovyetler Birliği müdahalesini arttırarak 1945'de Azerbaycan'da Azeri Milli Hükümetini, 1946'da Mahabad'da Kürt Cumhuriyeti'nin ilanında rol oynadı. Fakat Sovyetler Birliğinin, İran'la kuzey petrol kuyularını işletme konusunda yaptığı anlaşma ile bölgeyi terk etti. Böylece İran bölgede etkili hale geldi ve bu iki "Özerk Cumhuriyetin" varlığına askeri güçlerini kullanarak son verdi.

Bunlarla birlikte Ortadoğu İkinci Dünya savaşında müttefikler özelliklede İngiltere için önemli bir rol oynamıştır. İngiltere'nin Uzakdoğu'daki sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri ile olan ilişkisi bu bölge üzerinden sağlanmıştır. Akdeniz'i, Kızıl Denize bağlayan Süveyş Kanalı ve diğer ulaşım ağları

bu konuda önemli rol oynamışlardır. Yine İngiltere Kuzey Afrika'daki varlığını buradan gerçekleştirdiği takviyeler güvence altına almaya çalışmış ve bu cephede içerisine girdiği birçok savaşı kazanmıştır.

Tabii ki, Ortadoğu'nun, İkinci Dünya Savaşını, bu şekilde diğer bölgelere oranla daha az yoğunlukta yaşamasının nedenleri vardır. Bunların başında İngiltere başta olmak üzere müttefik devletlerinin kesin hâkimiyeti ve buralarda İngiltere ve Fransa'ya bağlı "Manda Rejimlerinin" varlığı oluştururken, diğerini de Almanya başta olmak üzere "Mihver Devletlerini" izledikleri savaş stratejileri ile birlikte savaş cephelerini buralara kadar taşıyamamaları olmuştur.

3-Üçüncü Dünya Savaşı(1991-......): Birinci Dünya Savaşının her ne kadar 1918'de Almanya ve ittifaklarının teslim olması ile sonuçlandığı kabul edilse de, böyle bir savaşa neden olan sorunlara çözüm getirememişti. Aynı şekilde İkinci Dünya Savaşı da yine Almanya ve birlikte hareket ettiği devletlerin 1945'te yaptıkları anlaşma ile de bir sonuca bağlanmış olsa da, savaşa neden olan sorunlar varlığını korumaya devam etmiştir. Üçüncü Dünya Savaşını dayandığı temeller itibarıyla böyle bir gerçeklik üzerine oturmakta yarar bulunmaktadır.

İkinci Dünya Savaşından sonra, değişik bir tablo ortaya çıkmıştı. Savaşın galibi olan devletler kendi aralarında anlaşmışlardı. Ve bunun bir sonucu olarak ta dünya ikiye bölünmüştü. Biryanda ABD'nin, diğer tarafta da Sovyetler Birliğinin başını çektiği ülkeler yer almaktaydı. Buna göre de, ABD'nin başını çektiği tarafta yer alanlar devletler Avrupa'da 4 Nisan 1949 'da 12 ülkenin katılımıyla uluslararası askeri bir ittifak olan Kuzey Atlantik Anlaşması Örgüt (NATO), Uzakdoğu'da yaşanmaya başlayan devrimci gelişmelere ve Ulusal Kurtuluş Mücadelelerine karşı da 8 Eylül 1954'de Güneydoğu Asya Antlaşma Teşkilatı SEATO ve Ortadoğu'da 1955'de ABD'nin gözlemci olarak yer aldığı Türkiye, İran, Irak, Pakistan ve İngiltere tarafından 1955'de kurulan ve 1958'de Irak'ta General Kasım'ın iktidara gelmesiyle dağılan Bağdat paktı yerine 1959'de Central Treaty Organization- Merkezi Antlaşma Teşkilatı (CENTO) gibi askeri paktlar, ekonomik alanda da Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), Uluslararası Para Fonu (İMF), Dünya Bankası, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) vb. lerini kurmuşlardı. Kurulan bu askeri ve ekonomik kuruluşların asıl nedenini de ABD'nin başını çekmiş olduğu kapitalist-emperyalist güçlerin dünya egemenlik siyasetinin gereklerinin yerine getirilmesiydi.

Bunun karşısında ise ABD ve onun müttefiklerine karşı Sovyetler Birliğinin başını çektiği Doğu Avrupa ülkeleri arasında; 5-8 Ocak 1949'da ekonomik olarak Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşması Konseyi (COMECON) oluşturulurken, yine 14 Mayıs 1955'de içerisinde Arnavutluk, Bulgaristan, Çekoslovakya, Doğu Almanya, Macaristan, Romanya ve SSCB'nin yer aldığı Varşova Paktı kurulmuştu. ABD ve Sovyetler Birliğinin başını çektiği bu blokların dışında kalan ülkelerde bunlardan görecede olsa bağımsız siyaset izleme iddiası ile hareket etmekteydiler. Kendilerine "Bloksuzlar" adını veren bu ülkeler arasında ise; Yugoslavya, Çin, Endonezya vb. ülkeleri bulunmaktaydı.

Oluşan böyle bir dünya gerçekliği içerisinde ise, bir denge unsuru olarak; uluslararası alanda dünya devletlerinin üye oldukları ve bu üye devletler arasındaki ilişkileri düzenleyecek, sorunların görüşmeler yoluyla çözülmesini sağlayacak ve uluslararası alanda belirlenecek olan kurallara uymayan devletlere karşı yaptırım gücüne sahip olacak olan, (10 Ocak 1920 tarihinde kurulan Milletler Cemiyetinin yerini) 24 Ekim 1945'te Birleşmiş Milletler kurulmuştu.

Böyle bir gerçeklik içerisinde yer alan Ortadoğu'da İkinci Dünya Savaşı sonrasının hükümran devleti ise ABD olmuştu. İngiltere kapitalist sistem içerisindeki öncülük rolünü ABD'ye devretmişti. Aslında ABD'nin Ortadoğu'ya olan ilgisi yeni başlamamıştı. 20. Yy. Başlarından itibaren ilgi göstermekteydi. Bu ilgiyi 1945 ve

1953 arasında görev yapan ABD Başkan Harry S. Truman; "Gözlerimizi Yakın ve Ortadoğu'ya çevirdiğimizde vahim meseleler arz eden bir bölge ile karşılaşıyoruz. Bu bölgede geniş tabi kaynaklar vardır. En işlek kara, hava, deniz yolları buradan geçmektedir. Bu bakımdan bölgenin büyük iktisadi ve stratejik önemi vardır. Fakat bu bölgedeki ülkelerin hiçbirisi ne yalnız nede birlikte kendilerine yöneltilecek bir tecavüze karşı koyabilecek kadar güçlüdür." sözleriyle dile getirmekteydi.

Bu gerçeklikle birlikte ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik ilgisi İkinci Dünya savaşından sonra 5 Ocak1957'de açıkladığı Eisenhower Doktrini ile bir stratejiye dönüştürülmüştü. Asıl olarak da bu doktrin ile askeri ve ekonomik yardım adı altında Ortadoğu'ya girilmesi hedeflenmekte ve şu şekilde formüle edilmekteydi:

"Bağımsızlığını korumak için ekonomik kalkınma çabası içerisinde olan Ortadoğu ülkelerine ekonomik yardım yapmak, ...Bunlardan isteyen ülkelere askeri yardım yapmak, ... Bu ülkelerin istemleri şartıyla milletlerarası komünizmin kontrolü altında bulunan bir ülkeden gelecek açık silahlı saldırılar karşısı Amerikan silahlı kuvvetlerinin kullanılması."

Bu doktrinin ilanın ardından ABD Bağdat Paktı askeri komitesine gireceğini ilan ederken yine bu doktrini ilk kabul eden ülkede Türkiye oldu.

ABD bu doktrinin kabulü ile birlikte başlayan süreçte, İngiltere ve Fransa'nın çıkar ve politikalarını reddetmeden ve onların bıraktıkları boşluğu doldurarak kendini Ortadoğu'da buna göre konumlandıracaktı. Bu çerçevede ilk başta Türkiye ve İran ile ilişkilerini bir biçim kazandırdı. Türkiye'nin NATO'ya üye olması ve İran'da İngiltere yanlısı Pehlevi ailesinin iktidarda bulunması ise ABD'nin işini oldukça kolaylaştırdı. 14 Mayıs 1948'de Birleşmiş Milletler tarafından İsrail'in Devlet olarak kabul edilmiş olması da ABD için ayrı bir avantaj oluşturmuştu. Çünkü o süreçte ABD Ortadoğu'da bu her üç devletin birbirlerine yakınlaşmasını kendi çıkarlarına görmekteydi. Ayrıca Suudi Arabistan gibi ülkelerle ikili anlaşmalar yaparak önceden 1933'de Arabian American Oil Company (ARAMCO) adıyla ortak petrol şirketleri de kurmuştu.

Diğer devletlerle ekonomik, siyasal, diplomatik vb. alanda içerisine girilen ilişkilerle de kendisi için öngördüğü süreci tamamlamış oldu. Fakat ABD'nin Ortadoğu'da kurmuş olduğu bu ilişkilere dayanarak varlığını sürdürmesi ve kendini güvencede hissetmesi o kadar kolay değildi. Karşısında İkinci Dünya Savaşı sonrasında iyice güçlenen Sovyetler Birliği vardı.

Sovyetler Birliği 'de Ortadoğu'da etkili olmak istiyordu. İkinci Dünya savaşı içerisinde de bu isteğini ortaya koymuştu. İran ve Türkiye üzerinden bu istemini dile getirmekten de geri kalmamıştı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Arap ülkelerinde sosyalist ve anti- emperyalist küçük burjuva milliyetçi hareketlerinin yine Ortadoğu'yu yakından etkileyen Kuzey ve Orta Afrika'da Ulusal Kurtuluş Hareketlerin güçlenmeye ve aktif bir duruma geçmeye başlamış olmaları da Sovyetler Birliğinin bu istemini pratikleştirmesi için daha da uygun koşullar yaratmıştı.

Oluşan böylesi koşullarda İran ve Türkiye'deki bazı sosyalist güçlerle de yakın ilişkiler içerisinde olan Sovyetler Birliği; Filistinlilerle, Mısır, Irak, Suriye, Libya vb. ülkelerle daha yakın ilişkiler içerisine girdi. Daha sonra bu ülkelerde yaşanan iktidar değişiklikleri ve yine İran'da gerçekleşen 1979 Devrimi Sovyetler Birliğinin işini daha da kolaylaştırdı.

Bu şekilde ABD'nin karşısında Ortadoğu'da, dünyanın diğer birçok bölgesinde olduğu gibi, duran bir güç oluşmuştu. Koşullar Ortadoğu'da Birinci ve İkinci Dünya Savaşları arasındaki gibi değildi. İkinci Dünya Savaşı sonrasının "Soğuk Savaşı" Ortadoğu'da Sıcak, Bölgesel Savaş olarak yaşanmaktaydı. Bizzat bunun körükleyeni de ABD'den başkası değildi. Arap- İsrail Savaşı, bölgede kimi devletlerde gerçekleşen Askeri darbeler ve 1879 ve 1988 arasında yaklaşık on yıl süren İran-Irak Savaşının arkasında yine kendisi vardı.

Sovyetler Birliğinin resmen 1991'de çözülmesi ve Varşova Paktı'nın dağılması, dünyanın diğer bölgesinde olduğu

gibi ABD'ye Ortadoğu'da derin bir nefes aldırdı. Böylece genel olarak dünyada özel olarak ta Ortadoğu'da yeni bir sürece de girilmiş oldu. Buda kimilerinin düşündüğü gibi, Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla geriye başını ABD'nin çektiği "Tek Kutuplu Dünya" için, düşünülenin aksine; daha karışık, sorunlu, çatışmalı bir sürece girilmesi anlamına geldi.

ABD'nin kendisinin de ön açıcı bir rol oynadığı 2 Ağustos 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesi ise böyle bir sürece girilmesinde önemli bir yere sahip oldu. Fakat bununla – bunun ne kadar farkındaydı bu tartışılabilir- ABD, Üçüncü Dünya Savaşının fitilinin ateşlenmesinde rol sahibi haline gelmiş oluyordu. Böylece Irak'ın Kuveyt'i işgali, Nazi Almanya'sının Polonya'yı işgali gibi bir etki yaratmış oldu.

Bir paradoksmuş gibi görünse de Irak'ın Kuveyt'i işgalinin ardından ABD öncülüğünde aralarında Mısır, Suriye, Suudi Arabistan, Fransa ve İngiltere'nin de olduğu Kırk(40)'a yakın ülke Irak'a karşı 17 Ocak 1991- 28 Şubat 1991 tarihleri arasında tarihe Birinci Körfez Harekâtı ya da Savaşı olarak geçen bir askeri harekat başlatmış oldular.

Böylece o zaman adı konulmamışta olsa, Üçüncü Dünya Savaşı başlangıcı içinde yollar açılmış oluyordu. Her ne kadar Irak'ın Kuveyt'i işgali bunda ateşleyici rol oynamış olsa da bunda asıl belirleyici olan İkinci Dünya Savaşından sonra ABD ve Sovyetler Birliği eksenlerinde kurulu olan dengenin bozulmasıydı.

Sovyetler Birliğinin çözülmesi İkinci Dünya Savaşından sonra kurulan dengelerin de bozulmasına neden olmuştu. Artık bu aşamadan sonra Sovyetlerin Birliğinin sahneden çekilmesiyle birlikte oluşan boşluğun doldurulması ve dengelerin yeniden kurulması gerekiyordu. Bunun gerçekleştirilmesinde de öncü görev ABD'ye düşüyordu. ABD böylece İkinci Dünya Savaşından sonra oynamaya başladığı kapitalizmin jandarmalığı rolünü bu süreçten sonra da oynamaya devam edecekti.

Aslında ABD'de küresel anlamda yaşanacak olan olası gelişmeleri önceden görerek, buna göre hazırlıklarını Sovyetler Birliği daha çözülmeden önce yapmaya başlamıştı. Bunu da "21.yy.ın süper gücü olma" biçiminde formüle etmekteydi. Stratejik araştırma kurumlarını ve ideologlarını da bu doğrultuda harekete geçirmişti. Huntington'un "Kültürlerin çatışması" adlı kitabı da bunun bir sonucu olarak hazırlanmıştı. Bu kitapta daha çok dinler öne çıkarılırken, bunlar arasında bir "uzlaşma" arayışına girilmiş olması da sonradan yaşananların anlaşılması açısından önemli veriler sunmaktaydı.

Sovyetler Birliğinin çözülmesinden sonra, Jandarmalığı rolünü oynadığı kapitalizmin stratejisi "Yeni Dünya Düzeni" olarak belirleyen ABD bu şekilde dünya hegemonyasını yeniden bir çerçeve oturturken öncelikli olarak ta yine ideologlarından olan Z. Brenski'nin ifade ettiği "zengin havzaların doğal kaynaklarına ulaşmayı ve buraları kontrol etmeyi" önüne ulaşılması gereken bir hedef olarak koydu.

"Bu havzalara sahip olan, buraların enerji kaynaklarını ele geçiren dünyaya da hâkim olur" yönünde yapılan belirlemede adı geçen bölgeler arasında "Orta Asya ve Hazar Havzası" ile birlikte üçüncü bir bölge de "Ortadoğu" olmaktaydı. ABD'nin Sovyetler Birliğinin çözülmesi ile yöneldiği bölgeleri de bu adı geçen yerler oluşturdu.

ABD bu bölgeler arasında ele aldığı Ortadoğu'da bu doğrultuda uygulamaya koyduğu projenin adını ise "Büyük Ortadoğu Projesi" (BOP)olarak belirledi. ABD bu proje ile birlikte Ortadoğu'ya yeniden bir biçim vermeye çalışırken daha önce sonuç almaya çalıştığı Türkiye- İsrail ve Arap- İsrail ilişkilerini yeniden canlandırmak için de harekete geçti. Gerçi daha önceleri Türkiye-İsrail arasında açıklanmamış gizli anlaşmalar söz konusuydu. Ve bu anlaşmaya dayalı olarak ta Türkiye 1967 Arap- İsrail savaşında örtülü bir şekilde İsrail'i desteklemişti. Bununla birlikte "Yeşil Kuşak" adıyla CİA tarafından yapılan bir proje devreye konulmuştu. Yine İsrail-Mısır arasında 1978' de Camp David barış anlaşması imzalanmıştı.

Daha sonraları Kamp Devit'de gerçekleşen bu antlaşmayı takiben Arap ülkelerinin kendi aralarında konfe-

ranslar gerçekleştirilmişti. Fakat bunlar ABD için yeterli değildi. Ortadoğu'nun ABD için daha güvenilir bir bölge haline gelebilmesi için bunların daha ileri boyutlara taşırılması gerekiyordu.

Ancak bunlarda tek başına yeterli değildi. ABD'nin BOP önünde engel olarak gördüğü daha büyük tehlikeler daha vardı. Buda, bölgenin devrimci, dinamik güçleriydi. ABD için bu engellerinde ortadan kaldırılması gerekiyordu. Çünkü bu güçler varlıkları nedeniyle ABD için potansiyel bir tehlike oluştururlarken aynı zamanda, kendi alternatiflerini de oluşturarak bölgede başat bir hale gelebilirdi. Tarihte Selahattin Eyyubi örneğinde görüldüğü gibi bunun olasılığı da vardı. Selahattin Eyyubi, Haçlı saldırıları karşısında İslam topluluklarının birliği sağlayabilmiş ve Kudüs'a kadar olan bölgeyi kontrolü altına alabilmişti.

Ortadoğu'da 20.yy.ın ilk çeyreğinde oluşan devletlerin varlığı da ABD'nin uygulamaya koymaya çalıştığı BOP önünde bir başka engeli oluşturmaktaydı. Dünyada, bölgede bozulan dengeler aşılmış olan statükoya göre eski kurulan bu devletlerin de yeniden biçimlendirilmesini gerekli kılmaktaydı. Fakat oluşan bu devletlerin buna o kadar kolay evet demeleri ya da uyum sağlamaları mümkün değildi. Sadece buda değildi. ABD'nin önünde daha başka engeller daha vardı. Onlar da, kapitalist sistemin kendi içerisinde ve bölgede etkin hale gelmek ve pay sahibi olmak isteyen güçler ve devletlerdi.

Bunlar arasında yer alan Avrupa Birliği ülkeleri; Hazar Havzası, Orta Asya ve Ortadoğu'nun tamamen ABD'nin eline geçmesi istememekte ve bunu sağlamak içinde çeşitli siyasi manevralar yapmakla birlikte girmekte, Rusya, Çin ve İran'la yakınlaşan politikalar içerisine girebilmektedirler.

Sovyetler Birliği'nin mirasını devralan Rusya'da yaşanan siyasi krizi hızla aşarak, ekonomik alanda bir toparlanma içerisine girerek bu bölgelerde ABD karşısında duran bir güç haline gelmiştir. Tüm bunlarda Hazar Havzası, Orta Asya birlikte Ortadoğu'nun sadece ABD açısında değil diğer güç ve devletler içinde jeostratejik ve jeopolitik önemini daha da arttırmıştır. Ayrıca ABD'nin bu devletlere olan yaklaşımını etkilediği gibi bu devletlerarasında çelişkiyi de boyutlandırmıştır. Birinci Körfez savaşından sonra bu devletlerin Ortadoğu'da yönelik olarak geliştirdikleri politikalarda bu gerçeklik kendini çok net bir şekilde göstermiştir. Fransa ve Almanya ambargoya rağmen petrol ve diğer konularda Irak Saddam Hüseyin rejimi ile ilişkilerini kesmemiştir. Rusya ve Çin'de ambargoya uymamışlardır.

Bu şekilde Ortadoğu'da güç ilişkileri ve siyasal dengeler de yeniden kurulmaya başlamış olmaktadır. Hatta kurulmaya çalışılan bu dengeler Ortadoğu ile sınırlı kalmayarak bu üç bölgeyi; Hazar Havzası, Orta Asya ve Ortadoğu'yu tek bir stratejik yaklaşımla hep birlikte ele almaya kadar vardırılmıştır. Buradan yola çıkılarak ta, bu her üç bölgenin toplamı "Ortadoğu" kavramı ile nitelendirilmeye, BOP'ta "Genişletilmiş Ortadoğu Projesi" olarak daha geniş bir perspektifle adlandırılır bir hale gelmiştir.

2000'ler birlikte ise Üçüncü Dünya Savaşı Ortadoğu'da yeni bir hal almaya başlamıştır. 15 Şubat 1999'da Önder Apo'nun "Uluslararası Bir Komplo" ile Kenya'dan kaçırılarak Türkiye teslim edilmesi ise burada önemli kilometre taşlarından birini oluşturmuştur. Aslında bu komplo ile Ortadoğu'da şekillendirilmeye ve oradan da tüm Dünya'da egemen kılınmaya çalışılan "Yeni Dünya Düzeni" önünde engel olarak görülen Kürt halkının Özgürlük ve Demokrasi Mücadelesinin Önderliği tasfiye edilerek aşılmaya çalışılmıştır. Böylece daha önce tespit ettikleri karşılarına çıkabilecek olan bölgedeki devrimci, dinamik öğelerin kendi alternatiflerini öne çıkarmalarının önüne geçilmek istenilmiştir.

Önder Apo'ya karşı gerçekleştirilen Uluslararası komployu, CİA ve Suudiler tarafında kurulduğu açığa çıkmış olan Usame Bin Ladin tarafından kurulan El-Kaide örgütlenmesinin 11. Eylül 2001'de gerçekleştirdiği provokasyon eylemi gerekçe yapılarak ABD tarafından "Önleyici Darbe" adıyla nitelendirdikleri bir

askeri harekatla ABD'ni 2001 yılında Afganistan'a girmesi izlemiştir. Bunu takiben de 2003 yılında Irak'a Askeri müdahale ve bunun sonucunda Saddam Hüseyin rejiminin yıkılması gerçekleşmiştir.

Bununla da sınırlı kalmamıştır. 18 Aralık 2010 tarihinde Tunus'ta Zeynel Abidin Bin Ali ve Muhammed Gannuşi diktatörlüğüne karşı gerçekleşen halk direnişi ile başlayan, 25 Ocak 2011'de Mısır "Tahrir Meydanın da" bir araya gelen halkın ayaklanması ile yaşanan "Yasemin Devrimi" ile doruğa çıkan "Arap Baharının" yaşandığı koşullarda ABD tardından Libya'ya askeri müdahalede bulunulmuştur. Bunu takiben de Suriye'de TC vb. devletlerin gerçekleştirdiği dış müdahale sonucunda bazı çete ve kontra guruplar harekete geçirilerek bir iç savaş çıkarılmıştır. Türkiye güdümünde olan DAİŞ, Cephet El Nüsra vb. gibi çete ve kontra oluşumların önemli bir rol oynadığı bu savaş ağırlıklı olarak; zengin petrol ve doğal gaz rezervlerin ve temiz su kaynaklarını bulunduğu Suriye ve Rojava Kürdistan'ından Irak ve Başuré Kürdistan'a taşırılarak bölgeselleşmiş, gelinen aşamada da içerisinde ABD, İngiltere, Rusya, Fransa, Almanya, Kanada, Norveç, Hollanda, Avustralya vb. içerisinde yer aldığı sayısı Kırktan fazla devlet tarafından oluşturulan Koalisyon Güçleri tarafından başlatılan Musul ile Rakka operasyonları ile adı açıkça telaffuz edilen bir Dünya Savaşı halini almıştır.

4- Dünya Savaşlarını Birbirine Bağlayan Ara Yıllar: Buraya kadar Dünya Savaşlarına dair belirtilenlerden de anlaşılacağı üzere aslında bu her üç dünya savaşı, barış dönemlerinin ardından yaşanan ayrı savaşlardan öte, ara dönemleri olmakla birlikte farklı biçimlerde yaşanmaya devam eden bu yönüyle da tamamen birbirinin devamı olan savaşlar olma gibi bir özellikte taşımışlardır. Özellikle Ortadoğu'da yüzyılı aşkın bir süredir devam eden ve bir türlü sonuçlanmayan savaşlar gerçekliği de bunu doğrulamış olmaktadır. Birinci ve şuanda yaşanmaya devam eden Üçüncü Dünya Savaşlarına oranla, Ortadoğu'nun İkinci Dünya savaşında coğrafik olarak savaşı Avrupa, Kuzey Afrika ve Uzakdoğu kadar yaşamamış olması da bu gerçekliği değiştirmemektedir. Çünkü Ortadoğu'da savaş Birinci Dünya Savaşı sonrasında da yaşanmaya devam etmiştir. Bu süreçte Bakuré Kürdistan'da Türk devleti sömürgeci soykırım savaşı yürütürken, Rojxelat'da İran rejimine karşı devam eden Kürt direnişlerine karşı İran rejiminin katliamları yaşanmış, Başuré Kürdistan'da da İngiltere ve onun egemenliği altında oluşan Irak Manda rejimine karşı Kürt halkının direnişi devam etmiştir. Daha sonra Afganistan'ın katılımıyla üye sayısı dörde çıkan Türkiye, İran ve Irak arasında 7 Temmuz 1937'de kurulan Sadabat Paktı da böyle bir gerçeklik içerisinde yerini almıştır. Yine Hatay üzerine Suriye ve Türkiye arasında çelişki ve sorunlar yaşanmaya devam etmiştir. Yahudi göçlerinin Filistin topraklarında yoğunlaşması ve orada bir devlet oluşturma yönünde içerisine girilen çabalar sonucunda Arap ve Yahudi topluluklar arasında çatışmalar yaşanmaya başlamıştır.

Bu gerçeklikle birlikte Ortadoğu İkinci Dünya Savaşını da yaşamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu daha çok, İkinci Dünya Savaşında Müttefik Güçler denen devletlerin daha çokta İngiltere'nin ve onunla birlikte de Fransa'nın egemenliği altında kalmışlardır. O nedenle de, Birinci Dünya Savaşı sonrasında bölgede kurulan bu devletlerde savaşın bir parçası haline gelmişler ve daha çokta İngiltere tarafından birer arka bahçe olarak kullanılmışlardır. Hatta denilebilir ki, İngiltere'nin Uzak doğu ve Hint Okyanusundaki askeri hareketliliği ve Batı Afrika'daki savaşlarının temel üs bölgelerinden biri olma gibi rol oynamıştır. Yine bu bölgede kurulan devletler birer Manda rejimi olmakla birlikte, kendi içerisindeki çelişki ve iktidar savaşlarını henüz bir çözüme bağlamış durumda değillerdir ve bunun bir sonucu olarak ta birbirini takip eder bir şekilde darbelere, komplolara diğer bir başka ifadeyle de iç savaşlara sahne olmaktadırlar.

Bu gerçeklik kendisini İkinci Dünya Savaşında da hissettirmiştir. Ancak Irak'ta gerçekleştirilen kısa süreli olarak ya-

şanan darbe örneğinde de görüldüğü bazı istisnai hallerde yaşanmıştır. Yine TC Devletinin doğrudan olmasa da içerisine girdiği ticari anlaşmalar ve iç politikalar çerçevesinde Nazi Almanya'sına daha yakın durması söz konusu olabilmiştir.

Nazi Almanya'sının Ortadoğu üzerinden Doğu'ya açılma politikası tutmayınca da, Ortadoğu diğer coğrafik bölgelere oranla savaşı yıkıcı etkileri itibarıyla daha az yaşar bir pozisyonda kalma konumunu koruyabilmiştir. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrası süreç böyle olmamıştır. Ortadoğu'da askeri müdahaleler, İç savaşlar, devletlerarası savaşlar hiç kesintiye uğramadan devam etmiş ve bunlar ikinci dünya savaşının bir devamı ve üçüncü dünya savaşının da birer ön hazırlığı anlamına da gelen Bölgesel Savaş halini almışlardır.

İran, Irak, Mısır, Türkiye, Pakistan vb. ülkelerde askeri darbeler olmuştur. Bu ülkelerin bazılarında halk ayaklanmaları ile iktidar devrilirken, 14 Mayıs 1948'de İsrail devletinin resmen kurulmasıyla birlikte daha da şiddetlenen ve kesintisiz bir hal alan Arap-İsrail Savaş(lar)ı, on yıl süren İran- Irak Savaşı, Irak'ın Kuveyt'e askeri müdahaleleri gerçekleşmiştir. Tüm bu yaşanmış olan askeri darbeler ve savaşlarda da uluslararası güçlerin kendi aralarında yaşadıkları egemenlik, hammadde ve pazar sorunlarının doğrudan bir rolü olmuştur. Ortadoğu'nun Üçüncü Dünya Savaşının yaşandığı bir merkez haline gelmesindeki en önemli etkenlerden birini de bu gerçeklik oluşturmuştur.

SONUÇ

Tüm bu anlatılanlarla birlikte unutulmaması gereken bir gerçeklik daha vardır. O da; sınıflı devletçi uygarlığın yaşanmaya başlaması ile oluşan devlet ve imparatorlukların bölge üzerine yürüttükleri hegemonya savaşları ile Kapitalist Modernite koşullarında daha çokta 20. ve 21.yüzyıllarda dünyaya egemen olmak isteyen güçlerin amaçları birbirleriyle ortaklaşmış olsalar da, bu bölgenin; insanların kendilerini toplum olarak örgütlendirmelerinde ve uygarlığın oluşumunda ifade ettiği önem ve oynamış olduğu roldür.

Onun içindir ki; bugün her ne kadar Küresel Sermaye Güçlerinin kendi çıkarları doğrultusunda biçim vermeye çalıştıkları bu bölge, aynı zamanda sınıflı devletçi uygarlığın bugünkü temsilcileri olan Küresel Sermaye Güçleri ile İnsanlığın toplum olarak kendini var etmesi olan Demokratik Uygarlık Güçleri arasında binlerce yıldır süren savaşa da ev sahipliği yapmaktadır. Bu yönüyle de bölgenin, Jeostratejik ve Jeopolitik önemi derken, sadece kapitalist-modernist paradigmanın akıllara getirdiği o ilk anlam dışında da, böyle bir öneme ve anlama sahip olduğu da unutulmamalıdır.

O nedenle de insanlığın uygarlığa doğru adımlarını attığı bu bölge; günümüz koşullarında da kendini var eden değerlere bağlı olarak önem ve anlamını korumaya devam etmektedir. Buda bu bölgenin Jeostratejik ve Jeopolitik önemi derken asıl olarak da bu yönün dikkate alınmasını ve öne çıkarılmasını gerekli kılmaktadır.

İçerisinden geçmekte olduğumuz süreç içerisinde de bu stratejik önem kendini daha da hissettirmektedir. "Her ot kendi kökleri üzerinde yeşerir" misali bugün Ortadoğu'da Demokratik Uygarlık Güçleri, Sınıflı Devletçi Uygarlık Güçlerine karşı tarihin tanık olduğu en şiddetli savaşımını vermektedir. Bugün bu mücadele ise kendini Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Hareketinde somut bir ifadeye kavuşturmaktadır. Nasıl Demokratik Uygarlık kendini insanın toplum örgütlenmesi olarak var etmişse, şimdide Demokratik Ulus İnşa Mücadelesi de, binlerce yıldır onun üzerine bir karabasan gibi çöken Sınıflı devletçi Uygarlığın baskılamasından kurtuluşunu ifade etmektedir.

Asıl olarak ta bugün Ortadoğu'da yaşanan savaşını özünü bu gerçeklik oluşturmaktadır. Küresel sermaye güçlerinin ve kapitalist modernitenin icadı olan Ulus devletlerin kendi aralarındaki çelişki ve çatışmalara rağmen, Kürt Özgürlük ve Demokrasi Hareketine o kadar karşıtlık içerisinde olmalarının nedenini de bu gerçeklik oluşturmaktadır.

DÜNYA SAVAŞLARINDA HALK DİRENİŞLERİ VE ALTERNATİF PARADİGMALAR

İnsanlık sınıflı, şehirli ve devletli uygarlık tarihi öncesi farklı bir biçimde yaşıyor ve tarihini farklı bir biçimde yazıyordu. Adına ne denilirse denilsin ve hangi süreçlerden geçmiş olursa olsun O tarih yazımı içinde egemenliğe ve egemenliğe dayalı savaşlara yer yoktu. Farklılıkların çatışmaları ya da çelişkileri birinin diğeri üzerinde hakimiyeti biçininde sonuçlanmıyordu. Erkeğin analitik zeka ile beslenen avcılığı ya da kas gücü, kadını tutsak etmeye hizmet etmiyordu. Kadın ve erkek topluluğun eşit-özgür bireyleri idi. İnsan, neslini sürdürmek ve türünü çöğaltmak için doğaya karşı savaş açmamıştı. Onunla uyumlu bir yaşam sürüyordu. Ne zamanki şehirler sınıflı toplumun merkezleri oldu ve bu merkezler üzerinden başta şehir devletleri olmak üzere imparatorluklar kuruldu; işte o zaman yeni bir tarih yazımı başladı. Adına uygarlık denilen bu dönemle birlikte egemenlik savaşları yeryüzünden hiç eksik olmadı. Şehir devletlerinden krallıklara ve oradan da imparatorluklara geçildikçe savaşların hacmi daha da büyüdü.

İşte böylesi bir gelişim seyrinin merkezi olan Ortadoğu, ilk şehir devletinden bugüne kendi çapında önemli dünya savaşlarına sahne oldu. Yani merkezi devletler ne kadar açılım sağlamışsa dünya savaşının çapı da o kadardı.

Savaşlar içerde sınıf, inanç, cins ve farklı aşiret ya da kabile kimlikleri arasında sürerken dışarda da farklı toprakların ya da ülkelerin işgali ve oralar üzerinde egemenlik kurma arayışı biçiminde devam etti. Bu savaşlarda ticaret yollarını ele geçirmek kadar yeni yollar açmakta önemli bir faktördü. Doğal olarak da saldırılar ve ona karşı direnişler şeklinde süren savaşların tarafları çok çeşitli oldu. Tüccarlar bu savaşlarda önemli roller oynadı.Ve tarih işte bu çeşitli tarafların mücadelesi içinde yazıldı. Bunlar egemen güçler ve onlara karşı direnen sınıflar, inanç grupları, aşiret-kabile toplulukları, etnik-kültürel kimliklerdi. Yani uygarlık tarihi salt sınıf mücadeleleri üzerinden yazılmadı. Yine bu mücadeleler içinde kadının özgürlük özlemi ve bunu gerçekleştirme tutkusu önemli bir rol oynadı. Bir anlamda kadın tanrıçalar üzerinden kendi özgürlük özlemini ifade etmenin bir yolunu buldu. Belki hiç görülmedi ama uygarlık tarihinin yazımında kadının bu duruşu önemli bir rol oynadı. Cadı avları bu nedenle ortaya çıktı.

Bu tarih yazımında Sümerler belki de bir ilki oluşturdu. Onunla birlikte start alan irili ufaklı devletlerden imparatorluklara geçişle dünya savaşları da kendi çaplarında verilmeye başlandı. Şu anki yazılı ya da bilinen tarihin ilk dünya savaşı da Asur 'un bölge üzerinde geliştirdiği hakimiyet kurma savaşıdır denilebilir. Yakın ve ulaşabildiği en uzak çevresindeki tüm şehir devletlerini, krallıkları ve özgür

aşiret-kabile-klan toplukluklarını egemenlik altına alan Asur imparatorluğu bölgenin ilk emperyalist gücü olurken kadının özgürlük tutkusuna son bir darbeyi de vurdu. Tiamet-Marduk anlatımı da bu darbenin mitolojik belgesi oldu.

İşte bu emperyal egemenin geliştirdiği dünyayı paylaşım savaşına karşı ilk küresel kurtuluş savaşı Med topluluklarının öncülüğünde bölgenin tüm farklı kimlikli mağdurları tarafından verildi. Bu savaşın her türden egemenliğe karşı verilmiş olması, zerdüşt inancında da kuramsallaştırılarak bugüne geldi. Bu nedenle Newroz bölge halklarının direniş ve kurtuluş geleneğinin simgesi oldu. Devletlerin-sınıfların ve şehirlerin ilk mucitleri olan ortadoğulular, bu icatlarını adım adım dünyaya yaydı. Bu yayılmaya bağlı olarak merkez olma özelliğini giderek yitirdi ama merkezi uygarlıkların önemli bir çevresi olmaya devam etti.

İşte bu merkez olma özelliğini yitirme aşamasına kadar Ortadoğu zulme, baskıya ve her türden sömürüye karşı direnişin simgesi haline gelen bir çok ideolojik çıkış ve mücadeleye imzasını attı. Mitoloji, felsefe ve dinler bir biçimde bunu bugünlere taşıdı. Mitolojilerin dışında dini akımlar bu konuda önemli bir rol oynadı. Bunların başında da başta Zerdüştlik olmak üzere diğer tek tanrılı dinler gelmektedir. Bunlardan Zerdüştlük genel olarak karanlığa karşı olmak üzere özelinde Asura karşı da hakların direnişini temsil ederken, Musevilik firavun despotizmine karşı, İsevilik Roma imparatorluğunun sömürgeci egemenliğine karşı tüm ezilenlerin direnişinin simgesi oldu. İslamiyet ise bir taraftan Bizans diğer taraftan Sasani imparatorluklarının bölge ve Araplar üzerindeki hakimiyetine karşı Arap birliğini sağlarken bölge halklarına da ümmet kardeşliğini müjdeledi. Bu dinsel akımlar nitelikleri gereği sistem içi düzeltme hareketleri olma özelliğini aşamazken siyasallaştıkça o günün dünya savaşlarını tetikleyen roller de üslendi. Haçlı savaşları bunun en belirgin örneklerinden olmaktadır. Bu anlamda tarih, sadece bugün adına dünya savaşı denilen ve şu an üçüncüsünü yaşadığımıza tanık olmadı.

Paylaşım için çıkarları çatışan devasa güçlerin savaş meydanına çıkması olan her dünya savaşı, bir çok sınıf kabile, aşiret direnişinin de gelişmesine zemin sundu. Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır. Kısacası insanlık tarihine bu bütünlük içinde yaklaşıldığında oldukça eğitici sonuçlar çıkarılabilir. İşte o zaman Romanın dünyayı(o günkü boyutları ile) paylaşırken Hıristiyanlığın, Spartaküsler başta olmak üzere köle ayaklanmalarının, Germen ve Hun kabilelerinin, Kartacalıların direnişlerini daha iyi anlayabiliriz. Selçuklularla, Bizanslılar, Moğollar ve Arap imparatorlukları ve en son Osmanlılar arasındaki paylaşım savaşlarının tarihin en görkemli inanç direnişlerinin ortaya çıkardığını görebiliriz. Ebu Müslümden Babek, Zenc isyanlarına, Babai isyanlarından Şeyh Bedrettine oradan Celalilere kadar ortaya çıkan isyanların, halk hareketlerinin aynı zamanda o günün dünya savaşları koşullarında ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Yukardan beri bahsedilen dünya savaşları çap olarak göreceli bir genişliğe sahipken direniş ya da kurtuluş mücadeleleri de hem pratik olarak ve hem de paradigmasal olarak o çapla sınırlı kalıyordu. Bu sınırı tarihsel gelişim içinde tek aşan paradigma dinsel akımlar oldu denilebilir. Çünkü dünya genişledikçe din de o genişliğe uygun olarak genişleme kabiliyetine sahip olduğunu gösteriyordu. O nedenle hepsi de Ortadoğu'da çıkmış olan tek tanrılı dinler bugüne birer küresel din olarak ulaştı. Mitolojiler bir dönem sonra hükmünü yitirirken felsefeye de istenilen rol oynatılamadı. Din her ikisinin de rolünü üslenerek insanlığın geçmişi-bugünü ve geleceğine damgasını vurdu ve vurmaya devam etmektedir. O nedenle bu özellikleriyle de dinsel paradigmanın özellikle bölgemizde özgün olarak ele alınması ve doğru yorumlara tabi tutulması günümüzün sorunlarının köklü olarak aşılmasına da yön verecektir.

Kapitalizmle birlikte geçmiş uygarlıkların ve uygarlık öncesi toplumsal yapıların o yerel olma özellikleri de ortadan kalktı. Belki de insanlık tarihinin tüm boyutla-

rıyla küreselleşmiş ilk sistemi denilebilir kapitalizm için. Doğal olarak da kapitalizmin dünya savaşları, yer kürenin tamamına yakın bir bölümünde yaşanırken tümünde de hissedilir oldu. Böylesine geniş hacimli dünya savaşlarının paradigmasal dayanağı kadar direniş ya da kurtuluş veya özgürlük savaşlarının zihniyet yapıları da küresel bir dayanağa kavuşuyordu.

Merkezi uygarlık güçleri bu küresel yapılanma içinde önce Avrupa'ya sonra da Amerikaya taşındı. Şimdi Rusya-Çin eksenli olarak Asya ya taşınmasının sancılarını yaşamaktadır. Bu sancıyı en şiddetli bir şekilde hisseden de yine bölge halkları olmaktadır. Yani merkezi uygarlık nereye taşınırsa taşınsın Ortadoğu adeta gölge bir merkez gibi en temel çevre olma özelliğini korudu.

Uygarlık merkezlerinde yaşanan kaymalara rağmen şehirler uygarlıkların merkezi olma özelliğini sürdürmeye devam etti. Şimdi metropol, megapol vb deyimlerle tanımlanan şehirler birer tüketim merkezi olarak esnafı, bankaları, asker-sivil bürokratı, hizmet sektörleri ve eğitim kurumlarıyla geniş bir orta sınıf merkezi olarak sert-kırılgan mücadelelerin de önünü keserek sistem içi muhalefet merkezleri rolünü de oynamaktadır. Bugün 20 milyonu aşkın devasa megopoller adeta birer çevre katilidir. Diğer yandan geniş bir emekçi kitlesinin de yaşadığı kentler, ekonomide tekelleşmenin, siyasette tekleşmenin ve kimliklerde çölleştirmenin birer simgesidir. Bu özellikleriyle kentler ulus devletçiliğin kalbi gibidir.

Kadının en çok metalaştırıldığı bu kentler, betonlaşmış doğası ile iktidar güçlerini yaşatma merkezleri olarak erkek egemenlikçi sistemin sarsılmaz kaleleri ve bu sistemi güncellleme merkezleri olmaktadır. Şimdi kentlerin ve doğal olarak da kapitalist sistemin doğayı çölleştiren, insanı tüketen ve başta kadın olmak üzere her şeyi metalaştırarak birer sanayi ürünü haline getiren özellikleri sadece muhalifleri değil, liberalizm tarafından da sorgulanarak restorasyona tabi tutulmak istenmektedir. Bu sorgulanma noktasına getiren temel etken de kapitalizme karşı son iki yüz yıldır geliştirilen direnişler olmaktadır. Bu direnişlerin temel özellikleri en başta küresel özelliğe sahip olmalarıdır. Yani tüm dünya da paradigmal olarak kendilerini örgütleme potansiyelini taşımaktadır.

Bu direniş hareketleri içinde en belirgin olanı ve günümüzün direnişlerinde en temel rol oynayanları Sosyalist hareketler, Ulusal Kurtuluş hareketleri ve Sosyal demokrasi olurken, Anarşistler, Feminist hareketler, yerel kültürel hareketler, çevre ve inanç hareketleri de kendilerini güncelleştirdikçe sistem dışı hareketler içinde yerlerini güçlü bir şekilde almaktadır.

Özellikle de 68 gençlik hareketleriyle birlikte insanlık, hem sistemi ve hem de başta reel sosyalizm olmak üzere sistem dışı hareketleri güçlü bir şekilde sorgulama sürecine girdi.

Bu zamana kadar Birinci Dünya Savaşıyla birlikte Rusya'da yaşanan devrimle birlikte SSCB adı altında dünyanın altıda birinde varlığını ilan eden reel sosyalizm, İkinci Dünya Savaşıyla birlikte ulusal kurtuluş hareketleriyle de güçlenerek dünyanın üçte birinde yeni bir sistemik güç oldu.

Diğer sistem dışı hareketlerden daha fazla insanlığa umut ve güç veren Reel Sosyalizm paradigmal olarak aşamadığı sorunlarından dolayı bilinen sonuçlarla karşılaştı ve dağıldı. Bu dağılmayla birlikte tarihin düz-çizgisel doğrultuda ilerlemediği daha net görüldü. Bununla birlikte tarihin tanıdığı en kirli araç olan devlet-iktidar aygıtlarının özgürlük için kullanılamayacağı tüm boyutlarıyla ortaya çıktı. İktidar sürekli kendisini üreterek özgürlükleri yutan bir olgu olduğunu 70 yıllık reel sosyalist pratiğinde bir kez daha gösterdi. Diğer yandan sanayinin gelişmesine bağlı olarak büyüyen şehirlerin varoşlarında yoğunlaşan proletaryanın tek kurtuluş gücü olarak gösterilmesinin ne kadar eksik bir tespit olduğu ortaya çıktı. Çünkü insanlığın başına bela olan egemenlikçi sistem ve onun en son halkası olarak kapitalizm sadece proletaryanın emeğini değil neredeyse tüm insanlığı ve onun üzerinde yaşadığı dünyayı metalaştırarak endüstriyalizmin konusu haline getirmişti. Diğer yandan ulus dev-

let mekanizması üzerinden tek tipleşme sürecini yoğun olarak devreye sokarak kültürel çölleşmeyi yaratmıştı. Sümerlerden bu yana pervasız bir şekilde tüketilen kadın kapitalizmle birlikte zirvede bir yabancılaşma sürecine sokularak " metaların kraliçesi" haline getirilmişti. Bir anlamda kadın Marks'ın proleterya için sarfettiği zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyinin olmadığı bir konumu yaşamaktaydı. Bu metalaştırılma sürecinde ciddi ekolojik felaketlerin de kapısı sonuna dek aralanmıştı. Yani İnsanlığın en az proletaryanın çözüm bekleyen sorunları kadar bir çok sorunu vardı. Ve bu surunların çözümü birlikte ele alınmadığı ve kaba sınıf bakış açısına hapsolunduğu sürece yaşanların bir tekrarının önüne geçilemeyeceği tüm boyutlarıyla ortaya çıktı.

O nedenle uygarlık tarihinin başından bu yana biriken sorunların toplu olarak ele alınması ve kaynakların doğru tespit edilerek doğru bir çözüm paradigmasının geliştirilmesi kaçınılmaz olarak insanlığın karşısına çıktı. İşte bu nedenlerle Kürt halk Önderi Abdullah Öcalan reel sosyalist paradigmanın eleştirisi üzerinden yeni bir paradigma ile 21. Yüzyılın kapısı araladı. Aralanan bu kapıdan şimdi Rojava eksenli olarak gelişen Kuzey Suriye Fedarasyonu çıkmış bulunmaktadır. Üçüncü dünya savaşının bölge üzerinde yeniden paylaşımı dayattığı bu dönemde reel sosyalizmin eleştirisi temelinde geliştirilen Ekolojik-Demokratik ve Kadın özgürlükçü paradigma Kuzey Suriye halklar direnişi ile dünyanın ilgi odağı haline de gelerek kendisini gerçekleştirme olanağını yakaladı.

Şimdi bu Üçüncü Dünya Savaşı koşullatında tarihin başlangıcında gizli olan tüm insani değerler Kuzey Suriye'de dünyanın en eski yerleşkeleri üzerinde o yerleşkelerden aldığı ilhamla Tel Halaf kültürü olarak yeniden yeşermektedir.

Kendisine saldrılmadıkça kimseye saldırmayan ve her saldırıya karşı özsavunma refleksi ile hareket eden bu yeni oluşum halklar cenneti olarak yapılandırılmaktadır. En son Marduk-Tiamat savaşında uygarlık tarihinin tartışılmaz kölesi ilan edilen kadının yeniden öncülük rolünü üslenmesi ile bu coğrafya da kadın erkek eşitliği sosyal-siyasal, ekonomik ve savunma alanlarında yeniden inşa edilmektedir. Emeğin metalaştırılmadığı bu mekanda tüm ambargolararağmendoğa5000yıldırkaybettiği saygınlığına yeniden kavuşmaktadır.

Kendi özgücü ve imkanlarıyla her türden saldırı, baskı ve kuşatmaya karşı direnen Kuzey Suriye halkları faşizme karşı birleşik direniş cephesinin kalbi olarak iktidar-devlet paradigmasından uzak hakların özgürlük özlemine layık olmanın ve kalıcı bir özgürlük kalesi oluşturmanın sınavını vermektedir.

Bu sınav bugün ekolojik-demokratik kadın özgürlükçü paradigmanın zihniyet kalıpları içinde hareket edilerek verilirken insanlık tarihinin tüm özgürlük taleplerinin bir sentezi ve güncelleştirilmiş hali olarak çekim merkezi olmaktadır. O nedenle Kuzey Suriye İkinci dünya savaşının Moskova-Stalingrad direnişi ile özdeşleştirilirken , İspanyol Cumhuriyet'çilerinin Franko'ya karşı direnişindeki gibi uluslarası bir desteğe sahip olmaktadır. Tüm bu boyutlarıyla Birinci Dünya Savaşı reel de olsa nasıl bir sosyalist vatan yarattıysa Kuzey Suriye' de de şimdi özgür-demokratik vatan şiarıyla insanlığın özgürlük özlemleri çiçeğe durmuş bulunuyor. Tarihin tanıdığı en kirli aracı yani devlet kurmayı reddeden bu yeni oluşum yaşamın her alanında iktidardan uzak durarak tüm farklılıkların özgür-eşit bir biçimde yaşamasını teminat altına almış bulunuyor. Doğal olarak da tüm bu özellikleri kendileri için bir tehlike olarak bilen ulus -devletçi zihniyetle donanmış güçler tarafından düşman olarak görülüyor ve baskı, kuşatma, saldırı altında tutuluyor.

Bu özellikleriyle Kuzey Suriye ve genelinde de Kürtler 21. Yüzyılın ilk dünya savaşı olan Üçüncü Dünya savaşında bu yeni paradigma etrafında kenetlenerek şimdi halkların ve Kürtlerin zamanıdır diyerek tüm bölgenin özgürlüğü için çağdaş Med hareketinin başladığını müjdeliyor.

DÜNYA SAVAŞLARI VE CİNSİYETÇİLİĞİN EVRENSELLEŞTİRİLMESİ ÇABASI

Üçüncü dünya savaşı, Ortadoğu'yu kadınsılaştıran-karılaştıran batının doğuyu kurtarma adı altındaki tecavüz girişimidir. Bu kapsamda gelişen Körfez savaşından Irak savaşına kadar tüm savaşların kaynağında tüm Ortadoğu toplumunu karılaştırma vardır. Kökeninde milliyetçi, dinci, cinsiyetçi ve bilimci yöntemlerin hakim kılınarak bölgenin kapitalist modernitenin her türlü uygulamasına açık hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nesneleştirilen, ikincilleştirilen ve sömürü nesnesi haline getirilen ve en nihayetinde karılaştırılan bir kütle-hacim yaratmak anlamına da gelmektedir. Irak'ta ABD askerlerinin insanlara yaklaşımları, tecavüz kültürünü ne kadar derinden yaşadıklarını göstermektedir. Saddam'ın devrilişi ya da idam edilmesi Irak'ı içinde olduğu sorunlardan kurtarmamıştır. Hele kadınları hiç... bu anlamda Iraklı bir ananın sözleri tarihsel önemdedir. "Her evde bir Saddam var, birini asmışlar neye yarar, bir Saddam gider bin gelir." Bu söz, Saddam'ın idamının toplumsal sorunların çözümünde hiçbir rolü olmadığını göstermektedir. Nihayetinde özgürleşmediği sürece nasıl ki her kadın bir köle ise her erkek de bir efendidir, bir devlettir, bir Saddam ya da başka bir diktatörün, devletçiliğin ruhunu yaşatan bir cesettir.

Devletleşmenin, iktidarın ve savaşın geliştiği hiçbir dönemin ya da toplumsal-coğrafi zeminin kazananı kadın olmamıştır. Salt kadın değil, toplum da kazanan değildir. Tüm toplumsal kesimler savaşların kaybedenidir. Savaşların kazananı iktidar sahipleridir. Ancak ve ancak mücadele yürütüldüğünde, direniş gösterildiğinde kazananlar kadınlar, toplumlar, halklar ve çocuklar olmuştur.

20.yüzyılın başlarında gelişen 1.dünya savaşı milyonlarca insanın hayatına mal olmuş, ulus devletler dünyanın her yerinde gelişmiştir. Ulus devletlerin artan sayısına oranla kan dökülmüş ve bu sayıya oranla sorunlar ortaya çıkmıştır. Dünyayı içine alan büyük savaşlar olmuş ve bu savaşlar varolan dünya sorunlarını ortadan kaldırmadığı gibi başlı başına sorun kaynağı olmuş, bizzat sorun olmuş ve insanlık tarihine derin izler bırakmıştır.

Emperyalist devletlerin kendi bunalımlarını giderme adına geliştirdikleri dünya savaşları, bunalımları gidermeyi yeni sorunlar bulma şeklinde formüle etmiştir. 1.dünya savaşının yeni sorunları giderek eskimiş ve emperyalist devletlerin bunalımlarını gidermeye yetmemiştir. Çözüm: Yeni sorunlar üretilmeli, yeni savaşlar başlatılmalı ve kendisi bunalımların ürünü olan iktidarcı sömürgeci sistem kendini bu bunalımlardan besleyebilmeli.

Sömürgeciliğin yeni çözümünün adı yeni dünya düzeni olmuştur. Dünyayı yeniden dizayn etme adı altında Ortadoğu'ya yeniden saldırmak olmuştur. Çünkü bugüne kadarki Ortadoğu statüsünü oluşturan sistem 1.dünya savaşı sonrasında

oluşturulmuştu ve yeniden statü tartışması demek yeni bir dünya savaşı demekti.

1.dünya savaşının ortaya çıkardığı ulus devletlerin giderek sorun kaynağı olması, 3.dünya savaşı aşamasında yeniden ele alınmayı ve sorgulamayı getirmiştir. Ulus devletlerin oluşumuna bağlı olarak tüm coğrafyalarda homojenleştirmenin dayatılması, tek sesliliğin, tek dilliliğin ve tek renkli kültürlerin ortaya çıkarak kendini başatlaştırmanın kanlı savaşlarına girişmesi tüm toplumsal kesimleri erkek egemenlikli baskı altında ezmiş ve tüm toplumlara erkek tarzını hakim kılarak kadın sesini, rengini, tarzını ve kültürünü katletmenin statüsünü de oluşturmuştur.

20.yüzyılda gerçekleştirilen soykırımların kaynağında 1.dünya savaşının sonucu olarak ortaya çıkan ulus devlet çatısı altında hakim kılınan milliyetçi, dinci, bilimci ve cinsiyetçi sistemler vardır. Bundan dolayı da tüm olgular ikilemleştirilerek sınıflaştırılmanın geliştirilmesi ve başta kadın sınıfı olmak üzere tüm alt sınıfların ezilen sınıf olarak ele alınarak sistemlerin baskısı altında tutulması aynı tarihin de sonucu olmuştur.

Ekim devriminin gerçekleşmesi ve Sovyetler Birliği'nin kurulması 1.dünya savaşının sonunda dünyayı iki kutuplu dünya denilen bir ayrışmaya uğratmıştır. Bu ayrışma en fazla Ortadoğu'da gerçekleşmiştir. Tüm bölge ülkeleri ya ABD'ye ya da Sovyetler'e dayanmış, dünya savaşının ortaya çıkardığı dengede ayakta durmaya çalışmışlardır. İki dünya gücüne dayanarak ayakta durmaya çalışmak bir anlamda dünya dengelerini beslemek anlamına geldiğinden Ortadoğu yüzyılın başından sonuna kadar deyim yerindeyse istikrarsızlık içinde olmuştur.

İstikrarsızlık kavramından kasıt sürekli savaşlar, katliamlar, sonu gelmeyen ve sonu hayal edilmeyen çatışmalar, saldırılar ve giderek toplumun sürekli kanayan bir yaraya dönüşmesini engelleyemeyen siyasal ortamdır. Bunun sonucu olarak Ortadoğu'da korkunç diktatörlükler Sovyetler ya da Amerika adına desteklenmiş, ayakta tutulmuş ve korunmuşlardır. Tabi ki bunlar gerçekleşirken toplumsal dokunun ne kadar ezildiği, ne kadar kan kaybettiği, ne kadar sürekli bir soykırımla yüz yüze olduğu da aşikardır. Çünkü diktatörlüklerin, egemen sistemlerin ve dışa bağımlılaşarak varlığını sürdüren iktidarların ne kadar derin bir sömürü uyguladıkları bilinmektedir.

Nihayetinde 1.dünya savaşının yarattığı sorunlar da eklenerek Ortadoğu toplumsal dokusu tam bir sorunlar yumağı haline getirilmiş, sürekli krizlerin varlığını sürdürdüğü bir coğrafya haline getirilmiştir. Zaten Ortadoğu'nun binlerce yıldır taşıyıp bu yüzyıla getirdiği sorunlar vardır. Ortadoğu'nun inanç sorunu vardır. Etnisite sorunu vardır ve en önemlisi de yaratıcısı olduğu neolitik kültürün kalıntılarıyla yaşamanın zorlukları içinde nasıl yaşayacağına dair güçlü bir cevap oluşturma sorunu vardır. Ortadoğu'nun kapanmayan yarası kadının özgürleşmesi sorunudur. Kadın kültürünü yeniden canlandırmayan, tanrıça kültürünü güncelleştirmeyen ve yaşamın özünü buradan almayan bir Ortadoğu kan kaybetmekten kurtulamayacaktır. Mevcut savaşların, kaotik ortamın, gelişen direnişlerin ve verilen bedellerin güçlü ve kalıcı sonuçlara dönüşmeyişinin kaynağında kadın kültürünün geliştirilmeyişi vardır. Tanrıça kültürüne yapılan ihanetin laneti hala Ortadoğu toplumlarının üzerinden kalkmamıştır. Tam da bundan dolayı erkek eksenli savaşların sonuçları erkek eksenli ve kanlı olmakta ve yara kapanmamaktadır.

1.dünya savaşında oluşturulan statüler her ne kadar kolay bozulmasa da egemenlikli paradigma yüzyılın ortalarından itibaren sarsılmaya, hakim paradigmada 1970'lerle birlikte çatlaklar oluşmaya başlamıştır. Tüm bu sorunlar, yüzyıl dahi sürmeyen istikrarsızlığın patlaklar vermesi ve dünya hegemonyasının kendini yeniden yapılandırma ihtiyacı bir anlamda üçüncü dünya savaşının gelişmesinin de kaynağı olmaktadır.

1.dünya savaşının güncelleştirerek ölümünü geciktirdiği merkezi uygarlık paradigmasının sarsılmasında en önemli faktörlerden biri dünya kadınlarının özgürlük arayışları ve mücadeleleri, erkek egemenlikli sistem karşısındaki direnişleridir. Bu anlamda bugün feminizm kapsamında ele alınarak tarihselleştirilen kadın

direnişlerinin dünya insanlığının özgür yaşamındaki yeri büyük bir önem arzetmektedir. Yine kültürel hareketler, ulusal hareketler, dinsel karakterli mücadeleler, ekolojik bilinçlenmeye bağlı olarak gelişen hareketler ve tüm sistem karşıtı hareketlerin tümünün merkezi uygarlık paradigmasının kırılmasında büyük payı vardır.

Bu gerçekten yola çıkarak şöyle diyebiliriz: 3.dünya savaşı, paradigmanın kırılmasında payı olan güçlerin farkında olunarak ortaya çıkmış bir yeni saldırı dönemidir. Bundan dolayı da bir dünya paradigmasını yıkacak güçte olan kesimlerin tanınması, bilinmesi kadar bunların esas alınmasından ziyade kullanılması ya da sömürüyü bu kesimlere rağmen sürdürmenin sistem arayışlarının yoğunluğundan söz edebiliriz. Aynı zamanda sistem karşıtı güçlerin etkisinin kırılması amacıyla liberalizmin giderek geliştirilmesi ve uç noktaların törpülenmesi de 3.dünya savaşının geliştiği zihniyet zemininde esas alınan yöntemlerden biridir. Aynı zamanda birçok güç sistem içine çekilerek zayıflatılmakta ve sistem karşıtı konumundan düşürülerek sistemiçileştirilmektedir.

Merkezi uygarlık paradigmasının sarsılmaya uğraması Kürdistan özgürlük hareketi PKK'nin ortaya çıkışına ve ona paralel olarak da Kürtlüğü adı dahi yasaklı olmaktan çıkarak varlığının çok sınırlı bir şekilde de olsa bilinir olmasına olanak sağlamıştır. Ancak yeni dünya düzeni kapsamında bir yandan direnişçi Kürt varlığı ezilmeye çalışılırken diğer yandan da sisteme göre bir Kürt varlığı da ortaya çıkarılmaya, yaratılmaya ve toplumu bir bütün temsil edermiş gibi göstermeye çalışılmaktadır.

1.dünya savaşında yaratılan ve Kürt halkının kimliksizliği üzerine kurulan statüyü bozmak ve Kürdistan halkının varlığını ve özgürlüğünü sağlamayı amaçlayan Kürdistan Özgürlük Mücadelesi PKK'nin Önder Apo öncülüğünde ortaya çıkışı, yarım asırdır yürütülen mücadele ve yarattığı varoluşsal-özgürlüksel gelişmeler bir anlamda 3.dünyasavaşınındasebeplerindensayılabilir.

Bugün Suriye, Türkiye ve Irak üçgeninde odaklanan üçüncü dünya savaşının en stratejik dönemi, Önder Apo karşısında yapılan uluslararası komplo dönemidir. Bu dönem, tüm bölge devletlerinin kendilerini egemen devletler karşısında gözden geçirdikleri, yeniden tanımladıkları ve bölgede konumlandırdıkları bir dönemdir. Tüm bölge ülkeleri için Önder Apo'ya yapılan komplo bir sınav niteliğindedir. Türkiye başbakanının dahi "bizim haberimiz yoktu"dediği bu komplo, bölgenin en dinamik ve toplumsal öncülük yapabilecek gücünün yokedilerek Önderlik şahsında PKK'yi bitirerek bu dinamiği tasfiye etmeyi ve bölgeye etkisini kırmayı amaçlamaktaydı.

Ortadoğu'nun en dinamik direniş gücü olan toplum Kürt toplumu ve özelde de PKK hareketiydi. Çünkü en fazla bastırılan, 1.dünya savaşıyla statüsüzleştirilen, hatta parçalanmışlık üzerinden bir statü oluşturulan topluluktu. En hassas dengeydi ve bu dengenin bozulması tüm egemenlikli dengeleri bozacaktı. Bundan dolayı PKK'yi Önder Apo şahsında tasfiye etmek Kürt sömürüsünü, soykırımını, örtülü kültürel soykırımını sürdürmenin tek geçer yöntemiydi. Nihayetinde üçüncü dünya savaşının en stratejik adımı olarak ortaya çıkan da Önder Apo'nun komplo ile esir düşürülmesi oldu.

Üçüncü dünya savaşı diğer dünya savaşlarındaki fethetme, kazanma, yok etme, ele geçirme söylemlerinin aksine demokrasi ve özgürlükler götürme esprisine dayandırıldı. Irak'a savaş uçaklarıyla demokrasi götürme söylemi ABD'nin en fazla kullandığı söylemdi. Ancak ne Irak'a demokrasi geldi ne de başka bir Ortadoğu ülkesine huzur. Tam tersine üçüncü dünya savaşının ilk günlerinde başlayan kanlı tarihsel seyir artarak sürmeye devam etti. Amerika'nın bölgeye bakışı mülkiyet sınırları kapsamında seyretti. Bugün Suriye'de yaşananlara baktığımızda sadece Amerika'nın değil Rusya'nın da Ortadoğu topraklarını kendi mülkü gibi gördüğü ve her iki hegemon gücün Ortadoğu topraklarının bedeninde egemenlik yarışına girdiği görülmektedir.

Ulus devlet anlayışındaki katılığın kırılması ve giderek gevşeyen, çoklu etnik-inanç kimliklerin belli bir dengede birarada tutulması ile birlikte demokrasinin batı tarzı hukuk devleti sınırlarında uygulamasının yaygınlaştırılması üçüncü

dünya savaşının amaçlarındandır. Çünkü katı ulus devlet sınırları yayılmacı egemenlik politikaları ve pazar anlayışı için yeterli imkanı sunmamaktadır. Giderek sömürü sınırlarını arttırmaya ve mutlak katı ulus, din, mezhep v.s yaklaşımlarını törpüleyerek Ortadoğu'nun en geniş sınırlarını da aşarak sistem kendine nefes borusu oluşturmaya çalışmaktadır.

Üçüncü dünya savaşıyla birlikte Batı hegemonyasının Ortadoğu'yu şekillendirmek amacıyla merkezi yönetimlere ve diktatörlüklere saldırması, aynı zamanda bu diktatörlüklerin baskısı altındaki farklı etnik, cins, inanç kesimlerinin, kimliklerin, farklı görüş sahiplerinin de bu iktidarların ezici baskısından bir nebze de olsa kurtulmasını getirmiştir. İktidar zincirlerinin zayıflaması tabi ki bu kesimler için kendi başına özgürlük anlamına gelmeyecektir ancak baskıdan kurtularak düşünmenin, örgütlenmenin ve yaşam arayışına girmenin bir başlangıcını oluşturmaktadır.

Hegemon güçlerin bu dönemlerin kaotik ortamında gelişebilecek olasılıklarının farkında olduğu ve bu yönde hareket ederek toplumsal gücü, halkların özgürlük enerjilerini maniple etmenin her yolunu denedikleri de gözden kaçırılmamalıdır. Aynı zamanda ortaya çıkan fırsatlar Ortadoğu'da radikal dinci örgütlenmelerin gelişmesine zemin olmuş, bir dönem sonra da bu örgütlenmeleri kendi çıkarları için kullanmanın arayışlarına yönelmiştir. Ortadoğu'da inanç bir kimlik iken din eksenli örgütlenmelerin giderek iktidar kavgasına girmeleri üçüncü dünya savaşının sonuçlarından biri olarak değerlendirilebilecek bir sonuçtur.

Irak savaşına direkt kendi askeri gücüyle giren Amerika'nın DAİŞ karşısında koalisyon olarak savaşa girmesine rağmen direkt olarak girmemesi, hem bölgenin sosyolojik yapısına Irak deneyiminden sonra aşina olduğunu hem de uzlaşı noktaları yaratmayı hedeflediğini göstermektedir. Bu süreç üçüncü dünya savaşının yeni bir evresi olmaktadır.

Üçüncü dünya savaşının gelişmesi ardından siyasal ve iktidarcı İslamcı çizgideki örgütler ortaya çıkmıştır. Bu örgütlerin varlığından en fazla zararı görenler de yine kadınlar olmaktadır. İslam geleneği ile batı sömürgeciliği arasına sıkıştırılan kadınlar namus, din, değer, töre, gelenek vesaire adlar altında katledilmekte, şiddetin her türlüsüne maruz kalmakta, tecavüz edilip öldürülmekte ya da tecavüz sisteminin en tortusunu kabullenir hale getirilmektedir. Toplum içinde bu örgütlerin Batı karşıtlığı söylemi de bu örgütlere yaşam alanı açmakta ve çoğu durumda da her eylemleri gelenek adına kabul görmektedir. Bununla birlikte ataerkil kültür yeniden inşa edilmektedir. Bu defa daha erkekçe, daha egemence ve daha derince.

Üçüncü dünya savaşının en büyük özelliği ordularla, silahlarla yürütülmekten ziyade savaşın ağırlıklı olarak ideolojik olarak yürütülmesidir. Sanat, bilim, kültür, basın ve tüm toplumsal araçların kullanıldığı, kaba talan ve işgal yerine beyin sömürüsü başta olmak üzere inceltilmiş olarak ve "demokrasi-özgürlükleri getirme" sloganını kullanarak sömürünün geliştirilmesidir.

Bugün üçüncü dünya savaşıyla Amerika başta olmak üzere hegemon devletlerin değiştirmekten söz ettikleri her şey kendi yaratımlarıdır. Batı, bir dönem çıkarları için yarattıklarını bu dönem yıkmaya çalışmaktadır. Bunun temelinde Batı dünyasının doğunun toplumsal, kültürel, ekonomik ve coğrafik dokusunu bozma vardır. Üçüncü dünya savaşı, doğunun tarihsel zenginliğini, kültürünü, ahlaki ve politik dokusunu, büyük oranda yıpranmış olan komünal ve farklılıklara dayalı olarak yaşama ruhunu bozarak ortadan kaldırmanın ve ekonomik olarak sömürülecek bir posa haline getirmenin savaşıdır. Adı demokrasiyi götürmek de olsa böyledir, adı özgürlükler yaratmak da olsa böyledir, adı bölge barışını yaratmak olsa da böyledir.

Üçüncü dünya savaşı, iki kutuplu dünya teorisinin büyük oranda aşıldığını gösteriyor. Çünkü kutuplu dünya tüm bölge ülkelerinin de buna göre konumlanmasını ve buna göre hegemon devletlerin sert savaşlara girmesini getirir. Ancak bugünkü durum ve iki kutupluluğun aşılması sert ve eski argümanlarla savaşmak yerine çoğunda diplomatik, basın ve algı operasyonları üzerinden saldırıların geliştirildiğini göstermektedir. Bu

durumda saldırılar savaş meydanlarının dışına taşmakta ve tüm toplumsal alanlar saldırı alanı olmaktadır. Bu durumdan en fazla zarar gören de kadınlardır. Tüm toplumsal alanlara saldırmak demek, kadınların her an ve her yerde, her durumda saldırılarla karşı karşıya olması ve her an saldırılara maruz olması demektir.

Kadının özgürlük düzeyinin toplumun özgürlük düzeyi olduğu gerçeği sadece kadının özgürlük düzeyine dair bilinç yaratmak için söylenen bir söz değildir. Kadına uygulanan her yöntemin topluma derinleştirilmiş olarak uygulanan bir yöntem olduğunu bilmek gerekir. Çünkü iktidarların esas tarzı toplumları kadınlaştırarak-karılaştırarak nesneleştirmek ve bu yolla ikincilleştirip sömürü nesnesi haline getirmektir. Tabi ki özgürlük düzeyi giysilerle ölçülemez ancak kadının kara çarşaflara büründürülmesi de kadına dair tüm toplumsal değerlerin üzerinin kapatılması demektir. Bunun karşısında kadının mücadelesi giyinerek ya da soyunarak değil de ideolojik anlamda örgütlenerek yapılabilir.

Üçüncü dünya savaşının bir yansıması da Ortadoğu'da sistem karşıtlığı ve geleneği savunma adına kadına dair ataerkil geleneği derinleştirme, giderek kadını daha da geriletme ve köleleştirmenin derinleştirilmesidir. Bu anlamda kadın hem kapitalist modernite saldırıları hem de bu saldırılara karşı durma ve geleneği savunma adına geliştirilen gerici, köleci ve ataerkil kültürlerin saldırılarına maruz kalmaktadır. Türkiye bunun en çarpık örneğidir. Doğu ile batı arasında sıkışan ve en çıkarcı politikaları belirleyerek kendi ulus devlet hegemonyasını sürdürmeyi, kendi varlığını süreklileştirmeyi sağlamaya çalışan bir ülkedir Türkiye.

Türkiye'de geliştirilen dinci kültür aslında 20.yüzyılın son yıllarından başlamak üzere aktifleştirilerek canlandırılmaya çalışılmıştır. Bu dönem, aynı zamanda kadın etrafında yeni saldırıların geliştirildiği, kadının örtülmesinin dinsel kültüre büründürülerek normalleştirilmesi, kadının dinci iktidarcı zihniyetin reklam-propaganda aracı yapılması kadar bu iktidarcı zihniyetin en görünür yüzü haline getirilmesi AKP iktidarıyla en somut halini almıştır. Türkiye'nin üçüncü dünya savaşına girişi de AKP tarzıyla olmuştur.

Türkiye AKP iktidarıyla üçüncü dünya savaşının Ortadoğu politikalarının somutlaşmış ve eyleme geçmiş halidir. Hem bölge ülkeleri nezdinde kendini kabullenilir kılmak, hem batıyla belli boyutta uzlaşmak, hem islam ülkeleriyle hem de İsrail ile uzlaşmak, hepsinin arasında durarak tüm üçüncü dünya savaşının en kritik dengesini oluşturmak Türkiye'ye belirlenen misyondur ve Türkiye de bu misyonu yerine getirmenin savaşındadır. Bugün geliştirilen islam modernitesi aslında islamın en iktidarcı, ezici ve en ötekileştiren tarzının kültür haline getirilerek topluma hakim kılınmasıdır. Ve bunun en fazla etkileneni de kadındır.

Kadın hem bu politikanın etkileneni hem de bu politikanın uygulayanı haline getirilmiştir. Toplum, türban ve sakal tartışmaları etrafında şekillendirilmekte, kimlikler buna göre yapılandırılmaktadır. En son AKP'nin kılcal damarlara kadar örgütlenmesinin fırsatı haline getirilen 15 Temmuz süreci de bunun son adımlarını oluşturarak hem devlet kurumlarının türban ve sakala açılarak yeniden zihniyet yapılandırılmasının hem de ordunun arındırılarak AKP kadrolarının tüm devlet mekanizmalarına yerleştirilmesinin vesilesi olmuştur. Üçüncü dünya savaşının ve büyük Ortadoğu projesinin temel hedefi, dinci ya da seküler din diyebileceğimiz laik görünümlü olan liberal devlet modelidir.

Yine erkek egemenlikli uygulamalarıyla örnek gösterilebilecek bir ülke de İrandır. İran'ın Amerika karşıtlığı özünde kapitalist modernite karşıtlığı değildir. Bir anlamda şii fars modernitesini İran sınırları içinde yaşayan tüm halklara, inanç ve etnisite topluluklarına dayatma, kabul ettirme ve başat kılma, yine dünyaya kendi karşı modernitesini dayatma ve kabullendirme anlamında bir karşıtlığı vardır İran'ın. Bu anlamda iran'da kadınların durumu, 3.dünya savaşının gelişimi karşısında kadının duruşu da ele alınması gereken konulardan biridir. İran'da kadının önemli bir duruşu vardır ancak kadının ataerkil kültür kapsamında kalması ve erkeğin denetiminde kalması temelinde bir sis-

tem dayatması vardır. Kadınların sistem karşıtı duruşu birçok defa protesto edilse de bu çıkışlar bir kolektif eylemselliğe dönüşmemekte ve sistem tarafından yutulmaktadır. Kadınların kendi ihtiyaçlarını giderdikleri ve kendilerini ifade ettikleri hissiyatı yaratarak kadınlar sisteme dahil edilmekte ve kadın gücü, enerjisi sistem edilmektedir. İran, Afganistan ya da Suudi Arabistan başta olmak üzere, kadınların birçok Ortadoğu ülkesinde hala başörtüsü altında tutulması, özünde kadını gizlemek ya da namus anlayışını korumaktan ziyade kadın gücünü, enerjisini bu konuyla uğraştırarak maniple etmek amacındadır.

Yine iyi bir Amerikan müttefiki olan Suudi Arabistan ya da diğer ülkelerin de durumu farklı değildir. Özünde bölgede kadının ikinci cins konumu, erkek egemenliği ve toplumun ikilemlere mahkum-mecbur edilmesi bu dünya savaşında derinleştirilmeye ve bir bütün olarak erkeksileştirilmeye çalışılmaktadır. Bunun için değişim adı altında bazı uygulamalar sürdürülmekte ve toplumsal kesimler bu yolla oyalamaya çalışılmaktadır. Bir anlamıyla artık sömürüye engel haline gelen mevcut katı ulus devlet anlayışının yıkılması da üçüncü dünya savaşının bir amacını oluşturmaktadır.

İki kutuplu dünyanın ve bununla birlikte savaşın olmayışına bağlı olarak çoklu kimliklerin kabulü ve bu kimliklerle birlikte yaşayabilmek, üçüncü dünya savaşının öncü güçleri için de geçerli ve gerekli bir durumdur. Bu anlamda Ortadoğu'ya yönelik saldırıların Irak'ta görüldüğü gibi katı ulus devlet anlayışını yıkarak federatif sistemlerin gelişebilmesi için belli bir açık kapı oluşturacağını ve bunun giderek gelişeceğini de söyleyebiliriz. Bu anlamda mevcut durumda ne Türkiye'nin ne İran'ın ne de başka ülkeler büyük Ortadoğu projesiyle uyum sağlayamayacaklarından değişimin kaçınılmaz olduğunu söyleyebiliriz. Bugün yaşanan tam bir kaostur ve bu kaos en fazla kadınları etkilemektedir. Giderek artan şiddet ve katliamlar, bir yandan giderek iktidar eksenli islamın geliştirilerek kültürleştirilmeye çalışılması bölgeye yönelik sömürü savaşlarının ve erkek egemenlikli zihniyetin baskısının sonucudur.

Üçüncü dünya savaşı dinciliği, milliyetçiliği, cinsiyetçiliği ve bilimciliğe sonuna kadar geliştiren, derinleştiren ve liberal devlet modelinin hizmetinde kullanan bir politika izlemektedir. Savaşlardaki din faktörü, din uğruna yapılan katliamlar, dinsel hassasiyetlerin istismar edilmesi, milliyetçiliğin hortlatılması, tecavüzlerin her türlüsünün geliştirilmesi ve bilimin savaş tekniğinin hizmetinde iktidara bağımlı kılınması tamamı kapitalist modernitenin geldiği aşamayı ve üçüncü dünya savaşının niteliğini göstermektedir.

Bu anlamda cinsiyetçilik konusu tartışmaya değerdir. Önder Apo'nun üzerinde önemle durduğu ve yarım kalan projenin tamamlanması dediği konu özgür eş yaşam konusudur. Ne yazık ki Ortadoğu ve tüm dünya özgür eş yaşamı yaşamaktan çok çok uzaktır. Ve aynı zamanda savaşlar sürdükçe özgür eş yaşamların yaşanması mümkün de değildir. Özellikle üçüncü dünya savaşının kökeninde batılı erkek egemen zihniyetin kadınca görülen ve kadınsı değerleri temsil eden doğuya saldırmak ve tüm değerlerine el koymak vardır. Bu anlamda üçüncü dünya savaşı bir erkek egemenlik savaşıdır diyebiliriz.

Bu savaşın karakterinden kaynaklı verilen karşı mücadeleler de karmaşık olmakta ve çok boyutlu olarak gelişmektedir. Hiçbir kadın, hiçbir toplum ve hiçbir toplumsal örgütlenme verili sistemlerin diktatörlüğünü ya da geleneği savunma adı altında geliştirilen ataerkil baskıcı sistemleri, ya da bunlara karşıtlık adına Amerika sömürüsü olarak yaşamayı kabullenmek zorunda değildir. Bu anlamda Ortadoğu'da verilen mücadeleler anlamlıdır. Bunlara verilecek en büyük örnek Kürt kadınlarıdır. Kürt kadınlarının hem yerli, hem egemen ulus, hem de dünya emperyalizmine karşı, her türden egemenlikli erkek zihniyetine karşı Kürdistan'ın her parçasında verdikleri mücadele dünyaca görülmüş, tanınmış ve bilinir duruma gelmiştir. Savaşı yaratan ve savaştan beslenen iktidarların yerle bir olması ve kapitalist modernitenin geriletilerek demokratik modernitenin başat kılınması bu mücadelelerin yaygınlaştırılarak toplumsal inşaya dönüştürülmesiyle gerçekleşecektir.

Şüphesiz günümüz savaşları ne ilk ve ortaçağların savaşlarına, ne de modernitenin iki Dünya Savaşına kadar yaşattığı savaş biçimlerine benzer. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarıyla birlikte savaşlar kitleselleşti. İkinci Dünya Savaşından sonra ise toplumsallaştı. Üç ayaklı canavar yürüyüşünde yaşanan savaşların iç ve dış ayrımlarıyla toplum dışında verilmesi döneminin sona erdiğini, modernitenin yeni döneminin ise iç ve dış savaşların toplum içinde birleşik olarak yürütülmesi anlamına geldiğini kavramak, modernitenin yeni özünün gereğidir.